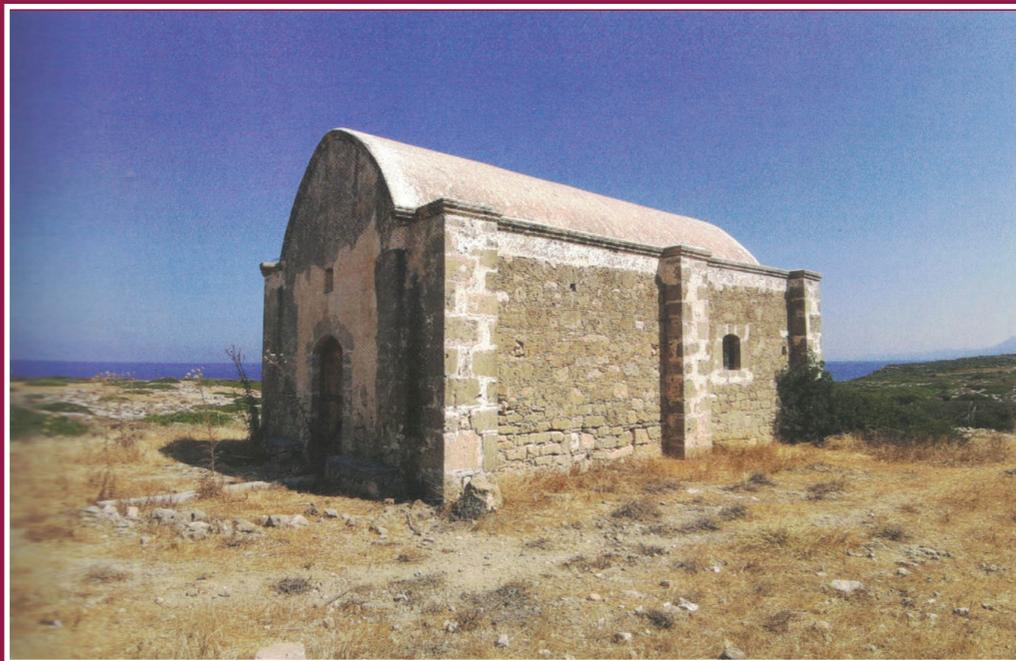
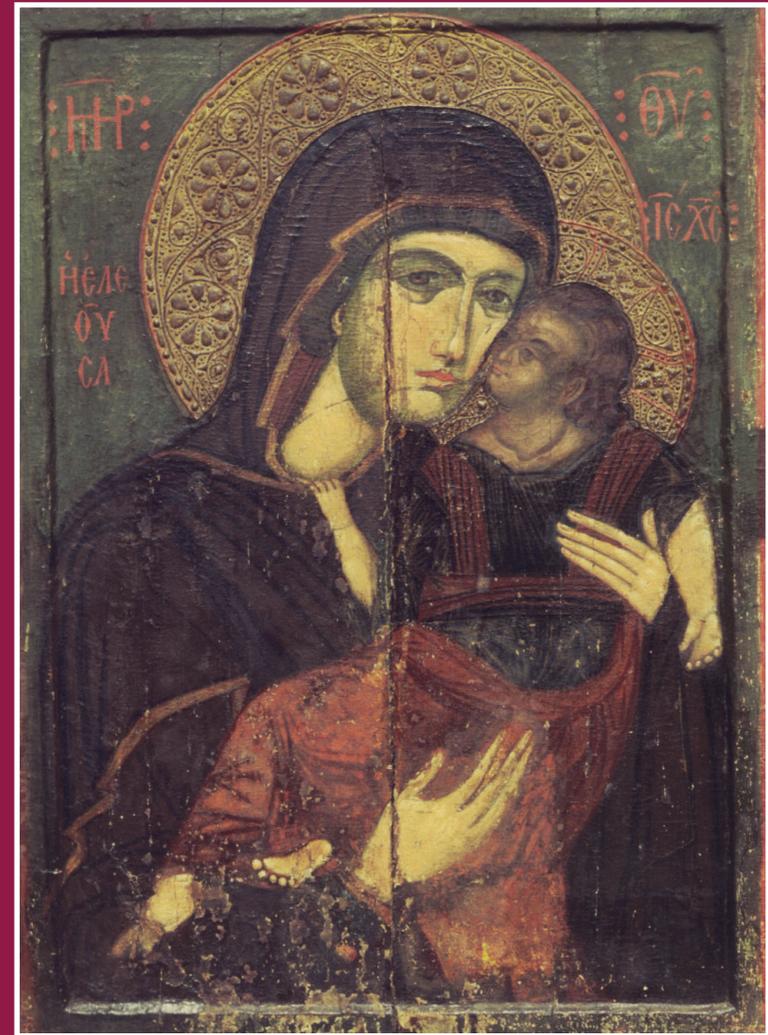

ὉΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ἔκδοσι ΠΑΓΚΥΠΡῶν συλλόγου ὉΡΘΟΔΟΣῶν ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ
«οἱ φίλοι τῆς ἁγίας Ὁρθόδοξης»

ὉΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ
ἀΡΙΘΜΟΣ 127 ἀνοιξη - καλοκαίρι 2022

ἀΡΙΘΜΟΣ 127 ἀνοιξη - καλοκαίρι 2022

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Έκδοση Παγκύπρις Συλλόγος Ὁρθόδοξος Παραδόσεως «οἱ φίλοι τῆς ἁγίας Ὁρθόδοξης»

ISSN 1011 – 1719

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

* * *

Διεύθυνση:

T.K. 25524 – 1310 Λευκωσία

* * *

www.orthodoximartyria.com

* * *

Οἱ συνεργάτες ἔχουν τὴν εὐθύνη τῶν ἀποψεῶν τους.

* * *

Ἐπίσημα συνδρομὴ Κύπρου: 7 εὐρώ.

Τιμὴ τεύχους: 3 εὐρώ.

Ἐπίσημα συνδρομὴ Ἑλλάδας: 10 εὐρώ.

Ἐπίσημα συνδρομὴ ἐξωτερικοῦ: 10 εὐρώ.

Ὁ τραπεζικὸς λογαριασμὸς τοῦ Περιοδικοῦ εἶναι:

Τράπεζα Κύπρου. «Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους»,

173-05-016152, κώδικας πράξης 4222.

Δικαιούχος: PAN. SYL. ORT. PARA. «ΦΙΛΟΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ»

IBAN NO: CY37 0020 0173 0000 0005 0161 5200

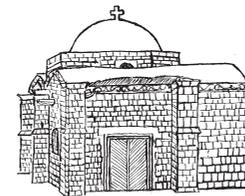
SWIFT: BCYPCY2N

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛΙΔΑ
Α΄ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ	
1. Πρωτοπρεσβύτερου Κλεάνθη Παντελῆ, Τὰ παθήματα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου διὰ Χριστόν	1
2. Ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸς», Πόσο ὠφελοῦν οἱ συναναστροφές μετ' ἐνάρετους ἀνθρώπους ...	4
3. Γεώργιου Μπέρκη, Ὁ Ἅγιος Εὐμένιος ὁ Νέος	7
4. Ὁ Ὅσιος Δανιὴλ γέροντας στὰ Κατουνάκια	15
5. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ στό Στρατό	17
6. Μωυσέως Μοναχοῦ, Θαυμαστά γεγονότα ἀπὸ τὸ Βίο τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου τοῦ Σιμωνοπετρίτη	20
7. Χαρίσματα – ἀρετές τοῦ Ἁγίου Καλλινίκου Ἐδέσσης	23
8. Λόγοι τοῦ Ἁγίου Πορφυρίου	25
9. Ἀρχιμανδρίτη Κλεόπα Ἡλίου, Περί Κολάσεως	29
10. Ἀρχιμανδρίτη Ἰωάνη Νικολάου, Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως	33
Β΄ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ)	
11. Συμεὼν Πηγαδουλιώτη, Προλογικὸ σημεῖωμα	38

(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στή 2η σελίδα τοῦ ὀπισθοφύλλου)

12. Πρωτοπρεσβύτερου Ἁγγελου Ἀγγελακόπουλου, Ἡ Σύλληψις τῆς Ἁγίας Ἄννης	41
13. Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, Λόγος εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου	44
14. Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Σχοινᾶ, Τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου	48
15. Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Ὁμιλία στὴν πρὸς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων Εἴσοδο τῆς πανυπέρανης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας	51
16. Πρωτοπρεσβύτερου Μιχαὴλ Εὐθυμίου, Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου	56
17. Διάκονου Ἀνδρέα Ματέι, Ἡ θεολογία τῆς εορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου	59
18. Ἀρχιμανδρίτη Νεκτάριου Πάρη, Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου μέσα ἀπὸ τοὺς Χαιρετισμούς	65
19. Ἀρχιμανδρίτη Ἰωάνη Νικολάου, Ἡ Σύναξις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	69
20. Δημήτριου Π. Ρίζου, Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου	72
21. Σάββα Ἀλεξάνδρου, Ἡ Κοίμησις τῆς Κυρίας Θεοτόκου στὴ θεολογία τῶν Ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ	76
22. Φώτιου Σχοινᾶ, Κοίμησις καὶ Μετάστασις τῆς Θεοτόκου	79
23. Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Κ. Ἰωάννου, Οἱ Χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου	83
24. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Ὁ Μικρὸς Παρακλητικὸς Κανόνας πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο	86
25. Χριστάκη Εὐσταθίου, Ὁ Μεγάλος Παρακλητικὸς Κανόνας πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο ..	89
26. Δημήτριου Χ. Καπαῖ, Ἡ Ἐορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου	92
27. Βασίλειου Χαραλάμπους, Ἡ Ζωοδόχος Πηγή	95
28. Κωνσταντίνου Κυριακίδη, Ἡ Κατάθεσις τῆς Τιμίας Ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου	98
29. Μάλαμας Βέργου – Στυλιανοῦ, Ἡ Κατάθεσις τῆς Ἁγίας Ζώνης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	101
30. ΠΚΣ, Ἡ «Ἄσπιλη Σύλληψις» καὶ ἡ Μετάστασις τῆς Θεοτόκου ἀπὸ Ὁρθόδοξη, Παπικὴ καὶ Προτεσταντικὴ σκοπιὰ	104
31. Βιβλιοπαρουσιάσεις – Βιβλία πού λάβαμε	107

Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Φορητὴ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Ἐλεούσας ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν Ἁγίου Γεωργίου (Πεδουλάς, ἐπαρχία Λευκωσίας). Ἔργο τοῦ 16ου αἰῶνος.

Εἰκόνα ὀπισθοφύλλου: Φωτογραφία τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μίκαλλου (7 Αὐγούστου). Ἀκανθοῦ (κατεχόμενη ἐπαρχία Ἀμμοχώστου). Κτίσμα τοῦ 19ου αἰῶνος.

Πρωτοπρεσβύτερου Κλεάνθη Παντελῆ

ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΔΙΑ ΧΡΙΣΤΟΝ

κιαγραφώντας ἀκροθιγῶς τὴν τιάνια μορφή τοῦ ἁποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου, θάταν παράλειψη ἂν δέν ἀναφερόμαστε καί στά παθήματα καί τούς ἀγῶνες τούς ὁποίους ὑπέστη γιά τό Χριστό, πού πολλά ἔχουν νά μᾶς διδάξουν. Ἰδιαίτερα σήμερα πού ζοῦμε σέ μιά ἐποχή πού κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματά της εἶναι ἡ καλοπέραση, ὁ εὐδαιμονισμός, ἡ καλή ζωή, καί πού ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐπιδοθεῖ σέ ἓνα ξέφρενο κυνηγητό τῶν ἀπολαύσεων πού προσφέρει ὁ τεχνικός πολιτισμός. Καί τά ἄνθη τῆς ἀγιότητας ἔχουν λιγοστεύσει στίς ἀπέραντες ἐρήμους τοῦ κόσμου.

Τοῦτο τό πνεῦμα τό ὑλιστικό, ἔχει αἰχμαλωτίσει ὄχι μονάχα τούς πió πολλούς ἀπό τούς σημερινούς ἀνθρώπους ἀλλά ἔχει ἐπηρεάσει σέ μεγάλο βαθμό καί ὄλους ἐκείνους πού λένε ἢ νομίζουν πῶς εἶναι συνειδητοί χριστιανοί. Γί' αὐτό καί ἡ διαμετρική ἀντίθεση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν τρόπο ζωῆς τῶν ἀγίων καί τό δικό μας.

Ἐκείνων, τῶν ἀγίων μας, χαρακτηριστικά τους ἦταν ἡ θυσιαστική ζωή, τό πνεῦμα τέλειαις αὐταπάρνησης, ἡ ὀλοκληρωτική στροφή καί ἀφοσίωση στό Χριστό, στόν ὁποῖο ἔμειναν πιστοί «ἄχρι θανάτου» ἡ ἀταλάντευτη, ἀσυμβίβαστη μέ τόν κόσμο πορεία τους σέ τούτη τή ζωή ἡ ἀποταγή ἀπό τό ἴδιο κοσμικό θέλημα καί ἡ ὑποταγή στό θέλημα τοῦ Θεοῦ· τό αἷμα, τά δάκρυα, οἱ στεναγμοί τῆς ὀδύνης καί τοῦ μαρτυρίου του· τό παῦλειο ἀπόφθεγμα, «*ζῶ οὐκέτι ἐγώ, ζεῖ δέ ἐν ἐμοί Χριστός*».

Τά δικά μας τώρα γνωρίσματα εἶναι ἡ ἀναιμική πίστη, ἡ χλιαρότητα, ἡ ἀνευθυνότητα, ἡ διψυχία, ἡ ἀπορρόφησή μας ἀπό τό πνεῦμα τοῦ κόσμου, ἡ προσκόλλησή μας στήν ὕλη καί ἡ αἰχμαλωσία μας στίς ἀπολαύσεις καί κοσμικές χαρές τῆς ζωῆς.

Ντρεπόμαστε, ἀλήθεια, ἀναλογιζόμενοι τὴν πνευματική μας κατάντια καί φέρνοντας στή μνήμη μας τά πελώρια ἀναστήματα τῶν ἀγίων μας: τῶν ἀποστόλων, τῶν ὁσίων, τῶν ὁμολογητῶν, τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Καί τρέμουμε σύγκορμοι ἀναλογιζόμενοι τή δική μας πραγματικότητα καί κατάσταση ἀπό τή μιά καί τόν ἀληθινό προορισμό καί σκοπό τῆς ζωῆς μας ἀπό τὴν ἄλλη. Πόσο, ἀλήθεια, ἔχουμε «νερώσει» καί νοθεύσει τό Χριστιανισμό στήν πράξη καί τή ζωή μας!

Ἔχουμε μπροστά μας τό παράδειγμα τοῦ θεογνώστου ἁποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου. Τιμώντας «τούς ἀγῶνας καί τὰς βασάνους διά τόν Χριστόν» πού ὑπέστη ὁ θεσπέσιος τοῦτος ἁπόστολος, ταυτόχρονα

κάνουμε μιά αυτοκριτική κι ένα αυτοέλεγχο πάνω στον ίδιο τον εαυτό μας, συνειδητοποιώντας τή μικρότητα, ἀσημότητα και ἀναξιοτήτά μας μπροστά στή μεγάλη μορφή του. Είναι ο Παῦλος ο Ἀπόστολος τῶν βασάνων και τῶν διωγμῶν, τῶν θλίψεων, τῶν δοκιμασιῶν και τῆς στενοχωρίας τῆς πικρίας, τῆς ὀδύνης τῆς ἐγκατάλειψης τῶν δακρύων, τοῦ μαρτυρίου και τοῦ αἵματος. Είναι ὅμως τὴν ἴδια στιγμή κι ο Ἀπόστολος τῆς χάριτος, φέροντας μέσα του τὸν ἴδιο τὸ Χριστό, πού δόξασε θαυμαστά σ' ὅλη τὴν ἐπὶ γῆς ζωή του. Πυρπολημένος ἀπὸ τὶς φλόγες τῆς δικῆς του προσωπικῆς Πεντηκοστῆς, ζούσε σέ κάθε στιγμή τῆ βασιλεία τοῦ Θεοῦ και τῆ γλυκύτητα τοῦ Παραδείσου κι ἄκουγε ἄρρητα ῥήματα, ἀρπαγμένος μέχρι τὸν τρίτο οὐρανό. Τοῦτες τὶς καταστάσεις ζούσε ὁ Παῦλος ὅταν, μιλώντας στους Κορινθίους γιὰ τὶς δυσκολίες τῶν Ἀποστόλων στό ἔργο τους, ἔγραφε μεταξύ ἄλλων και τὰ ἑξῆς: «Πιεζόμεθα μέ κάθε τρόπο, ἀλλά δέν φθάνομεν σέ ἀδιέξοδον, εὕρισκόμεθα σέ ἀμχανίαν ἀλλ' ὄχι σέ ἀπελπισίαν, διωκόμεθα ἀλλά δέν ἐγκαταλειπόμεθα, καταβαλλόμεθα ἀλλά δέν χανόμεθα. Πάντοτε φέρομεν εἰς τὸ σῶμα μας τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διὰ νά φανερωθεῖ και ἡ ζωή τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ σῶμά μας» (Β' Κορ. δ' 7-11).

Ἀγάπησε τὸ Χριστό ὀλοκληρωτικά και ἀφοσιωτικά. Κι ἀγαπήθηκε ἀπὸ Ἐκεῖνον. Ἦταν τόσο ζωντανή ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ στή ζωή του, στίς εὐχάριστες και τὶς δυσάρεστες στιγμές τῆς, πού προτιμοῦσε τὸ θάνατο πὸ πολύ ἀπὸ τὴ ζωή. Γιατί θά μπορούσε γρηγορώτερα, τοπικά και τροπικά νά μεταβεῖ κοντὰ Του, νά βασιλεύσει μαζί του «ἐν τῇ ἀγήρῳ μακαριότητι»: «Διότι δι' ἐμέ - γράφει - ζωή σημαίνει Χριστός και θάνατος σημαίνει κέρδος. Ἀλλ' ἐάν τὸ νά ζῶ εἰς τὸ σῶμα, μοῦ ἐπιτρέπει νά ἐργασθῶ μέ καρποφορίαν, δέν ξέρω τί νά προτιμήσω. Πιέζομαι και ἀπὸ τὰ δύο: ἔχω τὴν ἐπιθυμίαν νά πεθάνω και νά εἶμαι μαζί μέ τὸν Χριστόν, διότι τοῦτο εἶναι πολὺ καλύτερον» (Φιλιπ. α' 21-23).

Τέλειο παράδειγμα αὐταπαρνήσεως και φιλανθρωπίας, ἔγινε «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα» γιὰ νά βοηθήσει τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο νά βρεῖ τὸ λυτρωτικὸ δρόμο τῆς σωτηρίας: «Ἄν και εἶμαι ἐλεύθερος ἐναντι ὄλων, ὑπεδούλωσα τὸν ἑαυτὸν μου εἰς ὄλους· διὰ νά κερδίσω τοὺς περισσοτέρους. Και ἔγινα εἰς τοὺς Ἰουδαίους σάν Ἰουδαῖος διὰ νά κερδίσω Ἰουδαίους· εἰς ἐκείνους πού ἦσαν ὑπὸ τὸν νόμον, ἔγινα σάν νά ἤμουν ὑπὸ τὸν νόμον διὰ νά κερδίσω ἐκείνους πού ἦσαν ὑπὸ τὸν νόμον· εἰς ἐκείνους πού ἦσαν ἔξω ἀπὸ τὸν νόμον, σάν νά ἤμουν ἔξω ἀπὸ τὸν νόμον. Εἰς τοὺς ἀσθενεῖς κατὰ τὴν πίστιν ἔγινα σάν ἀσθενής διὰ νά κερδίσω τοὺς ἀσθενεῖς. Εἰς πάντας ἔγινα τὰ πάντα, ὥστε μέ κάθε τρόπον νά σώσω μερικούς». (Α' Κορ. θ' 19-22).

Παρήγορος τοῦ Παύλου στίς θλίψεις και τὶς δοκιμασίες του, ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον εὐχαριστεῖ και δοξολογεῖ ἀδιάλειπτα. Ἀναφέροντας στους Κορινθίους ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀμέτρητους θανάσιμους κινδύνους πού διέτρεξε κατὰ τὸ θαυμαστὸ ἱεραποστολικὸ του ἔργο, ἀναφέρει και τοῦτο: «Διότι δέν θέλομεν νά ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, τὴν θλίψιν πού μᾶς εὕρηκε

εἰς τὴν Ἀσίαν. Τό βάρος ἦτο πολύ μεγαλύτερον ἀπό τὰς δυνάμεις μας, ὥστε νά ἀπελπιστοῦμε καί διὰ τὴν ζωὴν μας. Καί μάλιστα μᾶς φαινότανε ὅτι εἶχαμε λάβει τὴν καταδίκην τοῦ θανάτου, διὰ νά ἔχωμεν πεποίθησιν ὄχι εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀλλ' εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἀνασταίνει τοὺς νεκρούς. Ἐπὶ ἓνα τόσον μέγαν θανάσιμον κίνδυνον ὁ Θεός μᾶς ἔσωσε καί μᾶς σώζει» (Β' Κορ. α' 8-10).

Καί πῶς κάτω στήν ἴδια ἐπιστολή διαβάζοντας ἕνας τὰ μύρια ἐμπόδια καί τίς ἀνυπολόγιστες δυσκολίες πού συνάντησε ὁ οὐρανοβάμονας Παῦλος στό εὐαγγελικό ἔργο του θαυμάζει καί ἀπορεῖ γιά τό μεγαλεῖο καί τή θεϊκότητα τῆς ἀποστολῆς του: «Ἀλλά σάν ὑπηρεταί τοῦ Θεοῦ συσταίνομε τοὺς ἑαυτοὺς μας σέ ὅλα διὰ τῆς μεγάλης ὑπομονῆς μας σέ θλίψεις, σέ ταλαιπωρίες, σέ στερήσεις, σέ μαστιγώσεις, σέ φυλακίσεις, σέ ταραχές, σέ κόπους, σέ ἀγρυπνίες καί πείναν μέ ἀγνόητα, σύνοιαι, μακροθυμίαν καί καλωσύνην, μέ Πνεῦμα Ἅγιον, μέ ἀγάπην χωρίς ὑπόκρισιν, μέ τό κήρυγμα τῆς ἀληθείας καί μέ δύναμιν Θεοῦ, μέ τὰ ὄπλα τῆς δικαιοσύνης, τὰ ἐπιθετικά καί ἀμυντικά, σέ τιμὴν καί ἀτίμωσιν, σέ δυσφημίσεις καί ἐπαίνους, σάν λαοπλάνοι καί ὅμως ἀληθινοί, σάν ἄγνωστοι καί ὅμως πολύ γνωστοί, σάν νά πεθαίναμε καί ὅμως ζοῦμε, σάν τιμωρούμενοι καί ὅμως μή θανατούμενοι, σάν λυπημένοι καί ὅμως πάντοτε χαρούμενοι, σάν πτωχοί καί ὅμως κάνοντες πολλοὺς πλουσίους, σάν νά μὴν ἔχωμεν τίποτε καί ὅμως κατέχομεν τὰ πάντα» (Β' Κορ. στ' 4-10).

Κάπου ἄλλου, ἀπαριθμώντας τὰ παθήματα πού ὑπέστη σάν διάκονος Χριστοῦ, σημειώνει μέ πολλή ταπείνωση καί τοῦτα τὰ συγκινητικά: «Σέ κόπους πολύ περισσότερον, σέ μαστιγώσεις σέ μέγαν βαθμόν, σέ φυλακίσεις πολύ περισσότερον πολλές φορές ἐκινδύνευσα νά θανατωθῶ. Ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους πέντε φορές ὑπέστην σαράντα παρά μίαν μαστιγώσεις, τρεῖς φορές μέ ἑρράβδισαν, μιά φορά μέ ἐλιθοβόλησαν, τρεῖς φορές ἐναυάγησα, ἓνα εἰκοσιτετράωρον παρασυρόμουν εἰς τό πέλαγος. Σέ ὁδοιπορίες πολλές φορές, μέ κινδύνους ἀπό ποταμούς, μέ κινδύνους ἀπό ληστές, κινδύνους ἀπό τοὺς ὁμοεθνεῖς μου, κινδύνους ἀπό τοὺς ἐθνικούς, κινδύνους εἰς τὴν πόλιν, κινδύνους σέ ἔρημα μέρη, κινδύνους εἰς τὴν θάλασσαν, κινδύνους μεταξύ ψευδαδέλφων, μέ κόπον καί μόχθον, πολλές φορές αὔπνος, μέ πείναν καί δίψαν, πολλές φορές νηστικός, εἰς τό κρῦο χωρίς ἐπαρκῆ ἐνδύματα». (Β' Κορ. ια' 23-27).

Μακάρι ἡ δύναμη, τό μεγαλεῖο καί ἡ ἀγιότητα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, νά ἐνεργήσουν ἀποτελεσματικά ἐπάνω μας, ὥστε νά μᾶς κάνουν νά συνειδητοποιήσουμε πὺς πρέπει μέσα ἀπό πολλές θλίψεις καί δοκιμασίες, δάκρυα, προσευχή καί διωγμούς νά περάσουμε γιά νά διαβοῦμε ἀπὸ τὴ γῆ στόν οὐρανὸ καί νά γίνουμε οἰκίτορες τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἀπό τόν «Εὐεργετινό»

ΠΟΣΟ ΩΦΕΛΕΙ Η ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗ ΜΕ ΕΝΑΡΕΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ

Ἰπε κάποτε ὁ Ἄββᾶς Παλλάδιος ὅτι ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία ἀσκεῖται κατὰ Θεόν, πρέπει ἢ νά μαθαίνει μέ εὐλικρίνεια ὅσα δέν γνωρίζει ἢ νά διδάσκει μέ σαφήνεια αὐτά τὰ ὁποία γνωρίζει. Ἄν δέν θέλει νά κάνει τίποτα ἀπό τὰ δύο, τότε κατέχεται ἀπό μανία. Διότι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποστασίας βρίσκεται στήν ἔλλειψη τοῦ διδακτικοῦ λόγου καί στήν ἀπουσία θέλησης πρὸς διδασκαλία, γιά τὰ ὁποία πάντοτε πεινᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ φιλόθεου ἀνθρώπου.

2) Ἦνας ἀδελφός ρώτησε κάποιο γέροντα λέγοντας:

— Ἄββᾶ, παρακαλῶ τούς γέροντες καί μέ διδάσκουν γιά τήν ψυχὴ μου, ὅμως τίποτε δέν ἐφαρμόζω ἀπό αὐτά πού μοῦ λέγουν. Γιά ποιό λόγο, λοιπόν, νά τούς παρακαλῶ, ἀφοῦ ἐγώ δέν κάνω τίποτε; Εἶμαι ὅλος ἀκάθαρτος.

Βρίσκονταν ἐκεῖ δύο ἄδεια δοχεῖα. Καί λέγει σέ αὐτόν ὁ Γέροντας:

— Πήγαινε καί φέρε ἕνα ἀπό τὰ δύο ἀγγεῖα καί ἀφοῦ βάλεις σέ αὐτό λάδι, ὕστερα πλύνε το, ἀναποδογύρισέ το καί τοποθέτησέ το στή θέση του.

Ὁ ἀδελφός λοιπόν ἔκανε αὐτό πού τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας καί μιά καί δύο φορές. Καί ἀφοῦ ἄδειασε τό λάδι, ἔβαλε τό ἀγγεῖο ἐκεῖ πού βρισκόταν προηγουμένως. Ἐπειτα τοῦ λέγει ὁ Γέροντας:

— Φέρε τώρα καί τὰ δύο μαζί καί κοίταξε ποιό εἶναι πιό καθαρό.

Λέγει τότε ὁ ἀδελφός:

— Αὐτό στό ὁποῖο ἔβαλα τό λάδι.

Ἀποκρίθηκε τότε ὁ Γέροντας:

— Ἔτσι εἶναι καί ἡ ψυχὴ. Καί ἂν ἀκόμη δέν κατανοεῖ τίποτε ἀπό αὐτά πού ἐρωτᾷ, πράγμα τό ὁποῖο δέν νομίζω, καθαρίζεται πάντως περισσότερο ἀπό αὐτόν πού δέν ρωτᾷ καθόλου.

3) Εἶπε κάποτε ὁ Ἄββᾶς Παλλάδιος ὅτι ὁ ἄνθρωπος περισσότερο καί ἀπό φωτεινὴ θυρίδα πρέπει νά ἐπιδιώκει τίς συναντήσεις μέ τούς ὁσίους ἄντρες, ἔτσι ὥστε νά μπορέσει νά δεῖ τήν καρδιά του ὡς καθαρογραμμένο βιβλίο καί ἀντιπαραθέτοντας νά ἀντιληφθεῖ τή ραθυμία ἢ τήν ἐπιμέλεια τοῦ ἑαυτοῦ του. Διότι εἶναι πολλά τὰ φαινόμενα τῶν ἐνά-

ρειων πού μαρτυροῦν τήν καθαρότητα τῆς ψυχῆς, ὅπως τό χρῶμα πού ἀφήνει στό πρόσωπο ἢ κατά Θεόν πολιτεία· καί ὁ στολισμός τοῦ ἐνδύματος· καί ἡ ἀπλότητα τοῦ ἥθους· καί τό ταπεινό τῆς ὁμιλίας· καί τό ἀπερίεργον τῶν λόγων· καί ἡ σύνεση στά νοήματα· καί ἡ εὐλάβεια στους τρόπους, πράγματα τά ὁποῖα ὠφελοῦν πάρα πολύ αὐτούς πού τά προσέχουν καί τοποθετοῦν στίς ψυχές τους ἀναλλοίωτα πρότυπα ἀρετῆς.

4) Ἕνας ἀδελφός ρώτησε κάποτε κάποιο γέροντα λέγοντας:

— Εἶναι προτιμότερο κάποιος νά ἐπισκέπτεται τούς γέροντες ἢ νά ἡσυχάζει στό κελί του;

Καί ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίθηκε:

— Ἡ ἐπίσκεψις πρὸς τούς γέροντες ἦταν ὁ κανόνας τῶν ἀρχαίων Πατέρων.

5) Κάποτε πῆγε κάποιος ἀδελφός στόν Ἀββᾶ Ἰωάννην τόν Κολοβό ἀργά τό ἀπόγευμα καί βιαζόταν νά φύγει. Ὅταν ὅμως αὐτός ἄρχισε νά ὁμιλεῖ μαζί μέ τό Γέροντα γιά τήν ὠφέλεια τῆς ψυχῆς, ξημέρωσε καί δέν τό εἶχαν ἀντιληφθεῖ. Καί βγῆκε ἔξω ὁ Γέροντας, γιά νά τόν κατευοδώσει καί παρέμειναν πάλι καί συζητοῦσαν μέχρι τήν ἕκτη ὥρα (μεσημέρι). Τότε ὁ Γέροντας τόν ἔφερε ξανά στό κελί του καί ἀφοῦ γευμάτισε, τότε ἀναχώρησε.

6) Ὁ Ἀββᾶς Κασσιανός διηγήθηκε κάποτε σχετικά μέ κάποιο γέροντα πού μόνάζε στήν ἔρημο, ὅτι αὐτός παρακάλεσε τό Θεό νά τοῦ δώσει τό χάρισμα, ὅπως ὅταν διεξάγεται κάποια πνευματική ὁμιλία νά μὴν νυστάξει ποτέ. Ὅταν ὅμως κάποιος λέγει ἀργολογίες καί κακολογίες, τότε νά πέφτει σέ ὕπνο, ἔτσι ὥστε νά μὴν δοκιμάσουν τά αὐτιά του τέτοιο δηλητήριο. Καί αὐτό πού ζητοῦσε, τοῦ τό ἔδωσε ὁ Θεός. Ἐλεγε δέ αὐτός ὁ Γέροντας, ὅτι ὁ διάβολος εἶναι ὁ σπουδαστής τῆς ἀργολογίας καί ἐχθρός κάθε πνευματικῆς διδασκαλίας. Καί πιστοποιοῦσε τό λόγο του μέ τό ἔξῃς παράδειγμα:

«Κάποτε συνομιλοῦσα μέ κάποιους ἀδελφούς σχετικά μέ τήν ὠφέλεια, καί αὐτοί νύσταξαν τόσο πολύ, πού οὔτε τά βλέφαρά τους δέν μπορούσαν νά κινήσουν. Ἀκολουθῶς ἐγώ, θέλοντας νά δείξω ὅτι αὐτό ἦταν φανερή ἐνέργεια τοῦ διαβόλου, ἄρχισα νά λέγω ἀργολογίες, μέ τίς ὁποῖες ἀφοῦ χάρηκαν, ἀμέσως ξύπνησαν. Τότε ἀφοῦ ἀναστέναξα τούς εἶπα: Βλέπετε, ὅταν συζητούσαμε σχετικά μέ οὐράνια πράγματα, τά μάτια ὅλων σας κυριεύονταν ἀπό τόν ὕπνο, μόλις ὅμως ξεχύθηκε ἡ ἀργολογία, ὅλοι ξυπνήσατε μέ προθυμία. Σᾶς παρακαλῶ λοιπόν ἀδελφοί, ἀντιληφθεῖτε τήν ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ δαίμονα καί προσέχετε τούς ἑαυτούς σας, προφυλασσόμενοι ἀπό τόν νυσταγμό κάθε φορά πού κάνετε ἢ ἀκοῦτε κάτι πνευματικό».

7) Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ποιμίν, ὅταν ἦταν νεότερος, πῆγε σέ κάποιο γέροντα, γιά νά τόν ἐρωτήσῃ σχετικά μέ τρεῖς λογισμούς. Καθώς ἔφτασε στό Γέροντα, ξέχασε τόν ἕνα λογισμό καί ρώτησε σχετικά μέ τούς

ἄλλους δύο λογισμούς καί ἀφοῦ ἄκουσε τίς συμβουλές τοῦ Γέροντα, ἐπέστρεψε στό κελί του. Καθώς ἔβαλε τό χέρι του στό κλειδί γιά νά ἀνοίξει τήν πόρτα τοῦ κελιοῦ του, θυμήθηκε τό λογισμό τόν ὁποῖο εἶχε ξεχάσει καί ἄφησε τό κλειδί καί ἐπέστρεψε στό Γέροντα. Βλέποντάς τον ὁ Γέροντας λέγει: «Βιάστηκες νά ἐπιστρέψεις, ἀδελφέ». Ὁ δέ τοῦ διηγήθηκε λέγοντας: «Μόλις ἔβαλα τό χέρι μου νά πιάσω τό κλειδί θυμήθηκα τό λογισμό πού ζητούσα καί δέν ἀνοίξα τήν πόρτα, ἀλλά ἀμέσως ἐπέστρεψα». Ἦταν δέ ἡ ἀπόσταση πολύ μεγάλη. Τότε ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Ποιμὴν Ἁγγέλων ποιμὴν, τό ὄνομά σου θά διαλαληθεῖ σέ ὅλη τήν Αἴγυπτο».

Ἐπίδοση στή Δημοτική: ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΟΛΕΑΣ

Θεολόγος

Γεώργιου Μπέρκη

Ο ΑΓΙΟΣ ΕΥΜΕΝΙΟΣ Ο ΝΕΟΣ

Ἐθιά πανηγυρίζει καί οἱ καμπάνες τοῦ χωριοῦ κτυποῦν χαρμόσυνα καί ἀσταμάτητα. Μεγάλη καί ἱστορική ἡμέρα ἡ 14^η Ἀπριλίου τοῦ 2022 καί δάκρυα χαρᾶς καί συγκίνησης στά μάτια ὄλων τῶν χωριανῶν, συγγενῶν καί φίλων μέ τό ἄκουσμα τῆς ἐπίσημης εἰδήσης μέ τήν ἀπόφαση τῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν ἀνακήρυξη τῆς ἀγιότητας τοῦ Ἱερομονάχου Εὐμενίου Σαριδάκη ἐξ Ἐθιάς Ἀστερουσιῶν Ἡρακλείου Κρήτης.

Ἐο πατήρ Εὐμένιος ἦταν γόνος μιᾶς πολυμελοῦς καί πάμπτωχης οἰκογενείας. Γεννήθηκε τήν 1η Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1931. Οἱ γονεῖς του, Γεώργιος καί Σοφία Σαριδάκη, ἦταν ἄνθρωποι εὐσεβεῖς καί ἐνάρετοι. Εἶχαν ὀκτώ παιδιά.

Ἐο μικρός Κωνσταντῖνος ὀρφάνεψε ἀπό πατέρα σέ ἡλικία μόλις δύο ἐτῶν, δηλαδή ἡ οἰκογένειά του ἔχασε τόν προστάτη της πολύ νωρίς. Ἦταν πού ἦταν φτωχή, χάνοντας καί τό στήριγμά της βρέθηκε σέ πολύ δύσκολη κατάσταση. Ἡ χήρα μάνα του μέ τί δυνατότητες νά θρέψη τόσα στόματα; Ξενοδούλευε γιά νά τά φέρη κάπως βόλτα. Μετά ἦρθε καί ἡ γερμανική κατοχή, ἡ ὁποία χειροτέρευσε κατά πολύ τά πράγματα. Σ' αὐτό τό περιβάλλον καί μέ πολλές στερήσεις μεγάλωσε ὁ Παπούλης μας. Παπούτσια φόρεσε στά δώδεκά του χρόνια. Παρ' ὅλα αὐτά, δηλαδή τίς στερήσεις, τήν πείνα καί τήν ἀνέχεια, τό ἦθος καί τό φρόνημα τοῦ μικροῦ αὐτοῦ παιδιοῦ δέν ἀλλοιώθηκαν. Γιά παράδειγμα, ὁ ἱερεὺς τοῦ χωριοῦ τους ἤθελε νά τοῦ δίνη μιά μικρή βοήθεια, ἐπειδή πήγαινε καί τόν βοηθοῦσε στόν ναό. Ἐο μικρός Κωνσταντῖνος, ὅμως, τοῦ ἔλεγε: «Ἐοχι, Πάπα-Γιάννη, δέν παίρνουμε ποτέ χρήματα ἀπό τήν Ἐκκλησία» (Μαρτυρία Ἀριστέας Σαριδάκη). Ἦ, ὅταν τοῦ ἔδιναν μισή κουλούρα ψωμί γιά κάποια δουλειά πού ἔκανε, ποτέ δέν τήν ἔτρωγε μόνος του, ἀλλά τήν πήγαινε στό σπίτι του καί τήν ἔτρωγε μέ τ' ἀδέλφια του, ὅλοι μαζί.

Ἐο Παπούλης, ἀπό τήν νηπιακή του ἡλικία, ἔδειχνε ὅτι ἦταν σκευός ἐκλεκτόν τοῦ Κυρίου μας. Ἀπό τήν βρεφική του ἡλικία, ὅταν ἀκόμα δέν καταλάβαινε, προσπαθοῦσε νά εὐχαριστεῖ τόν Κύριό μας, ἀφοῦ δέν θήλαζε Τετάρτη καί Παρασκευή, ἀλλά κοιμόταν ὅλη τήν ἡμέρα, σύμφωνα μέ τήν μαρτυρία τῆς ἀδελφῆς του Εὐγενίας, ἡ ὁποία τό εἶχε ἀκούσει ἀπό τήν μητέρα τους νά τό ὁμολογεῖ.

Οἶνον καί μεθύσματα οὐδέποτε ἐγεύθη ὁ πατήρ Εὐμένιος, δηλαδή οἰνοπνευματώδη ποτέ, μύρα, κρασί καί ἀλκοολοῦχα ποτά δέν ἤπιε ποτέ στήν ζωή του. Χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι, ὅταν λειτούργησε γιά πρώτη φορά μόνος του ὡς ἱερεὺς, ζαλίστηκε λίγο ἀπό τήν κατάλυση τῆς Θείας Κοινωνίας καί γι' αὐτό, μετά, ἔβασε λιγότερο νόμα καί περισσό-τερον ζέον.

Ἐὐ Κωστάκης, ὅπως τόν ἔλεγαν, ἦταν ἓνα χαριτωμένο καί χαρισματικό παιδί, ἀκόμα καί γιά τὰ κοσμικά δεδομένα, ἐνῶ δέν εἶχε μάθει σχεδόν καθόλου γράμματα. Οἱ δυσκολίες, ἡ Κατοχή, κατά τήν διάρκεια τῆς ὁποίας τὰ σχολεῖα ὑπολειποῦσαν, δέν τοῦ ἐπέτρεψαν νά γευθῆ τό ἀγαθόν τῆς μαθήσεως. Παρ' ὅλα αὐτά μπορούσε, ὅπως ὁ ἴδιος ἔλεγε, νά κάνη πράξεις μαθηματικές, λογαριασμούς δύσκολους, ὅλα ἀπό μνήμης, γι' αὐτό οἱ χωριανοί του, ὅταν ἤθελαν κάτι σχετικό, τόν φώναζαν: «Ἐλα, Κωστάκη, νά μᾶς πῆς πόσο κάνει αὐτό κι αὐτό», ἢ κάτι πῶ δύσκολο. Κι ὅταν τούς τὰ ἔκανε, μετά τόν γέμιζαν λουκούμια.

Κάποια φορά, ὅταν ὁ Παπούλης ἦταν μικρό παιδί ἀκόμη, πέθανε στό χωριό τους ἓνα κοριτσάκι ὀκτώ - ἐννέα ἐτῶν. Οἱ γονεῖς καί οἱ συγγενεῖς τοῦ κοριτσιοῦ ἔκλαιγαν ἀπαρηγόρητοι γιά τόν χαμό τοῦ παιδιοῦ τους. Ἐὐ Παπούλης μᾶς ἔλεγε σχετικά: «Κάποτε, εἶχε πεθάνει ἓνα κοριτσάκι καί περνοῦσε ἀπό μπροστά μας ἡ νεκρώσιμη πομπή. Πέρασαν μπροστά κι ἀπό τήν δική μας αὐλή. Ἔτσι ἔκαναν τότε. Ἐκαναν τήν βόλτα, γιά νά γίνεи πῶ ἐπίσημη ἡ κηδεία. Ἐκλαιγαν ὅλοι κι ἐγώ ἔβλεπα τὰ στολίδια, πολλά στολίδια, πού εἶχε τό φέρετρο. Κι αὐτοί ἔκλαιγαν. Κι ἐγώ ἔτρεχα κι ἔβλεπα τὰ στολίδια, πού εἶχε τό φέρετρο. Ἦμουν ἕξι - ἑπτὰ χρόνων τότε. Δέν εἶχα δεῖ καλύτερα καί ὠραιότερα στολίδια. Οἱ ἄλλοι ἔκλαιγαν κι ἐγώ χαιρόμουν, πού ἔβλεπα τὰ στολίδια. Ἐβλεπα τὰ στολίδια καί χαιρόμουν. Μοῦ ἄρεσαν. Δέν ἦταν στολισμένα ἀπό τούς ἀνθρώπους, ὁμως ἐγώ τὰ ἔβλεπα ἔτσι. Στολίδια... στολίδια... ὄχι ὅτι τὰ ἔβαλαν οἱ ἀνθρώποι. Κι αὐτοί ἔκλαιγαν, πού ἔχασαν τό παιδί, κι ἐγώ ἔβλεπα τὰ στολίδια, πού εἶχε πάνω του, τὰ στολίδια τοῦ Θεοῦ, καί χαιρόμουν».

Ἐὐ μπροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος θυμᾶται, σχετικά μέ τήν Χάρη, πού ἀπό νωρίς εἶχε δοθεῖ στόν Παπούλη μας: «Ἐὐ πατήρ Εὐμένιος, ὅταν ἦταν μικρός, εἶχε δεῖ γιά πρώτη φορά τήν χάριν τῆς ἀρχιερωσύνης. Τήν εἶχε δεῖ στό πρόσωπο ἐνός ἀρχιεπισκόπου, πού εἶχε πάει στό χωριό του. “Ἐβλεπα”, μοῦ εἶπε, “τό φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πάνω στό πρόσωπό του. Τό φῶς τῆς ἀρχιερωσύνης, τήν χάριν τῆς ἀρχιερωσύνης. Τήν ἔβλεπα καί πῆγαινα συνεχῶς μπροστά του”. Καί εἶπε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: “Αὐτό τό παιδί τί βλέπει;” Ἐγώ δέν ἔλεγα τί ἔβλεπα, ἀλλά μοῦ ἄρεσε νά βλέπω τήν χάριν τῆς ἀρχιερωσύνης».

Ἐὐ πατήρ Εὐμένιος ἦταν θεόκλητος στό μοναχισμό. Ἐὐ ἴδιος μᾶς ἔλεγε: «Ἐγώ, δεκαεπτὰ χρόνων πῆγα στό Μοναστήρι. Ἦμουν δεκαεξί χρόνια στό χωριό μου. Ἀγαποῦσα τόν Θεό, βέβαια, σκεπτόμουν πολ-

λές φορές νά γίνω καλόγερος. Μιά μέρα μου λέει ὁ παπᾶς: “Ἐλα νά σέ κάνω νεοκόρο”. Πῆγα κι ἐγώ. Ἄναβα τὰ καντήλια πρωί - βράδυ, διάβαζα κιάλας, ὅτι βιβλία ἔβλεπα τὰ διάβαζα. Ἄνήμερα τῆς Πρωτοχρονιάς τοῦ 1944, τό ἀπόγευμα, πῆγα, ἄναψα τὰ καντήλια στήν ἐκκλησία καί, μετά, πῆγα στό σπίτι μας. Ἦταν ἐκεῖ ἡ ἀδελφή μου ἡ Εὐγενία. Φάγαμε ξεροτήγανα, τηγανίτες καί μακαρόνες. Ἐκεῖ πού τρώγαμε, ἤρθε μιά λάμπη καί μέ τύφλωσε καί μπῆκε μέσα στά βᾶθη τῆς ψυχῆς μου. Κι ἄμέσως, τήν ἴδια στιγμή, φώναξα τῆς Εὐγενίας: “Εὐγενία, θά γίνω καλόγερος”. Τήν ἴδια στιγμή. Ἐκείνη τήν στιγμή μέ φώτισε ὁ Θεός. Τήν εἶδα μέ τὰ μάτια μου ἐκείνη τήν λάμπη, πού μπῆκε μέσα μου. Μόλις εἶδα αὐτή τήν λάμπη, εἶπα κατ’ εὐθείαν: “Θά γίνω καλόγερος”. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχει τήν κλήση ἀπό τόν Θεό γιά νά κάνει κάτι καλό, ὁ Θεός ἐνεργεῖ καί τόν βοηθᾷ».

Στό ἴδιο θέμα ἀναφέρεται καί ὁ Μιχαήλ Χατζηγεωργίου: «Τόλμησα, κάποτε, νά τόν ρωτήσω: “Γέροντα, εἶχες δίλημμα γιά τό ποιόν δρόμο θά ἀκολουθήσεις; Σκέφθηκαν νά γνωρίσης κάποια γυναίκα, νά τήν ἐρωτευθεῖς, νά κάνεις οἰκογένεια;” Τότε μου ἀποκάλυψε τήν ἀπόλυτη ἀπόφασή του νά ἀκολουθήσει τήν παρθενική ζωή, πού τήν σηματοδότησε ἕνα ἐξαιρετικό γεγονός. «Χειμώνας τοῦ 1944, Κωστής τότε, δεκατριῶν ἐτῶν», μου εἶπε. «Ἦμουν στό πατρικό μου σπίτι. Ζεσταινόμαστε στό τζάκι. Τότε εἶδα μιά τεράστια φωτιά, πού μπῆκε μέσα μου. Καί ἀπό ἐκείνη τήν στιγμή, γεμάτος χαρά, ἔλεγα: “Εγώ θά γίνω μοναχός. Θά γίνω μοναχός». Καί μου συμπλήρωσε: «Ἄν μέ πίεζαν ἀργότερα νά παντρευτῶ, θά πέθαινα, θά πέθαινα!».

Ἀπό τό 1944 ἡ ψυχή τοῦ νεαροῦ Κωστή εἶχε ἕνα μόνο προσανατολισμό: τήν ἀφιέρωση στόν Χριστό. Ἡ κλήση ὑπῆρχε. Ἡ κλήση μέ ἐμφατικό τρόπο συντελέστηκε καί ὁ μικρός Κωστής βιαζόταν νά ἐνηλικιωθῆ, νά λάβη ζωή ἡ ἐπιθυμία τῆς καρδιάς του.

Ἡ φλόγα ἔκαιγε ἄσβεστη μέσα του. Στά 1951 ὁ Κωνσταντῖνος κείρεται Σωφρόνιος μοναχός. Σέ ἡλικία δεκαεπτά ἐτῶν ὁ Κωνσταντῖνος ἀφήνει τὰ ἐγκόσμια καί ὀδεύει ἐκεῖ πού τόν ὀδηγεῖ ἡ καρδιά του, ἡ ψυχή του καί ὅλο του τό εἶναι. Ἐκεῖ, πού τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἐν εἶδει λαμπροῦ φωτός, τόν φωτίζει, στήν πλήρη ἀφιέρωσή του στόν Χριστό, στόν ἀγαπημένο τοῦ Ἰησοῦ, Τόν ὁποῖο ἀπό μικρός λατρεύει καί ὑπηρετεῖ, εἶτε στά ἐξωκκλήσια τοῦ χωριοῦ του, εἶτε κατά μόνας. Τά βήματά του τόν ὀδηγοῦν στήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Νικήτα, στά νότια τῆς Κρήτης, κάπως κοντά στό χωριό του, ἀφοῦ ἀπέχει μόνο δύο - δυόμισυ ὥρες μέ τά πόδια.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἔγινε δεκτός ἀπό τόν Ἠγούμενο π. Ἱερόθεο (Κωστομανωλάκη), στόν ὁποῖο ἔβαλε μέτανοια καί ἄρχισε ἡ δοκιμή του. Στήν Μονή τότε ὑπῆρχαν, ἐκτός τοῦ Ἠγουμένου, καί δύο υπερήλικες καί τυφλοὶ μοναχοί, τούς ὁποίους ὁ Κωνσταντῖνος φρόντιζε παντοιοτρόπως καί ποικιλοτρόπως, λόγῳ τοῦ νεαροῦ τῆς ἡλικίας του, ἀλλά,

κυρίως καί πρωτίστως, λόγω τῆς ὑπέρμετρης ἀγάπης πού εἶχε. Ὡς νέος, δόκιμος μοναχός, ἔκανε σχεδόν ὅλα τὰ διακονήματα τῆς Μονῆς, ἦταν πρόθυμος καί φιλότιμος.

Μετά τήν τριετῆ του δοκιμασία, ἐκάρη μοναχός, μετονομασθεῖς Σωφρόνιος. Ὡς μοναχός, ὁ Σωφρόνιος ἔβαλε θεμέλιο τῆς μοναχικῆς του ζωῆς τήν ταπεινοφροσύνη, τήν ὑπακοή καί τήν ἐργατικότητα. Ἐπιδόθηκε σέ νέους ἀγῶνες. Τίς ἡμέρες ἐκοπίαζε σωματικά καί τίς νύκτες παρέμενε αἴπνος καί προσευχόμενος. Αὐτό τό τυπικό τό κράτησε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Καθημερινά ὁ πατήρ Σωφρόνιος ἔδινε ἀγώνα σέ ὅλα τὰ διακονήματα, σέ ὅλες τίς ἐργασίες, στό ν' ἀνοίξουν καλύτερους δρόμους γιά νά διευκολυνθῆ ἡ ἔλευση τῶν προσκυνητῶν, στούς κήπους, στό νά καλλιεργοῦν τὰ κτήματα, στό νά φέρνουν νερό ἀπό μακριά, γιατί δέν ἐπαρκοῦσε τό ὑπάρχον.

Αὐτά ἔβλεπε ὁ διάβολος καί ἐμπχανεύετο τρόπους γιά νά ρίξει τόν ἀγωνιστή. Δέν ἀρκεῖτο μόνον στόν πόλεμο τῶν λογισμῶν, ἀφοῦ μόνον μέ αὐτούς δέν μπορούσε νά ἀνακόψει τήν ἀγωνιστικότητα τοῦ πατρός Σωφρονίου. Γι' αὐτό τοῦ παρουσιαζόταν, καί αἰσθητῶς καί ὀφθαλμοφανῶς, καί τοῦ μιλοῦσε. Κάποια μέρα, μάλιστα, καθῶς ὁ ἴδιος ὁ Παππούλης μᾶς ἔλεγε, ὁ διάβολος ἐμφανίσθηκε μπροστά του καί τοῦ εἶπε: «Ἐγώ εἶμαι ἄγγελος καί πέσε κάτω νά μέ προσκυνήσεις». Ὅταν, ὁμως, ἐκεῖνος τὰ ἔλεγε αὐτά, ὁ πατήρ Σωφρόνιος πρόσεξε ὅτι τοῦ ἔλειπε ἓνα δόντι καί τοῦ λέγει γελώντας καί κοροΐδευτικά: «Δέν εἶσαι ἄγγελος, δέν εἶσαι ἄγγελος, γιατί σοῦ λείπει ἓνα δόντι!». Τότε ὁ διάβολος γυρίζει ἐξαγριωμένος καί τοῦ δίνει ἓνα δυνατό καστούκι καί ἀμέσως ἐξαφανίζεται ἀπό μπροστά του.

Κάποια ἄλλη μέρα, ὁ πατήρ Σωφρόνιος κατέβηκε κοντά στήν θάλασσα, ὅπως ὁ ἴδιος ἔλεγε, καί ἄκουσε μέσα ἀπό τήν θάλασσα τήν Παναγία μας νά τοῦ μιλάει καί νά τοῦ λέει, μέ τήν γλυκειά φωνή της: «Παιδί μου, μή φοβᾶσαι κι ἐγώ δέν θά σέ ἀφήσω νά χαθεῖς». Σέ ἐρώτηση, πῶς κατάλαβε ὅτι ἦταν ἡ Παναγία μας, ἀπάντησε πολύ φυσικά: «Ε, τήν Παναγία μας δέν γνωρίζω;». Καί ἄλλοτε πάλι, ἔλεγε ὅτι ἡ Παναγία μας τόν ἀγκάλιασε. «Ἡ Παναγία μοῦ ἔκανε μιά ἀγκαλιά», μᾶς ἔλεγε.

«Ἀπό ἐνωρίς ὁ εὐλογημένος Κωνσταντῖνος ἐκάρη μοναχός. Ἡ ὠριμότητα καί ἡ ἀποφασιστικότητά του φάνηκε ἀμέσως. Τό αἶσθημα καί τό χρέος τῆς ξενιτείας τόν συνεῖχε ἀπόλυτα. Ἐπεδίωκε νά μὴν ξενοχτάει ποτέ ἔξω ἀπό τό Μοναστήρι. Ὅταν, κάποια φορά, αὐτό στάθηκε ἀδύνατο καί ἀναγκάσθηκε νά παραμείνει στό πατρικό του σπίτι, εἶδε στό εἰκονοστάσι νά βγαίνει ἡ Ἁγία Μαρίνα ἀπό τήν εἰκόνα της, κρατώντας τόν πειρασμό ἀπό τὰ κέρατα καί δείχννοντάς του τον, τοῦ εἶπε: «Αὐτός σᾶς βάζει τούς λογισμούς, νά μὴν ἀκοῦτε τόν Γέροντα καί νά νυστάζετε σίς Ἄκολουθίες».

Ὁ πατήρ Σωφρόνιος, ὅταν ἔφθασε τήν ἡλικία τῶν εἰκοσιτριῶν ἐτῶν, ἔπρεπε νά πάει στρατιώτης, διότι τότε οἱ μοναχοί δέν ἀπαλλάσσοντο

τῶν στρατιωτικῶν τους ὑποχρεώσεων. Ἡ Μονή τόν ἐτοίμασε σχετικά, τόν ἐκούρευε, τοῦ ἔκοψε δηλαδή τά μαλλιά καί τά γένεια, καί τοῦ τά φύλαξε, γιατί ἔτσι γινόταν τότε. Παρουσιάσθηκε στό Μεγάλο Πεῦκο, στίς 24 Ἰανουαρίου τοῦ 1954. Ὑπηρετήσε στό Μηχανικό καί ἦταν βοηθός μαγεῖρου. Κατόπιν, πῆρε μετάθεση γιά τήν Θεσσαλονίκη.

Στόν στρατό ὁ Γέροντας ἦταν ὑπόδειγμα ὑπακοῆς καί ἐργατικότητος, γι' αὐτό τόν ἀγαποῦσαν ὅλοι, ἀπό τόν Διοικητή ἕως τόν πιό ἀπλό στρατιώτη. Ποτέ δέν θεώρησε ἀγγαρεία ὀποιαδήποτε ἐργασία τοῦ ἀνέθεταν, ἀλλά τήν ἔκανε μέ ἀγάπη, σωστά καί καλά. Ὁ ἀξιωματικός ὑπηρεσίας τόν σταματοῦσε πολλές φορές μέ τό ζόρι, γιά νά ξεκουρασθῆ.

Τό ἦθος καί ὁ ἀκέραιος χαρακτήρας τοῦ πατρός Σωφρονίου ἔκανε ἀκόμη καί τά πειρακτήρια τοῦ στρατοῦ νά ἀργοῦν, παρ' ὅλο πού ξέρανε ὅτι εἶναι καλόγερος.

Τίς νηστεῖες τίς κρατοῦσε ὅλες: Πάσχα, Χριστούγεννα, 15 Αὐγούστου, Ἀγίων Ἀποστόλων, καί φυσικά, Δευτέρα, Τετάρτη καί Παρασκευή. Πῶς τά κατάφερνε; Ἔνας συνάδελφός του μάγειρας, ἔλεγε σχετικά: «Μέχρι καί ἐλιές, ψωμί καί κρεμμύδι ἔτρωγε μόνον, ἀρκεῖ νά μή καλοῦσε τίς διατεταγμένες νηστεῖες τῆς Ἐκκλησίας μας».

Κάθε ἡμέρα, ὁ Διοικητής τοῦ ἐπέτρεπε νά ἀποσύρεται γιά λίγο νά προσεύχεται, πέραν τῆς γενικῆς Προσευχῆς, ἐπειδή ἐγνώριζε ὅτι ἦταν καλόγερος. Τίς Κυριακές καί τίς μεγάλες γιορτές τοῦ ἔδινε ἄδεια νά πηγαίνει στόν ἱερό ναό τοῦ Ἀγίου Ἐλευθερίου Θεσσαλονίκης, νά ἐκκλησιάζεται καί νά ψέλνει.

Τό ἐπίδομα τῶν στρατιωτῶν, τότε, ἦταν 53 δραχμές τόν μήνα. Φυσικά, τοῦ Παπούλη αὐτό τό ἐλάχιστο ποσό ὅχι μόνο τοῦ ἔφθανε, ἀλλά μέ αὐτό ἔκανε ἐλεημοσύνες, «δάνειζε» τοὺς συναδέλφους του, ἔδινε σ' ὅποιον τοῦ ζητοῦσε.

Στόν στρατό ὁ πατήρ Σωφρόνιος ἀρρώστησε βαρειά. Ἐκανε ὑψηλό πυρετό 40°-41°, πού δέν ἔπεφτε. Ἡ κατάστασή του ἦταν ἀπελπιστική. Τότε τοῦ ἔκαναν ἔφοδο χιλιάδες δαίμονες, γιά νά τόν τρομάξουν καί νά τόν τρομοκρατήσουν. Ὅμως, μόνο μέχρι γύρω - γύρω στό κρεββάτι μπορούσαν νά φθάσουν. «Ἐγγίζανε τό κρεββάτι», ὅπως ἔλεγε ὁ ἴδιος, «ἀλλά ἐπάνω δέν μπορούσαν νά ἀνέβουν. Γύρω - γύρω μόνο».

Οἱ γιατροί δέν μπορούσαν νά βροῦν τήν αἰτία. Νοσηλεύθηκε στό 424 Στρατιωτικό Νοσοκομεῖο Θεσσαλονίκης γιά ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα, χωρίς κανένα ἀποτέλεσμα. Ἡ κατάστασή του, ἀντί νά βελτιώνεται, χειροτέρευε. Τόν ἔφεραν στήν Ἀθήνα καί νοσηλεύθηκε σέ διάφορα νοσοκομεῖα. Τελικά, βρέθηκε ὅτι πάσχει ἀπό τήν νόσο τοῦ Χάνσεν, τήν γνωστή λέπρα, καί μεταφέρθηκε στόν Ἀντιλεπρικό Σταθμό Ἀθηνῶν.

Ὁ πατήρ Εὐάγγελος Παπανικολάου, ὁ καί ἱατρός, θυμᾶται πού τοῦ ἔλεγε ὁ Παπούλης μας: «Μέ παίρνουν φαντάρο καί μέ στέλνουν στήν

Θεσσαλονίκη. Ἐκεῖ ἀρρώστησα κι ἄλλο. Μέ πᾶνε στὸν στρατιωτικό γιατρό, μοῦ λέει: «Ἔχεις ἀφροδίσια». «Τί ἔχω;». «Ἀφροδίσια, τὰ κόλλησες ἀπὸ γυναίκα». Γελῶ, Βαγγέλη μου, γελῶ. «Γιατρέ μου, ἄλλο πράγμα ἔχω», τοῦ λέω. «Δέν ἔχω ἀφροδίσια». Ἐκεί, Βαγγέλη, ἀφροδίσια», καί γέλαγε, γέλαγε. «Καί τί ἔγινε, Γέροντα;», ἐρώτησα. «Εἶμαι στό λεωφορεῖο καί ἔλεγα: «Παναγία μου, Καλυβιανῆ, τί ἀρρώστια ἔχω ἐγώ;». Μέ πλησιάζει ἕνας ἄνθρωπος καί μοῦ λέει: «Πάτερ, νά σοῦ πῶ, εἶσαι ἄρρωστος ἀπὸ λέπρα, νά πᾶς στό νοσοκομεῖο στήν Ἀθήνα. Εἶμαι κι ἐγώ ἄρρωστος ἀπ' αὐτό. Νά πᾶς στό νοσοκομεῖο στήν Ἁγία Βαρβάρα». Ἐπῆγε ὁ πατήρ Εὐμένιος στό νοσοκομεῖο, τόν εἶδαν καί τοῦ ἄρχισαν τήν θεραπεία. Ἐκεῖ συνάντησε τόν πατέρα Νικηφόρο, πού εὐωδιάζουν τὰ λείψανά του».

Καί ὁ Μόρφου Νεόφυτος μᾶς ἔλεγε: «Ἐπῆρχε τότε ἕνας νόμος, πού ἔλεγε ὅτι ἔπρεπε οἱ καλόγεροι, ὅταν ἦταν σέ νεανική ἡλικία, νά πᾶνε στρατιωτικό. Καί τόν ξύρισαν. Φανταστεῖτε τώρα, τόν κούρεψαν. Κι αὐτός πῆγε. Πῆγε στὸν στρατό, στήν Θεσσαλονίκη, κι ἐκεῖ, γιά πρώτη φορά, φάνηκε τό πρόβλημα τῆς ἀσθένειας τοῦ Χάνσεν, τῆς λέπρας.

«Καί ἤμουν», λέει, «ξαπλωμένος σ' ἕνα κρεββάτι καί εἶχα πάρα πολύ πυρετό. Κι ἐκείνη τήν ὥρα μοῦ εἶπαν: «Ἄκουσε, πάτερ Σωφρόνιε, εἶσαι ἄρρωστος, πολύ βαρεῖά ἄρρωστος, καί δέν μπορεῖς πιά νά ἐπιστρέψεις στό μοναστήρι σου. Ἄν πᾶς, θά πρέπει νά πᾶς γιά λίγο καί μετά θά πρέπει νά σέ πάνε στό νοσοκομεῖο».

Ὅταν ἔμαθε ὅτι ἔπασχε ἀπὸ λέπρα, ἔλεγε: «Χάρηκα πάρα πολύ». «Χάρηκες;», τοῦ λέω. «Ναί, μέ γέμισε ἀπέραντη χαρά. Ὅσο πιο μεγάλη ἀσθένεια, τόσο πιο μέγας σταυρός, τόσο πιο μεγάλη Ἀνάσταση. Καί εἶπα: Πῶ, πῶ, πῶ, μεγάλο δῶρο μοῦ ἔδωσες, Θεέ μου. Σ' εὐχαριστῶ, Χριστέ μου, πού μοῦ ἔδωσες μεγάλο σταυρό. Θά ἔχω μαζί Σου μεγαλύτερη συμμετοχή στά πάθη Σου, ἀλλά καί μεγαλύτερη συμμετοχή στήν Ἀνάστασή Σου». Ἄκου ὁ ἄνθρωπος! Καί ἦταν μόλις 20 χρόνων».

Στόν Ἀντιλεπρικό Σταθμό Ἀθηνῶν, ὁ πατήρ Σωφρόνιος νοσηλεύτηκε ἐπιτυχῶς καί θεραπεύτηκε τελείως. Ἡ ἀσθένεια δέν τοῦ ἄφησε καμμία παραμόρφωση, οὔτε τό παραμικρό σημάδι. Μετά τήν θεραπεία του ἀπὸ αὐτή τή σοβαρή ἀσθένεια, παρέμεινε μέσα στόν Ἀντιλεπρικό Σταθμό, ἀπὸ ἀγάπη γιά τούς πάσχοντες ἀδελφούς του. Ἡ διεύθυνση τοῦ Σταθμοῦ, ἐπειδή ἦταν μοναχός, τοῦ παρεχώρησε ἀτομικό κελλάκι, δίπλα στό ἐκκλησάκι τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων. Στό κελλάκι αὐτό ὁ Παπούλης πέρασε ὅλη τήν ὑπόλοιπη ζωή του.

Ἐκεῖ ξανάρχισε τούς πνευματικούς ἀγῶνες, πού εἶχε στερηθεῖ λόγω τοῦ στρατοῦ καί τῆς ἀσθενείας του. Καθημερινές ἀσχολίες τοῦ πατρός Σωφρονίου ἦταν ἡ φροντίδα γιά τήν εὐπρέπεια τοῦ ναοῦ, στόν ὁποῖο ἀνέλαβε καί καθήκοντα ἱεροψάλτου, καί ἡ περιποίηση ἀσθενῶν πού ἦταν παράλυτοι καί δέν εἶχαν κανένα νά τούς φροντίσει. Ἀκόμη, ἔφτιαχνε λιβάνι καί τό μοίραζε σέ μοναστήρια καί ναούς, καί γέμιζε

τούς θαλάμους μέ ιερές εικόνες καί πνευματικά βιβλία.

Τά καλοκαίρια πήγαινε γιά μῆνες στό Ἅγιο Ὅρος, στό ὁποῖο ἀναπαυόταν πολύ.

Πήγαινε ἐπίσης στήν Κρήτη, στήν μονή τῆς μετανοίας του καί στήν Ἱερά Μονή Καλυβιανῆς, ὅπου συνεδέθη μέ τόν ἰδρυτή της μητροπολίτη Τιμόθεο, μετέπειτα ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης. Ὅταν ἔκλεισε τό Λωβοκομεῖο τῆς Χίου, τοῦ ἔστειλε ὁ Ἅγιος Ἀνθιμος τόν Ὀσιώτατο μοναχό Νικηφόρο, τυφλό καί παράλυτο. Ὁ πατήρ Σωφρόνιος τόν ὑπηρετήσε μέ ὅλη του τήν ψυχή καί καρδιά καί τόν εἶχε πνευματικό πατέρα καί ὁδηγό.

Ὁ ἀντίδικος, ὅμως, διάβολος φθόνησε τήν καλή πολιτεία τοῦ ἀγωνιστοῦ Σωφρονίου καί τόν πολέμησε μέ σφοδρότητα καί τόν ταλαιπώρησε πολύ. Τόν ἀπάλλαξε διά παντός ἀπ' αὐτόν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί τῆς Κυρίας Θεοτόκου.

Τό 1975, σέ ἡλικία σαραντατεσσάρων ἐτῶν, ὁ μοναχός Σωφρόνιος χειροτονήθηκε εἰς πρεσβύτερον καί πήρε τό ὄνομα Εὐμένιος. Ὁ πατήρ Εὐμένιος συνέχισε τή ζωή του στό Λοιμωδῶν ὡς ἱερεύς, διεκρίθη δέ καί ὡς ἄριστος πνευματικός.

Μετά τήν πώση τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος στήν Ρωσσία, πῆγε προσκυνηματικό ταξίδι στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη καί στό Κίεβο.

Μέ τήν ἐπιστροφή ἀπό ἐκεῖ, ἄρρισαν τά ἄλλα μεγάλα προβλήματα ὑγείας: σάκχαρο, ἀνεπάρκεια νεφρῶν, προβλήματα ὀράσεως καί τά πόδια του, πού ἔλεγαν οἱ γιατροί νά τοῦ τά κόψουν. Ἐμπαινε καί ἔβγαινε συνεχῶς σέ νοσοκομεῖα.

Παρ' ὅλα αὐτά, ὅμως, ἔκανε ἀκόμη μερικά ταξίδια καί συνέχισε τά ἱερατικά του καθήκοντα εἰς τό ἀκέραιον: Ἱερές Ἀκολουθίες καί ἀτελείωτες ἐπισκέψεις σέ σπίτια πνευματικῶν του παιδιῶν γιά ἁγιασμούς, εὐχέλαια καί ἐξορκισμούς.

Αὐτό κράτησε πάνω ἀπό ὀκτώ – δέκα χρόνια, ὅποτε μπήκε γιά τελευταία φορά στό νοσοκομεῖο Εὐαγγελισμός, ὅπου, στίς 23 Μαΐου 1999, ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον σέ ἡλικία ἐξηνταοκτώ ἐτῶν. Ἀκολουθοῦν κάποιες μαρτυρίες ἀπό τίς τελευταῖες ἐκεῖνες ὥρες.

Τόν σεβαστό πατέρα Εὐμένιο, τόν ἀγαπημένο μᾶς «Παπούλλη», ἐκάλεσε ὁ Κύριός μας κοντά του στίς 23 Μαΐου τοῦ ἔτους 1999, ἡμέρα Κυριακή, στήν μνήμη τῶν Ἁγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων, τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, γύρω στίς τέσσερις τό ἀπόγευμα, ἐνῶ εὐρισκόταν στό θεραπευτήριο Εὐαγγελισμός.

Ἄς σημειωθῆ ὅτι ὁ πατήρ Εὐμένιος ἀνῆκε στήν Μητρόπολη Νικαίας καί εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ τό ὅτι ἐφάνη ὡσάν νά ἦλθαν οἱ Ἅγιοι προστάτες τῆς μητροπολιτικῆς του περιφέρειας νά παραλάβουν τό ἐκλεκτό καί ὑπερευλογημένο τέκνο τους, τήν ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τους. Ἡ

ἐξόδιος Ἐκκλησία ἐψάλθη εἰς τόν ἱερό ναό τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, τόν ὁποῖο διακόνησε ἡ ἀγιότητά του μέ περίσσια αὐταπάρνηση. Ὁ ἐνταφιασμός του ἔγινε τήν ἐπομένη ἡμέρα στήν ἰδιαιτέρα του πατρίδα, τό χωριό Ἐθιά, τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου.

«Δέν μπορῶ νά περιγράψω τήν θλίψη, πού εἶχε στό πρόσωπό του, ὅταν γιά τελευταία φορά κλείδωνε τήν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, τῶν γλυκύτατων καί ἀγαπημένων του Ἁγίων, ὅπως συνήθιζε νά λείει, καί ἀποχαιρετοῦσε τό ἅγιο κελλί του. Καί τίς τελευταῖες εὐχές γιά τό Ἴδρυμα: «Τήν εὐχή μου νά ἔχετε ὅλοι, τήν εὐχή μου νά ἔχετε ὅλοι», ἐπαναλάμβανε, ἐνῶ τόν ἔπνιγε ἕνα βουβό κλάμα, καθώς περνούσαμε γιά τελευταία φορά τούς δρόμους τῆς ἀγαπημένης του Ἀθήνας. Εὐλογοῦσε συνέχεια καί ἔλεγε: «Ὁραία πού εἶναι ἡ Ἀθήνα! Ὁραία Ἀθήνα, εὐλογημένη Ἀθήνα! Τίποτε ἄλλο δέν ὑπάρχει πιό ὠραῖο ἀπό τήν Ἀθήνα». Εὐλογοῦσε τούς δρόμους, τήν Ὁμόνοια, τήν Ἀγορά, τήν Μητρόπολη, τήν Βουλή τῶν Ἑλλήνων, τούς πάντες καί τά πάντα.

Ἀνεξίτηλα ἔχουν μείνει στήν μνήμη μου τά λόγια, πού εἶπε τήν Πέμπτη 29 Ἀπριλίου τοῦ 1999, τά μεσάνυκτα: «Σήμερα ἤθελαν πάλι νά μου κάνουν αἰμοκάθαρση δύο ὥρες. Μέ τρύπησαν ἐπτά - ὀκτώ φορές. Μέ τρύπαγαν αὐτές, μέ τρύπαγαν σάν τόν Δεσπότη Χριστό. Μαρτύρησα, μαρτύρησα σάν τόν Δεσπότη Χριστό. Γιατί τό κάνουν αὐτές αὐτό;» «Γέροντα», τοῦ ἀπαντῶ, «δέν θά ἤξεραν οἱ νοσοκόμες». «Θέλετε νά ἀλλάξουμε γιατρούς καί νοσοκομεῖο», τοῦ πρότεινα. «Μπά, δέν χρειάζεται», μοῦ ἀπαντάει. «Μοῦ ἀρέσει πολύ ὁ Εὐαγγελισμός...».

Γιά τελευταία φορά ὁ Γέροντας εἰσέχθη στόν Εὐαγγελισμό στίς 17 Δεκεμβρίου τοῦ 1997 (ἐορτή τοῦ Ἁγίου Διονυσίου). 1η Μαΐου τοῦ 1999. Δέν αἰσθάνεται καθόλου καλά. 2α Μαΐου. Τόν θυμᾶμαι τό βράδυ ἐκεῖνο τῆς Κυριακῆς, μέ τό ραδιοφωνάκι στά χέρια, νά παρακολουθεῖ τόν Ἐσπερινό τοῦ Ἁγίου Πέτρου, πολιούχου Ἄργους. Ἦταν ὁ τελευταῖος Ἐσπερινός, πού ἄκουγε. 3η Μαΐου, 4η Μαΐου, ὁ Γέροντας χειροτέρευε. Ἀπό τούς γιατρούς καμμία βοήθεια. Ἐλεγε συνέχεια: «Ἐλάτε, πεθαίνω, πεθαίνω, πεθαίνω...». 5η Μαΐου ἕως 23η Μαΐου, πονοῦσε φοβερά ὅλες αὐτές τίς ἡμέρες.

Στίς 23 Μαΐου τοῦ 1999, τήν Κυριακή τῶν Ἁγίων Θεοφόρων Πατέρων, στίς 4:10 μ.μ., ἐκοιμήθη. Μετά τήν κοίμησή του ἐπιτελεῖ πολλά καί μεγάλα θαύματα, ὅπως τό ὁμολογοῦν ἄνθρωποι πού εὐεργετήθηκαν οἱ αὐτόπτες μάρτυρες. Ὁ βίος του ὑπῆρξε ἀρετή καί ἡ ἀρετή βίος.

Ο ΟΣΙΟΣ ΔΑΝΙΗΛ ΚΑΤΟΥΝΑΚΙΩΤΗΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΣΤΑ ΚΑΤΟΥΝΑΚΙΑ

τά Κατουνάκια ὁ Ὅσιος ἔμεινε προσηλωμένος στήν ἡσυχία του δύο χρόνια, μέχρις ὅτου ἄρχισαν νά ἔρχονται οἱ πρῶτοι μαθητές του. «Ὅπως οἱ μέλισσες ψάχνουν νά βροῦν τά ἄνθη πού κρύβουν νέκταρ, ἔτσι ἄρχισαν νά πλησιάζουν σιγά – σιγά καί τόν γερο-Δανιήλ πολλές ψυχές, πού γρήγορα, πάνω σ' ἐκείνη τήν ἀνυδρη πλαγιά, ἀνεκάλυψαν τήν ἀνθοφορία του. Μερικοί, γοπευμένοι ἀπό τήν ἀρετή καί τήν σοφία του, παρακαλοῦσαν νά γίνουν ὑποτακτικοί του»¹. Κοντά στούς πρῶτους, τόν π. Ἐθανάσιο καί τόν π. Ἰωάννη, προσετέθησαν πολὺ σύντομα καί οἱ ὑπόλοιποι ἀδελφοί τῆς συνοδείας του, ὁ π. Δανιήλ, ὁ π. Στέφανος, ὁ π. Μελέτιος, ὁ π. Δαμασκηνός, ὁ π. Γερόντιος καί ὁ π. Νήφων. «Τούς εἶλκυε ἡ ἀρετή καί ὁ ἀγώνας καί ἡ διάκρισις ἑνός ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ. Ἐνας ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, ἕνας ἀνθρώπος, πού ἀπαρνήθηκε τόν ἑαυτό του καί σήκωσε τόν σταυρό του γιά ν' ἀκολουθήσῃ τόν Ἐσταυρωμένο, εἶναι ἕνα κεφάλαιο, μία μεγάλη ἀξία. Ἐνας μόνο ἀνθρώπος, μία σταυρωμένη γιά τόν Ἰησοῦ ψυχή, εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, πού διαιωνίζεται μέσα στούς ἀγίους Του».

«Γύρω λοιπόν ἀπό ἕνα τέτοιο ἀνθρώπο, σάν τό γερο-Δανιήλ, συσπειρώθηκαν ὅλες οἱ ψυχικές καί σωματικές δυνάμεις τῶν ἀδελφῶν. Μεγάλωσαν τήν Καλύβη τους κουβαλῶντας νερό ἀπό τήν σκίτη τῆς Ἀγ. Ἄννης, φύτεψαν ἐλῆδες καί καλλιέργησαν ἕνα μικρό κῆπο»². Ἀνήγειραν ἱερόν ναόν ἐπ' ὀνόματι τῶν Ὁσίων Ἀγιορειτῶν Πατέρων, ὁ ὁποῖος ἀποπερατώθηκε μερικῶς τό 1905. Καί τήν πρωτοχρονιά τοῦ 1906, μετά ἀπό τήν ἀγρυπνία τοῦ Μ. Βασιλείου, ἔγιναν τά ἐγκαίνια του ἀπό τόν τότε Μητροπολίτη πρῶν Κῶου κ.κ. Νεῖλο³. Νά πῶς περιγράφει ὁ γλαφυρός κάλαμος τοῦ Μωραϊτίδη, πού ἦταν πνευματικό τέκνο τοῦ Γερόντος Δανιήλ, τήν εὐλογία τοῦ ἀνωτέρω ναοῦ: «...ἀναπαυτικωτάτη Καλύβη διάωροφος ἠγέρθη μέ κελλία, αἴθουσαν ὑποδοχῆς... καί μέ ἕνα πάγκαλον ναόν εἰς τό ἀνω πάτωμα, εἰς μνήμην τῶν ὀσίων Πατέρων τῶν ἐν Ἄθῃ λαμπάντων, χάρμα καί στόλισμα τοῦ πετρῶδους ἐκείνου καί ἀγόνου βουνοῦ, ὡσάν ἕνα πάλλευκον οὔτως εἰπεῖν κρίνον, ὁποῦ ἀπό τήν ξηράν πέτραν ἀνεφύη εὐωδιάζων ἀγιότητα καί γαλήνη»⁴. Βέβαια, ὅπως γίνεται πάντοτε, ὁ ἀντίδικος διάβολος προσπάθησε νά σταματήσῃ τίς οἰκοδομές αὐτές πού θά γινόταν ἐργαστήριο ἀρετῆς. Γι' αὐτό καί ἐξήγειρε ἐναντίον τους μεγάλους πειρασμούς, ἕνεκα τῶν ὁποίων οἱ πατέρες ἔφθασαν στό σημεῖο νά θέλουν νά φύγουν ἀπό τά

Καντουνάκια. Ὅμως ἡ ὀλοφάνερη παρουσία τοῦ Ἁγίου Θεοῦ ματαίωσε τελικά τίς τέχνες τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐπί πενήντα χρόνια παρέμεινε στά ἀσκητικά Κατουνάκια, ἀγωνιζόμενος κατά τοῦ νοποῦ ἐχθροῦ, νηστεύοντας καί ἀγρυπνώντας, προσευχόμενος ἀδιαλείπτως, καθοδηγώντας πνευματικά τούς ὑποτακτικούς του, ὑπεραμνόμενος τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, πού ποτέ δέν ἔπαυσε νά βάλλεται ἀπό τούς αἰρετίζοντας ἀνθρώπους, νουθετώντας τούς πλανωμένους, προσφέροντας ἀπλόχερα τήν ἐλεημοσύνη καί φιλοξενία στους διερχομένους προσκυνητάς καί ἐνδεεῖς, συγγράφοντας πλῆθος ἐπιστολῶν πρός ὅσους τοῦ ζητοῦσαν τήν σοφή συμβουλή του. Ἐν τέλει «τό καλοκαίρι τοῦ 1929... ἔπεσε στό κρεββάτι μέ δυνατό κρυολόγημα» καί «στίς 8 Σεπτεμβρίου, ἡμέρα τοῦ γενεθλίου τῆς Παναγίας, ἡ ψυχή τοῦ “ππνου τῆς ἐρήμου” πέταξε στά οὐράνια σκηνώματα»⁵.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς 1988, σελ. 35.
2. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 36.
3. Πληροφορία δοθεῖσαι ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀδελφότητος τῶν Δανιηλαίων.
4. Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου, *Μέ τοῦ Βορηᾶ τά κύματα*, Σειρά Ε', ἐκδ. Ἱ. Ν. Σιδέρης, Ἀθῆναι 1926, σελ. 168.
5. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 103-104.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

Η εποχή πού ύπηρετήσε τή στρατιωτική του θητεία ὁ Γέροντας ἦταν ἀπό τίς πιό θλιβερές γιά τήν πατρίδα μας. Ἦταν ἡ εποχή τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἢ μᾶλλον τοῦ ἐμφυλίου καί ἀδελφοκτόνου σπαραγμοῦ.

Βρέθηκε ὁ πρῶος, ἄκακος καί εἰρηνικός Γέροντας καί ἀρχάς ὡς ἐκπαιδευόμενος καί μετὰ ὡς ἐπιχειρησιακός στρατιώτης στήν πόλη τοῦ Βόλου. Μέ τό χαρακτηριστικό του ἀγνό χιοῦμορ διηγεῖτο περιστατικά τῆς ἐποχῆς τῆς στρατιωτικῆς του ἐκπαίδευσης.

«Καθόμουν», ἔλεγε, «τὴν ὥρα τῶν μαθημάτων τῆς θεωρίας γιά τά ὄπλα κ.λ.π. στήν πρώτη γραμμὴ τῶν στρατιωτῶν καί κοίταζα τόν ἐκπαιδευτὴ στὰ μάτια. Ὁ νοῦς μου ὅμως βρισκόταν στό χωριό μου, στοὺς ναοὺς καί στὰ ἐξωκκλήσια, ἀπασχολημένος μέ τὴν προσευχή. Κάποτε ἕνας ἐκπαιδευτὴς, ἀγροϊκός καί βάρβαρος ἄνθρωπος, μέ συνέλαβε ἀφηρημένο καί θυμωμένος μέ χτύπησε στό κεφάλι μέ τό ὄπλο. Ἐγὼ μέ πραότητα τοῦ παραπονέθηκα γιά τὴν πράξη του. Ὁ Θεός ὅμως δέν τόν ἄφησε ἀτιμώρητο. Σηκώθηκε ἀμέσως ἕνας ἀνεμοστρόβιλος καί ἕνα σουβλερό ἀγκάθι μπῆκε στό μάτι του καί τόσο πόνεσε καί κινδύνεψε ἡ ὄρασή του, ὥστε φοβισμένος μοῦ παραπονέθηκε γιά τό πάθημά του, γιατί νόμισε ὅτι τόν καταράστηκε. Ἐγὼ ὅμως δέν τόν εἶχα φυσικά καταραστεῖ, ἀλλά ὁ Θεός τόν συνέτισε τόσο ὀδυνηρά, γιά νά μαλακώσει ἡ σκληρὴ ψυχὴ του.

Ὡς στρατιώτης εἶχα μαζί μου πάντοτε τό θαυματουργό εἰκονισματάκι τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπη. Τακτικά παρακαλοῦσα τόν Ἅγιο νά μέ ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τῶν περιπόλων τοῦ στρατοῦ, γιατί ἐγὼ δέν ἤμουν ἄνθρωπος αἱμάτων. Ὄταν ὁ ἀξιωματικός διάλεγε ἀπὸ τὴ γραμμὴ τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἄνδρες τῆς περιπόλου, ἔβγαζα τό χέρι μου μέσα στό χιτώνιό μου, ἔπιανα τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου καί τόν παρακαλοῦσα νά μὴ μέ δεῖ ὁ ἀξιωματικός, καί μέ διαλέξει γιά περίπολο. Καί φυσικά ὁ Ἅγιος πάντοτε τόν «τύφλωνε» καί δέν μέ ἔβγαζε ποτέ ἀπὸ τὴ γραμμὴ.

Μιά φορά ἤμουν σκοπός σέ μιά περιοχή τοῦ Πηλίου καί ἔπρεπε νά προσέχω κάθε ὑποπτὴ κίνηση στήν ὀρισμένη περιοχή τῆς εὐθύνης μου. Καθόμουν λοιπὸν μπροστά στό ὀπλοπολυβόλο, ἔβγαλα τό εἰκονάκι τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπη, τό τοποθέτησα πάνω στό ὄπλο καί εἶπα στὸν Ἅγιο:

— Τώρα Ἅγιέ μου φύλαξε ἐσύ σκοπός. Πρόσεξε τὴν περιοχή μου ἀπὸ ἐκεῖ ἕως ἐκεῖ. Τοῦ ἔδειχνα τό μέρος τῆς εὐθύνης μου κι ἐγὼ ἀμέριμνος προσευχόμουν.

Πράγματι ἡ χάρη τοῦ Ἁγίου ἦταν ἐκεῖ! Ἔτσι πέρασαν οἱ ἀντάρτες ἀπὸ μπροστά μου κρυμμένοι μέσα σ' ἕνα κοπάδι πρόβατα. Ὁ κίνδυνος

ἦταν μεγάλος· ἕνας ἀπό αὐτούς σκέφτηκε καί εἶπε καί στούς ἄλλους νά ἔρθει ἀπό πίσω νά μέ σκοτώσει. Ὁ Ἅγιος ὁμως ἔνευσε στήν καρδιά κάποιου ἄλλου ἀπό τούς συναδέλφους του καί τόν ἐμπόδισε λέγοντάς του:

— Ἄσ' το τό παιδί, τί μᾶς ἔφταιξε; Μήν τυχόν μάλιστα κινδυνεύσουμε χωρίς σοβαρό λόγο.

Ἔτσι - ἔλεγε ὁ Γέροντας - σώθηκα μέ τίς πρεσβεῖες τοῦ Ἁγίου. Τόν κίνδυνο πού πέρασα καί ὅσα προανέφερα μου τά εἶπε ὁ ἱσοπάνης, ὅταν πέρασε τήν ἄλλη μέρα πάλι ἀπό μπροστά μου.

Μιά ἡμέρα ζήτησα ἄδεια καί πῆγα στό μικρό τότε ἐκκλησάκι τῆς Παναγίας Εὐαγγελιστρίας Νέας Ἰωνίας Βόλου. Ἀπέξω στέκονταν δυό ἱερεῖς. Τούς πλησίασα, ἔκανα τό Σταυρό μου καί φίλησα τό χέρι τους. Τούς ἄκουσα τότε νά λένε:

— Νά ἕνας εὐσεβῆς στρατιώτης.

Ὁ ἕνας ἀπ' αὐτούς ἀπευθύνθηκε σέ μένα καί μοῦ λέει:

— Στρατιῶτα, τόν πατέρα Αἰμιλιανό στό χωριό Ἅγιος Γεώργιος Ἀμφισσας, τί τόν ἔχεις;

— Εἶναι συγγενής μου, τοῦ ἀπάντησα.

Τότε συγκινημένος μοῦ λέει:

— Παιδί μου, ἀπό τό πρόσωπό σου, πού ἔχει μεγάλη ὁμοιότητα μέ τοῦ πατέρα Αἰμιλιανοῦ, σέ γνώρισα.

Ὁ πατήρ Αἰμιλιανός ἦταν ὁ μόνος ἔγγαμος ἱερέας ἀπό τό σόι μας. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἦταν ἱερομόναχοι. Ἦταν τόσο ἐνάρετος αὐτός ὅσο καί ἡ πρεσβυτέρα του Αἰμιλία, ὥστε ἄφησαν ὄνομα στήν περιοχή τῆς διακονίας του».

Ἀπό τό Βόλο μετατέθηκε ὁ Γέροντας στήν Ἀθήνα. Ἐκεῖ ὁ Θεός φώτισε τήν καρδιά τοῦ συνταγματάρχη του, μακαριστοῦ Πολυκάρπου Ζώνη, καί τόν πῆρε κοντά του καί τόν εἶχε σάν παιδί του. Τοῦ ἔδινε κάθε ἡμέρα γραπτές ἄδειες νά πηγαίνει στήν ἐκκλησία. Ἔτσι προσκύνησε σ' ὅλες σχεδόν τίς ἐκκλησίες τῆς Ἀθήνας καί τοῦ Πειραιᾶ. Τόσο τόν ἀγαποῦσε καί τόν σεβόταν ὁ συνταγματάρχης του, πού μετά τήν ἐγκατάβωση τοῦ Γέροντα στό μοναστήρι τοῦ Ὁσίου Δαβίδ, τακτικά τόν ἐπισκεπτόταν καί μέ προσωπικά του ἔξοδα ἀνήγειρε παρεκκλήσιο κοντά στή Μονή ἀφιερωμένο στόν Ἅγιο Πολύκαρπο Ἐπίσκοπο Σμύρνης. «Μετά τήν κοίμησή του», ἔλεγε ὁ Γέροντας, «καί τήν ἀνακομιδή τοῦ λειψάνου του, κράτησα στό Μοναστήρι τά ὀστᾶ ἀπό τό δεξί του χέρι, τό χέρι αὐτό πού μοῦ ὑπέγραφε τίς ἄδειες καί πῆγαινα στήν ἐκκλησία, καί ἱσοβίως τόν μνημονεύω μαζί μέ τούς γονεῖς μου».

Βέβαια καί στό στρατό δέν ἔλειψαν οἱ δοκιμασίες ἀπό τούς συστρατιῶτες του. Κινούμενοι ἀπό τόν πειράζοντα τόν κορόιδευαν, τόν εἰρωνεύονταν, ἀποκαλώντας τον παπᾶ, καί τόν περιφρονοῦσαν μέ διά-

φορους χαρακτηρισμούς συνηθισμένους στό στρατό, μή μπορώντας νά ἐξηγήσουν μέ τό κοσμικό μυαλό τους τήν παράδοξη καί ἐξωπραγματική γί' αὐτούς συμπεριφορά τοῦ Γέροντα. Παρόλη τήν προσπάθεια πού κατέβαλε ὁ Γέροντας νά ζεῖ ἐνκρυπτῶ τήν ἐν Χριστῶ ζωή του, τόν παρατηροῦσαν λεπτομερῶς σέ κάθε ἐκδήλωσή του.

«Σκεπαζόμεν μὲ τή κουβέρτα μέσα στό θάλαμο», ἔλεγε ὁ Γέροντας, «καί ἔκανα κρυφά ἀπό κάτω τό Σταυρό μου καί τήν προσευχή μου. Ὁ στρατιώτης πού κοιμόταν στό ἐπάνω ἀπό τό δικό μου κρεβάτι - ἦταν διώροφα τά κρεβάτια - ἓνα βράδυ μοῦ φώναξε:

— Ἰάκωβε, τί κνεῖς (τί κουνᾶς), τό χέρι σου κάτω ἀπό τήν κουβέρτα;

— Τίποτα, τίποτα, τοῦ εἶπα.

— Ὅχι, πάλι τό Σταυρό σου κάνεις, πάλι προσευχές κάνεις. Ἐφοῦ κάναμε ὅλοι μαζί τήν προσευχή μας, ἐσύ γιατί συνεχίζεις μόνος σου;

— Δέν κάνω τίποτε κακό τοῦ ἀπάντησα. Τήν προσευχή μου κάνω.

Μιά φορά πήγαμε βόλτα μέ συναδέλφους μου στόν Πειραιᾶ καί μοῦ λένε:

— Ἐλα Ἰάκωβε νά σοῦ δείξουμε κάτι.

Ἐγώ ἀνύποπτος τούς ἀκολούθησα. Μέ ὀδήγησαν σέ κάποιο σημεῖο καί μοῦ λένε:

— Κοίταξε ἐδῶ.

Κοιτάζω ἀπό τήν εἴσοδο μιᾶς σκάλας πού ὀδηγοῦσε σέ κάποιο ὑπόγειο καί βλέπω μέσα ἀνθρώπους νά χορεύουν τσιτσάνηδες, δηλαδή ξεγύμνωτοι.

— Ποῦ μέ φέρατε ἐδῶ; τούς λέω τότε.

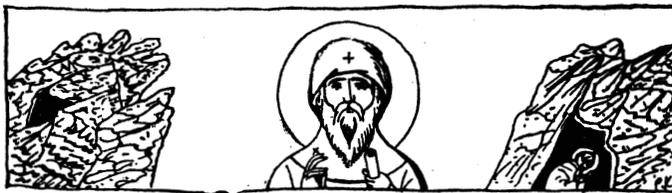
Ἐνας ἀπ' αὐτούς, ἀπό τόν πειρασμό κινούμενος, μέ ἄρπαξε ἀπό πίσω, γιά νά μέ κατεβάσει βίαια.

— Πᾶμε καί μεῖς κάτω, ἔλεγε καί γελοῦσε».

Τότε ὁ πρᾶος Ἰάκωβος, γεμᾶτος θεῖο ζήλο, ἔσπρωξε μέ δύναμη τό δυστυχισμένο ἐκεῖνο συναδέλφῳ του, ἀπειλώντας τον νά μὴν ξανατολήσει νά τόν ἀκουμπήσει, καί δρομέως, ὡς ἄλλος Ἰωσήφ, ξέφυγε ἀπό τήν ἁμαρτία.

Πολλοί ἀπό τούς συστρατιῶτες του πού κατά βάθος παραδέχονταν τήν ἁγιασμένη ζωή του Γέροντα, μετὰ ἀπό χρόνια ἐπισκέπτονταν τό Μοναστήρι μέ σεβασμό καί συγκίνηση, ἀποκομίζοντας μεγάλη ψυχική ὠφέλεια.

«Ἡ ἐνάρετη ζωή πάντα διδάσκει καί ἀποδίδει καρπούς, ἔστω καί μετὰ ἀπό χρόνια», ἔλεγε ὁ Γέροντας καί συνέχισε, «ἐνῶ ἄν τούς ἀκολουθοῦσα στίς δικές τους δραστηριότητες τί καλὸ θά μπορούσε ποτέ νά προέλθει;»

Μαυσιέως Μοναχοῦ

ΘΑΥΜΑΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗ

«Οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν καί ἐδόξασαν τόν Θεόν τόν δόντα ἐξουσίαν
τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις».

(Ματθ. θ' 8)

έν εἶναι λιγώτερες οἱ θεραπείες τῶν σωματικῶν ἀληθδόνων, ἀπό τίς τόσες ψυχικές καί καθημερινές, τοῦ ἱατροῦ -ἐξομολογητηρίου- κελλιοῦ του. Δείγματα ἀγάπης στόν Θεό καί στόν ἄνθρωπο - μεγάλης πίστεως, ἀφοβίας, δυνάμεως, τῆς πλούσιας στήν καρδιά του θείας χάριτος. Ἐξομολογήτω καί ἐδῶ εἶναι πῶς ποτέ δέν πίστεψε καί ἔδωσε στους ἄλλους νά καταλάβουν πῶς κάνει θαύματα. Αὐτό πού ἤξερε καί ἀκούραστα κήρυττε ἦταν πῶς ὁ Θεός εἶναι πλησίον μας καί ἀκούει τήν προσευχή τῶν πιστῶν. «Ἐν ἀρρωσθήμασί σου μή παράβλεπε, ἀλλ' εὖξαι Κυρίῳ καί αὐτός ἰάσεται σε».

Οἱ εὐχές τῆς Ἐκκλησίας, μέ τίς ἱερές ἀκολουθίες καί τά θεῖα μυστήρια, ἰδιαίτερα τῆς ἐξομολογήσεως, τῆς θ. Μεταλήψεως καί τοῦ εὐχελαίου, οἱ ἅγιοι μέ τίς πρεσβείες τους, τίς εἰκόνες καί τά λείψανά τους, ἰδιαίτερα ἡ Θεοτόκος, ὁ τίμιος σταυρός, ἔχουν δύναμη ἱαματική. Καί τελικά καί πρῶτα, αὐτός πού θεραπεύει, λυτρώνει καί σώζει, εἶναι ὁ Χριστός ὅταν δεῖ θερμή πίστη στόν ἄνθρωπο. «Κύριος ὁ Θεός σου ὁ ἰώμενός σε». Τά ὄπλα του στίς μάχιμες αὐτές ὥρες ἦταν τό πετραχήλι, ὁ σταυρός καί τό εὐχολόγιο. Στά χέρια του ἔπαιρναν μιά μεγαλειώδη δύναμη. Οἱ πιστοί καί οἱ ἄπιστοι πλησιάζοντάς τον ἀναφωνοῦσαν «Ἰδόντες ἐωράκαμεν, ὅτι ἦν ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». Μέ ὅλη τή φωτιά τῆς πίστεως του προσευχόταν ὁ πατήρ στό Κύριο, πού εἶπε στους Ἀποστόλους του καί στους διαδόχους του «Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε... δαιμόνια ἐκβάλλετε...».

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τατάρνης ἀρχιμανδριτῆς Δοσίθεος, γράφει: «Ἐνθυμοῦμαι ἓνα λαϊκόν ὄνομα Ἀντώνιον Γαράν, κάτοικον Πειραιῶς, ἐκ τῆς νήσου Σικίνου τῶν Κυκλάδων, ὅστις ἐδιηγεῖτο ἔνδακρυς, ἐνώπιον τοῦ μητροπολίτου Ναυπάκτου Δαμασκηνοῦ, ἓνια τῶν θαυμάτων τοῦ Ὁσίου Γέροντος, ἅπερ ὁ ἴδιος ἐθεάσατο. Πῶς ἐξέβαλεν δαιμόνιον, τό ὁποῖον κατερχόμενον τό πρό τοῦ μετοχίου

πρανές κατέκαυσε τά σπαρτά ἕως κάτω ὅπου τότε ὑπερυψοῦτο ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλά εἶναι μακαριστός ἀπό ἐτῶν. Πολλάκις ἤκουον εὐσεβεῖς γυναῖκας νά λέγουν ὅτι ὁ Γέρων λειτουργῶν δέν ἐπάτει ἐπί τῆς γῆς καί ἄλλα πολλά θαύματα».

Γράφει ὁ κ. Ἦ. Κόκκορης: «Λόγω τῆς μακροχρονίου νόσου ἠτόνησεν ἡ διάθεσίς μου πρὸς ἀρωγὴν τοῦ θεοῦ ἐλέους καί ἔλεγον καθ' ἑμαυτὸν δέν ὑπάρχει λόγος νά παρακαλῶ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀσθενειάν μου ἐφ' ὅσον ὁ Κύριος τὴν ἐπέτρεψεν ἄρα ἀδίκως κουράζω τὸν Θεὸ μέ τό αἴτημά μου. Τό εἶπα εἰς τὸν Γέροντα καί ἀμέσως χαριτολογῶν μου λέγει: Πόσα μυστήρια ἔχει ἡ Ἐκκλησία; Τοῦ λέγω ἐπτά... Μόλις ἔφθασα εἰς τό τελευταῖον, τό εὐχέλαιον, ἐφωτίσθη ὁ νοῦς μου καί ἐννόησα τὴν πλάνην μου. Ὁ δέ Γέρων μειδιῶν ἐλαφρῶς ἔλεγεν: Εἶδες πῶς ὁ πανοῦργος σπίνει ἐκ δεξιῶν;...». Μετά τὴν τέλεση τοῦ εὐχελαίου ἀπό τὸν Γέροντα ἔγινε τελείως καλά.

«Ἦτο εἷς δαιμονιζόμενος, ὀνόματι Χρῆστος, ὁ ὁποῖος ἔκαμνε ἀταξίας πολλές, ἔκαμνε καί φωνάς καί ἐλάκτιζε. Ἡμεῖς ἐτρεπόμεθα εἰς φυγὴν καί ὁ Γέροντας ἦτο εἰς τό ντιβάνι του ἀτάραχος. Καί μίαν ἡμέραν ἐπῆρε ἓνα μαχαίρι ἀπὸ τὴν κουζίνα καί τὸν ἀπειλοῦσε. Τοῦ λέγει ὁ Γέρων: Κάτω τά χέρια. Καί ἔμεινε ἀκίνητος.

Ἄλλοτε, ὁ μοναχὸς Ἀμβρόσιος εἶδε τὸν δαίμονα, πελώριον τό ἀνάστημα, καί τρομοκρατηθεὶς, ἐφώναζε: Γέροντα, ὁ δαίμονας. Λαμβάνει τὸν σταυρὸν ἀνά χεῖρας ὁ π. Ἱερώνυμος καί ἐσταύρωσε τό μέρος ἔνθα ἦτο ὁ πονηρὸς καί ἀμέσως ἔγινε σάν σεισμός καί ἐξηφανίσθη.

Τό 1942, εἰς τὴν Κατοχὴν, ἠσθένησε ἡ σύζυγός μου σοβαρῶς καί εἶχε ὑψηλὸν πυρετόν, 41.6 ἐπὶ ἔνδεκα ἡμέρας συνεχῶς, καί ἀπεφασίσθη ὅπως εἰσαχθῆ εἰς νοσοκομεῖον. Πρὶν ὅμως εἰσαχθῆ ἀπεφασίσασμεν νά κάμωμεν εὐχέλαιον καί ἐκαλέσαμεν τὸν π. Ἱερώνυμον. Καί μόλις ἐτελείωσε τό μυστήριον, βάζει τό θερμόμετρον, τό ὁποῖον κατῆλθε μέχρι 38 καί τό νοσοκομεῖο ἀνεβλήθη καί μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνέρρωσε τελείως.

Ἡμέρα Παρασκευὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἦλθε καί ἐπεσκέφθη τὸν Γέροντα ἀδελφὸς ἀσθενοῦς, ὁ ὁποῖος ἐνοσπλεύετο εἰς τὸν «Εὐαγγελισμόν», τὸν ὁποῖον ἀσθενῆ οἱ ἰατροὶ εἶχον διαγράψει καί ὁ ὁποῖος οὐδόλως ἐκινεῖτο ἀπὸ τό κρεβάτι του. Μέ δάκρυα ὁ ἀδελφὸς του διηγούμενος ταῦτα εἰς τὸν Γέροντα νά τὸν ἐπισκεφθῆ διὰ ἐξομολόγησι. Τὴν ἄλλην ἡμέραν τό πρωῖ μετὰ τὸν Ὁρθρον ἐπεσκέφθησαν τὸν ἀσθενῆ εἰς τό νοσοκομεῖον καί, ὦ τοῦ θαύματος! ὁ ἀσθενής τὴν ἐπομένη ἐσηκώθη ἀπὸ τό κρεβάτι, πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν ὄλων. Ἐπεσκέφθη ὁ ἴδιος τὸν Γέροντα εἰς τὴν Ἀνάληψιν καί ἐν συνεχείᾳ ἐξομολογήθηκε καί τοῦ ἐζήτησε σαρανταλείτουργον δι' αὐτόν καί τὴν οἰκογένειάν του. Μετά δέ ἀπὸ δέκα ἡμέρας ὁ ἀσθενής ἀνέλαβε τὴν ἐργασίαν του εἰς τό καλυκοποιεῖον.

Μέγα Σάββατον καί ὥραν 9ην νυκτερινὴν ἐπεσκέφθη τὸν Γέροντα

μία νέα, ἡ ὁποία ἦτο δαιμονιζομένη, μέ τό ὄνομα Βασιλική, πάσχουσα ἀπό ἐπτά ἐτῶν. Ἡ ὁποία, ἐπισκεπτόμενη τόν Ἅγιον Διονύσιον Ζακύνθου, ἤκουσεν φωνήν, ὡς ἀργότερον εἶπεν ἡ ἴδια, ἡ ὁποία φωνή τήν προέτρεψε πρὸς ἐξομολόγησιν εἰς τόν Γέροντα. Ἐξομολογηθεῖσα δέ ἐξῆλθεν τελείως θεραπευμένη, εὐχαριστῶσα. Ἐκτοτε, παρέμεινε μεταξύ αὐτῶν οἱ ὁποιοὶ ἐξωμολογοῦντο εἰς τόν Γέροντα.

Τό 1955, Καθαρά Δευτέρα, μετά τήν ἀκολουθίαν τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου, ἦλθε μοναχή καταγομένη ἐκ Σπάρτης. Ἐπισκεφθεῖσα δέ τόν Γέροντα καί ἐξομολογηθεῖσα ἐξῆλθε καί διηγεῖτο τήν θεραπείαν ἡ ὁποία συνέβη κατά τό διάστημα τῆς ἐξομολογήσεώς της. Εἶχε δέ ἡ μοναχή αὐτή σπάσει τό χέρι της καί τό εἶχε ἐπιδέσει μέ διάφορα πανιά εἰς ξύλα. Κλαίουσα δέ διηγεῖτο τό πόσον ὑπέφερεν κατά τήν διάρκειαν τοῦ διακονήματός της εἰς τήν Μονήν».

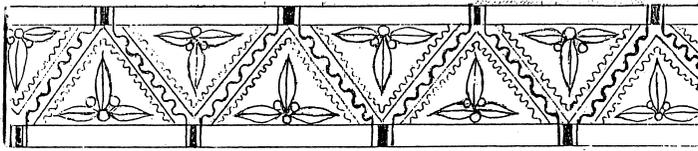
Οἱ παραπάνω μαρτυρίες, τοῦ σεβαστοῦ ἀδελφοῦ κ. Ἡ. Κόκκορη, εἶναι μερικές ἀπό αὐτές πού κατέγραψε, ὡς αὐτόπτης καί αὐτίκοος μάρτυρας, κατά τή διάρκειαν τῶν χρόνων πού παρέμεινε πλησίον τοῦ Γέροντος.

Ὁ κ. Δ. Σ. διηγεῖται, πὼς ἦταν κάποιος ἀπό δώδεκα ἐτῶν ἀόμματος, ἀπό τήν Αἴγυπτο, πολύ πλούσιος καί ὕστερα ἀπό μιά εἰλικρινῆ ἐξομολόγησιν στόν Γέροντα καί θερμή προσευχή, ἀνέβλεψε. Ἡ ἀνάβλεψη τῶν σωματικῶν ματιῶν φανέρωνε ὅτι εἶχαν φωτισεῖ καί τά μάτια τῆς ψυχῆς του. Τότε ἦταν τριανταπέντε ἐτῶν. Ἐπίσης κάποτε πού ὁ Γέροντας πήγαινε γιά λειτουργία χτύπησε τό αὐτοκίνητό τους ἕναν ἄνθρωπο βαρειά. Σταυρώνοντάς τον μέ τόν τίμιον σταυρό, πού ἔφερε ἐπάνω του, τόν ἔκανε καλά, ἐνῶ ἦταν νά πεθάνη. Μετά ἀπό χρόνια ἔγινε μοναχός στή Ἱεροσόλυμα.

Ἡ Καθηγουμένη Γλυκερία, ἀπό τήν Αἴγινα, γράφει:

«Εἶχε ὁ Γέροντας καί τή θαυματουργική χάρη. Εἶμαι μάρτυρας ἑνός θαύματος πού ἔκανε. Ἦλθε μία γυναῖκα ἀπό τήν γύρω περιοχὴ κλαίγοντας. Τό πηγάδι της εἶχε στερέψει. Μὴν κλαῖς, εὐλογημένη, τῆς λέει, τό πηγάδι σου ἔχει νερό. Πράγματι, τό νερό ἔφθασε μέχρι ἐπάνω καί γιά πολλούς μῆνες δέν κατέβазαν κουβᾶ. Ἐπαρναν τό νερό μέ τό κανάτι».

ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ - ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΕΔΕΣΣΗΣ

άντιοτε εἶχε στήν σκέψη του τήν μνήμη τοῦ θανάτου. Ἐνθου-
μοῦμαι κάποια Καθαρά Δευτέρα, πού ἀπό τήν Ἐδεσσα κατε-
βαίναμε στήν Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος, μοῦ ἔλεγε:
«πάτερ Δ., σκέπτομαι πόση προσπάθεια κάνουμε γιά νά
μάθουμε γραμματική, ὀρθογραφία, συντακτικό, κλίση ρημά-
των κλπ. καί ὁμως ἕνα μόνον ρῆμα ἔπρεπε νά ξέρη κάθε
ἄνθρωπος νά κλίνει. Φεύγω, φεύγεις, φεύγει, φεύγουμεν,
φεύγετε, φεύγουσιν». Ἐννοοῦσε τόν θάνατο.

Νά, λοιπόν, πῶς ἐξηγεῖται ἡ προσοχή στήν ζωή του. Ἡ ἀγάπη του
πρός τήν Ἐκκλησία καί ἡ εὐθύνη πού αισθανόταν γιά τήν σωτηρία τῶν
ψυχῶν τῶν Χριστιανῶν τῆς Μητροπόλεώς του, ἦταν πού τόν ἀπασχο-
λοῦσαν κυριολεκτικά.

Ἦταν στό ἔπακρο ἀνεξίκακος. Συγχωροῦσε τούς πάντες.

*

Κάποτε ἕνας γνωστός μου ἱερέας πῆγε στό Γραφεῖο του καί τοῦ εἶπε:
«Σεβασμιώτατε, στό χωριό εἶναι μερικά πρόσωπα, πού μέ ἀφορμή τό
τάδε περιστατικό, μέ συκοφαντοῦν. Διαδίδουν εἰς βάρος μου ἀσύστο-
λα πράγματα. Μήπως πρέπει νά κάνω μήνυση, γιά νά διασώσω τό κύρος
τῆς ἱερατικῆς μου ιδιότητος;». Αὐτός, μέ τό ἤρεμο ὕφος του, τοῦ εἶπε:
«Πάτερ μου, ἐμεῖς οἱ Κληρικοί εἴμεθα πνευματικοί πατέρες. Κάνει ὁ
πατέρας νά μηνύσῃ τά παιδιά του καί νά τά τραβολογήν στά δικαστή-
ρια;». Καί γνωρίζω καλά ὅτι δέν ἔκανε μήνυση.

*

Ἦταν ἐγκρατής σέ ὅλα. «Ἐγκρατείας διδάσκαλος». Ὅσον ἀφορᾶ
τό φαγητό, μέχρι τό μεσημέρι δέν ἔβαζε τίποτα στό στόμα του. Πολλές
φορές τόν ἄκουσα νά ψιθυρίζει: «Μή διά πρόκαιρον ἡδονήν ἀπολε-
σθῶμεν».

*

Μέ συγκινοῦσε ιδιαίτερα τό ὅτι ὁ ἴδιος συνήθιζε νά προσφέρῃ κέρα-
σμα σέ μᾶς.

*

Συγκινητικό ἦταν τό γεγονός νά βλέπν κανείς τόν Μητροπολίτη νά προσφέρν ὁ ἴδιος τό κέρασμα, στήν Μητρόπολη. Ὅπως καί τό γεγονός ὅτι ὅταν πίνανε στά σπίτια, πάντα ζητοῦσε μιά πορτοκαλάδα ἢ τσάι χωρίς τίποτε ἄλλο. Ἐπόφευγε τό νερό «γιά νά μή νομίση κανείς ὅτι πίνει οὖζο», ἔλεγε.

*

Ὅταν πηγαίναμε γιά ἐξομολόγηση στήν Μητρόπολη, στόν π. Ἱερόθεο, ὁ Δεσπότης πολλές φορές μᾶς ἄνοιγε τήν πόρτα ἔκανε θά λεγάμε τόν ἀρχοντάρη.

Δέν φθονοῦσε τούς συνεργάτες του, ἀλλά χαιρόταν μέ τό ἔργο τους.

*

Δέν θά ξεχάσω τήν κουρά τῆς Γερόντισσας..., μετά τό τέλος τῆς ἀκολουθίας κι ὅταν ὅλοι συνόδευσαν τήν Γερόντισσα στό ἀρχονταρῆ, ὅπου θά περνοῦσε ὁ κόσμος νά πάρη τήν εὐχή της, ὅτι γιά λίγο ἄφησαν τόν Δεσπότη μόνο καί ἐκεῖνος χάρηκε μέσα στόν κόσμο, ἔτσι μικρόσωμος πού ἦταν καί ἀκολουθοῦσε σάν ἀπλός λαϊκός. Κι ὅταν τό συνειδητοποιήσαν, τόν ἔφαχναν: «Ποῦ εἶναι ὁ Δεσπότης, τόν ἀφήσαμε πίσω». Ἦμουν σχεδόν δίπλα του καί μοῦ ἔκανε ἐντύπωση τό ἄκακο καί ταπεινό ὕφος του.

*

Μιά μέρα βρῆκα τόν Δεσπότη στό οἰκοτροφεῖο καί τοῦ εἶπα σέ αὐστηρό τόνο: «Κοίτα Δέσποτα, δέν ξέρω τί θά κάνης, ἀλλά αὐτό τό παιδί δέν πρέπει νά φύγη ἀπό τό ἴδρυμα καί νά πάη στήν Θεσσαλονίκη, διότι δέν ἔχει γονιούς καί ἐκεῖ θά καταστραφῆ».

Ἐργότερα μετάνοισα γιά τόν ἀνάρμοστο τρόπο πού τοῦ μίλησα καί ἔφαχνα εὐκαιρία νά τοῦ ζητήσω συγγνώμη. Τόν συνάντησα στόν ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τόν πλησίασα καί τοῦ λέγω:

— Συγγνώμη, Σεβασμιώτατε, δέ σᾶς μίλησα σωστά.

— Μιά χαρά μοῦ μίλησες. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά λέγη αὐτό πού αἰσθάνεται. Ὅσο γιά 'κεῖνο τό θέμα, ἐγίνε ὅπως τό ζήτησες.

*

Ἐλεγε ἡ κυρία Κυριακή, ἡ μαγεύρισσα στήν Μητρόπολη, ὅτι δέν συνήθιζε νά φοράη καινούργια ροῦχα πού τοῦ ἀγόραζαν οἱ συγγενεῖς του καί ἄλλοι, παρά προτιμοῦσε νά φοράει τά παλιά αὐτά, πού τοῦ συντηροῦσε αὐτή κάπου - κάπου.

ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

λο για τόν ἐγωϊσμό μου μιλάτε, Γέροντα.

— Ναι, διότι δέν πρέπει νά μείνει οὔτε ἴχνος ἐγωϊσμοῦ μέσα μας· οὔτε ἴχνος, ἀκοῦς;

* * *

— Ταπεινώση ν' ἀποκτήσεις ὅσο γίνεται περισσότερη ταπεινώση.

— Εἶναι δύσκολο, Γέροντα, στόν κόσμο πού ζοῦμε. Πῶς νά τό ἐπιτύχω;

— Μέ τό ν' ἀγαπήσεις περισσότερο τόν Χριστό.

* * *

— Θά ἤθελα, Γέροντα, νά κάνω καί τούς γονεῖς μου νά πιστέψουν στό Θεό, ὅσο πιστεύω κι ἐγώ, γιατί εἶναι πολύ χλιαροί στήν πίστη τους. Μά εἶναι ἀργά πλέον, ἀφοῦ εἶναι ἠλικιωμένοι καί βρίσκονται στό τέλος τῆς ζωῆς τους.

— Δέν εἶναι καθόλου ἀργά. Ἰσα ἴσα, σ' αὐτή τήν ἡλικία, εἶναι ἡ πιά κατάλληλη ὥρα.

* * *

— Τί νά κάνουμε μέ τό παιδί μας, Γέροντα, πού εἶναι γεμάτο ἀνασφάλειες καί φοβίες;

— Ἐσεῖς φέρετε ἐξ ὀλοκλήρου τήν εὐθύνη γι' αὐτό. Ἐκ κοιτίας μητρός τοῦ δημιουργήσατε, μέ τίς κακές μεταξύ σας σχέσεις, ὅλα αὐτά τά ψυχικά τραύματα, πού θά κουβαλᾷ σ' ὅλη του τή ζωή.

* * *

— Φοβάμαι, Γέροντα, νά πανιρευτῶ, μήπως μου τύχει καμιά κακιά γυναίκα.

Ἐπίσης ἀπό τό βιβλίον τοῦ Κλειτοῦ Ἰωαννίδη, Ὁ Γέρον Πορφύριος Μαρτυρίες καί ἐμπειρίες, ἐκδ. Ἱεροῦ Γυναϊκεῖου Ἡσυχαστηρίου Ἡ Μεταμόρφωσης τοῦ Σωτῆρος, Ἀθήνα 2009, σελ. 297-300.

— Μιά κακιά γυναίκα μπορεί νά εἶναι ἡ εὐκαιρία σου γιά τόν παράδεισο.

* * *

— Πρέπει συνεχῶς νά κάμνω ἐλεημοσύνες, Γέροντα, νά βοηθῶ διαρκῶς οἰκονομικά συνανθρώπους μου, πού ἔχουν ἀνάγκη; Σᾶς ἐρωτῶ, διότι, ὅπως ξέρετε, δέν ἔχω μεγάλη οἰκονομική ἄνεση.

— Ὅταν μπορεῖς, κάμνε το κι αὐτό. Ὅμως, πió πολύ νά βοηθᾷς τούς γύρω σου μέ τό νά τούς μιλᾷς, μέ τό νά τούς ἀκοῦς ὅταν θέλουν νά μιλήσουν γιά τά προβλήματά τους, νά ποῦν τόν πόνο τους καί κάμνω-ντάς τους συνηγορία, γιά νά μή νιώθουν μόνοι.

* * *

— Ἡ κόρη μου, Γέροντα, ζῆ ἁμαρτωλή ζωή. Πῶς θά τή σώσω;

— Μόνο μέ τή δική σου ἀγιότητα. Ἡ ἀγιότητα τῶν γονιῶν σώζει τά παιδιά τους.

* * *

— Πῶς νά σταματήσω τό κάπνισμα; Δοκίμασα πολλές φορές, μά δέν τά κατάφερα.

— Κάθε φορά, πού ἔρχεται ἡ ἐπιθυμία νά καπνίσεις, νά λές τό «Κύριε, ἐλέησόν με». Ἡ προσευχή στό Χριστό εἶναι ἡ λύση στό κάθε πρόβλημά μας. Βλέπεις ὅτι κι αὐτός ἀκόμη ὁ παπαγάλος, αὐτό τό ὄμορφο πουλί, πού ἔχω ἐδῶ, στό δωμάτιό μου, ἔμαθε νά λέει τό «Κύριε, ἐλέησόν με».

* * *

— Γέροντα, πιστεύω πολύ στά ὄνειρα κι ὅταν τό βράδυ δῶ κάποιο ὄνειρο, πού νομίζω ὅτι εἶναι κακό προμήνυμα, ὀλόκληρη τήν ἐπόμενη ἡμέρα εἶμαι ἀναστατωμένη, διότι φοβοῦμαι ὅτι κάτι κακό θά μοῦ συμβεῖ, ὅπως, γιά παράδειγμα, ψές, πού εἶδα στόν ὕπνο μου ψάρια.

— Νά μή ἀποδίδεις καμιά σημασία στά ὄνειρά σου. Πήγαινε, λοιπόν, τώρα στήν ψαραγορά, ἀγόρασε ψάρια καί τηγάνισέ τα νά τά φᾶτε. Αὐτό νά κάμνεις πάντα μέ τά ὄνειρά σου.

* * *

— Ἐξομολογήθηκα, Γέροντα, στόν πνευματικό μου μιᾶ καινούργια ἁμαρτία, ἀλλά θέλω νά σᾶς τήν πῶ καί σ' ἐσᾶς.

— Ἄμα τήν εἶπες στόν πνευματικό σου, δέν χρειάζεται νά μοῦ τήν πεῖς κι ἐμένα. Ἄφου τήν ἐξομολογήθηκες καί μετανόησες, πῆρες τήν ἄφεση.

* * *

— Σ' αυτή τή φίλη μου, Γέροντα, μιλάτε πió πολλή ώρα καί πió συχνά στό τηλέφωνο, ένῶ σ' έμένα, τόν τελευταίῳ καιρό, μιλάτε λίγο.

— Φοβήθηκες μήπως τήν ἀγαπῶ περισσότερο ἀπό έσένα;

— Διαβάσατε καί πάλι τό λογισμό μου, Γέροντα. Καί νά σᾶς πῶ καί κάτι; Ζήλεψα κιόλας. Συγχωρέστε με.

* * *

— Οὔτε μιά φορά δέν πρέπει νά σᾶς ἀκούσουν τά παιδιά σας νά τσακώνεστε ἢ, ἔστω, νά ὑψώνετε τόν τόνο τῆς φωνῆς σας ὁ ἕνας στόν ἄλλο.

— Μά εἶναι δυνατό αὐτό, Γέροντα;

— Καί βέβαια εἶναι. Καί μάλιστα ἔτσι, ὅπως σᾶς τό λέω· οὔτε μιά φορά.

* * *

— Γέροντα, καταλαβαίνετε πόσο μεγάλη ἁμαρτία διέπραξα;

— Εἶσαι καλός ἐσύ καί θά τό ξεπεράσεις.

— Μά, Γέροντα, εἶναι πολύ μεγάλη αὐτή ἡ ἁμαρτία μου.

— Μήν ἀπελπίζεσαι. Ἐχεις καλή ψυχή κι ὁ Θεός, πού τό βλέπει αὐτό, θά σέ συγχωρήσει καί θά σέ βοηθήσει.

* * *

— Τόν τελευταίῳ καιρό, Γέροντα, δέν μοῦ πολυμιλάτε κι ἐγώ στενοχωριέμαι νά σᾶς ἐνοχλῶ, ρωτώντας σας γιά τά προβλήματά μου.

— Ἐσύ, παιδί μου, πού μέ γνωρίζεις τόσα χρόνια, ξέρεις ὅτι τώρα πιά μπορῶ νά σᾶς βοηθῶ περισσότερο μέ τήν προσευχή μου, παρά μέ τά λόγια μου.

* * *

— Ἀπουσιάζει ὁ πνευματικός μου καί θά ἤθελα τήν εὐλογία σας, Γεροντα, γιά νά κοινωνήσω αὔριο.

— Μισεῖς κανένα;

— Ὅχι, Γέροντα.

— Καλά. Νά πᾶς νά κοινωνήσεις.

* * *

— Ὅλοι μοῦ λένε, τώρα, πού εἶμαι στήν ἀρχή τῆς ἐγκυμοσύνης μου, νά κάνω τήν προγεννητική ἐξέταση, γιά νά εἶμαι σίγουρη ὅτι δέν θά φέρω στόν κόσμο ἕνα μογγολικό παιδί ἢ μέ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀναπηρία.

— Κι ύστερα, τί θά κάνεις; Θά κάνεις ἔκτρωση; Ἔμα κάνεις τέτοιο πράγμα, νά μή μοῦ ξαναζητήσεις συμβουλή, γιατί ἐγώ δέν θά ἔχω τίποτε πιά νά σοῦ πῶ.

* * *

— Συχνά μέ πιάνει μελαγχολία, Γέροντα.
 — Γιατί μένεις ὅλη τήν ὥρα κλεισμένη στό σπίτι σου;
 — Ποῦ νά πάω;
 — Νά πηγαίνεις ἐκδρομές, νά πηγαίνεις στό βουνό. Αὐτά κάμνουν πολύ καλό.

* * *

— Τρέμω, Γέροντα, τή στιγμή, πού θά χρειαστεῖ ν' ἀντιμετωπίσω τό θάνατο ἑνός ἀπό τούς δικούς μου.
 — Εἶναι ἡ ἀνασφάλειά σου καί τίποτε ἄλλο.

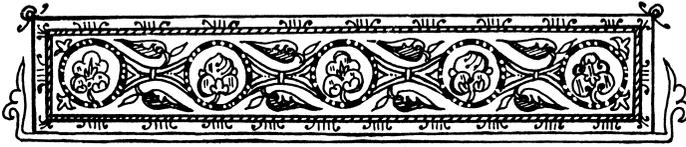
* * *

— Ἔχω κάνει ἀρκετές σπουδές, ὅπως γνωρίζετε, Γέροντα. Νά σπουδάσω καί Θεολογία;
 — Δέν χρειάζεται. Εἶναι ἀρκετό νά μελετᾷς τήν Ἁγία Γραφή καί τούς Πατέρες. Ἐκεῖ θά τά βρεῖς ὅλα.

* * *

— Γέροντα, πέστε μου κάτι, σᾶς παρακαλῶ, γιά τήν πνευματική ζωή.
 — Ὅποιος δέν μετανοήσῃ, θά ἀπολεσθεῖ.
 — Πολύ βαρῦς ὁ λόγος σας αὐτός, Γέροντα.
 — Σοῦ τό ξαναλέω· ὅποιος δέν μετανοήσῃ, θά ἀπολεσθεῖ.

Ἀρχιμανδρίτη Κλεόπα Ἡλίου
ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΣΕΩΣ

«Καί ἐν τῷ ἄδη ἀπάρας τούς ὀφθαλμούς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τόν Ἀβραάμ ἀπο μακρόθεν καί Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ» (Λουκ. ις΄ 23).

Πατέρες καί ἀδελφοί,

να παλαιό καί ψυχωφελές βιβλίον ἡ «Θύρα Μετανοίας» μᾶς συμβουλεύει νά κατεβαίνουμε συχνά μέ τόν νοῦ μας στά βάθη τῆς κολάσεως, διότι μέ τήν σκέψι μας αὐτή, ἀνεβαίνουμε συγχρόνως πολύ ὑψηλά στόν οὐρανό. «ἽΟλοι οἱ ἄνθρωποι πού κατοικοῦν σ' ὅλα τά μέρη τῆς γῆς καί τοῦ κόσμου αὐτοῦ, νά κατεβαίνουν μέ τόν νοῦ των στόν τόπο τῆς κολάσεως ζωντανοί γιά νά μή κατέβουν ἐκεῖ πεθαμένοι», καί πάλι: «Ἐάν, ἄνθρωπε, ἐπιθυμῆς μέ τήν καρδιά σου ν' ἀνέβης στόν οὐρανό, κατέβα πρῶτα στόν ἄδη».

Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς λέγει ὅτι ὁ ἄδης εἶναι τόπος βασάνων καί τιμωρίας (Ματθ. κγ΄ 22 καί Λουκ. ις΄ 23). Ἐνῶ, ὅσον ἀφορᾷ τά εἶδη τῶν βασάνων πού ὑφίστανται οἱ κολασμένοι, μᾶς λέγει: «ἐν τῷ ἄδη ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καί τό πῦρ οὐ σβέννυται» (Μάρκ. θ΄ 44). Ὑποφέρει τό σῶμα καί ἡ ψυχή, ὅπως εἶναι γραμμένο: «εἰ δέ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιός σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν καί βάλε ἀπό σοῦ· συμφέρε γάρ σοι ἵνα ἀπολήται ἕν τῶν μελῶν σου καί μή ὅλον τό σῶμα σου βληθῆ εἰς γέενναν» (Ματθ. ε΄ 29). Οἱ τιμωρίες στόν ἄδη θά εἶναι αἰώνιες καί τό πῦρ ἄσβεστο, κατά τήν μαρτυρία πού λέγει: «εἰ δέ ἡ χεῖρ ἡ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον αὐτά καί βάλε ἀπό σοῦ· καλόν σοί ἐστιν ἐλθεῖν εἰς τήν ζωήν κωλόν ἢ κυλλόν ἢ δύο χεῖρας καί δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τό πῦρ τό αἰώνιον» (Ματθ. ιζ΄ 8). Στόν ἄδη θά ὑπάρχη πῦρ καί θεῖον, ὅπως λέγη ἡ Ἀποκάλυψις (κ΄ 10) «καί ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τήν λίμνην τοῦ πυρός καί τοῦ θεοῦ...», θά εἶναι ἀκόμη κάμιμος τοῦ πυρός, ὁ κλαυθμός καί ὁ βρυγμός τῶν ὀδόντων (Ματθ. ιγ΄ 50), θά εἶναι ὁ τάρταρος δηλαδή φρίκη, κρῦο καί ἀνυπόφορη παγωνιά (Β΄ Πέτρ. β΄ 4), θά ὑπάρχη πικτό σκοτάδι (Ἰουδα β Ρωμ. ιγ΄ 12), θά ὑπάρχη βρῶμα καί δυσωδία ἀνυπόφορη (Ἰωάν. κα΄ 39), θά ὑπάρχη πένθος καί κλαυθμός: «Οὐαί ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενήθησθε καί κλαύσετε» (Λουκ. ζ΄ 25). Οἱ κολασμένοι θά πεινάσουν ὡς τά σκυλιά (Ψαλμ. νη΄ 15). Γι' αὐτό πῦρ καί ἀκοίμητο σκώληκα τόν ὠνό-

μασε ὁ Σωτήρ μας Ἰησοῦς Χριστός: «Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καί τό πῦρ οὐ σβέννυται» (Μάρκ. θ' 44). Δέν θά ὑπάρχει καιρός σωτηρίας, ἀλλά ἀπελπισία, διότι γιά τούς ἀμετανόητους καί ἀπροετοίμαστους θά κλείσῃ ἡ πύλη ἐλέους τοῦ Θεοῦ (Ματθ. ιε' 10). Τά βάσανα στόν ἄδην θά εἶναι αἰώνια, κατά τόν λόγο τοῦ Κυρίου: «Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τό πῦρ τό αἰώνιον τό ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καί τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ» (Ματθ. κε' 41).

Ὁ ἄδης, κατά τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ χώρα τοῦ αἰωνίου θανάτου, ἡ βασιλεία τοῦ διαβόλου, στήν ὁποία βασιλεύει ἀπελπισία, ὁ τόπος τῶν θλίψεων καί στεναγμῶν καί τῶν ἀτελευτήτων βασάνων. Ὁ ἄδης εἶναι ὁ τόπος, ὅπου βασιλεύει τό θηρίο, ὁ σατανᾶς μέ ὅλους τούς ἀμετανοήτους ἀμαρτωλούς καί βασανίζονται, σύμφωνα μέ τήν δικαία ὀργή τοῦ Θεοῦ.

Τό πρῶτο τιμωρητικό μέσο τοῦ ἄδου εἶναι τό πῦρ, τό ὁποῖο θά εἶναι τόσο φοβερό μπροστά στό κοσμικό πῦρ ὅση διαφορά ἔχει ἕνας μέγανος φλογώδης φούρνος ἀπό ἕνα ἄλλο ζωγραφισμένο μέ χρῶμα καί τοποθετημένον στόν τοῖχο ὡς πίνακα. Αὐτό τό αἰώνιο πῦρ ἔχει τρεῖς ἰδιότητες: α') Εἶναι σκοτεινό καί δέν ἔχει οὐδέποτε φῶς, ἀλλά μόνο καυστικότητα. β') Δέν καίει ἀπό ξύλα καί ἄλλα ὑλικά αἰσθητά, ἀλλά εἶναι αἴδιο πῦρ, τό ὁποῖο βασανίζει πολύ φοβερά. Καί γ') Ποτέ δέν τελειώνει ἢ σβήνει.

Τό δεύτερο βάσανο τοῦ ἄδου εἶναι ὁ παγετός καί τό κρῦο. Οἱ δαίμονες θά βγάζουν τούς ἀμαρτωλούς ἀπό τό πῦρ γιά να τούς ρίξουν στόν τάρταρο. Ὁ τάρταρος εἶναι μία ἀπύθμενη λίμνη γεμάτη παγωμένο νερό, ὅπου ὑπάρχει πολύ κρῦο. Ἐκεῖ εἶναι ὁ τρυγμός τῶν ὀδόντων, ὅπως μᾶς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή.

Τό τρίτο βάσανο εἶναι ἡ δυσωδία. Τόση δυσωδία ὑπάρχει ἐκεῖ στόν ἄδην, ὥστε, ἐάν ἦταν δυνατόν νά ἔλθει ἐδῶ στόν κόσμο κάποιος ἀπό τούς ἐκεῖ τιμωρημένους, θά μολυνόταν ὅλος ὁ ἀέρας καί θά ἀπέθνησκε πλῆθος ἀνθρώπων. Ὅποιος ἀμφιβάλλει γι' αὐτή τήν ἀλήθεια, ἄς ἀκούσῃ τό ἐξῆς φρικτό διήγημα: «Κάποτε ὑπῆρχαν δύο κατά σάρκα ἀδελφοί ὑπό τήν καθοδήγησι ἑνός Πνευματικοῦ, ὁ ὁποῖος συχνά τούς ὠμιλοῦσε περὶ τῶν παιδείσεων τοῦ ἄδου. Ὁ ἕνας ἀπό τούς δύο ἀδελφούς ἔφριττε ἀκούοντας αὐτά γιά νά σωθῆ, ἀπεφάσισε νά γίνῃ μοναχός. Ἐνῶ ὁ ἄλλος μή πιστεύοντας σέ αὐτά, παρέμεινε στόν κόσμο, κάνοντας κάθε εἶδος ἀμαρτίες. Σέ ὀλίγα χρόνια ἐπλησίασε τό τέλος τῆς ζωῆς του. Τότε ὁ ἀδελφός του μοναχός, ἐρχόμενος σ' αὐτόν, τόν παρεκάλεσε νά ἔλθῃ μετά τόν θάνατό του καί νά τοῦ εἰπῆ πῶς εὐρίσκεται ἐκεῖ καί ἐάν πράγματι ὑπάρχουν βάσανα στόν ἄδην, ἔτσι ὅπως τούς τά διηγόταν ὁ Πνευματικός τῶν.

Μετά ἀπό ὀρισμένο καιρό, μία νύκτα, ἀφού εἶχε πεθάνει ὁ ἀδελφός του πού ζοῦσε στόν κόσμο, παρουσιάσθηκε στόν μοναχό ἀδελφό του. Τότε ἐκεῖνος τόν ἐρώτησε: «Σέ παρακαλῶ, ἀδελφέ μου, λέγε μου τήν

ἀλήθεια, ἄραγε στὸν ἄδη ὑπάρχουν αὐτὰ τὰ φοβερὰ βασανιστήρια, καθὼς ἔλεγαν τὰ βιβλία μας καὶ ὁ Πνευματικός μας, ἢ γράφθηκαν μόνο γιὰ νὰ μᾶς φοβίζουν;»

Τότε ὁ ἀδελφός του, ὁ ὁποῖος εἶχε πεθάνει, τοῦ ἀπάντησε:

Τὰ βασανιστήρια τοῦ ἄδου εἶναι χιλιάδες φορές φοβερώτερα ἀπὸ ὅ,τι εἶναι γραμμένα. Ὅλες οἱ γλῶσσες τοῦ κόσμου δέν μποροῦν νὰ διηγηθῶν αὐτὰ τὰ βάσανα. Ὁ μοναχός πάλι τὸν ἐρώτησε:

— Ἄραγε θὰ μπορέσω καὶ ἐγὼ νὰ δοκιμάσω ὀλίγο ἀπ' αὐτὰ γιὰ νὰ πιστεῦσω σ' αὐτὰ πού μου λέγεις;

— Ὁ ἀδελφός του τοῦ εἶπε: Μέ ποιὰ αἴσθησι θέλεις νὰ τὰ καταλάβης;

— Καί ὁ μοναχός τοῦ εἶπε: Ἐγὼ εἶμαι πολύ μικρός στήν ψυχή καὶ φοβοῦμαι μήπως καὶ πεθάνω, ἐάν ἰδῶ μέ τὰ μάτια μου ἢ αισθανθῶ μέ τὰ χέρια μου, ἐκτός καὶ μυρίσω ὀλίγο.

Τότε ὁ φαινόμενος νεκρός ἀδελφός του τοῦ ἐξέτεινε ὀλίγο τὸ ἔνδυμά του καὶ ἐξήλθε τόση δυσσομία, ὥστε οἱ μοναχοὶ τοῦ μοναστηρίου ἐκείνου δέν μποροῦσαν νὰ ὑπομείνουν, ἀλλὰ ἔφευγον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σάν τρελλοί. Ἀνεχώρησαν γι' αὐτὸ λοιπὸν τὸν λόγο, ἀπὸ ἐκεῖνο τὸν τόπο καὶ ἔκτισαν σέ ἄλλο μέρος μοναστήρι.

Τὸ τέταρτο εἶδος βασάνου εἶναι ἡ ὄρασις. Μέ αὐτὸ τὸ εἶδος οἱ κολασμένοι ἁμαρτωλοὶ παιδεύονται μέ τὸ ἀντίκρυσμα τοῦ σκοτίους στίς μορφές τῶν δαιμόνων, οἱ ὁποῖες εἶναι τόσο μισητές καὶ φοβερές, ὥστε ἐάν μπορέση καὶ ἰδῆ κάποιος ἕναν ἀπ' αὐτούς καὶ ὑπάρχη ἐκεῖ δίπλα ἕνας γκρεμός 100 μέτρων καὶ ἕνας φουῖρνος φοβερὰ κεκαυμένος, θὰ προτιμήσῃ εὐκολώτερα νὰ πέση στὸν γκρεμό ἢ νὰ μπῆ μέσα στὸν φουῖρνο, παρά νὰ βλέπη τὴν μορφή ἑνὸς δαίμονος.

Τὸ πέμπτο βασάνο εἶναι ἡ φοβερὰ πείνα καὶ ἀμέτρητη δίψα, ὅπως ἐλέχθη παραπάνω.

Τὸ ἕκτο εἶδος βασάνου εἶναι οἱ ἀκοίμητοι σκώληκες τῆς συνειδήσεως.

Τὸ ἕβδομο εἶδος βασάνου εἶναι τὸ ἐξώτερο σκοτός, τὸ ὄγδοο εἶναι ἡ ἀπελπισία καὶ αἰώνια ὀργή καὶ τὸ ἕνατο εἶναι ἡ αἰωνιότης ὅλων τῶν βασάνων τοῦ ἄδου. Γιὰ νὰ ἀντιληφθῆ κανεὶς τὴν αἰωνιότητα αὐτὴ ἄς σκεφθῆ ὡς ἐξῆς: Ἐάν, ὑποθέσουμε, ἕνας ἄγγελος ἔρχεται κάθε χρόνο καὶ παίρνει μία σταγόνα νεροῦ ἀπὸ ὅλους τοὺς ὠκεανούς ὅλου τοῦ κόσμου, κάποτε θὰ ἔλθῃ καιρός πού θὰ τελειώσουν τὰ νερά τῶν ὠκεανῶν, ἐνῶ τὰ βάσανα τοῦ ἄδου δέν θὰ τελειώσουν στοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Γιὰ νὰ καταλάβουμε καλλίτερα τὰ ἀνυπόφορα βάσανα τοῦ ἄδου θὰ σημειώσουμε στήν συνέχεια μία ἀληθινὴ ἱστορία ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος:

«Ἐνας μοναχός ἦταν ἀσθενής καὶ παράλυτος ἐπὶ πολλὰ χρόνια.

Ἐχασε ὁμως τὴν ὑπομονή του καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεό νά τοῦ συντομεύσῃ τὴν ζωή γιά νά μή βασανίζεται ἀπό τὴν ἀσθενεία του. Τότε ὁ Πανάγαθος Θεός τοῦ ἔστειλε ἓνα ἄγγελο, ὁ ὁποῖος καὶ τοῦ εἶπε: «Πάτερ, ὁ Κύριος τῶν οἰκτιρμῶν ἄκουσε τὴν προσευχή σου καὶ σοῦ συντομεύει τὸν ἐπὶ γῆς χρόνο τῆς ζωῆς σου, ἀλλά μέ τὴν προϋπόθεσι, νά θέλεις νά ὑποφέρῃς ἀκόμη ἓνα χρόνο ὡς ἀσθενής ἢ νά πᾶς στὸν ἄδη γιά τρεῖς ὥρες; Τότε ὁ μοναχός τοῦ εἶπε: «Νά παραμείνω ἀκόμη στὴν γῆ ἐπὶ ἓνα χρόνο εἶναι πολὺς χρόνος, καλλίτερα ἐπιθυμῶ νά ὑποφέρω στὸν ἄδη γιά τρεῖς ὥρες. Μετά ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια του, ὁ ἄγγελος ἐπῆρε τὴν ψυχὴ του καὶ τὴν ὠδήγησε στὸν ἄδη, παρηγορώντας τον ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ πάλι μετὰ ἀπὸ τρεῖς ὥρες. Μετὰ τὴν ἀναχώρησι τοῦ ἀγγέλου κυριεύθηκε ἡ ψυχὴ του ἀπὸ πικτὸ σκοτάδι καὶ μέ στεναγμούς ζητοῦσε βοήθεια. Οἱ φοβερές μορφές τῶν δαιμόνων, τὸ ἄσβεστο πῦρ, ὁ ἀκοίμητος σκώληξ, τὰ ἀπερίγραπτα βάσανα τὸν εἶχαν περικυκλώσει ἀπὸ παντοῦ, ἀλλά στίς φωνές του κανεὶς δέν τοῦ ἀπαντοῦσε. Ἐνόμιζε ὅτι εἶχαν περάσει τριακόσια χρόνια καὶ κανεὶς δέν τὸν ἄκουγε, διότι καθένας ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ κολασμένους ἦταν φορτωμένος μέ τὰ ἰδικά του βάσανα. Μέσα στά βάσανα του λοιπὸν καὶ τὴν ἀπελπισία του, ξαφνικὰ φῶς ἔλαμψε στὴν φυλακὴ του καὶ ἄγγελος Κυρίου τὸν πλησίασε καὶ τοῦ εἶπε: «Πῶς εἶσαι ἐδῶ, ἀδελφέ, εἶναι καλά;» Καὶ ὁ μοναχός τοῦ ἀπήντησε: «Οὐδέποτε θὰ μπορούσα νά πιστεύσω ὅτι ἓνας ἄγγελος λέγει ψέμματα». Τότε ὁ ἄγγελος τὸν ἐρώτησε: «Τί θέλεις νά εἰπῆς μέ αὐτό;» «Δέν μοῦ ὑποσχέθηκες, τοῦ λέγει ὁ μοναχός, ὅτι θὰ μέ βγάλῃς ἀπὸ ἐδῶ μετὰ ἀπὸ τρεῖς ὥρες, ἐνῶ μέχρι τώρα ἐπέρασαν ἑκατοντάδες χρόνια μέσα στά βάσανα;» «Τί λέγεις ἀδελφέ, γιά ἑκατοντάδες χρόνια· μία ὥρα μόνο ἐπέρασε ἀπὸ τὴν στιγμή πού σέ ἄφησα καὶ ἔχεις ἀκόμα ἄλλες δύο» τοῦ ἀπήντησε ὁ ἄγγελος. «Δύο ὥρες, ἐφώναξε ὁ μοναχός μέ ἀπορία, δύο ὥρες ἀκόμη!! Δέν εἶναι ἄραγε δυνατόν νά ἔβγω ἀπὸ ἐδῶ, διότι δέν ἔχω ἄλλη δύναμι νά ὑποφέρω αὐτὰ τὰ βάσανα; Προτιμῶ νά ὑποφέρω στὴν γῆ ἀπὸ ἀρρώστιες ἑκατοντάδες χρόνια, ἀκόμη μέχρι τὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, ἀρκεῖ νά μέ βγάλῃς ἀπὸ ἐδῶ μέσα». Τότε ὁ ἄγγελος τοῦ εἶπε: «Ὁ Πολυέλεος καὶ Φιλάνθρωπος Θεός σου δείχνει τώρα τὴν ἀπειρὴ ἀγαθότητά Του, ἀλλά ἐσύ μή ξεχνᾷς ἀπὸ ἐδῶ καὶ στό ἐξῆς νά διηγῆσαι στοὺς ἄλλους τὰ σκληρὰ βάσανα τοῦ ἄδου».

Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἐσημείωσα ἐδῶ μερικές ἀπὸ τίς μαρτυρίες τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἀπὸ ἄλλα βιβλία ἁγίων γιά τὰ ἀνέκφραστα βάσανα τοῦ ἄδου, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐμεῖς θὰ γλυτώσουμε, ἐάν ἐδῶ δέν παραβαίνουμε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μᾶς λέγει ὅτι:

«Ὅλοι αὐτοὶ πού σκέπτονται τὴν κόλασι, δέν θὰ εἰσέλθουν σ' αὐτή, καὶ ὅσοι τὴν λησμονοῦν, δέν θὰ λυτρωθοῦν ἀπ' αὐτήν». Ἀμήν.

Μετάφρασι: Ἀδελφοί τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους

Ἀρχιμανδρίτη Ἰωὴλ Νικολάου

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ἐνέργεια τοῦ τουρκικοῦ κράτους γιὰ τὴ μετατροπὴ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως, πού εἶναι ἱστορικό σύμβολο τοῦ Χριστιανισμοῦ καί βυζαντινὸ μνημεῖο παγκόσμιας πολιτιστικῆς κληρονομίᾶς τῆς UNESCO, ἀπό μουσεῖο σέ τζαμί, μέ τὸ πρόσχημα τῶν «κυριαρχικῶν δικαιωμάτων» του, τὴ στιγμὴ μάλιστα πού στὴν Πόλη ὑπάρχουν ἑκατοντάδες τζαμιά, εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου προκλητικὴ καί ἀπαράδεκτη. Ἀποτελεῖ ἀνοσιούργημα, βαρβαρότητα, βεβήλωση, μιὰ δευτέρη ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως. «Ἡ Πόλις ἑάλω»...

Ἡ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας κτίσθηκε ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανὸ στὶς ἀρχές τοῦ βου αἰώνα. Εἶναι ἀριστούργημα ἀρχιτεκτονικῆς καί κατὰ τὸν λογοτέχνη καί ἀγιογράφο Φώτη Κόντογλου «τὸ ὠραιότερο οἰκοδόμημα πού κτίσθηκε ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια».

Οἱ ἀρχιτέκτονές του Ἀνθέμιος καί Ἰσίδωρος μέ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ εὐφυΐα καί τὴ θεολογικὴ τους γνώση ἤθελαν νὰ ἐκφράσουν τὸ δόγμα ὅτι ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀπειρὴ ἀγάπη κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καί ἐνώθηκε μέ τὸν ἀνθρώπο. Ὁ τροῦλος παριστάνει τὸν οὐρανὸ γι' αὐτὸ καί ἐκεῖ ζωγραφίζεται ὁ Παντοκράτορας πού διακρατεῖ καί διακυβερνᾷ τὰ σύμπαντα καί «ἔκλινε οὐρανοὺς καί κατέβη» καί τὸ τετράγωνο δάπεδο τοῦ κυρίως ναοῦ, τὴ γῆ πού βρισκόμαστε ἐμεῖς. Ἀνάμεσά τους, στὴ κόγχη τοῦ βήματος, ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν ὡς μεσίτρια τοῦ κόσμου. Ἔτσι στὴν Ἁγία Σοφία «χωρεῖται» ὁ ἀχώρητος Θεὸς καὶ ἀποτελεῖ ἱερὸ σύμβολο τοῦ σύμπαντος.

Νά, γιατί, ὅταν οἱ Ρῶσοι ἀπεσταλμένοι τοῦ πρίγκηπα Βλαδίμηρου βρέθηκαν στὴν Ἁγία Σοφία τὴν ὥρα τῆς Λειτουργίας, ἔμειναν κατάπληκτοι ἀπὸ τὴν ὀμορφιά καί τὸ κάλλος πού ἀντίκρυσαν, τόσο τὸ ἀρχιτεκτονικὸ ὅσο καί τῆς λατρείας, καί ἐνθουσιασμένοι ὁμολόγησαν: «Δέν ξέραμε ἂν βρισκόμαστε στὸν οὐρανὸ ἢ στὴ γῆ. Δέν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχει ἄλλη θρησκεία καλύτερη ἀπὸ αὐτὴν». Καί τὸ 988 βαπτίσθηκε αὐτὸς καί ὁ λαὸς του.

Ἡ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας δέν εἶναι ἀφιερωμένος στὴν Ἁγία Σοφία τὴ μεγαλομάρτυρα μέ τίς τρεῖς κόρες τῆς Πίστη, Ἐλπίδα καί Ἀγάπη. Εἶναι ἀφιερωμένος στὴ Σοφία τοῦ Θεοῦ, στοῦ δευτέρου πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, στοὺν ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸ καί Λόγο τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Πανηγύριζε στὴ Δεσποτικὴ ἑορτὴ τῆς Μεσοπεντη-

κοστῆς.

Γιά δέκα περίπου αἰῶνες βρισκόταν στό ἐπίκεντρο τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Χριστιανισμοῦ γενικότερα. Στό κῶρο αὐτό ἔγιναν Οἰκουμενικές καί Τοπικές Σύνοδοι, καί ὁ ναός αὐτός «εἶδε» σέ ὅλη τή δόξα του τό Βυζάντιο. Κατά τόν Καθηγητή τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Βλάσιο Φειδᾶ, ἐδῶ «γεννήθηκαν ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι λαοί τῆς Ἀνατολῆς καί ἀναγεννήθηκαν ὅλοι οἱ Χριστιανικοί λαοί τῆς Δύσης». Κάτω ἀπό τούς θόλους τῆς χειροτονήθηκαν πατριάρχες, ἐστέφθησαν αὐτοκράτορες, τελέστηκαν μεγαλοπρεπεῖς ἀκολουθίες, τελετές καί λειτουργίες, ἐψάλλησαν ἀριστουργήματα Βυζαντινῆς μουσικῆς, ἀναγεννήθηκαν ἀναρίθμητες ψυχές. Γι' αὐτό μπῆκε στήν ἱστορία. Καμιά δύναμη δέν μπορεῖ νά μειώσῃ τήν ἀξία τῆς.

Ἦταν πολύ σοφῆ ἡ ἀπόφαση τῆς κυβέρνησης Ἀιτατούρκ τό 1934 νά τήν μετατρέψῃ σέ μουσεῖο, διότι ἐπρόκειτο γιά ἕνα συνδυασμό πού ἱκανοποιῶσε ὅλες τίς πλευρές.

Κατά τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Ἱερώνυμο «ἡ ἀσέβεια καί ὕβρις αὐτή ἀφορᾶ ὀλόκληρη τήν πολιτισμένη ἀνθρωπότητα, κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο ἀνεξαρτήτως θρησκευματος». Καί ἀκόμα ὅλα αὐτά «εἶναι παιγνίδια τοῦ Ἑρντογάν γιά νά πετύχει τούς σκοπούς του». Δέ συμφέρει νά κλωτσᾷ κανεῖς μέ γυμνά πόδια πάνω σέ μυτερὰ καρφιά.

Ὁ Ἰουστινιανός δέν ἔκτισε τζαμί, ἀλλά χριστιανικό ναό. Δέν μποροῦν οἱ κουρτίνες νά σκεπάσουν τό φῶς τῆς Ἀλήθειας πού ἐκπέμπουν οἱ τοιχογραφίες καί τά ψηφιδωτά τῆς Ἁγίας Σοφίας. Πῶς μπορεῖ ἕνας μουσουλμάνος νά προσεύχεται μέσα σέ ἕνα χριστιανικό ναό, πού δέν τόν ἐκφράζει καί δέν ἔχει καμμιά σχέση μέ τό πιστεύω του;

Ὁ Τοῦρκος νομπελίστας συγγραφέας Ὁρχάν Παμούκ, ὑπῆρξε καταπέλτης κατά τῆς μετατροπῆς τῆς Ἁγίας Σοφίας σέ τέμενος, γιατί «ἀφαιρεῖ τήν τουρκική ὑπερηφάνεια». Καί συνέχισε, «θέλουν νά εἶμαστε λαϊκιστές καί νά δείξουμε ὅτι δέν εἶμαστε εὐχαριστημένοι μέ τή Δύση».

Ὅταν ὁ Μωάμεθ ὁ Πορθητής κατέλαβε τό 1453 τήν Κωνσταντινούπολη, διέταξε νά σκεπάσουν μέ σοβάδες τίς τοιχογραφίες. Ὅμως οἱ σοβάδες μέ τούς ὁποίους προσπαθοῦσαν νά σκεπάσουν τήν Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν, ἐπεφταν. Ἡ Παναγία δέν τούς ἄφηνε νά τήν καλύψουν.

Ἡ ἱστορικός καί βυζαντινολόγος Ἑλένη Ἀρβελέρ, πρώτη γυναίκα πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σορβόνης, δήλωσε ὅτι «δέν θά ἐκπλαγῶ ἂν ἀκούσω ὅτι δάκρυσαν τά ψηφιδωτά τῆς Ἁγίας Σοφίας».

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἰσραήλ δήλωσε «μέ τό ἴδιο σκεπτικό καί ἐμεῖς νά κλείσουμε τό τζαμί πού ὀνομάζεται τέμενος τοῦ Ὁμάρ στήν Ἱερουσαλήμ καί νά τό μεταβάλουμε σέ ἔβραϊκή συναγωγή».

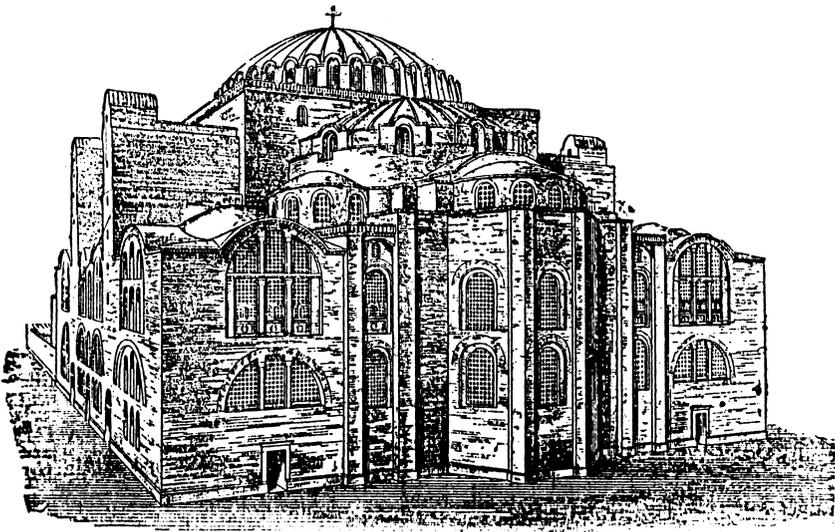
Κατά τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλβανίας Ἀναστάσιο ἀπο-

τελεῖ ἓνα «πολιτιστικό τζιχάντ», δηλαδή ἓνα ἱερό πόλεμο πολιτιστικῆς μορφῆς, πού γυρίζει τήν ἀνθρωπότητα σέ παλιές σκοτεινές ἐποχές. «Τό λάδι τῆς θρησκείας» συνεχίζει ὁ Ἅγιος Ἰβανία «εἶναι ἄμαρτία καί λάθος νά χρησιμοποιεῖται γιά νά ἀνάβει καί νά ἐξυπηρετεῖ ἐθνικιστικούς καί πολιτικούς σκοπούς, ἀλλά θά πρέπει νά ἀπαλύνει τίς πληγές καί νά εἰρνεύει τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων».

Θλιβόμαστε. Πονᾶμε. Συγκλονιζόμαστε. Ράγισαν οἱ καρδιές μας. Ὅλα, ὅμως, συμβαίνουν γιά κάποιο λόγο. «Κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος». Κατά παραχώρηση Θεοῦ. Κατά τήν προσευχή τῶν Πατέρων τῆς Ὀπινα ἄς παρακαλοῦμε τόν Κύριο: «βοήθησέ μας νά ἀντιμετωπίζουμε μέ ψυχική γαλήνη ὅσα μᾶς φέρνει ἡ σημερινή μέρα καί ἄς παραδοθοῦμε ὀλοκληρωτικά στό ἅγιο θέλημά σου».

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως δέ «σμικρύνεται» μπροστά στίς ἀνθρώπινες φιλοδοξίες καί σκοπιμότητες. Ἡ Ἁγία Σοφία δέν «διαγράφεται», οὔτε «παραγράφεται». Στέκει ἀγέρωχη καί μαρτυρεῖ τό οἰκουμενικό της πνεῦμα, τήν πορεία καί τήν προσφορά της, καθώς καί τό ὅτι γιά μία περίπου χιλιετία ὑπῆρξε τό οὐράνιο καί τό ἐπίγειο κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης οἰκουμένης.

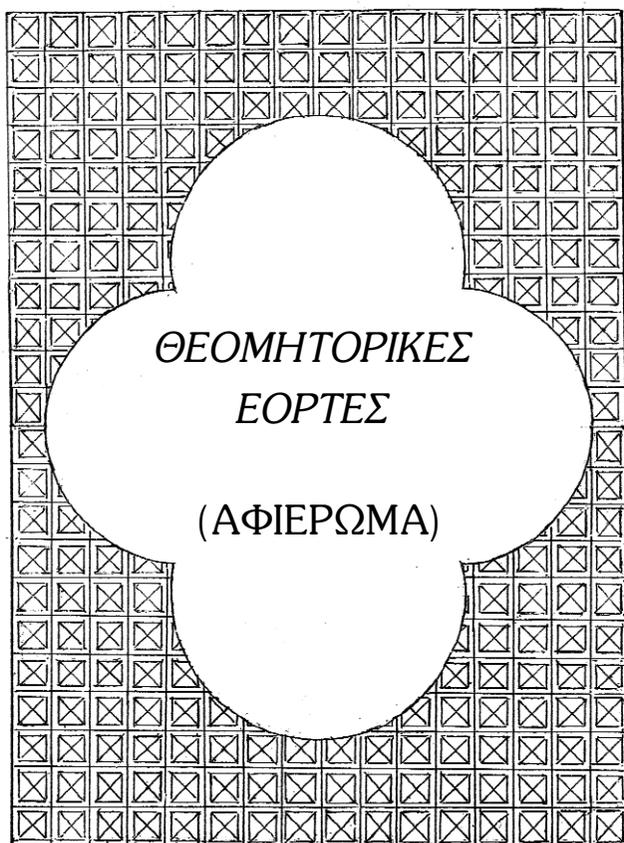
Ἄρχιμανδρίτης ΙΩΗΛ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

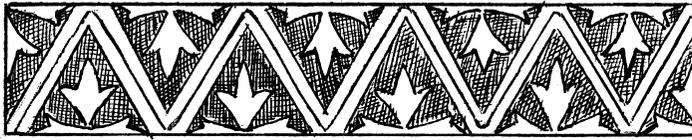
ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Μηδέ γένοιτό μοι, ἵνα ποιήσω τήν Ἐκκλησίαν μου, τήν ἁγίαν μητέρα τῶν Ὁρθοδόξων, αἰρετικήν, δεχόμενος τό τοῦ Πάπα μνημό-
συνον, ἕως ἄν ὁ Πάπας ἐκεῖνα ὁμολογῇ καί πιστεύῃ, δι' ἅτινα ἐκ τῆς
ἡμετέρας Ἐκκλησίας οὐ προσεδέχετο. Εἴ τις γάρ ὁμολογήσει ἐκεῖνον
νῦν ὀρθοτομοῦντα τόν λόγον τῆς ἀληθείας, ὁμολογεῖ τούς ἑαυτοῦ
προγόνους εἶναι αἰρετικούς. Ἡ γνώμη μου τοίνυν τοιαύτη καί ἀεί καί
ἔσται. Καί ἔσομαι ἀεί πρὸς τόν Πάπαν καί τούς κοινωνοῦντας αὐτῷ
ὅπως οὐν ἀκοινωνήτος, ὡς καί οἱ Πατέρες ἡμῶν, ὧν τήν εὐσεβίαν
κἄν πρέπον ἐστί μμεῖσθαι ἡμᾶς, ἐπειδή τήν ἀγιωσύνην αὐτῶν καί τήν
σοφίαν οὐκ ἔχομεν. Ἔσομαι ἠνωμένος μετά τῶν ἁγίων Πατέρων
ἡμῶν, ὧν τά μέν πνεύματα τόν οὐράνιον πληροῦσι κῶρον, τόν δέ
ἡμέτερον κόσμον τοῦτον τά βιβλία καί τά διδάγματα τοῖς καλῶς
νοοῦσι τε καί πιστεύουσιν καί μετά τῶν αὐτοῖς ἠνωμένων, οἵτινες ἄρα
καί ὅπουδήποτε εἶεν, οἱ τό ὀρθόδοξον καί πάτριον δόγμα εὐσεβῶς καί
φρονίμως φυλάττοντες. Εἰ δέ δι' αὐτό τοῦτο, ὅτι οὐ κοινωνῶ τοῖς τοι-
αύτης ἐνώσεως καί ὅτι τήν ἐμὴν διαφυλάττω πίστιν τήν πάτριον ἀνε-
πίμικτον τοῖς ἑτεροδόξοις καί τοῖς κοινωνοῦσιν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὐν καί
λέγειν καί ποιεῖν βουληθείητε ὡς ἀπειλεῖτε, τῷ Θεῷ ἀπολελόγημαι, καί
χαίρων ὑποστήσομαι τόν ὑπέρ τῆς μαρτυρίας τοῦ πατρῴου καί εὐσε-
βοῦς δόγματος πειρασμόν, ἢ καί θάνατον, εἰς δόξαν Θεοῦ.

Ἅγιος Γεννάδιος Σχολάριος

ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΕΣ
ΕΟΡΤΕΣ
(ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

Συμεών Πηγαδουλιώτη
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ύριος ὑπερηφάνοις ἀντιπάσσειται, ταπεινοῖς δέ δίδωσι χάριν» (Παρ. γ' 34) ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Καί ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος στήν Καθολική του Ἐπιστολή (δ' 6) ἐπαναλαμβάνει τό ἀνωτέρο χωρίο. Ὅταν ἡ Θεοτόκος ἐπισκέπεται τήν Ἐλισάβετ στήν οἰκία της, ἡ τελευταία τήν προσφωνεῖ ὡς «εὐλογημένη ἐν γυναίξί» καί ἐκφράζει τήν εὐλογη ἀπορία: «πῶς ἔστι μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με;»

Ὅλα αὐτά τά λόγια δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά προφητεῖες, ὅπως μᾶς ἀποκαλύπτει ὁ εὐαγγελιστής Λουκᾶς πού σημειώνει ἐμφαντικά ὅτι: «ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ καί ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ». Καί ἡ Κεχαριτωμένη Θεοτόκος ἀπαντᾷ λέγοντας μεταξύ ἄλλων ὅτι ὁ Θεός «ἐπέβλεψεν ἐπί τήν ταπεινῶσιν τῆς δούλης αὐτοῦ». Καί συνεχίζει προφητεύοντας γιά τόν ἑαυτό της: «ἰδοῦ γάρ ἀπό τοῦ νῦν μακαριοῦσι με πᾶσαι αἱ γενεαί». Ὅπως σημειώνει ὁ Ν. Σωτηρόπουλος «δέν ἦτο εἰς τόν χαρακτήρα τῆς ταπεινῆς κόρης τῆς Ναζαρέτ νά περιαιτολογεῖ. Ἐν τούτοις ἐδῶ λέγει ἕνα πολύ μέγαλον λόγον διά τόν ἑαυτόν της, ὅτι ὅλαι αἱ γενεαί θά τήν μακαρίζουν. Τόν λόγον ἡ σεμνή Παρθένος δέν εἶπεν ἀφ' ἑαυτῆς. Τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἐνέπνευσεν αὐτήν καί κίνησε τήν γλῶσσαν αὐτῆς διά νά εἶπῃ τόν μέγαλον τοῦτον λόγον. Ὁ λόγος εἶναι προφητεία. Ἡ Παρθένος προφήτευσεν, ὅτι ὅλαι αἱ γενεαί τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων, ὅλοι οἱ αἰῶνες, θά τιμοῦν τό πρόσωπόν της, διότι ὁ Θεός ἐποίησε μεγαλεῖα εἰς αὐτήν καί ἀνύψωσεν αὐτήν ἐκ τῆς ταπεινώσεως καί ἀφανείας της» (Νικολάου Σωτηροπούλου, Ἀντιχριστικόν Ἐγχειρίδιον σελ. 182). Καί παρατηρεῖ ὁ π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος: «τί ἦταν τότε ἡ Παναγία; Μιά ἄσημη κόρη τῆς Ναζαρέτ ἦταν. Ποιός τήν ἤξερε; Παρά ταῦτα ἀπό τότε ξεκάσθησαν αὐτοκράτειρες, ἔσβησαν λαμπρά ὀνόματα γυναικῶν, λησμονήθηκαν σύζυγοι καί μπτέρες στρατηλατῶν. Ποιός ξέρει ἢ ποιός θυμᾶται τή μπτέρα τοῦ Μ. Ναπολέοντος ἢ τή μπτέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου;

Σχεδόν κανεῖς. Ὅμως ἑκατομμύρια χεῖλη σ' ὅλα τα μήκη καί πλάτη τῆς γῆς καί σ' ὅλους τούς αἰῶνες ὑμνοῦν τήν ταπεινή κόρη τῆς Ναζαρέτ, τήν «τιμιωτέραν τῶν Χερουβίμ καί ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ» (Ἐποθῆκες ζωῆς σελ. 216).

Ἡ τιμή τῆς Ἐκκλησίας πρός τό πρόσωπο τῆς Θεομήτορος, ὅπως μᾶς ἀναφέρει ἡ Ἁγία Γραφή στηρίζεται ὅχι σέ «λόγους καί ἐντάλματα

ἀνθρώπων» ἀλλά στό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Φυσικά ὁ ἐσμός τῶν αἵρετικῶν μέ προεξάρχοντες τούς κακόφρονες ὀπαδούς τοῦ Νεστορίου εἶχαν ξεσπῶσει πόλεμο κατά τῆς Θεομήτορος ἀφοῦ δίδασκαν: «Τὴν Μαρίαν Θεοτόκον καλεῖτω μηδεὶς. Μαρία γάρ ἄνθρωπος ἦν. Ὑπὸ ἀνθρώπου Θεόν τεχθῆναι ἀδύνατον». Ἡ Ἐκκλησία ἔδωσε τὴν πρέπουσα ἀπάντησι στους νεστοριανούς βασισμένη στὴν «*ἅπαξ παραδοθεῖσαν τοῖς ἀγίοις πίστιν*» κατά τὴν Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τοῦ 431 τὴν ἐν Ἐφέσῳ. Αὐτὸ ὅμως δέν σταμάτησε τίς κακοδιδασκαλίες σχετικὰ μέ τό πρόσωπο τῆς Θεομήτορος καί σήμερα διαπιστώνουμε ὅτι ἕνα πλῆθος αἵρετικῶν, ὅπως λ.χ. οἱ «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» ἀλλά καί ὁ πολυκέφαλος καί κακοκέφαλος προτεσταντικὸς ἀχταρμάς ἐπιμένουν νά ἀρνοῦνται τὴν τιμὴν πρὸς «τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβίμ καί ἐνδοξωτέραν ἀσυγκρίτως τῶν σεραφίμ», παρά τὴ σαφῆ καί ξεκάθαρη τοποθέτησι τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐπὶ τοῦ θέματος.

«Ἡ Μάρια καί ἡ Μαρία λέγουν συνεχῶς λές καί πρόκειται γιὰ ἑξαδέλφη τους». Μάλιστα εἶναι τόση ἡ διαστρεβλωτικὴ τους μανία πού ἐπιμένουν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς στό γάμο τῆς Κανᾶ τὴν ἐπέπληξε! Μέ αὐτό, καταλήγουν ἀναγκαστικά στό βλάσφημο συμπέρασμα ὅτι ὁ Χριστὸς ὁ ἀναμάρτητος διέπραξε ἁμαρτία!!! διότι εἶναι σαφῆς ἡ ἐντολὴ τοῦ Δεκαλόγου: «*Τίμα τὸν πατέρα σου καί τὴν μητέρα*» (Ἐξόδ. κ΄ 12). Κι ἄς φωνασκοῦν ἀπὸ φυλακῆς πρῶιας μέχρι νυκτός ὅτι εἶναι Εὐαγγελικοί. Τί κι ἂν ὁ ἴδιος ὁ Σωτήρας ἀναφέρει στους κακίστους φαρισαίους: «*τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περί ἁμαρτίας;*». Μάτην ὁ ἀπόστολος Πέτρος σημειώνει ἐμφαντικά γιὰ τὸν Θεάνθρωπο Χριστό: «*ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ*» (Α΄ Πέτρ. β΄ 22).

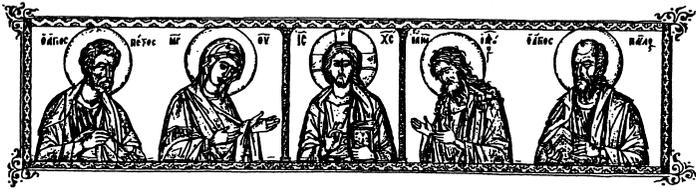
Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ θέσι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καθαρὴ καί ξάστερη: «Αἱ γενεαὶ πᾶσαι μακαρίζομέν σε τὴν μόνην Θεοτόκον». Καί ἡ θέσι αὐτὴ ὑλοποιεῖται μέ πολλούς καί ποικίλους τρόπους. Ἀπὸ τὴ μιά τιμᾶται τό σεπτὸ πρόσωπο τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου καί μπρὸς τοῦ φωτός μέ τὴν ἀνέγερσι ναῶν πρὸς τιμὴν τῆς κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μέ τὴν ἰστορήσι εἰκονισμάτων τῆς φορητῶν καί ἐντοιχισμένων πού κοσμοῦν ναούς καί οἰκίαις μέ τὴ σεπτὴ τῆς μορφῆ. Ἕνας ἄλλος δημοφιλῆς τρόπος μέ τὸν ὁποῖο ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐκφράζει τὴν τιμὴν του πρὸς τὴν Ἀειπάρθενον εἶναι ἡ πληθώρα τῶν ἐπιθέτων μέ τὰ ὁποῖα τὴν στολίζει καί τὴν γεραίρει. Κάπου ὀκτακόσια ἐπιθετα ἀπονέμουν οἱ Ὀρθόδοξοι στὴν Θεοτόκον. Ὁδηγήτρια, Ἐλεούσα, Καρυδακιώτισσα, Χρυσοπολίτισσα, Κυκκώτισσα, Τροοδίτισσα, Χρυσολυσιώτισσα κι ἑκατοντάδες ἄλλα. Βασικὸς, ὅμως πυλώνας καί πρῶτιστος εἶναι οἱ ἑορτές εἰς τιμὴν καί μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης Θεοτόκου καί μπρὸς τοῦ Φωτός. Ὑπογραμμίζεται ἡ λέξι τιμή, διότι λατρεία ἀπονέμεται μόνο καί ἀποκλειστικῶς στὸν Θεὸν τὸν ἐν Τριάδι προσκυνούμενον.

Οἱ Θεομνηστικὲς ἑορτές εἶναι οὐκ ὀλίγες καί αὐτὸ εἶναι ἄξιον καί δίκαιον. Τονίζουν τὴ συμμετοχὴ τῆς Θεοτόκου στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ

γιατί τή σωτηρία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Μιά συμμετοχή πού προφητεύεται σέ ὀλόκληρη τήν Παλαιά Διαθήκη, ξεκινώντας ἀπό τή Γένεση μέ τό πασίγνωστο πρωτευαγγέλιο, τήν κλίμακα τοῦ Ἰακώβ, τήν βάτο τήν ἐν Σινᾶ, τή ράβδο Ἰακώβ, τήν στάμνα, τόν ἔνδροσο πόκο, τήν κεκλεισμένη πύλη καί πλεῖστες ὅσες ἄλλες. Στήν Καινή Διαθήκη, «ὅτε ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Γαλ. δ' 5) ἔχουμε πλέον τά κοσμοσωτήρια γεγονότα πού ἐκτυλίσσονται διαδοχικά ἐνώπιόν μας. Χρονικά πρώτη ἑορτή πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ σύλληψη τῆς Ἁγίας Ἄννης καὶ ἀκολουθοῦν Γέννηση τῆς Θεοτόκου καί τά Εἰσόδιά της στό Ναό τοῦ Σολομῶντος. Σημαίνουσα θέση κατέχουν ἀσφαλῶς ὁ Εὐαγγελισμός της καί ἡ Γέννηση τοῦ Σωτῆρος ὅπως καί Ἡ Ὑπαπαντή πού περιγράφονται ἐκτενῶς ἀπό τά ἱερά Εὐαγγέλια, ἐνῶ οἱ προηγούμενες ἑορτές βρίσκονται στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἔχουμε ὅμως καί ἕνα ἄλλο κύκλο θεομητορικῶν ἑορτῶν πού ἔχουν νά κάνουν μέ τήν προστασία πού παρέχει ἡ Θεομήτωρ στά τέκνα τῆς Ἐκκλησίας. Σ' αὐτές περιλαμβάνονται οἱ Χαιρετισμοί πού συνδέονται μέ τήν Ὑπέρμαχο Στρατηγὸ τοῦ Γένους τῶν Χριστιανῶν πού ἔσωσε τήν Πόλη ἀπό τοὺς Ἀβάρους, ἀλλά καί ἡ Ἁγία Σκέπη τῆς Θεοτόκου καί ἡ ἑορτή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Δέν πρέπει νά διαφεύγει τῆς προσοχῆς μας ὅτι ἡ Θεοτόκος «σώζει ἀεὶ τήν κληρονομίαν της» ἐξ οὗ καί ἔχουμε τίς λαοφιλεῖς Παρακλήσεις πρὸς τιμὴν της, τή Μικρὴ καί τή Μεγάλη. Ὁ κύκλος τῶν ἑορτῶν πού συνδέονται μέ τήν Παναγία μας ὀλοκληρώνεται μέ τήν τιμὴ πού ἀποδίδει ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ στήν Ἁγία της Ζώνη καί τήν ἱεράν της Ἐσθήτα, διότι ὡς γνωστόν μαρτυρεῖται ἀπὸ τή Γραφή (Ματθ. θ' 21, Πράξ. ιθ' 12) καί τήν Παράδοση ὅτι ὑλικά ἀντικείμενα πού σχετίζονται μέ ἱερά πρόσωπα τῆς πίστεώς μας μεταδίδουν τήν χάριν τῶν προσώπων μέ τά ὁποῖα αὐτά συνδέονται.

Συνελόντ' εἶπεῖν, οἱ ἑορτές πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου δέν ἀποτελοῦν ἀπλῶς καί μόνο ἀναμνήσεις γεγονότων τοῦ παρελθόντος, τά ὁποῖα ἀναπλάθουμε νοσταλγικά ἀνακαλώντας τα στή μνήμη. Ἄν ἦταν τέτοια δέν θά μᾶς ἐνδιέφεραν καί πολύ. Δέν θά διέφεραν καί πολύ ἀπό φολκlorικές ἐκδηλώσεις. Ὅμως ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἑορτασμοὶ ἀποτελοῦν γεγονότα σωτηρολογικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἡ Κυρία Θεοτόκος ἀποτελεῖ νῦν καί ἀεὶ «πρεσβείαν θερμὴν καί τεῖχος ἀπροσμάχητον, ἐλέους πηγὴν, τοῦ κόσμου καταφύγιον». Γι' αὐτό καί οἱ πιστοὶ τῆς ἀπευθύνουμε ἱκετευτικά τά πιό κάτω λόγια: «πρὸς τίνα καταφύγω ἄλλην Ἄγνη, Ποῦ προσδράμω, λοιπόν, καί σωθῆσομαι, ποῖαν δέ ἐφεύρω καταφυγὴν, ποῖαν θερμὴν ἀντίληψην, ποῖαν ἐν ταῖς θλίψεσι βοηθόν; Εἰς σέ μόνην ἐλπίζω εἰς σέ μόνην καυχῶμαι καί ἐπὶ σέ θαρρῶν κατέφυγον».

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

Πρωτοπρεσβύτερου Ἄγγελου Ἀγγελακόπουλου
Η ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ

άθε χρόνο στίς 9 Δεκεμβρίου ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας εορτάζει τήν σύλληψη τῆς ἁγίας Ἄννης. Δηλαδή, τήν σύλληψη τῆς Παναγίας μας ἀπό τήν μητέρα της, τήν ἁγία Ἄννα. Ἡ ἁγία Ἄννα συνέλαβε τήν Παναγία μας, τήν Θεοτόκο.

Τό στεῖρο ζεῦγος, οἱ ἅγιοι Ἰωακείμ καί Ἄννα, πού εἶχε φθάσει πλέον σέ γεροντική ἡλικία καί περίμενε σ' ὅλη του τήν ζωή ν' ἀποκτήσει παιδί, δέχτηκε θαυματουργικά τήν ἐπίσκεψη τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, ὁ ὁποῖος πληροφόρησε τήν προσευχομένη καί γερόντισσα ἁγία Ἄννα ὅτι ὁ Θεός εἰσήκουσε τίς προσευχές της καί ὑποσχέθηκε ὅτι θ' ἀποκτήσει παιδί καί ὅτι θά τήν γλυτώσει ἀπό τό ὄνειδος τῆς ἀτεκνίας καί ἀπαιδίας.

Στούς ὕμνους τοῦ Ἑσπερινοῦ καί τοῦ Ὁρθρου τῆς Ἑορτῆς οἱ ἱεροὶ ὕμνογράφοι στρέφουν διαρκῶς τήν ποίηση καί δημιουργία τους γύρω ἀπό τό ὄνειδος, τήν ντροπή, πού αἰσθανόταν ἡ ἁγία Ἄννα, ἐπειδή δέν ἀξιώθηκε ἀπό τόν Θεό σ' ὅλη της τήν ζωή ν' ἀποκτήσει παιδί.

Πρὶν ἀπό τόν Χριστό, στήν Παλαιά Διαθήκη, ἦταν μεγάλη ντροπή καί ὄνειδος νά εἶναι ἡ γυναῖκα στεῖρα.

Ἡ ἁγία Ἐλισάβετ, ἡ μητέρα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὅταν πληροφορήθηκε πῶς θ' ἀποκτήσει κι αὐτή παιδί, τόν Τίμιο Πρόδρομο, καί ἐγινε πλέον φανερό τό γεγονός, εἶπε: «*Οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπείδεν ἀφελεῖν τό ὄνειδος μου ἐν ἀνθρώποις*»¹. Δηλαδή, «ἔτσι μοῦ εἶχε κάνει τό καλό αὐτό ὁ Κύριος στίς ἡμέρες τῆς γεροντικῆς μου ἡλικίας, κατά τίς ὁποῖες ἐπέβλεψε μέ καλωσύνη καί εὐδόκησε νά μοῦ ἀφαιρέσει τήν ντροπή τῆς ἀτεκνίας μου μεταξύ τῶν ἀνθρώπων». Ἔχω πλέον παιδί. Ἔχω τέκνο. Δέν εἶμαι ντροπιασμένη στά μάτια τοῦ κόσμου.

Γιατί ἄραγε ὑπῆρχε αὐτό τό ὄνειδος τῆς ἀπαιδίας καί ἀτεκνίας στήν Παλαιά Διαθήκη;

Ἐν πρώτοις, στή Παλαιά Διαθήκη ἐπιτρεπόταν στόν ἄνδρα, σέ περίπτωση πού ἡ νόμιμη γυναῖκα του ἦταν στεῖρα, νά συζευχθεῖ, ἔστω καί προσωρινά, μέ ἄλλη γυναῖκα, μέ παλλακίδα, μέ μιά δούλη, μέ παιδίσκη καί ν' ἀποκτήσει παιδί μ' αὐτήν.

Αὐτό συνέβη καί μέ τήν προφήτιδα Ἄννα, πού εορτάζει, ἐπίσης, τήν 9^η Δεκεμβρίου, τήν μητέρα τοῦ προφήτου Σαμουήλ, τῆς ὁποίας ὁ σύζυ-

γος, ὁ Ἐλκανᾶ, στενοχωρημένος, διότι ἡ γυναίκα του, ἡ Ἄννα, δέν τοῦ ἔδιδε παιδιά, ἔκανε σχέση καί συζεύχθηκε τὴν δούλη, τὴ Φενάννα, μέ τὴν ὁποία ἀπέκτησε πέντε παιδιά. Καί ἡ προφήτιδα Ἄννα, ἡ καμμένη, ἔβλεπε καί μαράζωνε νά ἔχει ὁ ἄνδρα τῆς παιδιά μέ τὴν δούλη κι ἐκείνη νά στερεῖται παιδιῶν. Ἄλλά, ὁ Θεός ἔδωσε τὴν εὐλογία Του στὴν προφήτιδα Ἄννα καί ἀπάντησε στὴν προσευχή τῆς. Καί γέννησε κι ἐκείνη, ὄχι ἓνα τυχαῖο παιδί, ἀλλά τὸν προφήτη Σαμουήλ, ὁ ὁποῖος ἦταν ἐκεῖνος πού εὐλόγησε καί οὐσιαστικῶς ἴδρυσε τὴν βασιλεία στὸν Ἰσραὴλ. Εὐλόγησε τοὺς βασιλεῖς Σαούλ καί Δαυίδ. Καί στή συνέχεια ἡ προφήτιδα Ἄννα, μετὰ τὸν Σαμουήλ, ἀπέκτησε ἄλλα πέντε παιδιά, σύνολο ἔξι, καί ξεπέρασε τὴν παιδίσκη Φενάννα.

Ἐνιωθαν, λοιπόν, οἱ γυναῖκες αὐτό τό ὄνειδος, τὴν ντροπή.

Ἄλλά, ὑπῆρχε κι ἓνας ἄλλος λόγος στὸν Ἰσραὴλ, γιὰ τὸν ὁποῖο ἦταν μεγάλο ὄνειδος ἡ ἀπαιδία καί ἀτεκνία. Ἦθελαν ὅλοι νά γεννήσουν παιδιά, διότι ἤλπιζαν ὅτι ἀπὸ κάποια οἰκογένειά τους θά προερχόταν ὁ Μεσσίας, θά ἐρχόταν ὁ Χριστός. Καί φιλοδοξοῦσαν ὅλοι ἀπὸ τὴν δική τους οἰκογένεια νά γεννηθεῖ ὁ Χριστός. Νά μετέχουν τῆς ἐπαγγελίας. Ἔλεγαν: «*Θά κάνουμε παιδί, γιατί ἀπὸ τὴν δική μας γενεά μπορεῖ νά προέλθει ὁ Χριστός*».

Λίγες μέρες μετὰ τὴν ἑορτὴ τῆς συλλήψεως τῆς ἁγίας Ἄννης, τὴν Κυριακὴ πρό τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, ἀκοῦμε στὸ Εὐαγγέλιο τὴν γενεαλογία τοῦ Χριστοῦ - «*Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαάκ δέ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ*»². κλπ. - γιὰ νά φανεῖ ὅτι ἀπὸ αὐτό τό γενεαλογικὸ δένδρο, ἀπὸ τὸν οἶκο Δαυίδ, προῆλθε ὁ Μεσσίας, ὁ Χριστός. Τί μεγάλη εὐλογία ἦταν αὐτὴ ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ Δαυίδ - «*ἐξ οἴκου Δαυίδ*» - νά γεννηθεῖ ὁ Χριστός!

Νά λοιπόν, κι ἓνας ἄλλος λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο αἰσθάνονταν ὄνειδος, ντροπή, στενοχώρια! Διότι στεροῦνταν τῆς εὐλογίας νά μετᾶσχουν στὴν Γέννηση τοῦ Κυρίου.

Τό ἴδιο, λοιπόν, καί οἱ ἅγιοι Ἰωακείμ καί Ἄννα, οἱ γονεῖς τῆς Παναγίας μας. Στενοχωροῦνταν, ἐπειδὴ δέν εἶχαν ἀποκτήσει παιδί μέχρι βαθυτάτου γήρατος. Ἄλλά, ἦρθε ὁ Θεός μέ τὴν δύναμή Του καί, ὅπως λένε οἱ ὕμνοι καί ἡ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ Ἄννα, ἡ μητέρα τῆς Παναγίας μας, βρισκόταν σέ γεροντικὴ ἡλικία, «*ἐζωοποίησε τὴν μήτρα τῆς Ἄννας*». Καί ἡ ἁγία Ἄννα σέ γεροντικὴ ἡλικία γέννησε ἓνα ὄχι τυχαῖο παιδί, ἀλλά τὴν Παναγία, τὴν Θεοτόκο. «*Πάσας, Ἄννα, νικᾶς μητέρας*», λέγει ὁ στίχος τοῦ Συναξαρίου. Ἡ ἁγία Ἄννα νίκησε ὅλες τῆς μητέρες, γιατί μόνο μέσα ἀπὸ τὴν γαστέρα τῆς, τὴν μήτρα τῆς, συνελήφθη καί γεννήθηκε ἡ Παναγία μας, ἀπὸ τὴν ὁποία Παναγία γεννήθηκε ὁ Χριστός.

Αὐτὴ δέ ἡ Γέννηση τοῦ Κυρίου μας ἀπὸ τὴν Παναγία μας χωρὶς σὺν-άφεια ἀνδρός καί γυναικός, ἀλλ' ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου, ἀνοίγει νέες προοπτικὲς στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἡ Παναγία μας συνελήφθη θαυματουργικά καί γεννήθηκε φυσιο-
λογικά. Γεννήθηκε ἐκ θελήματος καί σπέρματος ἀνδρός καί ἐκ συνα-
φείας ἀνδρός καί γυναικός, ὅμως ἐξ ἐπαγγελίας καί Ἀγγέλου προρρή-
σεως καί ὑπὲρ τούς νόμους τῆς φύσεως.

Στό σημεῖο αὐτό εἶναι εὐκαιρία καί ἐπίκαιρο νά τονιστεῖ μία ἀπό τίς
πάμπολλες δογματικές διαφορές, πού υπάρχουν μεταξύ ἡμῶν τῶν
Ὁρθοδόξων καί τῶν αἰρετικῶν Παπικῶν (Λατίνων) οἱ ὁποῖοι μεταξύ
τῶν ἄλλων πλανῶν καί αἰρέσεων, πού ἔχουν υἱοθετήσῃ, εἶναι καί ἡ
διδασκαλία τους πῶς ἡ Παναγία μας γεννήθηκε ἀσπίλως. Ἔχουν ἓνα
αἰρετικό δόγμα, πού λέγεται ἡ «*ἄσπιλος σύλληψις τῆς Παναγίας*».
Δηλαδή, ὅτι δέν διεπράχθη σαρκική μείξη καί συνάφεια κατά τήν σύλ-
ληψη τῆς Παναγίας, ἀλλ' ὅτι συνελήφθη κι αὐτή ἐκ Πνεύματος Ἁγίου.

Ἀλλά, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, χωρίς σαρκική συνάφεια, ἄσπιλη σύλ-
ληψη ἔχει μόνο ὁ Κύριός μας, ὁ Ὅποιος δέν γεννήθηκε μέ συνάφεια
ἀνδρός καί γυναικός, ἀλλά ἀπό παρθένο γυναίκα, τήν Παναγία μας, τῇ
δύναμει τοῦ Παναγίου Πνεύματος. «*Πνεῦμα Ἁγιον ἐπελεύσεται ἐπί σέ
καί δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι*»³.

Γιά νά προφυλάξῃ ἡ Ἐκκλησία μας αὐτήν τήν ὑπερβολή καί νά
φανεῖ ὅτι μοναδική περίπτωση ἀσπίλου γεννήσεως εἶναι ἡ περίπτωση
τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, διδάσκει ἀσφαλῶς ὅτι ἡ Παναγία μας
συνελήφθη καί γεννήθηκε κατ' ἐπαγγελίαν καί καθ' ὑπόσχεσιν Θεοῦ,
τήν στιγμή πού οἱ γονεῖς τῆς ἦταν σέ γεροντική ἡλικία, πού δέν ὑπάρ-
χουν τά πάθη τῆς σαρκός. Πάντως γεννήθηκε κι αὐτή φυσιολογικά,
ὅπως γεννιόμαστε ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.

Τό ἅγιον ζεῦγος Ἰωακείμ καί Ἄννης, πού συνέλαβαν καί γέννησαν
τήν Παναγία μας, τήν Παρθένο Μαρία, ἀρχίζουν καί ἐγκαινιάζουν τόν
νέο αἰῶνα. Ὅχι τόν αἰῶνα τῆς σάρκας, τοῦ σέξ, τῆς πολυγαμίας, τῆς
ἠθικῆς ἀσυδοσίας, ἀλλά τόν αἰῶνα τῆς ἀγνότητας, τῆς ἐγκρατείας, τῆς
νηστείας καί τῆς παρθενίας. Ἐνα αἰῶνα, ὁ ὁποῖος στίς ἡμέρες μας ἔχει
μπεῖ ἐν πολλοῖς στό περιθώριο. Ἀλλά, Zeῖ Κύριος ὁ Θεός καί εὐτυχῶς
ὑπάρχουν ἄνθρωποι καί ἰδίως νέοι, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν καί θά ἐξα-
κολοθοῦν νά ζοῦν σ' αὐτόν τόν νέο αἰῶνα.

Οἱ εὐχές καί οἱ εὐλογίες τοῦ ἁγίου ζεύγους, Ἰωακείμ καί Ἄννης, καί
τῆς συλληφθείσας Κυρίας Θεοτόκου, ἅς μᾶς συνοδεύουν πάντοτε στήν
ζωή μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Λουκ. α' 25.
2. Μαθ. α' 2.
3. Λουκ. α' 35.

Ἅγιου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ὕλογησον πάτερ.

Ἀρχὴ κάθε καρποῦ εἶναι τὸ ἄνθος, καὶ αὐτὸ εἶναι ὀλοφάνερο· ἀρχὴ ὅμως καὶ τῆς σωτηρίας μας ἡ δοσμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ προτιμημένη ἀπὸ αὐτὸν γέννησις τῆς ἀχράντου καὶ παναμώμου Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου, καὶ αὐτὸ εἶναι ὀλοφάνερο· αὐτὴν δοξάζοντας σήμερα γιορτάζουμε ἀντάξια στὸ χρέος πού τῆς ἔχουμε. Γιὰ νὰ εὐλογηθεῖ ὅλος ὁ κύκλος τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὅλος ὁ χρόνος, μέσω αὐτῆς, γεννήθηκε μὲν στὸν παρόντα μῆνα, τὸν πρῶτο τοῦ ἔτους (Σεπτέμβριος) καὶ ἐκοιμήθη ὑπὸν ἀθανασίας στὸν τελευταῖο (Αὐγούστος), γιὰ νὰ εὐλογῆσει τοὺς ἐνδιάμεσους δέκα μῆνες παίρνοντάς τους ἕναν κύκλο μέσω τοῦ τέκνου τῆς καὶ τῆς ζωφόρου κοιμήσεώς τῆς, γιὰ τὴν ὁποία δὲν ἔχουμε τώρα καιρὸ νὰ μιλήσουμε, ἀλλὰ ὅταν θὰ ἔρθει ἡ ὥρα.

Ὡς τώρα λίγα γιὰ τὴν ἀγία τῆς γέννησις μπορέσαμε νὰ ποῦμε καὶ τόσο μπορούμε νὰ μιλήσουμε γι' αὐτὴν ὅσον ἡ χάρις τῆς λόγῳ μᾶς ἐμπνεύσει. Γεννήτορες τῆς θεόπαιδος αὐτῆς ἦσαν ὁ Ἰωακείμ καὶ ἡ Ἄννα, ἀπὸ τῆς γενιᾶς τοῦ βασιλέως Δαβὶδ, ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, ἄνθρωποι πού κρατοῦσαν τὸν νόμο καὶ τηροῦσαν ἀκριβῶς τίς θεῖες ἐντολές, πλούσιοι πολὺ σὲ χρήματα, πλουσιότεροι ὅμως σὲ θεϊκὴ ἀρετὴ, ἀλλὰ φτωχοὶ λόγῳ τῆς ἀτεκνίας, κι αἰτία ἦταν τὰ δεσμά τῆς στειρώσεως τῆς μακαρίας Ἄννας, γι' αὐτὸ καὶ πολλὰ φορὲς γίνονταν ἀντικείμενο περιφρόνησις ἀπὸ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, οἱ δὲ ἱερεῖς οὔτε διπλά δὲν δέχονταν τὰ δῶρα πού προσέφεραν στὸν Θεό, ἀλλὰ τοὺς περιφρονοῦσαν χωρὶς κανένα σεβασμὸ, γιατί δὲν εἶχαν σπέρμα στὸ Ἰσραὴλ.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ στενοχωρημένος πολὺ ὁ δίκαιος Ἰωακείμ καὶ νιώθοντας ξένος πρὸς κάθε ἀνθρώπινη συναναστροφὴ ἀναχωρεῖ σπὴν ἔρημῳ σπὴν ὁποία, ἀφοῦ νήστευσε σαράντα μέρες, μὲ δάκρυα καὶ νηστεία παρακαλοῦσε τὸν Κύριον, καὶ ἔλεγε: «πάρε ἀπὸ μένα, Κύριε, τὴν περιφρόνησις τῆς ἀτεκνίας καὶ τὴν ἀπαξίωσις», καὶ «στάσου εὐνοϊκὸς ἀπέ-

---

Ἐπισημάνωσις: Ὁ πλήρης τίτλος εἶναι: Νεοφύτου πρεσβυτέρου, μοναχοῦ καὶ ἐγκλείστου, Λόγος μετ' ἐγκωμίων εἰς τὸ πάνσεπτον καὶ θεῖον Γενέθλιον τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

ναντί μου, Κύριε», νά δοθεῖ καί σέ μένα σπέρμα κι ἐγώ θά τό ἀνταποδώσω, δέσποτα, στήν ἀγαθότητά σου. Μέ αὐτό λοιπόν τόν τρόπο ὁ δίκαιος παρεκάλει τή θείαν εὐμένεια καί πέτυχε αὐτό πού ποθοῦσε· κι ὅπως λέει: «Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι καί ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν» καί ἀπό τότε πολύ γρήγορα τόν εἰσάκουσε ὁ πανελεήμων Κύριος, γιά νά πραγματοποιηθεῖ διά τοῦ σπέρματός του τό κρυμμένο μυστήριό πού ὀρίσθηκε πρό τῶν αἰῶνων· γι' αὐτό καί ἄγγελος Θεοῦ ἐστάλη πρὸς τὸν Ἰωακείμ καί τοῦ λέγει «ἄκουσεν ὁ Κύριος τὴν προσευχή σου καί ἡ Ἄννα, ἡ γυναῖκα σου, θά συλλάβει καί ὅλη ἡ οἰκουμένη θά μιλά γιά τό σπέρμα σου».

Ἡ δέ δικαία Ἄννα στὸν κῆπο τῆς θρηνοῦσε καί ὀδυρόταν διπλά καί γιά τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἄντρα τῆς καί γιά τὴν ἀκαρπία τῆς· γιατί, ὅπως ἔλεγε, οὔτε μέ τά πετεινά τοῦ οὐρανοῦ δέν ὁμοιωθήκα, γιατί οὔτε αὐτά δέν εἶναι ἄκαρπα μπροστά στὸν Θεό, οὔτε μέ τά κτήνη οὔτε μέ τά ψάρια ἔμοιασα ἐγώ, νά προσφέρω καρπὸν κοιλίας θυσία στὸν Θεό. Ἄλλὰ καί σέ μένα, Κύριε, ἂν διατάξεις νά δοθεῖ καρπὸς κοιλίας, αὐτὸν θά σοῦ τὸν προσφέρω πίσω, Κύριε ὁ Θεός μου.

Κι ἐνῶ ἔλεγεν αὐτά πρὸς τὸν Θεὸν κλαίοντας, δέχεται καί αὐτὴ ὁμοίως ἀπὸ τὸν θεῖο ἄγγελο τὴν καλὴ εἶδηση γιά τὴν τεκνογονία· καί ὅταν ὁ ἄνδρας τῆς ἐπέστρεψε στὸ σπίτι ἀπὸ τὴν ἔρημο, θυσίασε πολλὰ ζῶα καί εἰτοίμασε μεγάλο γλέντι «παντὶ τῷ λαῷ». Ἡ δέ Ἄννα, ἀφοῦ λυτρώθηκε ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς στειρώσεως ἀπὸ τὸν δημιουργὸ τῆς φύσεως, συλλαμβάνει παρὰ τοῦ ἀνδρός τῆς τὴν Μαρία τὴν θεόπαιδα. Αὐτὴν καί γέννησε σήμερα, (τότε) τὴν ἀπαρχὴ τῆς σωτηρίας μας καί μητέρα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀγνήν καί ἀπαρχὴν τῆς ἀνανέωσης τῆς παλαιωθείσας καί ἀφανισθείσας φύσεως μας λόγω τῆς παράβασης τῆς θείας ἐντολῆς.

Καί, ὅπως λέγει τὸ εὐαγγέλιο, ὅπως σέ τρία σάτα ἀλεύρου μέ μικρὴ ζύμη ζυμώνεται ὅλο τό φύραμα, ἔτσι κι ἐδῶ μέ τὴν θεόπλαστὴ αὐτὴ ζύμη καί τὴν πεντακάθαρη ὅλο τό παλιὸ φύραμα μᾶς ἀνέπλασε ὁ πλαστοουργὸς καί ἐκαιούργησε. Αὐτὸ μάλιστα εἶναι τὸ παράδοξο θαῦμα, τὸ γεμάτο μέ ἐκπληξιν, ὅτι μέ τὴν καθαρότητα αὐτὴ ζύμη συνέμιξεν τὸν ἑαυτὸν του παίρνοντας ἓνα μέρος ἀπὸ ὅλον τό φύραμά μας καί ὅλην τὴν διάπλασιν ἐπεξεργάστηκε μέ θαυμαστὸ τρόπο. Γι' αὐτό καί ἔλεγε μετὰ ἀπὸ αὐτά: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄρτος ὁ ζωντανός» καί «ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· αὐτὸς πού μέ τρώγει δέν θά πεινάσει» καί τὰ ἐξῆς.

Οἱ θεόφρονες λοιπὸν γεννιήτορες τῆς πάναγνης θεόπαιδος, ἐκπληρώνοντας τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν προσφέρουν μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια στὸν Θεὸ εἰς τὰ Ἅγια τῶν ἁγίων μέ συνοδεία παρθένων καί μέ λαμπάδες χαρμόσυνες· καί ἔτσι ἐπαληθεύεται τὸ «ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ» Θεῷ «παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς» (θά προσαχθοῦν στὸν βασιλεῖα παρθένοι τιμητικά νά τὴν ἀκολουθοῦν) καί «ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως», (θά ὀδηγηθοῦν στὸ ἀνάκτορο τοῦ βασιλιᾶ) δηλαδή τοῦ Σολομώντος καί τὸ «ἄκουσον, θύγατερ, καί ἴδε καί ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καί τοῦ οἴκου

τοῦ πατρός σου· καί ἐπιθυμήσει «ὁ βασιλεύς τῆς δόξης» Χριστός «τοῦ κάλλους σου» (*Ἄκουσε, κόρη μου, καί δές, δώσε τήν προσοχή σου· ξέχασε τόν λαό σου καί τό σπίτι τοῦ πατέρα σου. Ὁ βασιλιάς τῆς δόξης Χριστός θά ἐπιθυμήσει τήν ὁμορφιά σου)· ὅπως πράγματι καί ἔγινε. Καί αὐτή μὲν ξέχασε τόν λαό καί τόν οἶκο τοῦ πατέρα της μένοντας μέσα στόν οἶκο τοῦ Κυρίου καί στά ἹΑγια τῶν ἁγίων· μέσα στά ὁποῖα ἔμπαινε ὁ ἀρχιερέας μιά φορά τόν χρόνο. Ἐκεῖ ἔμενε ἡ παρθένος κόρη καθημερινά, γιά νά ἐπαληθευθεῖ ἡ Γραφή.

Γιά τήν εἴσοδο τῆς Παρθένου εἰς τά ἹΑγια τῶν ἁγίων δέν εἶναι ἀνάγκη νά μιλήσουμε τώρα, ἀλλά ὅταν ἔρθει ὁ καιρός τῆς ἐορτῆς ἐκείνης, τότε θά ποῦμε πάλι, ἂν κάτι μᾶς προτείνει ὁ Θεός καί ἡ θεόπαις Μαριάμ. Τώρα πρέπει γιά τή θεόσοδο γέννησή της λίγα ἀκόμα νά ἀναφέρουμε καί ὡς νεοφανή βασίλισσα καί καθαρή νά τήν χαιρετήσουμε ἀνάλογα καί νά σταματήσουμε τόν λόγο, γιατί δέν προτιμοῦμε νά φιλοσοφοῦμε καί νά λέμε πολλά γι' αὐτά, ἀλλά μᾶλλον περιεκτικά καί πεζά, γιά νά συλλαμβάνεται εὐκολότερα ἢ ὅλη ὑπόθεση καί οἱ ἀκροατές νά εἶναι νηφάλιοι, μὴ βαρυνόμενοι ἀπό τόν ὕπνο τῆς νωθρότητας, ἀλλά νά ἀκροῶνται ἀγρυπνοί καί μέ πνευματική διαύγεια.

Χαῖρε στεφανωμένη ἀπό τόν Θεό δέσποινα τοῦ κόσμου, ἄφογη παρθένα κόρη, ἡ ὁποία ἐκλέχτηκες προηγουμένως ἀπό τόν Θεό πρὶν ἀπό ὅλες τίς γενεές γιά νά γίνει ἡ κατοικία τοῦ Λόγου, καί τά τελευταῖα χρόνια, σήμερον, (τότε) ἀπό τά ἄγωνα λαγόνια γεννήθηκες καί φανέρωσες τό σῆμα τῆς καρποφορίας τῆς ἀθάνατης ζωῆς καί τή συμφιλίωση, μέσω τοῦ τέκνου σου, τοῦ κόσμου μέ τόν Θεόν.

Χαῖρε δέσποινα καί δυνάμη τῶν κάτω βασιλισσῶν, διότι προκειμένου νά ἀναφανεῖς μέλλουσα μητέρα τοῦ Θεοῦ τῶν ἀγγέλων ἀπό θεῖον ἄγγελο πῆρες στήν ἐξουσία σου τή λειτουργία ὄλων τῶν ὑποτακτικῶν σου, γι' αὐτό καί ὁ γεννήτωρ σου καί ἡ μάνα πού σέ γέννησε δέχτηκαν ἀπό ἅγιο ἄγγελο τίς καλές ἀγγελίες γιά σένα. Καί ἔχοντας τήν κατοικία στά ἹΑγια τῶν ἁγίων δεχόσουν τήν τροφή ἀπό θεῖον ἄγγελο ὅπως πρέπει ἀλήθεια.

Χαῖρε ἀγνή παρθένε, τό κλειδί τῆς παρθενίας, δόξα τῶν παρθένων, τό τεῖχος «τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ» τῆς σωτηρίας μας ἡ «ἀρχή καί τό τέλος» καί τό θεῖον κειμήλιον, τό πολύ πολυτιμότερο ἀπό κάθε χρυσάφι.

Χαῖρε θεοτόκε παρθένε, ἡ νύμφη τοῦ Πατρός, ἡ μητέρα τοῦ Υἱοῦ, λαμπρή οἰκία.

Χαῖρε, πανάχραντε πάναγνη παρθένε θεοτόκε, ὁ ἔμψυχος οἶκος τῆς ἀκωρίστου Τριάδος, ἡ ἁγία περιστέρα, τό καθαρότατο τρυγόνι, τό ὠραῖο χελιδόνι πού προμηνύεις τή σωτήρια ἀνοιξη, τό καλλικέλαδο ἀπδόνι, πού κελαδεῖς γιά μᾶς τίς σωτήριες παρακλήσεις, καί γενικά μέ ἀπλά λόγια ἡ γενική αἰτία τῶν ἀγαθῶν.

Χαῖρε θεοτόκε παρθένε, ἡ ἔμψυχη πόλη, τό θεϊκό παλάτι τοῦ βασι-

λέως τῆς δόξας, ὁ θρόνος του ὁ μέγας καί ὑψηλός, ἡ κλίνη καί τό τραπέζι τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν.

Χαῖρε παρθένε ἀγνή, τό ἀπόρθητον τεῖχος, πού διώχνει τούς ἐχθρούς, τό καταφύγιον τῶν πιστῶν καί ἡ χαρά αὐτῶν πού ἔχουν σέ σένα ἐμπιστοσύνη, πολυπαινεμένη.

Χαῖρε θεοτόκε παρθένε, αὐτή πού χώρεσε αὐτόν πού πουθενά δέν κωρεῖ, ἡ χαρά ὅσων ἔχουν γεννηθεῖ στή γῆ, ἡ χαρά τῶν ἄγγέλων, ἡ ἐλπίδα τῶν ἀνθρώπων, ἡ οὐράνια θύρα τῶν πιστῶν, ὁ ἔμψυχος λαμπρός οὐρανός τῆς κατοικίας τοῦ Θεοῦ.

Χαῖρε ἀγνή μητέρα τῆς παρθένου, ὁ θάλαμος τῆς ἄνω βασιλείας, ὁ ἔπαινος τῆς κάτω βασιλείας, ὁ θεϊκός θησαυρός τῶν ἄνω καί τῶν κάτω.

Χαῖρε θεοτόκε παρθένε, ἡ αἰτία τῆς χαρᾶς μας, ἐσύ πού δέχτηκες τό «Χαῖρε» διά τοῦ ἀγγέλου καί συνέλαβες καί γέννησες τόν ἕνα τῆς Τριάδος καί ὡς αἰτία τῆς ἀνεξάντλητης χαρᾶς ἐξαφάνισες ἐξ ὀλοκλήρου τή λύπη τῆς προμήτορος.

Τώρα καί τό τελευταῖο τοῦτο «Χαῖρε» πού δέχτηκες πάναγνη κόρη, «γίνου πρεσβευτής μας γρήγορα» γιά μᾶς ὅλους πού δοξάζουμε τή σεβαστή σου γέννηση, χαριτωμένη ἀπό τόν Θεό, γιά νά ἐπιτύχουμε τήν ἀπόλαυση τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, μέ τή χάρη καί φιλαθροπία τοῦ παναγίου Θεοῦ, στόν ὅποιον ἀξίζει ἡ δόξα καί ἡ δύναμη πάντοτε. Τώρα καί πάντα καί στούς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἄμην.

Ἐπίδοση στά Νέα Ἑλληνικά: ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
Φιλολόγος

Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Βασ. Σχοινᾶ
ΤΟ ΓΕΝΕΣΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ἰὰ τοὺς χριστιανούς τὰ γενέθλια δέν ἐορτάζονται. Ἐντίθετα ἀποτελοῦν μία εἰδωλολατρική πρακτική, καθὼς ἐμεῖς ὡς χριστιανοὶ ἐορτάζουμε ἢ τὴν μνήμη τοῦ ἁγίου τοῦ ὁποῖου φέρουμε τὸ ὄνομα ἢ τὴν ἡμέρα τῆς βάπτισής μας, δηλαδή τὴν ἀναγέννησή μας ἐν Χριστῷ. Ἐπίσης, οἱ μνήμες τῶν ἁγίων μας σχετίζονται μέ τὴν ἡμέρα τῆς κοίμησής τους καὶ ὄχι μέ τὰ γενέθλιά τους. Ἐντούτοις, σέ τρεῖς περιπτώσεις, αὐτές τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Προδρόμου, μνημονεύουμε τὴν γενέθλιο ἡμέρα τους. Ὁ λόγος εἶναι ἐμφανής: τὸ γεγονός καὶ στίς τρεῖς περιπτώσεις σχετίζεται τόσο μέ τὸ σχέδιο τῆς Θεῆς οἰκονομίας γιά τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ὅσο καὶ μέ κάποιο θαυμαστό συμβάν μέ τὸ ὁποῖο αὐτὸ πραγματοποιήθηκε. Ἔτσι, καὶ γιά τὴν Παναγία μας στάθηκε ἐνδόμυχη ἀνάγκη τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας νά ἐορταστῇ τὸ γενέθλιόν της ὡς ἀναπόσπαστο τμήμα καὶ, ἰδιαίτερα, ὡς ἀπαρχή τοῦ σχεδίου τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Τὸ Γενέσιον (ἢ Γενέθλιον) τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ πρώτη Θεομπορική ἐορτὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ ἐορτασμός τοῦ γεγονότος εἶναι πολὺ διαδεδομένος ἀνάμεσα σέ ὅλα τὰ χριστιανικά δόγματα καὶ μάλιστα σχεδόν σέ ὅλες τῖς περιπτώσεις ἐορτάζεται στίς 8 Σεπτεμβρίου. Ὅπως καὶ τὰ Εἰσόδια, τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου δέν καταγράφεται στήν Ἁγία Γραφή, ἀλλά στό ἀπόκρυφο «Πρωτοεὐαγγέλιο τοῦ Ἰακώβου» πού τοποθετεῖται στά τέλη τοῦ 2ου αἰώνα. Γί' αὐτόν τόν λογο τὰ λειτουργικά ἀναγνώσματα τῆς Ἐορτῆς (Ἄποστολος - Εὐαγγέλιο) δέν σχετίζεται μέ τὸ γεγονός, ἀλλά τῖς πληροφορίες γιά τὸ χαρμόσυνο περιστατικὸ τῖς λαμβάνουμε μέσα ἀπὸ τὴν ὑμνογραφία τῶν ἀκολουθιῶν αὐτῆς. Ἀπὸ τὸ ἀπόκρυφο κείμενο τοῦ «Ἰακώβου» μαθαίνουμε γιά τὰ ὀνόματα τῶν γονέων τῆς Παναγίας, Ἰωακείμ καὶ Ἄννα, οἱ ὁποῖοι δέν μπορούσαν νά ἀποκτήσουν παιδιά καὶ γι' αὐτὸ προσευκίθηκαν θερμὰ στὸν Θεὸ νά τοὺς χαρίσει τέκνο μέ τὴν ὑπόσχεση νά τὸ ἀφιερῶσουν σέ Αὐτόν. Πράγματι, ἔλαβαν θεϊκὸ μῆνυμα ὅτι θά ἀποκοῦσαν παιδί καί, ὅπως γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν ἴδια πηγὴ, ἡ ἀφιέρωση τοῦ τέκνου τους στὸν Θεὸ ἔγινε μετὰ ἀπὸ τρία ἔτη, γεγονός πού ἐορτάζεται μέ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ὑμνογράφοι ἀφηγήθηκαν μέ ἐγκωμιαστικὸ τρόπο τὴν γέννηση τῆς Θεοτόκου μεταφέροντάς μας ὄχι μόνο τὴν χάρη τῆς ἡμέρας ἀλλὰ καὶ τὰ βαθιὰ θεολογικά νοήματα πού

πηγάζουν από αυτήν. Ἄς δοῦμε μερικά ἀπό τὰ μικρά πολύτιμα πετράδια πού μᾶς προσφέρουν. «*Ἡ Γέννησίς σου Θεοτόκε χαράν ἐμήνυσεν πάση τῇ οἰκουμένῃ*» μᾶς μεταφέρει τό ἀπολυτίκιο τῆς Ἑορτῆς καί ὄντως χαρά θά ἔπρεπε νά μᾶς φέρνει τό γεγονός πού ἀποτελέσει τήν «*ἀπαρχή τῆς ἡμῶν σωτηρίας*». Γιατί μέ τήν θαυμαστή αὐτή γέννηση ἦρθε στήν ζωή ἡ γυναίκα ἐκείνη πού θά γεννοῦσε τήν ὄντως Ζωή, τόν Χριστό. Ἐγκωμιάζει ὁ Δαμασκνός: «*Σήμερον ἐκ ρίζης Ἰεσσαί ράβδος ἐφύη ἐξ ἧς ἄνθος ἀναβήσεται τῷ κόσμῳ θεοῦπόστατον*», ὅπου ρίζα ὁ Ἰωακείμ καί ἡ Ἄννα, ράβδος ἡ Παναγία καί ἄνθος ὁ Χριστός. Ἐξάλλου, μέ τήν ἑορτή αὐτή ἔχουμε τῆς σωτηρίας τό «*προσίμιον*», δηλαδή, τήν προετοιμασία γιά τήν ἄφιξη τοῦ Θεοῦ στήν γῆ πού ὀλοκληρώνεται μέ τήν ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου κατά τόν Εὐαγγελισμό, ὅποτε κι ἔχουμε τῆς σωτηρίας τό «*κεφάλαιον*».

Βλέπουμε πώς τό σχέδιο τῆς Θείας οἰκονομίας ξεκινάει μέ ἕνα θαῦμα, τήν λύση τῆς στειρώσεως τῆς Ἄννας. Τήν αἰτία ἐξηγεῖ ὁ ἱερός Δαμασκνός: «*Τό τῶν θαυμάτων κεφάλαιον ἔδει προσδοποιοῦναι τοῖς θαύμασι καί κατά σμικρόν ἀπό τῶν ταπεινοτέρων ἐπαναβῆναι τά μείζονα*». Ἡ λύση τῆς στειρώσεως ἦταν ἕνα μικρό θαῦμα σέ σχέση μέ τήν ὑπερφυσική ἐκ Παρθένου γέννηση τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι, ὅμως θέλησε ὁ Θεός, μέ θαυμαστό τρόπο νά νικήσει βαθμηδόν τῆς φύσεως τήν τάξη προκειμένου νά κατευθύνει τό σχέδιό του. Θέλησε, ἐπίσης, ἡ γυναίκα πού θά γεννοῦσε τόν Πρωτότοκο Χριστό νά εἶναι πρωτότοκος ἡ ἴδια, νά μὴν ἔχει προηγηθεῖ ἄλλο τέκνο ἀπό τήν Ἄννα, ὅπως λέει ξανά ὁ Δαμασκνός: «*Ἔδει γάρ πρωτότοκον τεχθῆναι τήν τεξομένην τόν πρωτότοκον πάσης κτίσεως*». Κι ἐδῶ ὁ ἅγιος πατέρας ἔρχεται νά κάνει παραλληλισμό μέ τόν συμβολισμό τῆς Πύλης πού ἀναφέρεται προφητικά ἀπό τόν Ἰεζεκιήλ: «*Σήμερον στειρωτικά πύλαι ἀνοίγονται*» - δηλαδή ἀνοίγεται ἡ κεκλεισμένη πύλη τῆς στειράς Ἄννας - «*καί πύλη παρθενική θεία προέρχεται, ἐξ ἧς καί δι' ἧς Θεός [...] εἰς τήν οἰκουμένην σωματικῶς εἰσελεύσεται*» - δηλαδή γεννιέται ἡ παρθένος Θεοτόκος, ἡ Πύλη πού θά εἰσαγάγει τόν Χριστό στόν κόσμο.

Φυσικά, δέν θά μπορούσαν νά μὴν γίνουν ἀναφορές στά δύο πρόσωπα πού συνέβαλαν στό γεγονός τῆς γέννησις. Ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας στόν ἐγκωμαστικό του λόγο γιά τήν Ἑορτή παρουσιάζει πολύ ὁμορφα τόν Ἰωακείμ καί τήν Ἄννα δίνοντάς μας ζωντανά παραδείγματα ὀρθῆς πίστεως καί πράξεως μέ πρακτική προέκταση στόν δικό μας πνευματικό ἀγώνα. Λέει ὁ πατήρ, ἐάν ὁ Νῶε, ὁ Μωϋσῆς καί ἄλλα πρόσωπα τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἦταν *σκεύη ἐκλογῆς* τοῦ Θεοῦ γιά τήν περάτωση τῶν σχεδίων του, πόσο μᾶλλον πῶς σημαντικά *σκεύη ἐκλογῆς* ἦταν οἱ δύο γονεῖς τῆς Παναγίας πού συνέβαλαν στήν ἀπαρχή τοῦ σχεδίου τῆς Θείας οἰκονομίας; Ὁ Θεός δέν ἐπιλέγει τυχαῖα ἀνθρώπους ὡς *σκεύη ἐκλογῆς*, ἀλλά ὅπως βλέπουμε ἀπό τήν Γραφή ἐπιλέγει τούς *ἀριστοὺς* κάθε ἐποχῆς γιατί μόνο μέσω ἀρίστων μπορεῖ νά γίνει τό καλό. Καί πράγματι ἀριστοὶ θά πρέπει νά ἦταν καί οἱ γονεῖς τῆς

Θεοτόκου για τό καλό πού ἔκαναν στόν κόσμο, γι' αὐτό καί δέν ἐπελέγησαν τυχαῖα. Εἶχε προηγηθεῖ μακροχρόνιος πνευματικός μόχθος τόσο μέ τήν *προσευχή* ὅσο καί μέ τήν οἰκοδόμησι τῶν *ἀρειῶν*, εἶχε προηγηθεῖ πιστή *τήρηση τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ*, δηλαδή τοῦ θελήματός Του. Ἔτσι ὅλα αὐτά συνέβαλαν στό *μοναδικό ἀληθινό κατόρθωμα προσευχῆς ἀγίας*, τήν Παναγία, ἡ ὁποία, κατά τόν Πατέρα, εἶναι καί ἡ μόνη πού ὑπῆρξε δῶρο τοῦ Θεοῦ ἄξιο καί γιά νά τό δώσει ὁ Θεός καί γιά νά τό λάβουν αὐτοί πού τό ζήτησαν.

Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ ἀρχή τῆς κατ' ἔτος ἀνακύκλωσης τῶν ἑορτῶν πού δείχνουν στους πιστούς ὅλα ἐκεῖνα τά θαυμαστά πού σχεδίασε ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο καί τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἀποτελεῖ γιά τόν πιστό, πού μετά τήν ἀνάπαυλα τοῦ καλοκαιριοῦ κάνει μία νέα ἀρχή στά βιωτικά του, μία πολύ εὔστοχνη ἀφορμή νά κάνει μία νέα ἀρχή καί στά πνευματικά του. Μπορεῖ ὁ κανένας μας μέ ἀφορμή τήν Ἑορτή νά «ἀφουκραστεῖ» τό σχέδιο τῆς Θείας οἰκονομίας καί νά ἀρχίζει νά τό βιώνει στήν πνευματική του ζωή ἀφοῦ τό σχέδιο αὐτό ἔγινε καί γι' αὐτόν τόν ἴδιο. Μπορεῖ, ἐπιπλέον, μέ τό παράδειγμα τῶν γονέων τῆς Παναγίας, νά θέσει τά πρότυπά του πρὸς μίμηση στόν πνευματικό του ἀγώνα. Πάνω ἀπό ὅλα, ὅμως, μπορεῖ νά διαπιστώσει πὼς ὁ πνευματικός του ἀγώνας, μπορεῖ νά ξεκινήσει μέ χαρά, ἀλλά καί ἀσφάλεια ἀφοῦ αὐτός πού θά τόν συντροφεύει θά εἶναι ἡ κεχαριτωμένη γεννηθεῖσα Παναγία.

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Λόγος εἰς τό Γενέσιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου*, στό *Ἡ Θεοτόκος*, ἐπιμ. (ἐπισκ.) π. Ἀθανάσιος Γιέβιτις, ἔκδ. Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 2010.

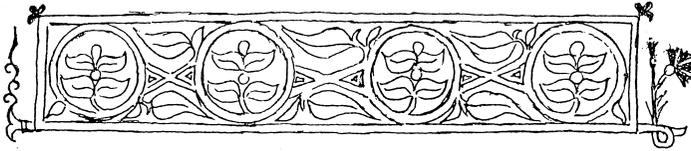
(Ἁγίου) Νικολάου Καβάσιλα, *Λόγος εἰς τήν ὑπερένδοξον τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Γέννησιν*, στό *Ἡ Θεομήτωρ*, ἐπιμ. Παν. Νέλλα, ἔκδ. Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1974.

Ἀρχιμ. Δανιήλ Γ. Ἀεράκη, *Κλήματα τῆς Ἀμπέλου*, ἔκδ. ἰδίου, Ἀθήνα 2003.

Πρωτοπρεσβύτερος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣ. ΣΧΟΙΝΑΣ

Ἀρχιτέκτονας Μηχανικός ΕΜΠ, MSc

Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΓΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΙΣΟΔΟ
ΤΗΣ ΠΑΝΥΠΕΡΑΓΓΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

τά θέματα πού ὑπερβαίνουν τήν ἀνθρώπινη δύναμη καί εἶναι πάνω ἀπό τόν λόγο, οἱ σοφοί δέν εἶναι ἀνώτεροι ἀπό τούς ἐντελῶς ἀμόρφωτους. Στήν περίπτωση τῆς μητέρας τοῦ Θεοῦ, πού εἰσέρχεται στά Ἁγία τῶν ἀγίων, ἀδυνατεῖ ὁ ἀνθρώπινος λόγος, καί ἄν ἀκόμη ὅλοι ὅσοι σώθηκαν ἀπό τόν Υἱό της ἦταν δυνατό νά συνενωθοῦν καί νά γίνουν ἕνα στόμα. Καί ὅλη ἡ κτίση θά ἦταν ἀδύναμη νά προσφέρει τήν κατάλληλη δόξα σέ αὐτήν πού ἔγινε μητέρα ἐκείνου, ἀπό τόν ὁποῖο προέρχονται τά πάντα. Ὑπερβαίνει πολύ τίς δυνάμεις μου αὐτό τό ἐγκείμενο καί ἀπέχει ἀπό τήν προσφορά ἐπάξιων ἐγκωμίων πρὸς τή Θεομήτορα πού εἶναι ἀνώτερη ἀπό ὅλη τήν κτίση. Ὅμως, τά ἄπειρα χαρίσματά της ἐπιθυμῶ νά ἐξυμνήσω ἀπό τήν καρδιά μου μέ ὅλη μου τή δύναμη. Ὁ πόθος αὐτός μέ ἀνυψώνει, καί τό χρέος πού ἔχω ἀπέναντί της μέ ὑποχρεώνει. Ἡ χάρη πού δόθηκε ἀπό αὐτήν ἐξασφαλίζει τή συγγνώμη καί τή φιλανθρωπία της ἀδιάλειπτα. Αὐτή ἡ χάρη συνέχει καί συγκρατεῖ τά σύμπαντα καί εἶναι πάντοτε κοντά καί παρούσα σέ ὅσους τήν ἐπικαλοῦνται μέ ἀκούραστη τή δέσπῃ της πρὸς τόν γεννηθέντα ἀπό αὐτή Θεό. Ἐκ τῆς αὐτῆς λάβαμε τή βεβαιότερη πίστη.

Αὐτή ἐπικαλοῦμαι καί ἐγώ μέ τήν ἴδια πίστη καί ἐλπίζω ὅτι θά τήν ἔχω βοηθό μέχρι τό τέλος τῆς προσπάθειάς μου. Γιά σᾶς πού τώρα εἶστε γύρω μου καί μέ ἀκοῦτε δέν νομίζω ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά δικαιολογηθῶ, γιατί εὐκόλα θά μέ συγχωρήσετε ἀφοῦ λάβετε ὑπ' ὄψιν καί τόν ὁμιλητή καί τήν ὑπερβολική ἀξία τοῦ θεματός του. Εἴμαστε ὅμως ὅλοι ὑποχρεωμένοι νά δώσουμε τήν εἰσφορά μας στή μητέρα τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι μαζί καί ὁ καθένας χωριστά προσφέροντάς της ὡδές πνευματικές κάθε μέρα καί ὥρα, παίρνουμε τήν ἀπάντησή της. Ὅλοι ἀνυμνοῦμε κάθε μέρα τή Θεοτόκο καί συναποτελοῦμε τόν μελωδικό καί ἀτελείωτο χορό γύρω ἀπό αὐτή τήν οὐράνια παστάδα.

Ἐμπρός, λοιπόν, θεῖο στρατόπεδο, χορός ἀρμονισμένος μέ τό οὐράνιο πνεῦμα, συνεργασθεῖτε μαζί μου καί κάνετε τόν λόγο κοινό, ὄχι μόνο ἀνοίγοντας τά αὐτιά καί ἐντεινοντας τή διάνοιιά σας, ἀλλά καί προσφέροντας τή βοήθειά σας μέ εἰλικρινή προσευχή. Ἔτσι θά βοηθήσετε γιά νά μὴν πῶ πράγματα τελείως ἀνάρμοστα, ἀλλά νά συνθέσω

μᾶλλον ἄρμονικό τόν λόγο πρὸς τίς φιλόθεες ἀκοές σας.

Ὁ Θεὸς ἔπλασε τόν ἄνθρωπο καί τοῦ ἔδωσε τή δύναμη νά προκόψει. Κανένας, ὅμως, ἀπό τούς ἀνθρώπους δέν ἦταν ἄξιος νά χωρέσει μέσα του τόν Θεό. Ἔκανε, λοιπόν, σύμφωνα μέ τήν εὐδοκία του, αὐτή τήν ἀειπάρθενη δικό του ἀνάκτορο. Ἡ Παναγία φάνηκε λόγω τῆς ἄκρας καθαρότητός της χωρητικῆ τοῦ πληρώματος τῆς θεότητος σωματικά, ἀλλά καί αἰτία τῆς θείας συγγένειας γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους πρὶν ἀπό αὐτήν καί ὕστερα ἀπό αὐτήν.

Ἡ περίλαμπρη Θεοτόκος εἶναι ἡ θειότατη ἀρχή πού μετέθεσε τό ἀνθρώπινο γένος ἀπό τή γῆ στόν οὐρανό, καί ἔκανε ὅλους τούς ἀνθρώπους οὐράνιους, κἀνοντάς τους παιδιά τοῦ Θεοῦ. Αὐτό τό μυστήριο πραγματοποιήθηκε ἀπό τήν Παναγία, πού ἔκανε τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ υἱό τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν ἄφραστο τόκο καί ἔγινε βασίλισσα κάθε ἐγκοσμίου καί ὑπερκοσμίου κτίσματος.

Τά πράγματα προετοιμάζαν τόν δρόμο γιά τό παράδοξο αὐτό μυστήριο. Ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν Ἰωακείμ καί τήν Ἄννα ὅτι στά γεράματά τους θά γεννήσουν παιδί, αὐτοί πού ἀπό τά νιάτα τους ἦταν ἄγονοι, εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς δεήσεώς τους. Ἡ εὐχή αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ ζευγαριοῦ πρὸς τόν Θεό ὅτι θά προσφέρουν σέ ἐκεῖνον τό παιδί πού θά γεννηθεῖ, πραγματοποιεῖται σήμερα. Ἡ ἀνάβασή τους πρὸς τόν θεῖο νάο μαζί μέ τό τριετές παιδί τους καί ἡ ἐξαισία εἴσοδος αὐτοῦ, πού εἶναι ἡ βασίλισσα τοῦ κόσμου, στά Ἅγια τῶν ἁγίων, ὑμνεῖται ἀπό ἐμᾶς σήμερα. Στόν κῶρο ἐκεῖνο πού ἦταν καθορισμένος μόνο γιά τόν Θεό, ἀπό τόν ὁποῖο μόνο ὁ Θεὸς μιλοῦσε πρὸς τούς κατά καιρούς ἀρχιερεῖς πού ἔμπαιναν μέσα μία φορά τόν χρόνο, εἰσέρχεται τώρα ἡ Παρθενομήτωρ στά τρία της χρόνια καί μένει ἐκεῖ γιά χάρη μας. Γι' αὐτό πανηγυρίζουμε σήμερα.

Ἐκεῖ στά ἱερά ἄδυτα ζώντας ἡ Παρθένος, ἔκανε, κατά τόν ψαλμωδό, «τίς ἱερές ἀποδημίες στήν καρδιά της». Οἱ ἱκεσίες της ἔφτασαν πραγματικά μέχρι τούς οὐρανοὺς καί προσέλκυσαν ἀπό ἐκεῖ τόν οὐράνιο δεσπότη. Ἐκεῖ φάνηκε ὅλη ἡ δόξα καί ἡ ὑπεροχὴ τῆς Παναγίας, γιατί ἀπό αὐτήν ὁ Θεὸς ἐπέλεξε νά κατασκευάσει τόν νέο ἄνθρωπο, πλάσμα προσαρμοσμένο πρὸς τήν ἀξία τοῦ πλάστη. Ἡ Παναγία ἔλαβε τό ἀνώτερο ἀξίωμα καί τήν ὑπέρτερη δύναμη καί χειροτονία ἀπό τούς οὐρανοὺς, γιά νά γίνει ἡ ὑψηλότερη βασίλισσα καί νά στολισθεῖ μέ τήν καλλονή ἐκείνη πού κοσμεῖ τή γῆ καί τόν οὐρανό. Ἔτσι τήν κατασκεύασε ὁ Θεός, τόσο πάγκαλη ἀφοῦ στό πρόσωπό της συγκέντρωσε ὅλα ἐκεῖνα μέ τά ὁποῖα κόσμησε τά πάντα μοιράζοντάς τα. Ἡ Θεοτόκος ποτέ δέν θά πάψει νά διάκειται εὐμενῶς πρὸς ὅλους τούς ἀνθρώπους καί νά παρέχει σ' ἐμᾶς τήν πλοῦσια καί τόσο ὠφέλιμη συνεισφορά της.

Ποιὸς λόγος, Θεομήτωρ Παρθένε, μπορεῖ νά περιγράψει τό θεῖο κάλλος σου! Δέν εἶναι δυνατό νά ὀριστοῦν τά προσόντα σου μέ ὀρισμούς καί λόγους. Ὅλα ὑπερβαίνουν τόν ἀνθρώπινο νοῦ καί λόγο. Νά

σέ ὕμνοῦμε ὅμως εἶναι δυνατό, ἀφοῦ ἐσύ δέχεσαι τούς ὕμνους καί τίς προσευχές μας τόσο φιλόανθρωπα.

Ἐκείνη πού θά γεννοῦσε «τόν πιό ὠραῖο ἀπό ὅλους τούς υἱούς τῶν ἀνθρώπων» ἔπρεπε νά εἶναι ἀπαράμιλλη σέ ὅλα ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους. Ἔτσι κάθε μάτι πού θά ἔβλεπε τή Θεοτόκο θά τήν ἀναγνώριζε ὡς τή μητέρα τοῦ Ἰησοῦ καί ὡς ἕνα διαρκές κήρυγμα τῆς κατά σάρκα προέλευσης αὐτοῦ πού γεννήθηκε χωρίς τήν παρέμβαση φυσικοῦ πατέρα. Γιά τόν λόγο αὐτό, ὁ Θεός πού στολίζει τά κρίνα τοῦ ἀγροῦ καλύτερα ἀπό τή βασιλική στολή τοῦ Σολομώντα διακόσμησε τήν Παρθένο καί τήν ἔκανε περιβλεπτή σέ ὅλους.

Τό γένος τῶν ἀνθρώπων δημιουργήθηκε ἀπό τόν Θεό, γιά νά αισθάνεται τόν οὐρανό καί τή γῆ καί ὅσα βρίσκονται μέσα σέ αὐτά καί νά περνᾷ τόν νοῦ του μέσα ἀπό αὐτά στήν ὠραιότητα τῶν ἀόρατων δυνάμεων πού ὕμνοῦν ἀσταμάτητα τόν κοινό Θεό καί δημιουργό τῶν ὅλων. Ὅμως καί ἡ Παρθένος δημιουργήθηκε καί στολίστηκε ἀπό τόν Θεό, γιά νά πείσει αὐτούς πού τή γνωρίζουν νά θαυμάζουν τόν δημιουργό, γιατί ἐκείνη ἐμφανίστηκε πάνω στή γῆ σά θαῦμα τῶν θαυμάτων καί ξεπερνᾷ σέ λάμψη ὅλους τούς οὐράνιους φωστήρες.

Ἡ Παναγία ἀπό τή μητρική της κοιλιά εἶχε χαρίσματα καί φυσικά δῶρα. Δέν δέχτηκε ἄλλη ἐπίκτητη μόρφωση καί οὔτε μαθήτευσε σέ διδασκάλους. Ἀντίθετα, ἀφοῦ παρέδωσε στόν Θεό τόν ἡγεμονικό νοῦ ὑπακούοντας πλήρως σέ ὅλα, ἐγκατέλειψε τελείως τά διδάγματα τῶν ἀνθρώπων καί ἔτσι δέχτηκε ἄφθονη τήν οὐράνια σοφία. Ἦταν μόλις τριῶν ἐτῶν ὅταν μπῆκε στά Ἅγια τῶν ἁγίων. Ὁ ἀρχιερεὺς πού τήν ὑποδέχτηκε τῆς εἶπε τόν προφητικό ἐκεῖνο λόγο τοῦ ψαλμοῦ τοῦ Δαβίδ: «Ἄκουσε, θυγατέρα, καί δές καί σκύψε τό αὐτί σου καί λησμόνησε τόν λαό σου καί τό σπίτι του πατέρα σου, καί ὁ βασιλιάς θά ἐπιθυμήσει τό κάλλος σου». Καί ἐκείνη στάθηκε σεμνοπρεπῶς ἀκούοντας αὐτά τά λόγια καί στή στιγμή ἐγκαταλείποντας ὅλους γονεῖς καί τροφούς καί συνομήλικες, ἀποχωρίστηκε ἀπό ὅσους τή συνόδεuan καί ἔμεινε ἐντελῶς μόνη προχωρώντας μέ τόν ἱεράρχη καί ἐπιβεβαιώνοντας μέ τούς τρόπους της καί τά παιδικά της ψελλίσματα τήν ὀλοκληρωτική παράδοσή της στόν Θεό.

Ἐκεῖ ἡ Παναγία κατανοεῖ τόν Θεό καί μένει μέ τήν ψυχή της φερωμένη πρός τόν ἱερό καί θεῖο ἔρωτα. Ὁ ἀρχιερεὺς τήν ἀφήνει μόνη, ἐνῶ πείθεται ὁ ἴδιος καί ἔπεισε καί ὅλους πού ζοῦσαν τότε νά δεχτοῦν τό γεγονός αὐτό μέ τή σύμπραξη καί τή συναπόφαση τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἦταν ἐκείνη πού θά γινόταν τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς του, γιά νά κρατήσει μέσα της καί νά κυοφορήσει ἐκείνον τόν ἴδιο πού τό ὄνομά του εἶναι θαυμαστό. Διά τῆς Παναγίας Παρθένου φανερώθηκε ὁ ἀνακαινισμός τοῦ κόσμου καί ὁ οὐρανός ἀνοίξε γιά μᾶς πάλι τίς πύλες του, γιά νά στείλει ὁ Θεός στή γῆ τόν κοινό γλυκασμό τῶν ψυχῶν μας, τό ἀπρόσιτο φῶς πού εἶναι πάνω ἀπό τήν ἀνθρώπινη νόηση, ἐνῶ «φωτίζει

κάθε άνθρωπο που έρχεται στον κόσμο».

Γύρω από τον Θεό είναι τα Σεραφείμ. Δίπλα σε αυτόν είναι η Παναγία που εγκωμιάζεται από τον ίδιο τον Θεό σαν να της λέει εκείνο που γράφεται στο Ύμνο ασμάτων: «Πόσο καλή είναι αυτή που είναι δίπλα μου». Είναι ανθισμένη περισσότερο από τον παράδεισο και καλύτερα στολισμένη από όλο το κόσμο, όρατό και άορατο. Δεν είναι μόνο κοντά στον Θεό αλλά και από τα δεξιά, δίπλα από τον υιό της τον Ίησού Χριστό που κάθισε: «στα δεξιά της μεγαλοσύνης του Πατρός». Εκεί η Παρθένος είναι δόξα και τερπνότητα των εύρισκομένων στον ουρανό και το εγκαλλώπισμα και η όμορφιά όλης της κτίσεως.

Νομίζω ότι πρέπει να προχωρήσω τον λόγο μου ακόμη και να κοιτάξω στα ἄδυτα και να τα ἐμφανίσω σε σᾶς. Ἄς συνευχηθούμε να βοηθήσει η ἀειπαρθενη νύμφη τούς λόγους μου. Ἡ Παναγία μας μέσα στα Ἅγια τῶν ἁγίων ζούσε ἀνυψωμένη ἀπό τή γῆ. Τά χρόνια της ἐκεῖ πέρασαν κατά τρόπο ἀπαράσκευο, ἀφρόντιστο, ἀμέριμο, ἄμοιρο λύπης, ἀμέτοχο ἀγενῶν παθῶν, ἀνώτερο ἀπό τήν ἡδονή ἢ ὅποια δέν εἶναι χωρίς ὀδύνη. Ζούσε μόνο γιά τόν Θεό, βλεπόταν μόνο ἀπό τόν Θεό, τρεφόταν ἀπό τόν Θεό, προστατευόταν ἀπό τόν Θεό καί ἔβλεπε μόνο τόν Θεό.

Καρπός τῆς ὑγιούς ψυχῆς εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς ἱερᾶς ἡσυχίας. Εἶναι ἡ στάση τοῦ νοῦ πρὸς τόν Θεό, ἡ λησμονία τῶν κάτω καί ἡ μύση τῶν ἄνω. Κάθε ἀρετή εἶναι φάρμακο γιά τίς ἀσθένειες τῆς ψυχῆς καί γιά τά ριζωμένα σέ αὐτήν ἀπό τή ραθυμία πονηρά πάθη. Ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀρετή πού θεοποιεῖ τόν ἄνθρωπο καί τοῦ μεταδίδει τήν ἀπόλυση ἀπό τά κάτω καί τή στροφή του πρὸς τόν Θεό. Μέ αὐτή τήν ἐργασία ἐπιδιδόμαστε στό ὑπερῶο τῆς ζωῆς, νύκτα καί ἡμέρα, σέ εὐχές καί δεήσεις καί ἀγγίζουμε ἔτσι κάπως τήν ἄθικτη καί μακάρια φύση τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ἔχουν καθαρθεῖ στήν καρδιά διά τῆς ἱερᾶς ἡσυχίας ἔχουν ἀνακραθεῖ μέ τό φῶς πού εἶναι πάνω ἀπό τήν αἴσθηση καί τόν νοῦ. Βλέπουν μέσα τους τόν Θεό σαν σέ καθρέφτη. Στήν ἐργασία αὐτή ἐπιδόθηκε ἡ Παρθένος ἀπό τήν παιδική της ἡλικία, ἀπό μικρή ἡσύχασε, ἔμεινε μόνη ἀπό ὄλους, γιά νά κυοφορήσει τόν Θεάνθρωπο.

Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου στρέφεται συνήθως πρὸς τά γύρω καί τά κάτω, μπορεῖ ὅμως νά δοθεῖ στήν ἀνώτερη καί ὑψηλότερη ἐνέργεια καί νά ἐνωθεῖ μέ τόν Θεό. Ἡ ἐργασία αὐτή, βέβαια, εἶναι δύσκολη, γιατί ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀπό τή φύση του συμπλοκή μέ τό σῶμα καί εἶναι ἀνακατεμένος μέ διάφορες γνώσεις καί μέ πολύτροπες καί δυσκολοαπόβλητες σχέσεις μέ τά γήινα ἀπό τόν ἐδῶ βίο. Ἡ Πάναγνη στό ξεκίνημα τῆς ζωῆς τῆς ἀποτραβήχτηκε ἀπό τούς ἀνθρώπους ἐγκαταλείποντας τίς σχέσεις αὐτές. Ἄνυψώθηκε πάνω ἀπό τή συμπάθεια πρὸς τό σῶμα τῆς καί ἔνωσε τόν νοῦ τῆς μέ τήν ἀδιάλειπτη θεία προσευχή. Ἐκεῖ ἐοπτεύει τή θεία χάρη καί βλέπει, υπερβαίνοντας τόν πολύμορφο συρφετό τῶν λογισμῶν, τήν ἀπόρρητη ὁδό πού ὀδηγεῖ στούς οὐρανοῦς, πού

θά τὴν ἔλεγα νοπή σιγή. Γι' αὐτὸ ὑμνεῖται ὡς ἡ αὐγή τῆς μυστικῆς ἡμέρας καὶ τὸ πυρίμορφο ὄχημα τοῦ λόγου.

Ἡ Παναγία γίνεται ἡ ἴδια φῶς καὶ ἐνώνεται μέ τὸ φῶς καὶ βλέπει αὐτὸ τὸ φῶς. Μέ τὸν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο, ὅποιος πετύχει νά κοινωνήσῃ μέ τὴ θεία ἐνέργεια καὶ μέσα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα του νά ὑποστῇ τὴ θεία ἀλλοίωση, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁλόκληρος εἶναι σάν φῶς. Αἰσθάνεται καὶ βλέπει ὡς γνωστά τὰ μυστήρια τοῦ οὐρανοῦ πού εἶναι σέ ὅλους ἀφανῆ χωρίς τὴν ἀπόρρητη θεία χάρη. Ἔτσι βλέπεται τώρα ὁ Θεός ἀπὸ τοὺς καθαρμένους μέ τὴ θεία ἀγάπη.

Ποίος μπορεῖ νά περιγράψῃ τὰ μεγαλεῖα σου Παρθένε; Ἐκανες τὸ Θεοῦ υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἀνθρωπο Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Συμφιλίωσες τὸν κόσμο μέ τὸν ποιητὴ τοῦ κόσμου. Μᾶς δίδαξες μέ ἔργα ὅτι τὸ νά βλέπει κανεὶς δέν εἶναι δυνατό μόνο μέ τὴν αἴσθησι ἢ καὶ τὸν λογισμό, ἀλλὰ μέ τὴν κάθαρση τοῦ νοῦ καὶ τὴ μέθεξι τῆς θείας χάριτος, κατὰ τὴν ὁποία ἐντροφεῖται στὰ θεοειδῆ κάλλη.

Ἄς φυλάξουμε, λοιπόν, τὴν ἐνότητά μας μέ τὸν Θεὸ καὶ μεταξύ μας. Ἄς βλέπουμε πάντοτε πρὸς τὰ πάνω. Ἄς μάθουμε νά ἐγκαταλείψουμε τὴ γῆ, γιατί δέν εἴμαστε πλέον ἀπὸ τὴ γῆ, ὅπως ὁ πρῶτος ἀνθρώπος, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν οὐρανό, ὅπως ὁ δεύτερος ἀνθρώπος, ὁ Κύριος. Ἄς ὑψώσουμε πρὸς τὰ πάνω τὴν καρδιά μας. Ἄς παρατηρήσουμε τὸ μεγάλο αὐτὸ θέαμα: τὴ φύση μας νά συνδιαιώνίζεται μέ αὐλο τρόπο μέ τὸ φῶς τῆς θεότητος. Ἄς ἀναδείξουμε ὁ καθένας μας τὴ δική του ἁγία γῆ μέ τὴ σταθερὴ ἀφοσίωσή μας πρὸς τὸν Θεό. Ἔτσι θά ἔχουμε τὴν παρηγορία νά τρέχουμε μέ δίψα γιὰ νά φωτιστοῦμε ἀπὸ τὸ ἀνώτατο φῶς τῆς τρισηλίου καὶ μοναρχικῆς λαμπρότητος.

Πρωτοπρεσβύτερου Μιχαήλ Εὐθυμίου
ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ία από τις κυριότερες και μεγαλύτερες θεομητορικές εορτές του έτους είναι τα «Εισόδια» της Θεοτόκου. Ἡ Ἐκκλησία μας τήν τιμᾶ στις 21 Νοεμβρίου, μέ ιδιαίτερη λαμπρότητα. Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος τιμᾶται ιδιαίτερα στις 8 Σεπτεμβρίου (Γέννησή της), στις 21 Νοεμβρίου («Εισόδια» της στο ναό), στις 25 Μαρτίου (Εὐαγγελισμός) και στις 15 Αὐγούστου (Κοίμησή της).

Τά Εισόδια τῆς Θεοτόκου δέν ἀναφέρονται στήν Ἁγία Γραφή.

Ἡ πρώτη γνωστή ἀναφορά στά Εισόδια τῆς Θεοτόκου γίνεται στό Πρωτευαγγέλιο τοῦ Ἰακώβου (κεφ. 6-7), κείμενο τοῦ τέλους τοῦ Β΄ αἰώνα, και στό ἀπόκρυφο Εὐαγγέλιο τοῦ Ψευδο-Ματθαίου. Σύμφωνα μ' αὐτά: γονεῖς τῆς Παναγίας εἶναι ὁ κτηνοτρόφος Ἰωακείμ και ἡ Ἄννα, πού κατάγεται ἀπό τό βασιλικό γένος τοῦ Δαυίδ. Μετά ἀπό εἴκοσι χρόνια ἔγγαμου βίου, εἶναι ἀκόμα ἄτεκνοι. Λαχταροῦν, ὅμως, τόσο πολύ νά γίνουν γονεῖς. Ἡ Ἄννα ἦταν στείρα. Προσεύχονταν θερμά στό Θεό νά ἀποκτήσουν ἕνα παιδί, μέ τήν ὑπόσχεση ὅτι θά τό ἀφιέρωναν σέ Αὐτόν. Ὁ Θεός τούς ἀναγγέλλει μέ Ἄγγελο, ὅτι ἡ ἐπιθυμία τους θά ἐκπληρωθεῖ. Καί πράγματι, ἡ Ἄννα μένει ἔγκυος και μετά ἀπό ἔννεα μῆνες ἀποκτᾶ κόρη, τή Μαριάμ (Μαρία), πού ἔμελλε νά εἶναι ἡ γυναίκα πού θά γεννοῦσε τόν Ἰησοῦ Χριστό. Ὅταν ἡ Μαριάμ ἔγινε τριῶν χρόνων, ἡ Ἄννα κι ὁ Ἰωακείμ, τηρώντας τήν ὑπόσχεσή τους, τήν ὀδήγησαν στό ναό τοῦ Σολομῶντος, Ἡ Μαρία ἀνῆλθε μόνη της τά 15 σκαλοπάτια πού ὀδηγοῦσαν στό Ναό και παραδόθηκε ἀπό τούς γονεῖς της στόν ἀρχιερέα Ζαχαρία, τόν προφήτη και πατέρα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Αὐτός τήν ἀγκάλιασε, τήν εὐλόγησε και εἶπε: «*Ἐμεγάλυνε ὁ Κύριος τό ὄνομά σου σέ ὅλες τίς γενεές. Μέ σένα θά εὐλογηθοῦν τά ἔθνη και ὁ Κύριος θά λυτρώσει τούς υἱούς τοῦ Ἰσραήλ*». Στή συνέχεια τήν ὀδήγησε στά Ἁγία τῶν Ἁγίων, τό ἀγιώτερο μέρος τοῦ Ναοῦ ὅπου δέν ἔμπαινε κανεῖς ἐκτός ἀπό τόν ἴδιο, ἐπειδή γνώριζε ἔπειτα ἀπό ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ τό μελλοντικό ρόλο τῆς Ἁγίας κόρης στήν ἐνανθρώπιση τοῦ Κυρίου. Κι ἐμεῖς ψάλλουμε: «*Ὁ καθαρῶτατος ναός τοῦ Σωτῆρος... σήμερον εἰσάγεται ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου...*».

Τό θέμα παραμονῆς αὐτῆς εἰς τά Ἁγία διαλεύκανε ὁ Ζαχαρίας λέγοντας στό λαό ὅτι ὁ Θεός τοῦ γνωστοποίησε ποιό εἶναι τό θέλημά Του, τό νά εἰσέλθει ἡ Μαριάμ στά Ἁγία τῶν Ἁγίων.

Στά ἐνδότερα τοῦ Ναοῦ ἡ Παρθένος Μαρία ἔμεινε δώδεκα χρόνια. Ἐκεῖ προετοιμάστηκε γιὰ νὰ ἀγιασθεῖ καί νὰ γίνηι ἀργότερα ἡ Μητέρα τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Ὅλο αὐτό τό διάστημα ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ τὴν προμήθευε μέ οὐράνια τροφή.

Ἐκεῖ ἀξιωνόταν καθημερινὰ θεῖες φανερώσεις. Ἔτσι ζώντας μέσα στό κῶρο τῆς ἀγιότητας, εἰομαζόταν ὁ «ἔμψυχος ναός εἰς κατοίκησιν τοῦ Κυρίου». Ἐδῶ ὁ ἀρχιερέας Ζαχαρίας τὴν εἶδε νὰ συνομιλεῖ μέ ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ. Θά ἦταν δώδεκα χρονῶν, ὅταν μιά νύκτα προσευχόταν στόν ἱερότατο αὐτό κῶρο, καί ἄστραψε ὀλόκληρος. Ταυτόχρονα ἄκουσε φωνή ἀπό τόν οὐρανό πού ἔλεγε: «Τέξη τόν Υἱόν μου».

Ἐξῆλθεν ἀπό τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὅταν ἔφθασε ἡ ὥρα τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἀρραβωνιάστηκε τόν Ἰωσήφ γιὰ νὰ γίνηι στή συνέχεια ἡ μητέρα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ εἴσοδος τῆς Θεοτόκου στό Ναό εἶναι τό προοίμιο τῆς εὐνοίας τοῦ Θεοῦ στούς ἀνθρώπους, ἡ προαγγελία τοῦ Χριστοῦ καί ἡ πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου τῆς Θείας οἰκονομίας γιὰ τή σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ἡ ἑορτή τῶν Εἰσοδίων καθιερώθηκε γύρω στόν 6ο αἰῶνα στά Ἱεροσόλυμα κατά τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Στὴν Κωνσταντινούπολη ἡ ἑορτή τῶν Εἰσοδίων καθιερώνεται γύρω στά τέλη τοῦ 7ου ἢ τῆς ἀρχῆς τοῦ 8ου αἰῶνα. Ὁ Ὁ Άγιος Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, κάνει λόγο στίς ἔγγραφες παρακαταθῆκες του, γιὰ τὴν Ἑορτή. Ἀναφορές ὑπάρχουν καί στά γραπτά τοῦ Ἁγίου Μάξιμου τοῦ Ὁμολογητῆ καί τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιου καί Γερμανοῦ.

Μέ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου συνδέεται καί ἡ βασιλική τῆς Ἁγίας Μαρίας τῆς Νέας, πού χτίστηκε δίπλα στά ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καί ἐγκαινιάστηκε στίς 21 Νοεμβρίου 543 ἀπό τόν βυζαντινό αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό. Ἀπ' αὐτό τό γεγονός φαίνεται νὰ ἐπελέγη ἀπό τὴν Ἐκκλησία ὁ ἑορτασμός τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στίς 21 Νοεμβρίου. Ἐπί αὐτοκράτορος Μανουήλ Α΄ Κομνηνοῦ (1143 - 1180) καθιερώθηκε ὡς ἡμέρα ἀργίας γιὰ τό Βυζάντιο.

Ἡ εἴσοδος τῆς Παναγίας στό Ναό ἀποτελεῖ κορυφαῖο γεγονός στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Θεοτόκος εἰσέρχεται στό Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἐκεῖ ὅπου μιά φορά τό χρόνο εἰσέρχεται ὁ Ἄρχιερέας γιὰ νὰ προσφέρει τό θυμίασμα, καί παραμένει ἐκεῖ μέχρι λίγο πρὶν τόν Εὐαγγελισμό τῆς ἀπό τόν Ἀρχάγγελο Γαβριήλ. Ἀποτελεῖ τή βάση καί τὴν ἀρχή γιὰ ὅλη τὴ μετέπειτα ζωὴ τῆς Θεοτόκου καθὼς ἐπίσης καί γιὰ τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Στὴν εἰκονογράφηση τοῦ γεγονότος τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, βλέπουμε στό κέντρο τὴν Παναγία σάν μικρὸ τρίχρονο κορίτσι, πού ὅμως ἔχει ὅλη τὴν ἱερότητα τῆς μέλλουσας Μητέρας τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἱερέας Ζαχαρίας, ὁ μετέπειτα πατέρας τοῦ Προδρόμου, ἔχει ἀκουμπήσει εὐλαβικά καί στοργικά τό χέρι του ἐπάνω στὴν κεφαλὴ τῆς. Τὴν εὐλογεῖ καί τὴν ὑποδέχεται στό Ἅγια τῶν Ἁγίων, φορώντας ἐνδύματα λει-

τουργικά και διακριτικά της ιερωσύνης στήν κεφαλή του. Ἡ Παναγία στέκει μέ ἱερή σιγή ἀπέναντί του, ἔχει τὰ χέρια της σέ στάση εὐλαβική και συγχρόνως κινητική ἀπέναντί του, πού δηλώνει τήν προθυμία και τήν χαρά τῆς προσέλευσής της στό Ναό τοῦ Κυρίου. Αὐτό εἶναι τό σχεδιο και τό θέλημα τοῦ Θεοῦ και ἡ προαιώνια βουλή του γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Τό ἴδιο εὐλαβικά και μέ ἱερή συγκίνηση εἰκονίζονται και οἱ γέροντες γονεῖς της Ἰωακείμ και Ἄννα. Τήν παραδίδουν στά χέρια τοῦ Ζαχαρία μέ μία κίνηση πολύ ἐκφραστική, πού δηλώνει τήν προθυμία τους νά ἐκπληρώσουν τήν ὑπόσχεσή τους στό Θεό και νά τοῦ ἀφιερῶσουν τό μονάκριβο παιδί τους, πού τό ἀπέκτησαν μετά ἀπό προσευχή και νηστεία πολλῶν χρόνων σέ βαθιά γηρατειά. Ὅμως ἡ ἀγάπη στό Θεό ἐπισκιάζει τὰ σπλάχνα τῆς στοργῆς τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Ἔχουν στραμμένα τὰ βλέμματά τους στή μικρή Μαρία, προσέχοντάς την μέ πολλή συγκίνηση.

Πίσω τους βλέπουμε πολλές νεάνιδες νά κρατοῦν λαμπάδες ἀναμμένες και νά προπέμπουν τήν Παναγία ὀδηγώντας την στό Ἱερό, ὅπου ἔμεινε σάν ἀγιασμένη περιστερὰ κι ἔγινε ἡ λαμπάδα τοῦ Θεοῦ, ἡ κατοικία Του, ὁ ναός Του, τό θυσιαστήριο και ἡ ζωσα και καθαρῆ λατρεία.

Ἡ Παναγία εἶναι ἡ μόνη γυναίκα σέ ὀλόκληρο τόν κόσμο, πού συγκεντρώνει ὅλες τίς ἀρετές. Γι' αὐτό τό λόγο, ἄλλωστε, λέγεται «*Κεχαριτωμένη*» και τήν ἐπέλεξε ὁ Θεός γιά μητέρα τοῦ Σωτήρα τοῦ κόσμου. Τοῦ Χριστοῦ μας. Αὐτή μόνη ἔγινε πρῶτα ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ, ἔπειτα κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ, τρίτον σκηνή ἐπουράνιος και τέταρτον ναός τοῦ Θεοῦ.

Ἀπό τή στιγμή πού ἡ Παναγία εἰσῆλθε στό «Ἁγία τῶν Ἁγίων», ἡ ἴδια ἔγινε ζωντανός Ναός. Κι ὅταν ἐορτάζουμε τὰ Εἰσόδιά της, ἐορτάζουμε τό θεῖο νόημα τοῦ ἀνθρώπου και τή λαμπρότητα τῆς ὑψηλῆς του κλήσεως.

Ἀπολυτίκιον

«Ὁ καθαρῶτατος Ναός τοῦ Σωτήρος, ἡ πολυτίμητος παστάς και Παρθένος, τό ἱερόν θησαύρισμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, σήμερον εἰσάγεται, ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου, τήν χάριν συνεισάγουσα, τήν ἐν Πνεύματι Θείῳ ἦν ἀνυμνοῦσιν Ἄγγελοι Θεοῦ· Αὕτη ὑπάρχει σκηνή ἐπουράνιος».

Πρωτοπρεσβύτερος ΜΙΧΑΗΛ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Θεολόγος, Νομικός

Διάκονου Ἰωάννου Ἀνδρέα Ματτί

Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ιά τούς ἀνά τήν οἰκουμένην χριστιανούς ἡ 25η Μαρτίου εἶναι μιά μέρα ἀπερίγραπτης χαρᾶς. Ἀπό τή μιά ὀλόκληρη ἡ φύση ἀναζωογονεῖται ἔνεκα τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, ἡ ὁποία δηλώνει τόν ἐρχομό τῆς ἀνοιξῆς. Τό φῶς τῆς ἡμέρας μεγαλώνει ἐνῶ τό σκοτάδι τῆς νύχτας μικραίνει. Ἀπό τήν ἄλλη, αὐτή τήν ἡμέρα ἐορτάζουμε τήν εορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἡ σπουδαιότερη ἀπό τίς Θεομητορικές ἐορτές, λόγῳ τῆς δογματικῆς τῆς σημασίας. Στήν ἀρχή κάποιοι ἐόρταζαν τόν Εὐαγγελισμό στίς 5 Ἰανουαρίου ἐνῶ ἄλλοι στίς 18 Δεκεμβρίου (Δύση)¹. Ἀλλά μέ τήν καθιέρωση τοῦ θεομητορικοῦ δόγματος στήν Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο τό 431, ἀποφασίστηκε γιά ὅλη τήν Ἐκκλησία ὅπως ὁ Εὐαγγελισμός ἐορτάζεται στίς 25 Μαρτίου. Μέσα στίς ἐπόμενες γραμμές θά προσπαθήσουμε νά ἐξηγήσουμε τή σημασία αὐτῆς τῆς ἐορτῆς στό σωτηριολογικό ἔργο τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀρχικά, πρέπει νά ἀναφερθοῦμε στό πρόσωπο τοῦ πρωταγωνιστῆ αὐτῆς τῆς ἐορτῆς, τήν νεαρή Μαριάμ.

Ἀπό τήν Ἁγία Γραφή δέν ἔχουμε πληροφορίες γιά τά παιδικά τῆς χρόνια. Ἀλλά ἡ Παράδοση μᾶς διδάσκει ὅτι ἦταν ἡ κόρη τοῦ Ἰωακείμ καί τῆς Ἄννας, δύο ἡλικιωμένοι ἀπόγονοι τοῦ Δαυίδ, οἱ ὁποῖοι ὅλη τους τή ζωή προσεύχονταν στόν Θεό νά τούς δώσει ἕνα παιδί, ἀφοῦ ἡ Ἄννα ἦταν στεῖρα. Εἶναι γνωστό ὅτι στήν Παλαιά Διαθήκη ἡ ἀτεκνία ἐθεωρεῖτο κατάρρα. Ὁ Θεός ἄκουσε τίς προσευχές τους καί ὡς ἀνταμοιβή τῆς σταθερῆς πίστεως τους στό θέλημά Του, τούς πρόσφερε μιά κόρη, τήν ὁποία ὀνόμασαν «Μίριαμ» ἢ «Μαριάμ», πού στά ἑβραϊκά σημαίνει «ἄρεστή», «ἐκλεκτή», «Κυρία» ἢ «Δέσποινα». Ὅταν ἐγινε τριῶν χρονῶν οἱ γονεῖς τῆς τήν πῆραν στόν ναό τοῦ Σολομώντος καί τήν πρόσφεραν στόν Θεό. Ἐκεῖ ἔλαβε μιά ὁμορφη θρησκευτική ἀγωγή, ζώντας ἐν προσευκῇ καί σωφροσύνῃ, σύμφωνα μέ τή διδασκαλία καί τό νόμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Στήν ἡλικία τῶν 15 ἐτῶν ἔπρεπε νά ἐγκαταλείψει τόν Ναό καί ἐπειδή οἱ γονεῖς τῆς εἶχαν πεθάνει, τή φροντίδα τῆς νεαρῆς Μαρίας ἀνέλαβε ὁ πρεσβύτερος Ἰωσήφ ἀπό τή Ναζαρέτ, ἕνας μακρινός συγγενής τῆς, ἀπόγονος καί αὐτός τοῦ οἴκου Δαυίδ².

Στό σπίτι τοῦ δικαίου Ἰωσήφ ἡ Μαρία δέχτηκε τήν καλή εἶδηση, δηλ. τόν «Εὐαγγελισμό» ἀπό τόν Ἀρχάγγελο Γαβριήλ, ὁ ὁποῖος πρῖν ἔξι

μῆνες εἶχε ἐμφανιστεῖ στὸν Ζαχαρία, ἐνῶ λειτουργοῦσε στὸν ναὸ στὰ Ἱεροσόλυμα, μεταφέροντάς του τὴν εἶδηση ὅτι στὰ γεράματά του θὰ ἔχει ἕναν υἱό, τὸν Πρόδρομο καὶ Βαπτιστὴ Ἰωάννη. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, στὸ πρῶτο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου του, περιγράφει παράλληλα αὐτὰ τὰ δύο γεγονότα, δηλαδή τὴν καλὴ εἶδηση τῶν δύο γεννήσεων, τοῦ Ἰωάννη καὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, γιὰ νὰ μᾶς φανερώσει τὸ μυστήριο τῆς σχέσης μεταξύ τῶν δύο.

Ἡ εὐαγγελικὴ ἀφήγηση τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἔχει τὴ μορφή διαλόγου μεταξύ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ καὶ τῆς Παρθένου Μαρίας. Ὁ ἄγγελος Κυρίου τὴν χαιρετᾷ λέγοντας: «*Χαῖρε, κεχαρισμένη ὁ Κύριος μετὰ σου ἔυλογημένη σύ ἐν γυναιξίν*» (Λουκ. α' 28). Ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ χαιρετισμοῦ ἡ Παναγία ταράσσεται ἀλλὰ ὁ Ἀρχάγγελος τὴν καθησυχάζει λέγοντάς της ὅτι «*εὗρε χάριν παρά τῷ Θεῷ*», ὅτι θὰ κυοφορήσει στὰ σπλάχνα της καὶ θὰ γεννήσει Υἱό, τὸν Ὅποιο θὰ ὀνομάσει «*Ἰησοῦ*», ὁ ὁποῖος θὰ κληθεῖ «*Υἱὸς ὑψίστου*». Αὐτός θὰ «*βασилεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος*» (Λουκ. α' 30-33). Ἔτσι λοιπόν, ὁ Ἀρχάγγελος ἀποκαλύπτει στὴν Παναγία τὸ Μυστήριο τοῦ Παιδίου πού θὰ γεννηθεῖ ἐξ αὐτῆς, τὴν θεϊκὴ του προέλευση καὶ τὸ ὅτι ἡ Βασιλεία Του θὰ εἶναι αἰώνια.

Ἡ Μαρία στὸ ἄκουσμα αὐτῆς τῆς εἶδησης ρωτᾷ μέ θάρρος: «*πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;*» (Λουκ. α' 34). Ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερο μέρος τοῦ θεϊκοῦ μηνύματος, πού εἶναι καὶ τὸ πιὸ σημαντικό, ὅπου ὁ Ἀρχάγγελος τῆς ἀποκαλύπτει τὸν θαυμαστό τρόπο μέ τὸν ὁποῖο θὰ γίνεῖ ἡ κύηση τοῦ Βρέφους, τονίζοντας καὶ πάλι τὴν θεϊκότητά Του: «*Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι διό καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ*» (Λουκ. α' 35). Γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὸ ἀληθές τοῦ λόγου του ὁ Γαβριὴλ τὴν ἐνημερώνει ὅτι καὶ ἡ συγγενὴς της, ἡ Ἐλισάβετ, θὰ γεννήσει υἱό «*ἐν γήρει αὐτῆς*». Ὁ εὐαγγελισμὸς τοῦ Ἀρχαγγέλου πρὸς τὴν Θεοτόκο τελειώνει μέ τὸ αἰσιόδοξο μήνυμα: «*ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρά τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα*» (Λουκ. α' 37). Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μᾶς ἐξηγοῦν ὅτι στὸ ἔργο τῆς θαυμαστῆς σύλληψης τοῦ Χριστοῦ ἔχουμε τὴν συμμετοχὴ καὶ τὴ συνεργεία τῆς Ἁγίας Τριάδας: Ἡ ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ «*Δύναμις*» τοῦ ὑψίστου, δηλ. ὁ Υἱὸς καὶ ὁ «*Ὑψιστος*», δηλ. ὁ Πατέρας. «*Ὅρα δέ πῶς τὴν ἁγίαν Τριάδα ἐξέφηνε, Πνεῦμα ἅγιον, δύναμιν τὸν Υἱόν, Ὑψιστον, τὸν Πατέρα ὀνομάσας*»³. Ἡ διατύπωση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας εἶναι ὅτι ὁ Πατὴρ εὐδόκησε τὴν σάρκωση τοῦ Υἱοῦ Του, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ αὐτούργησε τὴν σάρκωσή Του καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὴν ἐτελεσιουργήσε⁴.

Τὸ θαυμαστὸ γεγονός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶναι στὴν οὐσία ἡ ἐκπλήρωση τῆς υπόσχεσης τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς πρωτόπλαστους, δηλαδή τοῦ πρωτευαγγελίου: «*ἔχθραν θήσω ἀνά μέσον σου* (δηλ. τοῦ διαβόλου) *καὶ ἀνά μέσον τῆς γυναικός καὶ ἀνά μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνά*

μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν, καί σύ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (Γεν. γ' 15). Ὁ Εὐαγγελισμός εἶναι διόρθωση τῶν πρωτόπλαστων λόγῳ τῆς ἀνυπακοῆς τους στό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἄν στήν ἀρχή τῆς δημιουργίας διά τῆς ἀνυπακοῆς τῆς Εὐας ἦρθε ἡ πώση, τώρα διά τῆς ὑπακοῆς τῆς Παναγίας, τῆς νέας Εὐας, ὅλα ἀναζωογονοῦνται, ὅλα γίνονται καινούργια.

Ὁ Εὐαγγελισμός ἀποτελεῖ τήν ἐκπλήρωση τῆς προφητείας τοῦ Ἑσαΐα, ὀκτώ αἰῶνες πρὶν τό γεγονός: «ἰδοῦ ἡ παρθένος ἐν γαστρί ἔξει, καί τέξεται υἱόν, καί καλέσεις τό ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ» (Ἑσ. ζ' 14). Οἱ Ἑβραῖοι καί οἱ εἰδωλολάτρες πίστευαν –καί ἀκόμα στίς μέρες μας ὑπάρχουν μερικοί πού ἰσχυρίζονται– ὅτι πρόκειται γιά λάθος μετάφραση τοῦ ἑβραϊκοῦ «alma» ἀπό τούς Ἑβδομήκοντα καί ὅτι ὁ ὄρος «παρθένος» θά ἔπρεπε νά ἀντικατασταθεῖ μέ «νεαρή». Ἐνα ἀπό τά πρῶτα παραδείγματα συζήτησης περὶ αὐτοῦ τοῦ θέματος παρατηροῦμε στόν «Διάλογο πρὸς τόν Ἰουδαῖο Τρύφωνα» τοῦ Ἁγίου Ἰουστίνου τοῦ Φιλοσόφου: «Καί ὁ Τρύφων ἀπεκρίνατο· Ἡ Γραφή οὐκ ἔχει Ἰδοῦ ἡ Παρθένος ἐν γαστρί λήψεται, καί τέξεται υἱόν ἀλλ' Ἰδοῦ ἡ νεανίς, ἐν γαστρί λήψεται, καί τέξεται υἱόν, καί τά ἐξῆς λοιπά...»⁵.

Ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων μέ διαυγῆ λόγο διασαφηνίζει ὅτι ὅταν ἡ Ἁγία Γραφή χρησιμοποιοῖ τόν ὄρο «alma» ἐννοεῖ ὄντως τήν νεαρή κοπέλα πού εἶναι παρθένος καί βρίσκεται στήν ἡλικία πού μπορεῖ νά κυοφορήσει: «ἵνα δέ σαφέστερον μάθης, ὅτι καί ἡ παρθένος ἐν τῇ θεῖα γραφῇ νεανίς καλεῖται, ἄκουε τοῦ βιβλίου τῶν βασιλειῶν περὶ τῆς Ἀβισάκ τῆς Σουναμίτιδος λέγοντος· καί ἦν ἡ νεανίς καλή σφόδρα⁶ τό γάρ παρθένον αὐτήν ἐκλεχθεῖσαν ἐνηνέχθαι πρὸς Δαβίδ ὡμολόγηται»⁷. Ἀκολουθῶς, διερωτᾶται ὁ ἱεράρχης πῶς καί μερικοί μποροῦν νά δεκτοῦν τή σύλληψη τῆς ἡλικιωμένης στεῖρας καί ὄχι μιᾶς νεαρῆς παρθένας. Ὁ Θεός ἔχει ἐξουσία πάνω στόν φυσικό νόμο καί στίς δύο περιπτώσεις: «Ποῖόν ἐστι δύσκολον; στεῖρα πρεσβύτιν τῶν ἐθίμων ἐκλιπόντων τεκεῖν, ἢ παρθένον νεάζουσαν γεννῆσαι; Στεῖρα ἦν Σάρρα, καί ἐκλιπόντων τῶν γυναικείων τέτοκε παρά φύσιν ... Ἡ τά δύο τοίνυν ἀθέτησον, ἢ τά δύο κατάδεξαι. Ὁ γάρ Θεός αὐτός ἐστιν ὁ κακείνο ποιήσας καί τοῦτο κατασκευάσας. Οὐ γάρ τολμήσεις εἰπεῖν ὅτι ἐκεῖ δυνατόν ἐστι Θεῷ, καί ὧδε ἀδύνατον... Ποῖόν δέ ἐστι μᾶλλον δυσκολώτερον; παρθένον γεννῆσαι, ἢ ῥάβδον εἰς ζῶν ψυχωθῆναι;»⁸.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τονίζει τό ἀειπαρθένον τῆς Θεοτόκου καί ἐξηγεῖ αὐτή τήν ἀλήθεια βασιζόμενος στό λόγο τοῦ Εὐαγγελίου. Γράφει ὅτι «ἄν ἡ Μαρία θά εἶχε ἄλλα παιδιά, ὁ Σωτήρας δέν θά τούς ἀγνοοῦσε καί δέν θά παρέδιδε τήν μητέρα Του σέ κάποιον ἄλλο. Δέν θά ἐγκατέλειπε τούς δικούς της γιά νά ζήσει μέ κάποιον ἄλλο. Ἀλλά ἐπειδή ἦταν παρθένα καί ἦταν ἡ μητέρα Του, τήν προσέφερε ὡς μητέρα τοῦ μαθητῆ Του –ἄν καί δέν ἦταν στήν πραγματικότητα ἡ μητέρα τοῦ Ἰωάννη– ἔνεκα τῆς ἀγνότητάς του καί ἔνεκα τῆς ἀειπαρθενίας της»⁹.

Μέ τήν ταπεινή ἀπάντηση τῆς Παναγίας στόν Ἄρχαγγελο Γαβριήλ «ἰδοῦ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατά τό ρῆμα σου» πραγματοποιεῖται ἡ ἄμεση σύλληψη τοῦ Χριστοῦ καί ταυτόχρονα ἡ ἀπελευθέρωσή της ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα. Ἡ Παναγία δέν γεννήθηκε ἀπαλλαγμένη ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα ἀφοῦ ἡ γέννησή της ἦταν ἀποτελεσματική βούλησις τῶν γηραλέων γονέων της, Ἰωακείμ καί Ἄννας. Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία δέν δέχεται τό δόγμα τῆς «ἀμώμου συλλήψεως» (*immacolata concezione*) τῆς Παναγίας, τό ὁποῖο ἐξήγγειλε ὁ πάπας Πίος Θ΄ τήν 8η Δεκεμβρίου 1854 μέ τή Βούλλα «*Ineffabilis Deus*». Τό προπατορικό ἁμάρτημα σημαίνει στέρνηση τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ: «*Πάντες ἡμάρτον καί ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ*» (Ρωμ. γ΄ 23). Οἱ σωματικές συνέπειες εἶναι ἡ φθορά καί ὁ θάνατος. Γί' αὐτό καί οἱ δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἄν καί ἦταν φωτισμένοι ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, πῆγαιναν στόν Ἄδην, ἐπειδή δέν εἶχε καταργηθεῖ ὁ θάνατος διά τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἀνάστασης καί τῆς Ἀνάληψης μέ τό θεωμένο σῶμα Του. Ἡ Παναγία τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἔλαβε τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο τήν καθάρισε καί τῆς ἔδωσε δύναμη δεκτική τῆς θεότητος τοῦ Λόγου, συγχρόνως δέ καί γεννητική. Δηλαδή, ἡ Παναγία ἔλαβε ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα καθαρική χάρη, ἀλλά καί δεκτική καί γεννητική τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀνθρώπος¹⁰.

Ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού ἐνώθηκε ἡ θεία μέ τήν ἀνθρώπινη φύση ὑπάρχει θέωση τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅπως γράφει χαρακτηριστικά ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: «ἅμα σὰρξ, ἅμα Θεοῦ Λόγου σὰρξ»¹¹. Μέ ἄλλα λόγια δέν χρειάστηκε νά περάσει κάποιο χρονικό διάστημα ἀπό τήν σύλληψη γιά νά θεωθεῖ τό ἀνθρώπινο πρόσλημμα, ἀλλά αὐτό ἔγινε ἀμέσως κατά τήν ὥρα τῆς συλλήψεως. Συνέπεια αὐτοῦ τοῦ γεγονότος εἶναι ὅτι ἡ Παναγία πρέπει νά λέγεται Θεοτόκος, ἀφοῦ γέννησε πραγματικά τόν Θεό, καί ὄχι Χριστοτόκος, ὅπως ἐσφαλμένα δίδασκε ὁ Νεστορίος. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός γράφει ὅτι «*Εἴ τις οὐ Θεοτόκον τήν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρίς ἐστί τῆς θεότητος*»¹². Ἡ ἄμεση θέωση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως ἀπό τήν θεία φύση τοῦ Λόγου δέν σημαίνει ὅτι καταργοῦνται τά ἰδιώματα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως. Ἡ σύλληψη, ἡ κυοφορία, καθὼς καί ἡ γέννηση ἔγιναν κατά φύσιν καί ὑπέρ φύσιν¹³. Ὑπέρ φύσιν, γιατί ἔγινε δημιουργικῶς ἀπό τό Πανάγιο Πνεῦμα καί ὄχι σπερματικῶς. Κατά φύσιν, γιατί ἡ κυοφορία ἔγινε κατά τόν τρόπο πού κυοφορεῖται τό βρέφος¹⁴.

Στόν Εὐαγγελισμό ἡ ἀνθρώπινη φύση ἐνώθηκε μέ τή θεία φύση ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως. Ἡ Παναγία πρώτη γεύθηκε τά ἀγαθά τῆς θείας ἐνανθρωπίσεως, δηλαδή τήν θέωση. «Αὐτό πού οἱ μαθητές τοῦ Κυρίου γεύθηκαν κατά τήν Πεντηκοστή καί αὐτό πού ἐμεῖς γεύομαστε μετά τό Βάπτισμα, κατά τή διάρκεια τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὅταν κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καί αὐτό πού θά ζοῦν οἱ ἅγιοι στήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν,

τό ζούσε ή Παναγία από την πρώτη στιγμή της συλλήψεως και κυοφορίας»¹⁵.

Δίκαια ο Ἄρχάγγελος Γαβριήλ ἀποκαλεῖ τήν Παναγία «κεχαριτωμένη» ἐπειδή δι' αὐτῆς ἦρθε ἡ χαρά στον κόσμο και ἡ θλίψη σκορπίστηκε. Ἡ Παναγία εἶναι ὁ θησαυρός και τό θησαυροφυλάκιο ὄλων τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γι' αὐτό και εἶναι «τιμιωτέρα τῶν Χερουβεὶμ, και ἐνδοξότερα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφεὶμ». Ἦταν στολισμένη μέ ὅ,τι καλύτερο εἶχε νά προσφέρει ἡ ἀνθρωπότητα στον Θεό. Ἡ Παναγία «διατήρησε πάντοτε τή σκέψη Της τόσο ἄθικτη και ἱερή, σάν νά μήν εἶχε ἀποτολμηθῆ ποτέ στή γῆ καμμιά ἁμαρτία, σάν νά ἦταν ὄλοι συνεπεῖς σ' αὐτά πού ἔπρεπε, σάν νά ἔμεναν ὄλοι ἀκόμα στήν ἐστία τοῦ Παραδείσου. Οὔτε καν αἰσθάνθηκε, πράγματι, τήν κακία πού ξεχύθηκε σ' ὄλη τήν γῆ. Καί ὁ κατακλυσμός τῆς ἁμαρτίας πού ξαπλώθηκε παντοῦ κι ἔκλεισε τόν οὐρανό κι ἀνοίξε τόν Ἄδην κι ἔβαλε σέ πόλεμο τούς ἀνθρώπους μέ τόν Θεό κι ἔδιωξε ἀπό τή γῆ τόν Ἄγαθό, φέρνοντας στή θέση του τόν Πονηρό, δέν κατάφερε οὔτε στό παραμικρό νά θίξῃ τή μακαρία Παρθένο»¹⁶.

Ὅμως τό μεγαλύτερο χάρισμα πού εἶχε ἡ Παναγία, τό ὁποῖο τήν κατέστησε ἔτοιμη νά δεχθεῖ στά σπλάχνα της τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, ἦταν ἡ ἀληθινή ταπείνωση¹⁷. Γι' αὐτό ὁ Θεός «ἐπέβλεψεν ἐπί τήν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ» (Λουκ. α' 48) και τήν ἀνέβασε σέ τέτοια δόξα και τιμή, ὥστε οἱ ἅγιοι και οἱ ἄγγελοι τήν τιμοῦν στον οὐρανό, και κάτω στήν γῆ τήν μακαρίζουν «πᾶσαι αἱ γενεαί». Τόσο σπουδαία εἶναι ἡ ἀρετή τῆς ταπεινοφροσύνης πού ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος γράφει ὅτι «ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι στολή τῆς θεότητος»¹⁸. Ἐάν λόγῳ τῆς ὑπερηφάνειας ἔπεσε ἀπό τόν οὐρανό ὁ Ἐωσφόρος, και οἱ πρωτόπλαστοι Ἄδὰμ και Εὐά βγῆκαν ἐκτός τοῦ παραδείσου ἐπειδή νόμιζαν ὅτι ἂν ἀκούσουν τόν διαβολό θά γίνουν θεοί¹⁹, τώρα διά τῆς ταπείνωσης και τῆς ὑπακοῆς τῆς Παναγίας ὁ Θεός δέχθηκε νά λάβει μορφή δούλου και νά ἐνσαρκωθεῖ γιά τή σωτηρία ὁλόκληρης τῆς κτίσης.

Τό ἀπολυτίκιο τῆς Ἑορτῆς συνοψίζει τό σωτηριολογικό νόημα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ: Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τό Κεφάλαιον, και τοῦ ἀπ' αἰῶνος Μυστηρίου ἡ φανέρωσις· ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, Υἱός τῆς Παρθένου γίνεται, και Γαβριήλ τήν χάριν εὐαγγελίζεται. Διό και ἡμεῖς σὺν αὐτῷ τῇ Θεοτόκῳ βοήσωμεν· Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Pr. Dumitru Radu (coord), *Indrumari Misionare*, Ed. IBMBOR, Βουκουρέστι 1986, σ. 683-684.

2. Βλ. Pr. Mircea Pacurariu, *Predici la Duminici si sarbatori, la praznicele imparatesti si al Maicii Domnului, ale Sfintilor si la Sfinti romani; predici ocazionale si la inmormantari*, Ed. IBMBOR, Βουκουρέστι 2000, σ. 332-335.

3. Θεοφυλάκτου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, *Ἑρμηνεία εἰς τό κατά Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, PG 123, 785.

4. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἁγ. Βλασίου Ἱεροθέου, *οἱ Δεσποτικές Ἑορτές*, Ἐκδ. Ἱερά Μονή Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), 2008, σ. 31.
5. Ἰουστίνου φιλοσόφου καί μάρτυρος, *Πρός Τρύφωνα Ἰουδαῖον Διάλογος*, PG 6, 629.
6. Γ΄ Βασ. α΄ 4.
7. Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, *Κατηχήσεις*, PG 33, 753.
8. Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, *ᾠ.π.*, 760.
9. Luigi Gambero, *Mary and the Fathers of the Church. The Blessed Virgin Mary in Patristic Thought*, Ignatius Press, San Francisco 1999, σ. 104.
10. Μητροπολίτου Ἱεροθέου, *ᾠ.π.*, σ. 28.
11. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ, Περὶ τοῦ τρόπου τῆς συλλήψεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καί τῆς Θείας αὐτοῦ σαρκώσεως, PG 94, 985.
12. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Πρός Κληδόνιον Πρεσβύτερον κατὰ Ἀπολλιναρίου (Ἐπιστολή Α΄)*, PG 37, 177.
13. Βλ. Μητροπολίτου Ἱεροθέου, *ᾠ.π.*, σ. 36.
14. Βλ. Pr. Dumitru Staniloae, *Theologin Dogmatica Ortodoxa, vol. II (4η ἔκδοσις)*, Ed. IΒΜΒΟR, Βουκουρέστι 2010, σσ. 82-83.
15. Μητροπολίτου Ἱεροθέου, *ᾠ.π.*, σ. 36.
16. Ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα, *Εἰς τόν Εὐαγγελισμόν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν καί Ἀειπαρθένου Μαρίας (μετάφρ. Παναγιώτου Νέλλα)*, Ἐκδ. Ἀποστολική Διακονία, Ἀθήνα 1995.
17. Βλ. Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici la praznice imparatesti si la sfinti de peste an*, Ed. Manastirea Sihastria, 2010, σ, 175-176.
18. Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, Τά σωζόμενα ἄσκητικά, *Περὶ τοῦ πόσον τιμὴν κέκτηται ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ πόσον ἀνώτερός ἐστὶν ὁ βαθμὸς αὐτῆς (Λόγος Κ΄)*, Ἀθήνα 1871, σ. 93.
19. «ἦδει γάρ ὁ Θεός, ὅτι ἢ ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, διανοικθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί» (Γεν. γ' 5).

Διάκονος ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΤΕΪ

Ἀρχιμανδρίτη Νεκτάριου Πάρη

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥΣ

λατρευτική τάξη τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς ἀνατολῆς ἔχει ἀνυψώσει τό πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου σέ ὑψηλό βαθμό καί τήν ἔχει κοσμήσει μέ διάφορους ὕμνους καί ἐπίθετα πού ἐκφράζουν τήν πνευματική της λαμπρότητα. Κάθε πιστός στήν ἐπίγεια ζωή του ἔχει πελλίσει ἔστω γιά μιὰ στιγμή, τό ὄνομα τῆς Θεοτόκου μέ τρόπο ἱκετευτικό, ἢ τό ἔχει ἐπικαλεσθεῖ εὐγνωμόνως σέ κάποια δοκιμασία καί ταραχή τοῦ βίου του. Ἔχομε ἀκράδαντη πεποίθηση πώς τήν ἔχομε μεσίτρια πρὸς τόν Υἱό της καί Θεό μας. Δέν διστάζομε νά τήν καλέσομε ἢ καί νά ζητήσομε κάτι ἀπό τήν ἴδια, γνωρίζοντας ὅτι εἶναι Μήτηρ τῆς ὄντως Ζωῆς. Γενικότερα, τό ὄνομα τῆς Θεοτόκου ἀντηχεῖ ὡς γλυκιά παρηγορία στά ὄσα τοῦ δοκιμαζομένου ἀνθρώπου, ὡς νά κρούεται ἓνα ὄργανο τό ὁποῖο προκαλεῖ τέρψη στήν ψυχή τοῦ κάθε πιστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνδακρυσ καταφεύγει στήν προστασία της.

Οὐκ ὀλίγες εἶναι οἱ ἑορτές οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται στήν Παντάνασσα τοῦ κόσμου. Ὑπάρχει ὁ θεομητορικός κύκλος ἑορτῶν. Σέ αὐτές τίς ἑορτές συμπεριλαμβάνονται: Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου στίς 8 Σεπτεμβρίου, τά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου τήν 21^η Νοεμβρίου, Ἡ Σύλληψη τῆς Θεοτόκου στίς 9 Δεκεμβρίου, Ἡ Σύναξη τῆς Θεοτόκου στίς 26 Δεκεμβρίου, Ἡ Ὑπαπαντή τοῦ Κυρίου, Δεσποτική καί Θεομητορική ἑορτή στίς 2 Φεβρουαρίου, Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου στίς 25 Μαρτίου καί Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου στίς 15 Αὐγούστου. Ἐπιπλέον θεομητορικές ἑορτές οἱ ὁποῖες δέν περιλαμβάνονται στίς κύριες εἶναι: τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τῆς Ἀγίας Σκέπης καί Ἀγίας Ζώνης πρὸς τιμὴν τῶν ὁποίων φέρονται ἱεροὶ ναοί.

Αὐτή ἡ εὐλάβεια τοῦ χριστιανοῦ πρὸς το ὄνομά Της, ἀπό τόν ἀπλό λαϊκό ἀνθρώπο ἕως τόν ὑψηλόβαθμο κληρικό, δέν ἔμεινε μόνο στά ὀλίγα λόγια τῶν χειλέων, ἀλλά διέβη τήν καρδιά καί ἀποδόθηκε ὡς τιμὴ καί προσκύνηση. Συνετάχθησαν ὕμνοι καί ἀκολουθίες, γνωστότερες σέ ὅλους εἶναι οἱ Παρακλήσεις πρὸς αὐτήν, οἱ ὁποῖες ψάλλονται σχεδόν καθ' ὅλη τήν διάρκεια τοῦ ἔτους, ἀλλά καί ἐξοχὴν τήν περίοδο Δεκαπενταγούστου. Ὅμως, κατὰ τήν περίοδο τοῦ Τριωδίου (Τριώδιον τό κατανυκτικόν), μέσα στήν πάλη κατὰ τῶν παθῶν καί τήν ἀσκησι τῆς

νηστείας, δέν γίνεται ό πιστός νά μίν ἔχει ἕνα ἰσχυρό στήριγμα νά ἀκουμπήσει, ὥστε νά μίν καταποντισθεῖ ἀπό τόν βδελυρό ἀντικείμενο πού τόν διώκει. Ἔτσι καί σέ αὐτή τήν περίοδο τῆς ζωῆς τοῦ χριστιανοῦ δέν γίνεται νά λείπει ὁ παραμυθικός λιμένας, ἡ κραταιά βοήθεια τῆς Θεοτόκου.

Σέ αὐτή τήν περίοδο τῶν πέντε ἐβδομάδων τῆς νηστείας πρὸς τό Πάσχα, ὁ πιστός ἔχει δημιουργήσει μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου καί μέσα σέ ἕνα ἱστορικό πλαίσιο, τίς καλαισθητες ἀκολουθίες τῶν Χαιρετισμῶν καί τοῦ ἹΑκαθίστου ἹΥμνου. Σέ αὐτές τίς ἀκολουθίες στίς ὁποῖες ἀκούονται ὁ κανόνας τοῦ ἹΑκαθίστου καί οἱ Χαιρετισμοί, τῶν ὁποίων οἱ εἰκοσιτέσσερις οἴκοι ἀπαγγέλλονται σέ τέσσερις στάσεις, μέ ἐφύμνιο τό «Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε» καί τό «Ἀλληλουῖα». Σέ αὐτούς τούς ὕμνους βλέπομε τόν ἀρχάγγελο Γαβριήλ νά συνομιλεῖ μέ τήν Θεοτόκο Μαρία καί νά ἀποδίδει πρὸς αὐτήν πλῆθος χαρακτηρισμῶν πού τήν μεγαλύνουν, ὡς πρὸς τό κάλλος τῶν ἀρετῶν τῆς.

Στήν ἀρχή τῆς Α΄ στάσης καί τοῦ πρώτου Οἴκου τοῦ ἹΑκαθίστου, βλέπομε τόν ἄγγελο νά παρουσιάζεται στήν Μαριάμ. Δέν ἦταν ἕνας ὁποιοσδήποτε ἄγγελιοφόρος ἢ ἄνθρωπος, οὔτε ἦταν ἕνας ἀπλὸς ἀρχάγγελος ἢ ἄγγελος, ἀλλά ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, ὁ «πρωτοστάτης» τῶν ἀγγέλων, καί ἀποστέλλεται «οὐρανόθεν» ὥστε νά μεταφέρει τό μεγάλο μήνυμα τό ὁποῖο ἔχει σχέση μέ τό σχέδιο τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ.

ἹΕμφανισθεῖς ὁ ἀρχάγγελος στήν Μαριάμ «ἐξίστατο». ἹΕξίσταται μόλις βλέπει τό κάλλος τῆς, μέ κάλλος καί πλῆθος ἀρετῶν κεκοσμημένη ἢ γυναῖκα ἢ ὁποία θά φέρει στόν κόσμον τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, τόν ἄσαρκο καί ἄναρκο. Μελετώντας τό εὐαγγέλιο τοῦ Λουκᾶ (α΄ 26-38), ὅπου διαδραματίζεται τό γεγονός τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἀρχαγγέλου στήν Μαριάμ, ἀκούομε νά τήν χαιρετᾶ μέ τούς λόγους: «Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετά σου· εὐλογημένη σύ ἐν γυναίξιν». Τούς λόγους αὐτούς τούς συναντοῦμε καί στό κατανυκτικό τροπάριο τοῦ ἔσπερινου «Θεοτόκε παρθένε» τό ὁποῖο εἶναι πολύ λαοφιλές.

Στόν δεύτερο Οἶκο περιγράφεται ἀπό τόν ὕμνογράφο ὁ συναισθηματικός κόσμος τῆς Θεοτόκου. ἹΑπευθύνεται στόν ἄγγελο «θαρσαλέως» γιά νά μάθει γιά ὅσα τῆς λέγει περί συλλήψεως. Παραμένει γι' αὐτήν «δυσπαράδεκτος» ὁ λόγος τοῦ ἀγγέλου, διότι εἶναι παρθένος «ἐν ἀγνεΐᾳ» καί δέν μπορεῖ νά συλλάβει νοητικῶς πῶς μπορεῖ νά συμβεῖ κάτι τέτοιο ἀσπύρως. Στόν τρίτο Οἶκο ἡ Παναγία Θεοτόκος ζητεῖ νά μάθει «γνώσιν ἄγνωστον», πράγματα ἀνεξερεύνητα καί ἀποκεκρυμμένα γιά τόν κοῖκό νοῦ. ἹΟ ἀρχάγγελος «ἐν φόβῳ» ὁμιλεῖ περί ὧσων πρόκειται νά συμβοῦν καί μέ μία ἀπλή ἐξήγηση ἀναπαύει τήν ταπεινή μητέρα τοῦ Κυρίου. ἹΑνευ καθυστερήσεως ἀπαντᾶ: «Πνεῦμα ἹΑγιον ἐπελεύσεται ἐπί σέ καί δύναμις Ἱψίστου ἐπισκιάσει σοι». Μέ τόν τρόπο αὐτό τῆς δίδει τήν ἄγνωστη γνώση πού ζητοῦσε, τήν ὁποία οὔτε οἱ ἄγγελοι γνω-

ρίζουν, πῶς ὁ Θεός γεννᾶται ὡς ταπεινός ἄνθρωπος.

Στόν τέταρτο Οἶκο εὐρίσκεται ἡ κατακλείδα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, εἶναι ἡ ἐπισφράγις τοῦ καί ἡ ἀποδοχή ἀπό τήν Θεοτόκο τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, μέσα ἀπό ἕνα ἀπλό λόγο: «*Ἴδού ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τό ῥῆμά σου*». Κλίνει τόν αὐχένα δεχομένη τό ἀκατάλυτον, παραδιδόμενη μέ πίστη στό θεῖο θέλημα. Τότε «δύναμις τοῦ ὑψίστου ἐπεσκίασε» τήν Μαριάμ, πρὸς ὀλοκλήρωση τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου. Αὐτή ἡ χάρις ἡ ἐπισκίασασα τήν Θεοτόκο προεικονίζεται καί στήν Παλαιά Διαθήκη, πολλά στοιχεῖα τῆς ὁποίας ὑπάρχουν στά τροπάρια τοῦ κανόνος τοῦ Ἁκαθίστου. Σέ αὐτόν τόν Οἶκο ὁ ὕμνογράφος ἀποκαλεῖ «εὐκαρπον» τήν κοιλία τῆς Θεοτόκου καί «ἀγρόν» τήν ἴδια, καί ὁ καρπός ὑπάρχει γιά «τοῖς θέλουσι θερίζειν σωτηρίαν». Ἐπάρχει γιά νά ἐπιτελέσει τό μέγιστο θαῦμα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ μέσω τῆς καθαρότητός της, καί μέ τόν τρόπο αὐτό νά ξεκινήσει τό σχέδιο τῆς οἰκονομίας τοῦ Κυρίου, καί τό γένος τῶν ἀνθρώπων νά ὀδηγηθεῖ στή σωτηρία. Ὅσοις ἀπό τούς ἀνθρώπους βεβαίως ποθοῦν τή σωτηρία τους. Ὁ Κύριος οὔτε ἐκβιάζει, οὔτε ἐπεμβαίνει βιαίως στήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφήνεται ὁ ἀνθρώπος νά ἐπιλέξει ἀνάμεσα στό νά μετέχει στήν αἰώνια ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἢ νά ζήσει τήν τραγικότητα καί τήν ματαιότητα.

Ἡ παρουσία τῆς Θεοτόκου εἶναι ζωντανή στήν θεία λειτουργία μέ ὕμνους ἀφιερωμένους στό μεγαλεῖο της (Ἦξιον ἐστίν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε τήν Θεοτόκον, Ἐπί σοί χαίρει Κεχαριτωμένη, κ. ἄ.) καί στίς θερμές ἱκεσίες της πρὸς τόν Υἱό της ὥστε νά δωρίσει τό ἔλεός Του στά πλάσματά του (Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς). Στήν εἰκονογραφία τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ ναοῦ, ἡ Θεοτόκος λαμβάνει ἐξέχουσα θέση ὡς ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν, μεταφέροντας τίς δεήσεις τῶν ἀνθρώπων στόν Υἱό της. Δυστυχῶς ὅμως ἡ Θεοτόκος δέν λαμβάνει ἀνάλογη θέση τιμῆς στίς καρδιές ἀπίστων ἀνθρώπων ἢ αἱρετικῶν, οἱ τελευταῖοι μάλιστα ἀποκαλοῦν τήν Θεοτόκο ἀπλῶς Μαρία! Ἔτσι πολλές φορές λερώνεται τό ὄνομα τῆς Θεοτόκου ἀπό ἀκάθαρτα χεῖλη. Ἄλλοτε ἄνθρωποι ἄπειροι αἰσθήσεως Θεοῦ ψηλαφοῦν τό μυστήριον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου μέ λερωμένα χέρια καί ὀρθολογισμό, ὅμως τό ἄσπιλον καί κεκαθαρμένον ἀπό τό πῦρ τῆς θεότητος δέν μολύνεται, οὔτε καί ἡ αἰωνία ἀλήθεια. Οἱ ἄπιστοι, οἱ ἀσεβεῖς καί οἱ αἱρετικοί, κηρύττοντας ὡς κύμβαλα ἀλαλάζοντα, βλάπτουν τόν ἑαυτό τους καί τούς συνανθρώπους τους, ἀπομακρυνόμενοι μέ τόν τρόπο αὐτό ἀπό τήν χάρη καί τό φῶς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου δέν ἀποτελεῖ ἕνα γεγονός τοῦ παρελθόντος γιά νά θυμίζει ἢ νά διδάσκει τήν θεολογική διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά ἕνα γεγονός διαχρονικό. Ἔτσι οἱ ὕμνοι χρησιμοποιοῦν χρόνο ἐνεστώτα, ἐνῶ συχνή εἶναι ἡ χρήση τῆς λέξεως «Σήμερον», ὥστε νά ἀναδεικνύεται ἡ διαχρονικότητα τῶν γεγονότων τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, ὅπως καί ὅλες οἱ

εορτές γενικότερα δείχνουν μέ πόση ἐλευθερία μεταχειρίζεται ὁ Θεός τόν ἄνθρωπο καί πώς ὅπου ἐπέμβει «νικᾶται φύσεως τάξις» («Τί θαυμάζεις Μαρία; τί ἐκθαμβεῖσαι τῷ ἐν σοί... ὅπου Θεός δέ βούλεται, νικᾶται φύσεως τάξις. Χριστός ἐτέχθη, ἐκ τῆς Παρθένου». Κάθισμα Χριστουγέννων) γιά νά χάρισει τήν σωτηρία στό γένος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ Θεοτόκος Μαρία εἶναι τό ὠραιότερο ἄνθος τῆς ἀνοίξεως πού χάρισε ὡς δῶρο ἡ ἀνθρωπότητα στόν Θεό («Τί σοι προσενέγκωμεν Χριστέ, ὅτι ὠφθης ἐπί γῆς ὡς ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς; ἕκαστον γάρ τῶν ὑπό σου γενομένων κτισμάτων, τήν εὐχαριστίαν σοι προσάγει· οἱ ἄγγελοι τόν ὕμνον, οἱ οὐρανοί τόν Ἄστέρα... ἡμεῖς δέ Μητέρα Παρθένον», Τροπάριο ἐσπερίων Χριστουγέννων) ὁμως ὁ Θεός τό ἐπέστρεψε ὡς χάρισμα στούς ἀνθρώπους πού τό ἐπιζητοῦν.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΑΡΗΣ

Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου

Δρ Θ, D.M. Καθηγητής ΠΑ.ΜΑΚ.

Ἀρχιμανδρίτη Ἰωήλ Νικολάου

Η ΣΥΝΑΞΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

εντρική θέση στή ζωή μας κατέχουν οἱ ἑορτές τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐπειδή μᾶς στρέφουν τήν προσοχή καί ἔτος στό ἔργο τοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου καί στό παράδειγμα τῆς ζωῆς τῶν ἁγίων. Λειτουργοῦν σάν πυξίδες καί φῶτα ὀδηγητικά. Ἡ Ἐκκλησία χώρισε τίς ἑορτές σέ τρεῖς κατηγορίες: (α΄) τίς Δεσποτικές, σέ σχέση μέ τό πρόσωπο τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, πού ἀναφέρονται στά σωτηριολογικά γεγονότα τῆς ζωῆς καί τῆς θυσίας Του γιά μᾶς, (β΄) τίς Θεομητορικές, σέ σχέση μέ τό πρόσωπο τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία μεσολάβησε στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου μέ ὑπακοή, ταπείνωση καί ἀγάπη στό θέλημά Του. Καί (γ΄) τῶν Ἁγίων, πού εἶναι: «μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου», «ἀλάτι τῆς γῆς», «φῶς τοῦ κόσμου» καί «εὐωδία Χριστοῦ».

Πάντοτε στήν Ὁρθόδοξη λατρεία, μετά ἀπό κάποιο μεγάλο γεγονός, τήν ἐπομένη ἡμέρα ἐορτάζεται καί τιμᾶται τό πρόσωπο πού ἐπέλεγε ἀπό τόν Θεό, γιά νά ὑπηρετήσῃ τήν ὀλοκλήρωση τοῦ σχεδίου του. Τό πρόσωπο ἐκεῖνο πού πρωταρχικά λειτούργησε σ' αὐτό τό γεγονός. Ἐπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο. Συντελεστές τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου εἶναι ὁ Ἰωακείμ καί ἡ Ἄννα· γι' αὐτό στίς 7 Σεπτεμβρίου ἐορτάζουν οἱ ἅγιοι ἔνδοξοι θεοπάτορες ὁ Ἰωακείμ καί ἡ Ἄννα. Στά Θεοφάνεια, γιορτή τῆς Βάπτισης τοῦ Χριστοῦ, Βαπτιστής εἶναι ὁ Τίμιος Πρόδρομος γι' αὐτό στίς 7 Ἰανουαρίου, ἐπομένη τῶν Θεοφανείων, ἔχουμε τή Σύναξη τοῦ Προδρόμου. Στήν Ὑπαπαντή αὐτός πού ὑπάντησε καί δέχθηκε στήν ἀγκαλιά του σαράντα ἡμερῶν τόν Χριστό εἶναι ὁ πρεσβύτες Συμεών· γι' αὐτό στίς 3 Φεβρουαρίου, ἐπομένη τῆς Ὑπαπαντῆς, ἐορτάζεται ὁ ἅγιος Συμεών. Ὑπηρέτης τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶναι ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ· γι' αὐτό στίς 26 Μαρτίου, ἐπομένη τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐορτάζεται ἡ Σύναξη τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.

Ἄλλ' ὁ σπουδαιότερος λειτουργός θαυμαστοῦ γεγονότος εἶναι γυναίκα. Εἶναι ἡ Παρθένος Μαρία. Γι' αὐτό καί μετά τό ὕψιστο θαῦμα τῶν Χριστουγέννων, τήν «μητρόπολη ὄλων τῶν ἑορτῶν», «τό πάντων καινῶν καινότατον τό μόνον καινόν ὑπό τόν ἥλιον» κατά τόν ἅγιον Ἰωάννην τόν Δαμασκηνόν (Ἐκθεσις Ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως παρ. 45) καί «τό μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον» κατά τόν ἀπόστολο Παῦλο (Α΄ Τιμ. γ΄ 16), στίς 26 Δεκεμβρίου, ἔχουμε τή Σύναξη τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τιμᾶται ἡ Παναγία, ἀφοῦ αὐτή εἶναι ἡ ἐγγύτερη στό

θαῦμα. Ἐάν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος δέν ἔλεγε τό «Ἰδού ἡ δούλη Κυρίου γένοιτό μοι κατά τό ρῆμα Σου» δέν θά γινόταν πραγματικότητα τό υπερφυές Μυστήριον τῆς Σάρκωσης τοῦ Λόγου καί τῆς ἔνωσης τῆς θείας καί τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ἀσυγκύτως, ἀτρέπτως, ἀναλλοιώτως καί ἀδιαιρέτως.

Ἡ ἑορτή τῆς Σύναξης τῆς Θεοτόκου ὑπενθυμίζει ὅτι μπροστά στό πανθαύμαστο γεγονός τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Θεοῦ στόν κόσμον ὡς ἀνθρώπου, ὅλη ἡ δημιουργία ἀνταποκρίνεται μέ εὐχαριστία, προσφέροντας τά δῶρα τῆς.

Τό καλύτερο ὅμως ὅλων τῶν δώρων ἦταν τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου. Διότι ἀκριβῶς πρόσφερε ὅ,τι ὠραιότερο καί ἀνώτερο μπορούσε ποτέ νά φανεῖ ὡς κτίσι: τήν Παναγία Παρθένο.

«Ἐκαστον τῶν ὑπό σοῦ γενομένων κτισμάτων τήν εὐχαριστίαν σοί προσάγει· οἱ ἄγγελοι τόν ὕμνον· οἱ οὐρανοί τόν ἀστέρα· οἱ μάγοι τά δῶρα· οἱ ποιμένες τό θαῦμα· ἡ γῆ τό σπῆλαιον· ἡ ἔρημος τήν φάτνην· ἡμεῖς δέ Μντέρα Παρθένον» (Καθένα ἀπό τά δημιουργήματά Σου, Κύριε, σοῦ προσφέρει τήν εὐχαριστία του: οἱ ἄγγελοι τόν ὕμνον, οἱ οὐρανοί τό ἀστέρι, οἱ μάγοι τά δῶρα, οἱ ποιμένες τόν θαυμασμό τους, ἡ γῆ τό σπῆλαιο, ἡ ἔρημος τή φάτνη, ἐμεῖς ὅμως Μντέρα Παρθένο).

Συνεπῶς, ἡ Σύναξι τῆς Θεοτόκου τονίζει μέν τή Γέννηση τοῦ Κυρίου δίνοντας ὅμως ἔμφαση στήν πραγματικότητα τῆς Σάρκωσός Του, πρᾶγμα πού μπορεῖ νά λανθάνει τῆς προσοχῆς μας σήμερα, ἐνῶ ἦταν ζωτικῆς σημασίας γιά τήν Ἐκκλησία κατά τούς πρώτους αἰῶνες πού εἶχε νά ἀντιμετωπίσει αἰρετικούς πού ἀμφισβητοῦσαν τήν Ἐνσάρκωση. Θεωροῦσαν τήν ἐμφάνιση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ «κατά δόκησιν» (κατά φαντασία) καί πίστευαν ὅτι ἡ παρουσία του στή γῆ ἦταν φαινομενική.

Ἐφοῦ προσκυνήσαμε στίς 25 Δεκεμβρίου μαζί μέ τούς Ἀγγέλους, τούς Μάγους καί τούς Ποιμένες τόν Ἐνανθρωπήσαντα Θεό πού γεννήθηκε «Παῖδιον νέον» γιά τή σωτηρία μας, εἶναι δίκαιον τή δεύτερη ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων ἡ Ἐκκλησία μας νά δοξάζει καί νά ἀνυμνεῖ μέ ὕμνους εὐχαριστήριους τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο καί Ἀειπάρθενο Μαρία, ἡ ὁποία γέννησε τόν Κύριό μας καί Θεό καί Σωτήρα τοῦ κόσμου, Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ ἑορτή ὀνομάζεται «Σύναξι», πού σημαίνει «συνάθροιση». Διότι αὐτή τήν ἡμέρα οἱ πιστοί συνάζονται γιά νά τελέσουν τήν Εὐχαριστία καί νά δοξολογήσουν τήν Κυρία Θεοτόκο ἐπειδή ἐγέννησε ὑπερφύως τόν Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ. Καί ἔτσι ἐγίνε ὄργανο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἐπιστρέφοντάς τους στόν Θεό.

Ὁ Μονογενής Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ γεννηθεῖς πρό αἰῶνων ἐκ τοῦ Πατρός ἀρρευστως καί ἀχωρίστως, συλλαμβάνεται στήν μήτρα τῆς Παρθένου, δίχως ἀνθρώπινη μεσολάβηση, διά τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καί ὅπως λέει τό Δοξαστικόν τῶν Αἰῶνων τῆς Κυριακῆς μετά τήν Χριστοῦ Γέννησιν: «Αἷμα καί πῦρ καί ἀτμίδα καπνοῦ, τέρατα γῆς, ἃ προεῖδεν Ἰωήλ· αἷμα τήν σάρκωσιν· πῦρ τήν Θεότητα· ἀτμίδα δέ

καπνοῦ, τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, τό ἐπελθόν τῇ Παρθένω, καί κόσμον εὐωδιάσαν». Καί γεννᾶται ὁ Θεάνθρωπος Χριστός χωρίς μητέρα κατά τήν θεία φύση Του καί χωρίς πατέρα κατά τήν ἀνθρώπινη φύση. «ἽΟ γάρ ἦν διέμεινε, Θεός ὢν ἀληθινός, καί ὅ οὐκ ἦν προσέλαβεν, ἄνθρωπος γενόμενος διά φιλανθρωπίαν». (Αὐτό πού ἦταν ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ τό κράτησε, δηλαδή ὅτι εἶναι Θεός ἀληθινός· καί αὐτό πού δέν ἦταν τό προσέλαβε· κι ἔγινε ἄνθρωπος ἀπό φιλανθρωπία).

ἽΟ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, τό δεύτερο Πρόσωπο τῆς ἁγίας Τριάδος, προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση γιά νά τήν ἀνακαινίσει, νά τήν ἀναπλάσει καί νά ἀναστηλώσει ἐν ἑαυτῷ τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πού εἶχε φθαρεῖ καί στρεβλωθεῖ ἀπό τήν ἁμαρτία.

ἽΗ Ἐκκλησία μᾶς παρουσιάζει τήν Θεοτόκο μέσα στό σπήλαιο δίπλα στό παιδί της, ὡς ὄργανο πού ἐπέλεξε καί προετοίμασε ὁ Θεός πρό πασῶν τῶν γενεῶν γιά τήν ὀλοκλήρωση τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς Ἐνανθρωπήσεώς Του, καί ταυτόχρονα ὡς «νέα Εὐα», πρώτη καί λαμπρότερη ἀντιπρόσωπο τοῦ ἀνακαινισμένου ἀνθρώπινου γένους:

« Παράδεισος πνευματικός τοῦ Δευτέρου ἁδᾶμ ». « Ναός τῆς Θεότητος ». « Κλίμαξ ἐπουράνιος δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός καί γέφυρα μετάγουσα τούς ἐκ γῆς πρὸς Οὐρανόν ». ἽΗ ἁγιότερα ὑπαρξη πού οὔτε πέρασε, οὔτε θά περάσει ποτέ ἀπό τή γῆ. Δεκτικόν δοχεῖο τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος. « ἽΗ μετά Θεόν θεός, τά δευτερεῖα τῆς Τριάδος ἡ ἔχουσα ». ἽΑνεδείχθη « πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν » διότι κατέστη « Θρόνος Θεοῦ ». Χάρις σ' αὐτήν ὁ ἄνθρωπος ὑψώνεται πάνω ἀπό τούς ἀγγέλους καί τό σῶμα του ἀκτινοβολεῖ τήν δόξα τῆς Θεότητος.

Γι' αὐτό ὁ ἅγιος ἽΙωάννης ὁ Χρυσόστομος στό Λόγος Του εἰς τήν Χριστοῦ Γέννησιν (P.G. 56, 385) ὁμολογεῖ ὅτι μπροστά σέ ἕνα τέτοιο θαῦμα ὁ ἀνθρώπινος νοῦς σαστίζει καί προτιμᾷ νά προσκυνᾷ ἐν σιγῇ καί πίστει διότι « ὅπου βούλεται Θεός, νικάται φύσεως τάξις ».

ἽΗ Σύναξη τῆς ἽΥπεραγίας Θεοτόκου εἶναι ἡ ἀρχαιότερη τῶν Θεομητορικῶν ἐορτῶν (5ος αἰώνας) καί κατέστη πρότυπο ὅλων τῶν ἄλλων Συνάξεων, πού ἡ κάθε μιά προεκτείνει τήν καθ' αὐτό γιορτή ἐμβαθύνοντας στό νόημά της καί ἐπαναλαμβάνοντας τούς περισσότερους ὕμνους της. Τονίζει τό γεγονός ὅτι ἀπό ὅλα τά δῶρα πού προσέφερε ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ πρὸς εὐχαριστία γιά τήν ἀποστολή τοῦ Υἱοῦ Του, τό ἀνώτερο εἶναι ἡ Παναγία Παρθένος, ἡ ὁποία μέ τήν προσφορά τοῦ ἑαυτοῦ της ἔγινε συνεργός στό ὑπέριπτο μυστήριον, γι' αὐτό καί ἀποτελεῖ μεσίτρια τοῦ ἀνθρώπινου γένους, παρηγοριά καί ἐλπίδα μας! Νά σκεπάζει μέ τή φωτεινή παρουσία της τή ζωή ὅλων μας καί νά μᾶς ὀδηγεῖ στό φῶς τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ.

ἽΑρχιμανδρίτης ΙΩΗΛ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Δημήτριου Π. Ρίζου
Η ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

εγάλη Δεσποτική και Θεομνηστική έορτή ή Ύπαπαντή του Κυρίου μας Ίησού Χριστού. Τί ακριβώς εορτάζουμε την ήμέρα αυτή; Ένα περιστατικό από την επί γης παρουσία του Κυρίου μας.

Σύμφωνα μέ τον Μωσαϊκό νόμο έπρεπε, μέ την συμπλήρωσι των σαράντα ήμερών από την γέννησι άρρενος, νά προσφερθῆ στον ναό του Κυρίου, διότι «*πᾶν ἄρσεν διανοίγον μήτραν, ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται*». Συγχρόνως γινόταν ό καθαρμός τῆς λοχείας γιά την μητέρα, και προσφέρονταν τά κατά τον νόμον δῶρα. Αυτό έγινε και μέ τον Ίησού και τό εορτάζουμε στίς 2 Φεβρουαρίου.

Ἡ ὀνομασία και τά πρόσωπα τῆς Ἑορτῆς

ΎΑπαντή εἶναι ή συνάντησις. Ύπαπαντή εἶναι ή συνάντησις πού γίνεται κάτω, χαμηλά. Τόν Χριστό, όταν ό Ίωσήφ και ή Μαρία τον έφεραν σαρανταήμερο στον Ναό, τον περίμενε μέ λαχτάρα ό ιερέας Συμεών. Ό ναός είχε δεκαπέντε αναβαθμούς, σκαλοπάτια, τά όποια τά κατέβηκε ό γέρον Συμεών και υποδέχθηκε τό προσφερόμενο νήπιο κάτω από τούς αναβαθμούς. Γι' αυτό και ὀνομάσθηκε ή χαμηλά γενομένη συνάντησις, Ύπαπαντή.

Βεβαίως τό κύριο πρόσωπο εἶναι ό Χριστός. Ό Χριστός προσφέρεται στον Ναό. Άν δέν υπήρχε ό Χριστός, δέν θά πήγαινε στον Ναό ό Ίωσήφ και ή Θεοτόκος, δέν θά υπήρχε ή έορτή τῆς Ύπαπαντῆς. Ύπάρχει και ένας λόγος βαθύτερος γιά την παρουσία και προσφορά του Κυρίου στον Ναό. Ό Ίησούς Χριστός έδωσε τον Μωσαϊκό νόμο. Και ως νομοθέτης, μετά την ενανθρώπησί του, έπρεπε νά τηρήση επακριβώς τον νόμο: «*Τόν εκλάμψαντα..., φέρουσα εν τῷ ναῷ, ή άπειρόγαμος Μήτηρ, τον εν Σιναίῳ νομοθετήσαντα ὄρει, τῇ διατάξει τῇ νομικῇ πειθαρχοῦντα...*» (Στιχηρόν Έσπερινού). Και εἶναι ό μόνος πού τον τηρήσε. Έκτός από τον Κύριο κανένας άλλος δέν μπόρεσε νά τηρήση όλες τίς διατάξεις του νόμου. «*...τόν Νομοδότην νόμου, πληροῦντα νόμου τάξιν...*» (Στιχηρόν Έσπερινού). Αυτό του δίνει τό δικαίωμα νά ανανεώση τον νόμο στην καινούργια συμφωνία, στην Καινή Διαθήκη, μέ τούς ανθρώπους. Άν δέν τον εφαρμόζε, θά τον κατηγορούσαν ότι καταργεί διατάξεις του νόμου, επειδή ήταν ανεφάρμοστες. Ό ίδιος διακηρύσσει και λέγει: «*Μή νομίσητε ότι ήλθον καταλῦσαι τον νόμον ή*

τούς προφήτας· οὐκ ἤλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι» (Μαθ. ε΄17). Στήν εἰκόνα τῆς Ὑπαπαντῆς ἡ μητέρα ἔχει ἀναθέσει τό νήπιο καί τό κρατεῖ περιχαρῆς ὁ ἱερέας Συμεών.

Ὁ Ἰωσήφ καί ἡ Θεοτόκος ἔκαναν τό καθῆκον τους ἔναντι τοῦ νόμου. Ἡ Θεοτόκος πρόσφερε τόν Ἰησοῦ καί ὁ Ἰωσήφ προσφέρει «*θυσίαν κατά τό εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, ζεύγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν*», ἀνάλογα μέ τήν οἰκονομική κατάστασι τῶν προσφερόντων τό νήπιο, ἀλλά καί μέ βαθύτατο συμβολισμό, ὡς ψάλλει ἡ Ἐκκλησία· «*καί ὑπό Ἰωσήφ εἰσδέχεται δῶρα θεοπρεπῶς, ὡς ζεύγος τρυγόνων τήν ἀμίαντον Ἐκκλησίαν, καί τῶν ἐθνῶν τόν νεόλεκτον λαόν, περιστερῶν δέ δύο νεοσσούς, ὡς ἀρχηγός Παλαιᾶς τε καί Καινῆς*» (Δοξαστικό ἀποστίχων Ἑσπερινοῦ).

Πρωταγωνιστικό ρόλο ἔχει ὁ γέρων Συμεών, στόν ὁποῖο «*ἦν κεκρηματισμένον ὑπό τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μή ἰδεῖν θάνατον πρῖν ἢ ἴδῃ τόν Χριστόν Κυρίου*» (Λουκ. β΄ 25). Στήν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας μας φέρεται ὁ Συμεών ὡς ἕνας ἀπό τούς ἐβδομήντα δύο σοφούς οἱ ὁποῖοι μετέφρασαν τήν Παλαιά Διαθήκη ἀπό τήν ἐβραϊκή στήν ἑλληνική, ἡ ὁποία λέγεται μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα (Ο΄). Ὅταν ὁ Συμεών ἔφθασε στήν προφητεία τοῦ Ἡσαΐου «*Ἰδού ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καί τέξεται υἱόν, καί καλέσουσι τό ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ*» (Μαθ. α΄ 28), ἐξέφρασε δισταγμό, κάποια ἀμφιβολία, γιά τήν δυνατότητα νά γίνῃ μία παρθένος μητέρα, καί τότε τοῦ δόθηκε ἡ ὑπόσχεσις ὅτι πρῖν πεθάνῃ θά πραγματοποιηθῇ ἡ προφητεία, ἡ δέν θά γνωρίσῃ θάνατο χωρίς νά ἐπαληθευθῇ ἡ προφητεία. Τό γράφει ὁ εὐαγγελιστής Λουκᾶς: «*Ἦν κεκρηματισμένον ὑπό τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μή ἰδεῖν θάνατον πρῖν ἢ ἴδῃ τόν Χριστόν Κυρίου*» (Λουκ. β΄ 26). Φωτισμένος τώρα ἀπό τό ἅγιο Πνεῦμα, βρίσκεται στόν Ναό τήν ὥρα πού εἰσέρχεται ἡ Θεοτόκος μέ τό νήπιο, τό ὁποῖο ἀναγνώρισε ἐν Πνεύματι, καί ὑποδέχεται στά χέρια του τόν Χριστόν Κυρίου. Ἀγάλλεται ἡ καρδία του καί δοξάζει τόν Θεό, πού τόν ἀξίωσε νά ἔχῃ στήν ἀγκαλιά τόν ἴδιο τόν Θεό. Δικαίως, ὡς ἐκ τούτου, ὀνομάζεται Συμεών ὁ Θεοδόχος. Καί τώρα εὐλογεῖ τόν Θεό μέ τά λόγια: «*Νῦν ἀπολύεις τόν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατά τό ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τό σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατά πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καί δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ*». Καί, ὅπως βλέπετε, δέν χρειάζεται νά μένῃ ἀκόμα στήν ζωῆ αὐτή, πλήρως ἱκανοποιημένος ζητάει «ἀπόλυσιν» ἀπό ἐδῶ, γιά νά βρισκεται πλέον ἐκεῖ, στόν οὐρανό.

Τό «*Νῦν ἀπολύεις...*» μέχρι σήμερα εἶναι ἀκροτελευτία εὐχή τοῦ ἱερέως στήν ἀπόλυσι τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ.

Ἐπί πλέον ὁ γέρων Συμεών, πάντα φωτισμένος ἀπό τό ἅγιο Πνεῦμα, ἀφοῦ εἶπε τήν δοξολογία πρὸς τόν Θεό γεμᾶτος εὐγνωμοσύνη, καί θαυμάζουν ἡ Παναγία καί ὁ Ἰωσήφ γιά τά λόγια του, ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτούς τώρα ἀκούγεται νά προφητεῦν.

Ἡ μία προφητεία ἀναφέρεται στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ. Εἶναι σάν μία σύστασι πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τό ποιός εἶναι ὁ Ἰησοῦς, μᾶς ὁδηγεῖ στόν Χριστό, νά τόν πιστεύσουμε καί νά τόν δεχθοῦμε. Ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου θά εἶναι ἓνα στάθμιο πού θά μᾶς ζυγήσῃ ὅλους. Ἰδού ἡ πρώτη προφητεία: *«Καί εὐλόγησεν αὐτούς Συμεῶν καί εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πῶσιν καί ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καί εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον»* (Λουκ. β' 34). Δέν μέ τρομάζει, μέ συνετίζει, ἐκεῖνο τό «σημεῖον ἀντιλεγόμενον». Μακάρι νά μὴν σκοντάψω σέ αὐτό τό σημεῖο, ἀλλά νά γίνῃ σημεῖο ἀναστάσεως καί ὄχι πώσεως. Τὴν βλέπομε τὴν προφητεία νά ἐπαληθεύεται πέρα γιὰ πέρα, ἐδῶ καί εἴκοσι αἰῶνες. Πόσοι δέν σκανδαλίζονται καί χάνονται, καί πόσοι διὰ τοῦ Κυρίου δέν ἀνασταίνονται ἐν ἀγιοσύνη; Ὑποχρέωσίς μας εἶναι νά ἀκούσωμε τόν Θεοδόχο Συμεῶν, πού μᾶς προειδοποιεῖ ὅτι θά περάσωμε ἀπὸ ἓνα κριτήριο. Θά εἴμαστε ὑπεύθυνοι ἂν δέν δοῦμε τόν Κύριο, τόν ἀληθινό Θεό, καί σκοντάψωμε πάνω του.

Ἡ δευτέρη προφητεία ἀφορᾷ στήν Παναγία μας, ἡ ὁποία ἔτεκε μὲν ἀνοδύνας, ἀλλά τὴν ἀναμένει ἀφόρητη ὀδύνη στήν συνέχεια. Τῆς λέγει ὁ Συμεῶν: *«Καί σοῦ δέ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί»* (Λουκ. β' 35). Θά ἔρθῃ ἡ ὥρα τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου, καί τότε ἡ Μαριάμ θά δεχθῇ τὴν ὀδυνηρὴ ρομφαία, βλέποντας τόν Υἱό της πάνω στόν Σταυρό. Καί αὐτὴ ἡ προφητεία τοῦ Συμεῶν ἐπαληθεύθηκε κατὰ γράμμα.

Ἐνα ἀκόμα πρόσωπο ἔχει θέσι στήν Ὑπαπαντή. Πρόκειται γιὰ τὴν προφήτιδα Ἄννα. *«Καί ἦν Ἄννα προφήτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ· αὕτη προβεβυκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἐπὶ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, καί αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἧ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ νηστειαῖς καί δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καί ἡμέραν· καί αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ καί ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ»* (Λουκ. β' 36-38). Ἀπὸ τὰ λαλούμενά της διασώζει ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μας τόν λόγιό γιὰ τόν Ἰησοῦ: *«Τοῦτο τό βρέφος, εἶναι ἐκεῖνος ὁ Κύριος ὅστις ἐστερέωσε τόν οὐρανόν καί τὴν γῆν· τοῦτο τό βρέφος εἶναι ὁ Χριστός, περὶ τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ προφῆται προεκήρυξαν»* (Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης).

Προσωπικά ἐνθουσιάζομαι ἀπὸ τόν πλοῦτο τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ὑμνολογίας. Θά θαυμάσετε καί ὅσοι διαβάσετε τό κείμενο αὐτό.

Πρὶν ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος *«χαίρων εὐηγγελίσω καί τοῖς ἐν ἄδη, Θεόν φανερωθέντα ἐν σαρκί»*, κήρυξε Θεόν φανερωθέντα ἐν σαρκί στοὺς «ἐν ἄδη» ὁ Συμεῶν ὁ Θεοδόχος. Ἀναφέρω ἐδῶ ἐνδεικτικὰ ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ ἰδιόμελο τοῦ ἔσπερινου: *«...Δέσποτα, νῦν ἀπόλυσόν με, μὴνῦσαι τῷ Ἀδάμ, ὡς εἶδον ἄτρεπτον βρέφος, Θεόν προαιώνιον, καί Σωτῆρα τοῦ κόσμου»*. Καί ἐντόπισα ἄλλα πέντε ἢ ἕξι τροπάρια μέ αὐτό τό μήνυμα, καί βρῖσκονται κυρίως στά μεθέορτα.

Ο έορτασμός τῆς Ὑπαπαντῆς ἤδη ἀπό τόν 4ο αἰῶνα εἶναι γνωστός στό Ἱεροσόλυμα (μέ ψιλή τό σωστό). Ἡ εἶδσις ὅτι καθιερώθηκε ἀπό τόν Ἰουστινιανό, τόν 6ον αἰῶνα, ἀφορᾷ στήν εἰσαγωγή τῆς στήν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὑπάρχει καί ἡ Σιναΐτικη παράδοσις πού συνδέει τόν Ἰουστινιανό μέ τήν Ὑπαπαντή. Καί αὐτήν ὁ Ἰουστινιανός, ὁ ὁποῖος ἔκτισε πολλούς ναούς καί μονές, ζήτησε νά ὑπάρχη σέ περιοπτη θέσι, στούς ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυομένους ναούς καί μονές, ἡ εἰκόνα τῆς Ὑπαπαντῆς. Ἔτσι στό καθολικό τῆς ἱεῤῃς μονῆς τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης στό Σινᾶ, κτήτωρ γάρ, μπαίνοντας στό καθολικό ἀπό τήν μεγάλην κεντρική εἴσοδο, ἀριστερά στόν εἰσερχόμενο ὑπάρχει ὠραιότητα εἰκόνα τῆς Ὑπαπαντῆς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΡΙΖΟΣ
Δρ Θεολογίας - Φιλόλογος

Ἐπιφάνεια Χριστοῦ - Ρ. Ζημ.

Σάββα Ἀλεξάνδρου

Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ
ΑΓΙΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ
ΠΑΛΑΜΑ

Η Κυρία Θεοτόκος εἶναι τό πρόσωπο ἐκεῖνο πού ἔρχεται εἰς προσκύνηση καί τιμή εὐθύς μετά τόν Τριαδικό Θεό. Κατά τή Θεολογία τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ «*αὕτη ἐστὶ θεός μετά Θεόν τᾶ δευτερεῖα τῆς Τριάδος ἡ ἔχουσα, ἡ ἀμέσως δεχομένη τῶν ἐκ Θεοῦ δωρεῶν*». Μάλιστα δέ ὅλες οἱ ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς της σχετίζονται μέ τή σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Γι' αὐτό καί ἡ ἱερά κοίμησή Της ἀπασχόλησε τούς θεοφόρους Πατέρες.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός θεωρεῖ πῶς δέν μπορεῖ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νά κατανοήσει «*πῶς ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος ὁ ταύτης υἱός δι' εὐσπλαχνίαν καταδεξάμενος γενέσθαι, δεσποτικᾶς παλάμαις ὑποδέχεται τήν ἱεράν ψυχὴν λειτουργῶν τῇ θειοτάτῃ μητρί*». Δηλαδή, δέν μπορεῖ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νά καταλάβει τήν ἄπειρη ἀγάπη τοῦ Λόγου πού ἀπό εὐσπλαχνία ἔγινε υἱός Της τό πῶς ὑποδέχεται τήν ἁγία ψυχὴ Της, ὑπηρετώντας τήν Παναγία καί θεϊκότερη μητέρα Του. Ἐπομένως, κατά τή θεολογία τοῦ ἱεροῦ Πατρός, ἡ κοίμηση τῆς Θεοτόκου συμφαίνεται μέ τήν ἄπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς αὐτήν.

Ἐπιπρόσθετα, κατά τή θεολογία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ, «ἡ κοίμηση τῆς Θεοτόκου δείχνει πόσο ἀγαθός νομοθέτης εἶναι ὁ Χριστός, διότι, ἐνῶ ὁ ἴδιος δέν ὑπόκειτο στήν ἐξουσία τοῦ νόμου, ἐκπληρώνει τόν νόμο πού ὁ ἴδιος νομοθέτησε, διότι αὐτός νομοθέτησε νά ἀποδίδουν τὰ παιδιά τό χρέος τους πρὸς τούς γονεῖς τους».

Κατά τήν ἐκδημία τῆς ἁγίας ψυχῆς Της ἀπό τό σῶμα Της τήν φρόντιζαν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι, οἱ ψυχές τῶν δικαίων, τῶν πατριαρχῶν καί τῶν προφητῶν. Λέει χαρακτηριστικά ὁ ἱερός Δαμασκνός «*σέ γάρ σήμερον, πρὸς τόν σόν ἐκδημοῦσα υἱόν περιεῖπον ἄγγελοι, ψυχαί δικαίων, πατριαρχῶν καί προφητῶν*». Ἐξάλλου, κατά τόν ἱερό Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ κοίμησή της «*ἔφερε στά Ἱεροσόλυμα, σάν μέσα σέ νέφος, τούς ἀποστόλους καί τό ἄπειρο πλῆθος τῶν θεοφόρων πατέρων πού ἦταν στά πέρατα τῆς γῆς*». Τόσο σπουδαῖο, λοιπόν, γεγονός ἦταν ἡ κοίμησή Της, γι' αὐτό καί σέ αὐτή θά ἔπρεπε νά παραστοῦν ὅλοι.

Ἀναλύοντας θεολογικά τό γεγονός τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τό χαρακτηρίζει ὡς μυστήριον. Διότι, δέν μπορεῖ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νά ἐξηγήσει «*πῶς ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς πρὸς τήν ζωὴν μετάγεται διὰ μέσου τοῦ θανάτου...*». Καί ἀκόμα κατά τή θεολογία τοῦ ἱεροῦ Δαμασκνοῦ, «*κανένας δέν μπορεῖ νά καταλάβει πῶς αὐτή πού ξεπέρασε στή γέννα*

Της τὰ ὄρια τῆς φύσης, σκύβει τώρα στους νόμους της καὶ ὑποτάσσεται στο θάνατο τὸ ἀθάνατο σῶμα Της».

Θὰ πρέπει νά τονιστεῖ πῶς, κατὰ τὸν ἱερό Δαμασκνό, ἡ κοίμησὶς Της δέν μπορεῖ μέ κανένα τρόπο νά χαρακτηριστεῖ ὡς θάνατος, διότι «ἡ πανίερος καὶ μακαρία ψυχὴ Της χωρίζεται τοῦ σώματος καὶ τὸ σῶμα παραδίδεται τῇ νομίμῳ ταφῇ, ὅμως οὐκ ἐναπομένει ἐν τῷ θανάτῳ μηδέ ὑπὸ τῆς φθορᾶς διαλύεται». Ἔτσι λοιπόν, κατὰ τὸν θεοφόρο Πατέρα τῆς Ὁρθοδοξίας, «μέ τὴν ἱερὴ κοίμησὶς Της φυλάγεται τὸ σῶμα Της ἀδιάλυτο καὶ στή συνέχεια γίνεται μετάθεσὶς Του σέ σκηνὴ ἀνώτερη καὶ θεϊκότερη πού δέν τὴν διακόπτει ὁ θάνατος, παραμένει δέ αἰώνια στους ἀπέραντους αἰῶνες τῶν αἰώνων». Ἀναφέρει μάλιστα πῶς «τὴν παναγίαν ψυχὴν Της μετέφεραν ἄγγελοι μαζί μέ τούς ἀρχαγγέλους. Μέ τὴ δικὴ Της ἄνοδο ἔφριξαν τὰ ἀκάθαρτα καὶ ἀνέρα πνεύματα καὶ εὐλογήθηκαν οἱ αἰθέρες». Ἀκριβῶς μέ τὴν κοίμησὶς Της, λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός, ἐκπληρώθηκε αὐτὸ πού ὁ σοφὸς Σολομὼν ἀναφέρει στο βιβλίον του Ἑξάκαισις ἄσματων (ς΄ 10) «τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα λελευκαντισμένη. ἐγκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος, καλὴ ὡς σελήνη καὶ ἐκλεκτὴ ὡς ὁ ἥλιος»; Δηλαδή, ποιά εἶναι αὐτὴ πού ἀνεβαίνει λευκοντυμένη, πού σκύβει πάνω μας σαν τὴν αὐγὴ, ὡραία σάν τὸ φεγγάρι καὶ ὀλόλαμπρη ὅπως ὁ ἥλιος;

Ὁ ἱερός Δαμασκνός τονίζει ἐμφαντικὰ ὅτι ἡ κοίμησὶς Της εἶναι αἰτία χαρᾶς καὶ πανηγύρεως, διότι ἡ ψυχὴ Της «οὐ κατελήλυθεν εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' οὐδέ ἡ σὰρξ αὐτῆς εἶδεν διαφθοράν». Ἀντίθετα, «οὐκ ἀπελήφθη ἐν τῇ γῆ τὸ ἀχραντον καὶ πανακήρατον σῶμα ἀλλὰ μετετέθη ἐν οὐρανῶν βασιλείαις μοναῖς». Δηλαδή, δέν ἐγκαταλείφθηκε στή γῆ τὸ ἄσπιλο καὶ ἀφθαρτο σῶμα Της, ἀλλὰ, μετατέθηκε καὶ ζεῖ στά βασιλικά δώματα τῶν οὐρανῶν καὶ συνεπῶς δέεται συνεχῶς στο Δεσπότη Χριστὸ γιὰ τὴ δικὴ μας σωτηρία.

Τώρα ἀπὸ τὴ δικὴ του πλευρᾶ, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς θεωρεῖ πῶς ἡ κοίμησις τῆς Κυρίας Θεοτόκου εἶναι ἄξια νά τιμηθεῖ, διότι ἡ ἴδια ὑπῆρξε αἰτία ἁγιασμοῦ ὀλόκληρης τῆς οἰκουμένης. Λέει χαρακτηριστικὰ ὁ ἱερός Πατὴρ «εἰ τίμιος ἐναντίον Κυρίου, ὁ θάνατος τῶν ὁσίων καὶ μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων, πόσο μᾶλλον τῆς τῶν ἁγίων Ἁγίας δι' ἧς πᾶς ἁγιασμός τοῖς ἁγίοις»; Δηλαδή, ἂν ὁ θάνατος τῶν ὁσίων εἶναι τίμιος καὶ ἡ μνήμη τῶν δίκαιων συνοδεύεται ἀπὸ ἐγκώμια πόσο μᾶλλον ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας τῶν ἁγίων καὶ Ἐκείνης μέσω τῆς ὁποίας ἐπέρχεται ὅλη ἡ ἀγιότητα στους ἁγίους.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὅπως καὶ ὁ ἱερός Δαμασκνός, πιστεύει πῶς ἡ κοίμησὶς Της δέν ἀποτελεῖ λυπηρὸ γεγονός, ἀλλὰ τὸ ἀντίθετο εἶναι γεγονός χαρμόσυνο καὶ πανήγυρη παγκόσμια, διότι σηματοδοτεῖ τὴ νίκη κατὰ τοῦ θανάτου. Λέει συγκεκριμένα ὁ ἱερός Πατὴρ: «ὁ θάνατος ταύτης ζωηφόρος ἐστίν, μεταβιβάζων εἰς οὐράνιον καὶ ἀθάνατον ζωὴν». Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, μιλώντας γιὰ τὸ

γεγονός τῆς ἐξόδου τῆς ἁγίας ψυχῆς Της, ἀναφέρει πὼς ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἦταν παρών καὶ τὴν παρέλαβε καὶ μετὰ ἀπὸ λίγο μετέθεσε καὶ τὸ σύζυγο πρὸς ἐκείνην σῶμα σέ κῶρο αἰωνίας ζωῆς καὶ οὐράνιον. Λέει ὁ ἱερός Πατήρ: «Ὁ Κύριος τὴν ἐξόδιον ἀποδίδων τιμὴν τῇ μητρί, ἐν ταῖς χερσὶν τὸ θεοφόρον ἐναπέθετο πνεῦμα, μετ' οὐ πολὺ δέ καὶ τὸ σύζυγον ἐκείνης σῶμα μετατίθεται εἰς αἰζῶνον καὶ οὐράνιον κῶρον».

Ἡ νίκη τῆς ἐπὶ τοῦ θανάτου ἦταν δεδομένη νοουμένου, κατὰ τὸν Ἅγιον Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, ὅτι τὸ σῶμα Της ἦταν ζωαρχικό καὶ θεοδόχο. «Ταύτη καὶ προσβλέπων ὁ θάνατος δέδοικεν». Δηλαδή, καὶ μόνο πού τὴν εἶδε ὁ θάνατος φοβήθηκε. Ἔτσι, κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο «δέν χρειάστηκε νά μείνει πάνω στή γῆ, ὅπως ἀκριβῶς ὁ Υἱός. Γι' αὐτό καὶ ἀναλήφθηκε πρὸς τὸν ὑπερουράνιο κῶρο ἀπὸ τὸν τάφο», «ἀπὸ ὅπου πάλι ἀκτινοβολεῖ τίς μαρμαρυγές καὶ τίς χάριτες μέχρι τὴν γῆ, φωτίζοντας ἀπὸ ἐκεῖ ὅλον τὸν περίγειο κῶρο καὶ προσκυνούμενη καὶ θαυμάζομενη καὶ ὑμνούμενη ἀπὸ ὅλους τοὺς πιστοὺς».

Ὁ ἱερός Πατήρ ἀναφέρει πὼς καὶ μόνον ἡ μνήμη τῆς ἱερᾶς μορφῆς Της ἀγιάζει αὐτὸν πού τὴν χρησιμοποιεῖ: «ὦ παρθένε θεία καὶ νῦν οὐράνια, πὼς σοῦ τὸ ἅπαν ἐξεῖπω; Πὼς σέ δοξάσω τὸν τῆς δόξης θησαυρόν σου καὶ μνήμη μόνον ἠγίασε τὸν χρώμενον». Συνεχίζοντας ἀναφέρει «πρὸς ἐσένα καὶ ἡ κλίση τοῦ νοῦ, μόνον, καθιστᾶ τοῦτον καθαρότερο ἀνεβάζοντάς τον ἀμέσως πρὸς θεῖον ὕψος, μέσω Σου λαμπρύνεται τὸ πνεῦμα τῆς διανοίας, μέσω Σου καταλάμπεται τὸ πνεῦμα μέ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Θεοῦ Πνεύματος, διότι ἔγινες ταμειοῦχος καὶ κῶρος χαρίτων, ὄχι γιὰ νά τίς κρατήσεις γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου, ἀλλὰ γιὰ νά γεμίσεις τὰ σύμπαντα μέ χάριν». Ὁ ἱερός Πατήρ ἀναφερόμενος στὴν κοίμηση τῆς Θεοτόκου λέει πὼς τώρα διαρκῶς δέεται στὸν Χριστὸ γιὰ τὴ σωτηρία μας καὶ πὼς αὐτὴ σώζει τὸ ἀνθρώπινο γένος. Γι' αὐτό μέ ἀφορμὴ τὴν κοίμησή Της καταθέτει τὴν ἐξῆς ἐπίκαιρη ἐπίκληση πρὸς τὸ πανῆρο πρόσωπό Της: «μετάδωσε, λοιπόν, πλοῦσια στό λαό σου, σέ αὐτὸν τὸν κληρὸν σου, τὸ ἔλεος καὶ τὰ χαρίσματά Σου ὦ Δέσποινα. Δώσε λύση στὰ δεινὰ πού μᾶς κατέχουν. Βλέπεις ἀπὸ πόσα καὶ ποιά δεινὰ κατατρυχόμαστε καὶ ἀπὸ τὰ δικά μας καὶ ἀπὸ τὰ ξένα, ἀπο τὰ ἐξωτερικά καὶ τὰ ἐσωτερικά. Μετάβαλέ τα ὅλα πρὸς τὸ καλύτερο μέ τὴ δύναμή Σου, αὐτοὺς πού βρίσκονται μέσα καὶ εἶναι ὁμοεθνεῖς ἐξημερώνοντάς τους μεταξύ τους. Ἐνῶ αὐτοὺς πού ἐπιτίθενται ἀπὸ ἔξω σάν ἄγρια θηρία ἀπομακρύνοντάς τους, ἀντιπάρβαλε στὰ παθήματά μας τὴ δική σου βοήθεια καὶ θεραπεία παρέχοντας καὶ στίς ψυχές καὶ στὰ σώματά μας, πλοῦσια τὴ χάρη καὶ διαρκῆ πρὸς ὅλα βοήθησέ μας ὥστε σωζόμενοι καὶ ἐνδυναμούμενοι ἀπὸ τὴ χάρη Σου νά δοξάζουμε τὸν προαιώνιο Λόγο πού σαρκώθηκε ἀπὸ σένα γιὰ χάρη μας μαζί μέ τὸν Πατέρα του καὶ τὸ ζωοποιόν Πνεῦμα».

ΣΑΒΒΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Θεολόγος

Φώπου Σχοινᾶ

ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Η

Κοίμηση τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ σημαντικώτερη θεομπορική ἑορτή. Ἡ ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου εἶναι ἀρχαιοτάτη ὡς «μνήμη τῆς Μαρίας» καί μνημονεύεται κατὰ πρῶτον στήν Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο τό 431 μ.Χ.¹ Κατά τά μέσα τοῦ 5ου αἰῶνος ὁ αὐτοκράτωρ Μαρκιανός (450–457) πρῶτος ἔκτισε ναό τῆς Θεοτόκου στή Γεθσημανῆ, ὅπου κατὰ τήν παράδοση εἶχε ταφεῖ ἡ Θεοτόκος. Τρία ἔτη μετά τόν θάνατο τοῦ Μαρκιανοῦ τήν 15ην Αὐγούστου 460 ἀπαντᾷ ἡ ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἐπίσημη καθιέρωση τῆς Ἑορτῆς ἐγίνε ἐπί αὐτοκράτορος Μαυρικίου (582–602)².

Ἡ Θεοτόκος, ὡς πραγματικός ἄνθρωπος καί πραγματική ἀπόγονος τοῦ Ἀδάμ καί ὑποκείμενη στό προπατορικό ἀμάρτημα, ὑπέστη πραγματικό θάνατο. Ἐχωρίσθη ἡ ψυχή ἀπό τό σῶμα της καί ἡ μέν ψυχή ἐξεδήμησε στούς οὐρανοῦς, τό δέ σῶμα παρεδόθη στή «νόμιμο ταφή», χωρίς ὅμως νά ὑποστεῖ φθορά, διότι δέν ἦταν δυνατόν νά ὑποστεῖ φθορά καί σήψη τό θεοδόχο καί παρθενικό σῶμα της. Ὁ ἱερός Δαμασκηνός γράφει συναφῶς: «Ἄλλ' εἰ καί φυσικῶς ἡ πανίερος καί μακαρία σου ψυχή τοῦ πανολβίου καί ἀκηράτου σου χωρίζεται σώματος καί τό σῶμα τῆ νομίμω ταφῆ παραδίδοται, ὅμως οὐκ ἐναπομένει τῷ θάνατῳ οὐδ' ὑπό τῆς φθορᾶς διαλύεται»³. Ἦταν ἀδύνατον τό θεοδόχο καί παρθενικό σῶμα της νά ὑποστεῖ φθορά, σήψη καί διάλυση στόν τάφο ἀκριβῶς διότι ἦταν ἀδιάφθορη ἡ σύλληψη καί ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀδιάφθορη κύηση τοῦ Χριστοῦ συνεπάγεται ἀδιάφθορο τό θάνατο τῆς Θεοτόκου⁴. Ὅπως γράφει καί ὁ Δαμασκηνός: «Ἦς γάρ τικτούσης ἀλώβητος (=ἄφθορος) ἡ παρθενία διέμεινε, ταύτης μεθισταμένης ἀδιάλυτον τό σῶμα πεφύλακται καί πρός κρείττονα καί θειοτέραν ζωὴν μετατίθεται, οὐ διακοπτομένην θανάτῳ, ἀλλ' εἰς ἀπεράντους αἰῶνας αἰῶνων διαιωνίζουσιν»⁵. Καί πάλι: «Ἔδει τῆς ἐν τῷ τίκτειν φυλαξάσης τήν παρθενίαν ἀλώβητον (ἄφθορο), ἀδιάφθορον τηρηθῆναι τό σῶμα καί μετά θάνατον»⁶. Ἡ ἀειπαρθενία καί ἡ θεοτοκία τῆς Παναγίας ἔχουν ὡς ἄμεση συνέπεια τήν ἀφθαρσία τοῦ σώματός της στόν τάφο καί τήν ἐνσώματη μετάστασή της στόν Οὐρανό. Ὅπως ἔχει γραφεῖ: «Πράγματι, τό ἅγιον σῶμα τῆς Θεοτόκου Μαρίας, νεκρωθέν καί ἐν τάφῳ τεθέν, δέν ἀποξενοῦται τοῦ διπλοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ὡς παρθενικοῦ καί ζωοδόχου, ἀλλ' ὑφίσταται τās “συνεπείας” τῶν θεολογικῶν τούτων

ιδιοτήτων Θεοτόκος και Ἁειπάρθενος εἰς τρόπον, ὥστε τὰ τέλη τῆς Θεοτόκου δέν περιορίζονται εἰς τό καθολικόν γεγονός τοῦ θανάτου, ἀλλά περιβάλλονται ὑπό τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου γεγονότος τῆς ἐν τάφῳ ἀφθαρσίας τοῦ παρθενικοῦ σώματος καί τῆς εἰς οὐρανούς μεταστάσεως τοῦ θεομνηστικῶν σώματος»⁷.

Σημειωθῆτω ἐπίσης ὅτι στήν Ὁρθόδοξη θεολογία ἡ Μαρριολογία εἶναι στενά συνυφασμένη μέ τήν Χριστολογία. Τό μυστήριον τῆς Θεοτόκου εἶναι ἄρρηκτα συνημμένο μέ τό μυστήριον τοῦ Χριστοῦ. Ὁ μακαριστός π. Ἁθανάσιος Γιέβτις γράφει σχετικά: «Ἡ περί Παναγίας Θεοτόκου διδασκαλία διά τόν Δαμασκηνόν ὑπάρχει μόνον ἐντός τῆς Χριστολογίας καί ὄχι ὡς μία αὐτόνομος “Μαρριολογία” ἢ ὡς μία “ἀνθρωπολογία” μέ κέντρον τήν ἁγίαν Παρθένον. Ἡ ὀρθόδοξος θεολογία τοῦ Δαμασκηνοῦ δέν εἶναι ἀνθρωπολογία οὔτε «Μαρριολογία», ἀλλ’ ἡ Χριστολογία εἰς τήν ὁποίαν συμπεριλαμβάνεται καί ἡ ἀνθρωπολογία καί ἡ περί Θεοτόκου διδασκαλία»⁸. Ἀντιθέτως στή Λατινική Θεολογία ἡ περί Παναγίας διδασκαλία χωρίζεται καί αὐτονομεῖται ἀπό τήν Χριστολογία. Κατά τόν μακαριστό π. Ἁθανάσιο Γιέβτις «ἡ ρωμαιοκαθολική “Μαρριολογία” πάσχει ἀπό τόν ἀποχωρισμόν τῆς καί τήν ἀνεξαρτητοποίησιν ἀπό τήν Χριστολογία καί τήν Σωτηριολογίαν»⁹.

Ἐπανερχόμενοι στή Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου θά ἀναφερθοῦμε στό λόγο τοῦ Δαμασκηνοῦ, σύμφωνα μέ τόν ὁποῖον ἡ Θεοτόκος, ἀφοῦ ἀποτίθεται στόν τάφο τήν τρίτην ἡμέρα ἐξανίσταται τοῦ τάφου καί μεθίσταται στόν οὐρανό: «Καί οὕτω τό πανάγιον σῶμα τῷ πανευκλεεῖ (=δοξαζόμενο) καί ὑπερφερεῖ (=θαυμαστό) ἀποτίθεται μνήματι κἀντεῦθεν πρός οὐρανίους δόμους μετεωρίζεται (=ἀνυψώνεται) ... ἀλλ’ ὡσπερ τό ἐξ αὐτῆς ἐνυποστάν τῷ Θεῷ Λόγῳ σῶμα (=ἀλλά καθώς τό σῶμα πού ἀπ’ αὐτήν ὁ Θεός Λόγος ἔνωσε μέ τήν ὑπόστασή του), τό ἅγιον καί ἀκήρατον, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐξανίστατο τοῦ μνήματος (=τήν τρίτην μέρα ἀνέστη ἀπό τό μνήμα) οὕτω καί ταύτην ἐξαρπασθῆναι τοῦ τάφου καί πρός τόν Υἱόν τήν μητέρα μεθορμισθῆναι (=ἔτσι καί τούτη ἔπρεπε ἀπό τόν τάφο νά ἀρπακτῆ καί νάβρῃ ἄλλο λιμάνι κοντά στόν Γιό)»¹⁰.

Ἐπίσης ὁ ἱερός Δαμασκηνός ἐν εἶδει διαλόγου τῶν πιστῶν πρός τόν τάφον τῆς Παναγίας γράφει: «Σύ δέ ὦ τάφων ἱερῶν ἱερώτατε, μετά γε τόν ζωαρχικόν τοῦ Δεσπότη τάφον, ὅς πηγῆ ὑπῆρξε τῆς ἀναστάσεως - ὡς γάρ ἐμψύχω σοι διαλέξομαι (=θά σοῦ μιλήσω ὡς νάσουνα ὑπαρξη ζωτανή) - πού χρυσός ὁ ἀκίβδηλος, ὅν ἀποστόλων χεῖρες ἐν σοί ἐθησαύρισαν; πού ὁ πλοῦτος ὁ ἀδαπάνητος; πού τό θεοδόχον κειμήλιον; πού ἡ ἔμψυχος τράπεζα; πού ὁ καινός τόμος (=τό νέο βιβλίον), ἐν ᾧ ἀφράστως ὁ Θεός Λόγος χειρός ἄνευ ἐγγέγραπται; πού ἡ τῆς χάριτος ἄβυσσος; πού τῶν ἱαμάτων τό πέλαγος; πού ἡ ζωοτόκος πηγῆ; πού τό πολυπόθητον σῶμα τῆς Θεοτόκου καί πολυέραστον;

Τί ζητεῖτε ἐν τάφῳ τήν πρός οὐράνια μετεωρισθεῖσαν σκηνώματα; Τί με τῆς φρουρᾶς τάς εὐθύνας εἰσπράττεσθε (=Σάν νάμουν φρουρός τί

μου ζητᾶς εὐθύνες); *Οὐ μοι δύναμις τοῖς θεοῖς ἀντιπείνειν κελεύσασαι* (=Ν' ἀντισταθῶ δέν δύναμαι στίς διαταγές τίς θεῖς). *Τάς σινδόνας καταλιπόν τό σῶμα τό ἱερόν τε καί ἅγιον καί μοι τοῦ ἁγιασμοῦ μεταδεδωκόσ καί μύρου καί εὐωδίας ποιῆσαν ἀνάπλεων* (=γεμάτο) *καί θεῖον ἀπεργασάμενον τέμενος* (=κι ἱερό ναό μ' ἔκανε), *ἀνάρπαστον οἴχεται* (=σά νά τ' ἄρπαξαν ἔφυγε), *δορυφορούντων ἀγγέλων καί ἀρχαγγέλων καί πασῶν τῶν οὐρανίων δυνάμεων*¹¹. Ὁ ἱερός Δαμασκηνός στόν ἀνωτέρω διάλογο παρουσιάζει τόν κενό, τόν ἀδειανό τάφο τῆς Θεοτόκου ὡς ἀπόδειξη ἀναντίλεκτη ὅτι ἐξανέστη τοῦ τάφου καί μέ συνοδεῖα ἀγγέλων καί ἀρχαγγέλων μετετέθη στόν οὐρανό. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ κενός, ὁ ἀδειανός τάφος τοῦ Χριστοῦ εἶναι τεκμήριον ἀδιάσειστον καί ἀποστομωτική ἀπόδειξη τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεώς του.

Ὅμως ἐνῶ στόν Χριστό μιλάμε γιά ἀνάσταση αὐτοῦ, στή Θεοτόκο μιλάμε γιά μετάσταση αὐτῆς. Ὑπάρχει νοηματική διαφορά τῶν δύο λέξεων; Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ἀντιμετωπίζοντας τό πρόβλημα αὐτό συνέλεξε ἀρκετά χωρία Πατέρων, τά ὁποῖα μιλοῦν γιά ἀνάσταση τῆς Θεοτόκου. Τά χωρία αὐτά βρίσκονται στό βιβλίο του *Κῆπος Χαρίτων*, ἔκδ. Σωτηρίου Ν. Σχοινᾶ, Βόλος 1958 (Νομίζω ὅτι ὑπάρχουν καί νεώτερες ἐκδόσεις). Γιά τήν διευκόλυνση τοῦ ἀναγνώστη σημειώνουμε ὅτι τό προκείμενο θέμα ἀναλύει ὁ ἅγιος Νικόδημος στό κεφάλαιο *Ἑρμηνεία τῆς ἐνάτης ὠδῆς τῆς Θεοτόκου* καί πῶς συγκεκριμένα στήν ἑρμηνεία τοῦ στίχου *«ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός»*.

Σημειωτέον ἀκόμη πρὸς ἔτι διευκόλυνση τοῦ ἀναγνώστου ὅτι ἔχω παρουσιάσει τά χωρία αὐτά σέ παλαιότερο ἄρθρο μου στήν *Ὁρθόδοξη Μαρτυρία* (τεῦχος 91, Λευκωσία, Ἄνοιξη - Καλοκαίρι 2010, σσ. 1-6) μέ τίτλο *Τό Πάσχα τῆς Θεοτόκου*. Ἐδῶ ἀπλῶς ἀναφέρουμε τά συμπεράσματα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου στό ἔργο του *Κῆπος Χαρίτων* στήν σελίδα 213 σέ μία ὑποσημείωση ὅπου γράφει τά ἑξῆς: «Τάς μαρτυρίας ταύτας ἐκοπιάσαμεν νά συνάξωμεν καί νά ἐκθέσωμεν ἐδῶ, διά ἐκείνους, ὅπου ἀντιπείνουν οὐκ ὀρθῶς καί λέγουν, ὅτι ἡ Κυρία Θεοτόκος μετέστη μέν, οὐκ ἀνέστη δέ. Εἰ δέ καί ἀπορεῖ τινας, διότι ὡς ἐπί τό πλεῖστον μετάστασιν λέγομεν ἐπί τῆς Θεοτόκου, καί οὐχί ἀνάστασιν. Ἀποκρίνονται τινες λέγοντες, ὅτι ἡ αἰτία τούτου εἶναι, διότι ἡ ἀνάστασις τῆς Θεοτόκου δέν μαρτυρεῖται ὑπό τῆς Γραφῆς, ὡς ἡ ἀνάστασις τοῦ Υἱοῦ τῆς. Ἄλλοι δέ λέγουν διότι, ἡ μετάστασις μέν τῆς Θεοτόκου ὡς κήρυγμα δημοσιεύεται ἡ δέ ἀνάστασις αὐτῆς, ὡς δόγμα σιωπᾶται ἐπειδή, κατά τόν Μέγαν Βασίλειον, τά μέν δόγματα, σιωπᾶται, τά δέ κηρύγματα, δημοσιεύεται. Ἄλλοι δέ ἐπιτυχικώτερον ἀποκρίνονται, ὅτι, λέγοντες μετάστασιν τῆς Θεοτόκου, καί τήν ἀνάστασιν ταύτης περιλαμβάνομεν καί τήν εἰς οὐρανοῦς ἀνάληψιν, καθ' ὅτι ἡ μετάστασις εἶναι γενικωτέρα καί καθολικωτέρα, περιλαμβάνουσα καί τήν ἀνάστασιν καί τήν ἀνάληψιν διότι, καί τό ἀναστηθέν ἐκ τάφου καί τό ἀναληφθέν εἰς οὐρανοῦς, μεθίσταται ἡ δέ ἀνάστασις καί ἀνάληψις εἶναι εἰδικωτέρα».

Βεβαίως ἐπί τῆς Θεοτόκου ὁμιλοῦμε ὄχι μόνο περί ἀναστάσεως

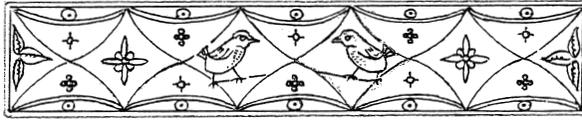
αὐτῆς, ἀλλά καί περί ἀναλήψεως ὄχι βεβαίως μέ τήν ἔννοια τῆς Ἐπι-
 λήψεως τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά μέ τήν ἔννοια τῆς ἐπανασυνδέσεως τῆς
 ψυχῆς καί τοῦ σώματός της καί τῆς ἐνσωμάτου πλέον μεταστάσεώς της
 στόν Οὐρανό. Οἱ Ρωμαιοκαθολικοί πιστεύουν, ἐσφαλμένως, ὅτι ἡ
 Παναγία δέν ἀπέθανε θάνατο πραγματικό, ἥτοι δέν ἀποσυνδέθηκε ἡ
 ψυχή ἀπό τοῦ σώματός της, ἀλλά ἀνελήφθη ἐνσωμάτου στόν Οὐρανό.
 Αὐτή ἡ πεπλανημένη δοξασία εἶναι ἀπόρροια τῆς ἐπίσης πεπλανημένης
 δοξασίας τους περί ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Θεοτόκου. Ἐπομένως
 πιστεύουν λανθασμένως ὅτι ἡ Θεοτόκος δέν ἦταν φορεῦς τοῦ προπα-
 τορικοῦ ἁμαρτήματος, ἄρα δέν ὑπέκειτο στό θάνατο. Ὅθεν δέν ἀπέθα-
 νε θάνατο πραγματικό, ἀλλά ζωντανή μετετέθη στους Οὐρανούς. Ἡ
 Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πιστεύει ὅτι ἡ Θεοτόκος ἦταν φορεῦς τοῦ προπα-
 τορικοῦ ἁμαρτήματος, ἀφοῦ ἐγεννήθηκε μέ φυσιολογικό τρόπο,
 ὅπως ὅλοι - πλήν τοῦ Χριστοῦ - οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἐκαθαρίσθη ἀπό
 τό προπατορικό ἁμάρτημα κατά τόν Εὐαγγελισμόν της¹². Ἐπομένως,
 ὅπως ἦδη ἔχουμε σημειώσει, ἀπέθανε θάνατο πραγματικό, ἐτάφη κανο-
 νικά, μετά τρεῖς ἡμέρες ἐπανασυνδέθηκε ἡ ψυχή μέ τό σῶμα της, ἥτοι
 ἀνέστη καί μετετέθη στους Οὐρανούς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. ΘΗΕ, τόμος 7ος, λῆμμα «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου».
2. Βασιλείου Στεφανίδου, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*, τρίτη ἔκδοσις, ἐκδοτικός οἶκος Ἀστήρ, Ἀθήναι 1970, σελ. 317.
3. Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Θεοτόκος*, Ἐγκώμιον Α΄ εἰς τήν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, κεφ. 10, κείμενο - εἰσαγωγή - σκόλια Ἀθανασίου Γιεβτιτς, Ἀποστολική Διακονία, Ἀθήνα 2010, σελ. 128.
4. Ἀμαλίας Σπουρλάκου - Εὐτυχιάδου, *Ἡ Παναγία Θεοτόκος τύπος χριστιανικῆς ἀγιότη-
 τος*, διατριβή ἐπί διδακτορία, Ἀθήναι 1990, σελ. 74.
5. Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *ὁ.π.*, σελ. 128.
6. Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *ὁ.π.*, σελ. 180.
7. Ἀμαλίας Σπουρλάκου - Εὐτυχιάδου, *ὁ.π.*, σελ. 62.
8. Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *ὁ.π.*, σελ. 24.
9. Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *ὁ.π.*, σελ. 39.
10. Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *ὁ.π.*, σελ. 178-179, 180-181. Μετάφραση Καίτης Χιω-
 τέλλη.
11. Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *ὁ.π.*, σελ. 186-187, 188-189. Μετάφραση Καίτης Χιω-
 τέλλη.
12. Ἀμαλίας Σπουρλάκου - Εὐτυχιάδου, *ὁ.π.*, σελ. 560-561.

ΦΩΤΙΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ
 Διδάκτωρ Φιλοσοφίας

Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Κ. Ἰωάννου
ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

εκατρείς καί πλέον αἰῶνες πέρασαν ἀπό τότε πού ἀκούστηκαν γιά πρώτη φορά οἱ ἐμβληματικές στροφές τοῦ « Ἀκαθίστου Ὑμνου», στό σεμνό ναό τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν στήν Κωνσταντινούπολη. Ἀπό τότε καί μέχρι σήμερα «οἱ χαιρετισμοί» εἶναι μιά ἀπό τίς πιο ἀγαπημένες ἀκολουθίες τῶν χριστιανῶν. Κάθε φορά πού ἔρχεται ἡ ἀνοίξη, μαζί μέ τήν Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, οἱ χριστιανοί μαζεύονται μέ τήν ἴδια λαχτάρα στούς ναούς, μέ τήν ἴδια συγκίνηση, γιά νά νιώσουν τά οὐράνια μηνύματα μέσα ἀπό τόν ἐμπνευσμένο κανόνα πού ψάλλεται ἀπό τούς βυζαντινοὺς χορούς καί τά χαρακτηριστικά «Χαῖρε» πού ἐκφωνοῦν μελωδικά οἱ ἱερεῖς ὡς ἄλλοι «ἀγγελοι» πρὸς τό πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ ὩΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ.

Οἱ ὁμορφες καί οὐράνιες ψαλμωδίες, σέ συνδυασμό μέ τόν στολισμό τῆς Εἰκόνας καί τοῦ Ναοῦ καί τό μοσχομύριστο Λιβάνι, σέ ἀναβιβάζουν σέ ἄλλους ὀρίζοντες, ἐνισχύοντας ἔντονα τήν πίστη καί τήν ἐλπίδα σέ κάθε πονεμένη ψυχή. Οἱ χαιρετισμοί ἔγιναν γιά τούς Ἑλληνας περισσότερο ἐθνικό τραγούδι, πού συνδέθηκε διά τῆς « Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ» μέ τούς ἐθνικούς ἀγῶνες γιά ἀπελευθέρωση ἀπό τούς κατά καιρούς κατακτητές, ἀλλά καί ἀπό αὐτόν, τόν καί' ἐξοχόν ἀντίπαλο τοῦ κάθε χριστιανοῦ, τόν διάβολο καί τήν ἁμαρτία. Ἐνα τραγούδι πού σάν ἐθνικός ὕμνος σκορπᾶ ρίγη συγκινήσεως καί εἶναι πάντα ἐπίκαιρος καί ἀσκεῖ τήν ἴδια ἐπίδραση σέ κάθε χριστιανική ψυχή, ὅπου καί νά βρίσκεται. Εἴτε σέ μεγαλοπρεπεῖς καί λαμπροὺς ναούς, εἴτε σέ ταπεινά ξωκλήσια, σέ σπηλιές καί σκῆτες, σέ λόφους καί πεδιάδες. Ὅπου καί νά βρεθεῖ κάποιος, θά σταυροκοπηθεῖ καί θά συγκινηθεῖ τό ἴδιο, ἄν νιώθει τήν Παναγία ὡς μητέρα καί μεσίτρια στόν Υἱό καί Θεό τῆς.

Ἡ ψαλμωδία τοῦ « Ἀκαθίστου Ὑμνου» εἶναι πάντα ἐπίκαιρη καί ἔρχεται σέ κάθε ἐποχή νά ἐνώσει πνευματικά ὅ,τι χωρίζει ἡ κτηνώδης βία μεταξύ τῶν λαῶν ἀλλά καί ἡ «πολιτισμένη ἀδικία» στήν καθημερινότητά μας. Ἡ Παναγία γίνεται μητέρα τοῦ Θεοῦ ἀλλά καί ὅλου τοῦ γένους τῶν χριστιανῶν, σέ ὅλη τή γῆ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ.

Χαῖρε γαστήρ ἐνθέου σαρκώσεως! Χαῖρε ἡ παρθενίαν καί λοχείαν

zeugnusa! Γίνεται ἡ Θεοδόχος γαστέρα, ἡ μοναδική γυναίκα ὄλων τῶν αἰώνων πού μέ τήν θετική της ἀνταπόκριση στό Θεῖο κάλεσμα ἔγινε ἡ αἰτία νά ἐνώθει ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ. Ἔρχεται νά σμίξει τά ἀνόμοια καί τά ἀντίθετα, πάνω καί πέρα ἀπό τήν ἀνθρώπινη λογική. Ὑπηρετώντας τήν ἀγία ὑπέρβαση, τά φοβερά καί ἀκατανόητα στούς θνητούς καί πεπερασμένους.

Γίνεται Θεοτόκος. Γίνεται ἡ ἀπαρχή, ὥστε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νά μποροῦν νά ζήσουν αὐτόν τόν τρόπο ἔνωσης τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπινου. Ἐκείνη κατά φύσιν, ἐμεῖς κατά χάριν. Μᾶς δίνει τό ὕψιστο προνόμιο νά μετέχουμε στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, νά κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, νά κατοικεῖ ὁ ἴδιος ὁ Θεός μέσα στήν ὑπαρξή μας.

«Χαίρει ἡ κτίσις ὅλη» ὅταν ψάλλονται οἱ χαιρετισμοί τῆς Θεοτόκου. Οἱ οὐρανοί ἀγάλλονται, καί οἱ στρατιές τῶν οὐρανίων ταγματίων πανηγυρίζουν κάθε φορά πού οἱ χριστιανοί σέ σύναξη μέ τόν ὠραιότατο αὐτό ὕμνο τό πρόσωπο τῆς τιμιωτέρας τῶν Χερουβεὶμ καί ἐνδοξοτέρας τῶν Σεραφεὶμ.

Σκιρτᾷ καί ἡ πάναγνη μητέρα μας, πού βρίσκεται στά δεξιά τοῦ Υἱοῦ της, σάν βλέπει πλῆθος ἀπλῶν ἢ ἐπισήμων ἀνθρώπων, μοναχῶν καί μοναζουσῶν, πονεμένων καί κατατρεγμένων, νά ἀναφέρονται σ' αὐτήν καί νά τήν ὕμνοῦν μέ τό ὑπέροχο αὐτό τραγούδι, πού εἶναι μεστό νοημάτων καί φράσεων ἀπείρου κάλλους καί βάθους πνευματικοῦ. Μέ τόν ὠραιότατο αὐτό «χαιρετισμό» πού ἀντηχεῖ σάν ἐφάμιλλη παραλλαγή τοῦ Θεοῦ καί οὐράνιου ἐκείνου χαιρετισμοῦ, πού ἀνήκει μόνο σ' αὐτήν, ἀφοῦ μόνο σ' αὐτήν καί σέ καμία ἄλλη γυναίκα δέν βρῆκε τήν ἀνταπόκριση καί τήν ἐκπλήρωση τοῦ Θεόσταλτου αὐτοῦ καί σωτήριου γιά τήν κτίση μὲνύματος.

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ.

Ὡς πρὸς τό περιεχόμενό τους οἱ Χαιρετισμοί ἐμπερικλείουν σέ ποιητική μορφή, μέ πανέμορφα λόγια, ἀρχικά τίς βασικές διδασκαλίες τῆς Ὁρθοδοξίας γιά τό Χριστό καί τήν ἐνανθρώπισή του, ἀλλά τόν καθοριστικό ρόλο τῆς Παναγίας μητέρας μας, γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, τήν ἀγνότητα καί τήν ἀγιότητα της. Ἐξ ἄλλου, ὑποδεικνύει καί τόν ἀγώνα τοῦ ἀνθρώπου γιά ἔνωση μέ τό Θεό, πάντα μέ τήν βοήθεια καί τήν συνδρομή τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Παναγίας στόν ἀγώνα αὐτό.

Ὡς ποίημα, ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἢ ἀλλιῶς Χαιρετισμοί, εἶναι γραμμένο τόν 6ο αἰώνα μ.Χ., μᾶλλον ἀπό τόν ἅγιο Ρωμανό τόν Μελωδό, ἕναν ἀπό τούς μεγαλύτερους ἐλληνόγλωσσους ποιητές ὄλων τῶν ἐποχῶν. Τό ποίημα πού λέγεται καί «κοντάκιο», ἔχει 24 στροφές «οἴκους», οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν κατά σειρά, τά 24 γράμματα τῆς ἀλφαβήτου.

Η ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.

Ἐφορμή γιά νά καθιερωθεῖ ἡ τακτική ψαλμώδηση τοῦ κοντακίου αὐτοῦ, ἦταν ἡ θαυμαστή διάσωση ἀπό τούς Ἐβάρους πολιορκητές, κατά τόν 7ο αἰ. μ.Χ. τοῦ λαοῦ τῆς Κωνσταντινούπολης, μετά ἀπό παρέμβαση τῆς Παναγίας. Ὅλοι τότε μαζεύτηκαν στό ναό τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν καί ὄρθιοι ἔψαλαν τόν Ἀκάθιστο Ὑμνο, ὅπως λέει καί τό ὄνομά του. Τότε γράφτηκε καί ἀκούστηκε γιά πρώτη φορά παράλληλα μέ τόν ὠραιότατο ὕμνο «Τό προσταχθέν μυστικῶς λαβῶν ἐν γνώσει...», τό πασίγνωστο τροπάριο «Τῆ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τά Νικητήρια...» πού ἔμελλε νά γίνει καί ὁ «Ἐθνικός Ὑμνος» σέ ὅλους τούς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες τοῦ ἔθνους ἀλλά καί τούς προσωπικούς ἀγῶνες τοῦ καθενός γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς του.

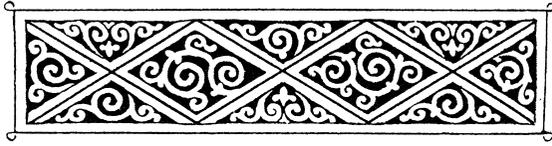
Καί εἶναι ἱστορική πραγματικότητα ὅτι οἱ χριστιανοί νιώθουν τεράστια εὐγνωμοσύνη πρὸς τήν Παρθένο καί Θεοτόκο Μαρία, πού ἔγινε «σκέπη καί κραταίωμα, τεῖχος καί ὀχύρωμα καί βοήθεια τῶν πιστῶν δεομένων της». Τεῖχος καί ὀχύρωμα, ὡς ἓνα ἰσχυρό πνευματικό ὀχυρό πού ἀποκρούει τά «πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ», τά καθ' ἡμῶν δολίως κινούμενα. Εἶναι ἡ Παναγία Μητέρα μας, «ἡ τῶν ἀηλιτισμένων μόνη ἐλπίς καί τῶν πολεμουμένων βοήθεια», σέ πνευματικό ἐπίπεδο ἀλλά καί σέ ὅλες τίς ἀνάγκες τῆς ζωῆς, προσωπικές καί ἐθνικές.

ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ ΩΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ.

Ὅσο καί νά προσπαθοῦν κάποιοι σήμερα νά ἀποδομήσουν τό κύρος καί τήν ἀξία τῆς Παναγίας Μητέρας μας «πρὸς κέντρα λακτίζουν» καί οἱ ἴδιοι ματώνουν. Ἡ χάρις τῆς Παναγίας εἶναι βαθιά ριζωμένη στήν ὀρθόδοξη καί συλλογική συνείδηση τῶν Ἑλλήνων περισσότερο, πού σέ κάθε περίπτωση ἐχθρικής ἐπιβουλῆς, πολεμοῦσαν γιά «τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη τήν ἀγία καί τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερία». Καί εἶναι ἀπειρες οἱ περιπτώσεις περιγραφῆς σωτήριων περιστατικῶν σέ ἀγωνιστές τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀμυντικῶν καί ἀπελευθερωτικῶν ἀγῶνων τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Κύπρου.

Ἀκόμα καί αὐτή ἡ φύση γύρω μας συμμετέχει στήν χαρά τῶν πιστῶν, ἀφοῦ φρονίζει νά στολιστεῖ καί αὐτή μέ τά πρῶτα ἄνθη της, τά κρίνα καί τούς μενεξέδες στά πεδινά, ἀλλά καί μέ τά λεγόμενα «δάκρυα τῆς Παναγίας» εἰς τά βραχώδη καί ἀπόκρημα ὄρεινά. Λές καί ἐπιδιώκει νά προσφέρει τά δικά της ἀνοιξιάτικα ἄνθη γιά νά σμίξουν μέ τό «ἄνθος τό ἀμάραντον», ἀγκαλιάζοντας τήν ἀγία εἰκόνα της, ἐκεῖ πού θά γίνουν ἓνα μέ τά χεῖλη «τῶν εὐσεβῶς προσκυνούντων», ἐκεῖ πού σμίγονται οἱ σκέψεις, οἱ καρδιές καί οἱ προσευχές τῶν ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων, ὡς ἐπίγεια καί οὐράνια κοινωνία τῶν ἀγωνιζομένων χριστιανῶν.

Πρωτοπρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ
Θεολόγος

Χριστόδουλου Βασιλειάδη

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟ

τὴν ὀρθόδοξην Ἐκκλησίαν ἔχουμε ποικίλους Παρακλητικούς Κανόνες. Οἱ ἀρχαιότεροι καὶ πλέον συνήθεις εἶναι δύο, ὁ Μικρὸς καὶ ὁ Μεγάλος Παρακλητικὸς Κανόνας πρὸς τιμὴν καὶ οἱ δύο τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ὁ Μικρὸς Παρακλητικὸς Κανόνας εἶναι ποίημα Θεοστηρίκου μοναχοῦ, ὡς ἀναγράφεται, ὁ δὲ Μεγάλος εἶναι ποίημα Θεοδώρου Δούκα τοῦ Λασκάρως¹. Ὁ Θεοστήρικτος μοναχὸς ἔζησε τὸν ἕνατο αἰῶνα².

Οἱ δύο Παρακλητικοὶ Κανόνες εἶναι ἀκολουθίαι τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ Μικρὸς ψάλλεται ἐναλλάξ μὲ τὸν Μεγάλον ἀπὸ τὴν 1η μέχρι 15η Αὐγούστου. Ψάλλεται ἐπίσης καὶ σὲ κάθε δύσκολη περίστασις καὶ θλίψη, στὴν ὁποία μπορεῖ νὰ βρῆται ὁ πιστός. Μὲ τὸν Παρακλητικὸν Κανόνα ὁ χριστιανὸς ζητεῖ ἀπὸ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τίς πρεσβεΐαις τῆς πρὸς τὸν Κύριον, προκειμένου νὰ εἰσακουστοῦν τὰ αἰτήματά του καὶ νὰ εὐδοιωθῶν οἱ κατὰ Θεὸν στόχοι του. Ὁ Μικρὸς Παρακλητικὸς Κανόνας ψάλλεται στοὺς ἱερούς ναοὺς, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ψαλῆ καὶ στὰ σπίτια τῶν πιστῶν, σὲ νοσοκομεῖα καὶ ἀλλοῦ. Ὅπως τὸ λέγει καὶ ἡ ὀνομασία του ἔχει χαρακτῆρα παρακλητικὸν καὶ ἱκετευτικόν.

Τόσο ὁ Μικρὸς ὅσο καὶ ὁ Μεγάλος Παρακλητικὸς Κανόνας ἔχουν ὀκτῶ ᾠδές. Οἱ ᾠδές τοῦ Κανόνα εἶναι ὁμάδες, οἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουν συνήθως τὸν εἰρμόν καὶ τέσσερα τροπάρια. Τόσο ὁ εἰρμός ὅσο καὶ τὰ τροπάρια τῶν ᾠδῶν τοῦ Κανόνα βασίζονται καὶ ἀντλοῦν τὸ περιεχόμενό τους ἀπὸ τίς ἑννέα ᾠδές τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὀκτῶ στὴν Παλαιὰ καὶ μία στὴν Καινὴ Διαθήκην. Οἱ ᾠδές τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἔχουν συντεθεῖ ἀπὸ διάφορα πρόσωπα καὶ σὲ ποικίλες περιστάσεις. Ἡ πρώτη καὶ δευτέρα ᾠδή εἶναι τοῦ προφήτου καὶ θεόπτη Μωυσῆ, ἡ τρίτη τῆς ἁγίας προφήτιδος Ἄννας, μητέρας τοῦ προφήτου Σαμουὴλ, ἡ τέταρτη τοῦ προφήτου Ἀββακούμ, ἡ πέμπτη τοῦ προφήτου Ἡσαΐα, ἡ ἕκτη τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ, ἡ ἑβδόμη καὶ ἡ ὄγδοη τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν, Ἀνανία, Ἀζαρία καὶ Μισαήλ, (Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναγῶ) καὶ ἡ ἕνατη τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καθὼς καὶ τοῦ προφήτου Ζαχαρία, πατέρα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Πρόδρομου. Οἱ εἰρμοὶ τοῦ Κανόνα εἶναι τὰ πρότυπα τροπάρια, βάσει τῶν ὁποίων ψάλλονται πανομοιότυπα τὰ τροπάρια κάθε ᾠδῆς.

Στὴν ἀρχή, ὅπως ὅλες οἱ ἀκολουθίαι, ἔτσι καὶ ὁ Μικρὸς Παρακλητι-

κός Κανόνας, ξεκινᾷ μέ τήν ἐκφώνηση τοῦ ἱερέα «Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν, πάντοτε, νῦν καί ἀεί καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἄμην»³. Ἀκολουθῶς ὁ ἀναγνώστης ἀναγινώσκει τόν ρμβ' (142^ο) ψαλμό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, «Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευκῆς μου...». Κατόπιν οἱ ψάλτες ψάλλουν ἐναλλάξ τό «Θεός Κύριος, καί ἐπέφανεν ἡμῖν,...», μέ τούς στίχους του. Ἐπειτα ψάλλονται τά τροπάρια, «Τῆ Θεοτόκῳ ἐκτενωῶς νῦν προσδράμωμεν,...», Δόξα, καί νῦν «Οὐ σιωπήσομεν ποτέ, Θεοτόκε...». Μετά ἀναγινώσκειται ὁ ν' (50^{ος}) ψαλμός, «Ἐλέησον με, ὁ Θεός,...»⁴. Στή συνέχεια ψάλλεται ὁ Κανόνας «Ἐγγράν διωδεύσας ὡσεὶ ξηράν,...». Αὐτός ἀποτελεῖται ἀπό ὀκτώ ᾠδές, (ἡ δευτέρη παραλείπεται) Μετά τήν τρίτη ᾠδή ὁ δεξιός ψάλτης ψάλλει τό Κάθισμα «Πρεσβεία θερμή, καί τεῖχος ἀπροσμάχητον,...». Ἀφοῦ τελειώσουν τά τροπάρια τῆς στ' (6^{ης}) ᾠδῆς, ψάλλεται τό Κοντάκιον «Προστασία τῶν Χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε,...». Ἀκολουθῶς ψάλλεται τόν Α' ἀντίφωνο τῶν ἀναβαθμῶν τοῦ δ' ἤχου «Ἐκ νεότητός μου...» καί ὁ ἱερέας ἀναγινώσκει τό Εὐαγγέλιο. Ἀφοῦ τελειώσει τό Εὐαγγέλιο οἱ ψάλτες ψάλλουν τό «Πάτερ, Λόγε, Πνεῦμα...», «Ταῖς τῆς Θεοτόκου», «Μή καταπιστεύσης με...», «Οὐδεὶς προστρέχων ἐπί σοί...» καί «Μεταβολή τῶν θλιβομένων...». Ἐπειτα ὁ ἱερέας λέγει τό «Σῶσον, ὁ Θεός, τόν λαόν σου» καί ἀκολουθεῖ ἡ ζ', η' καί θ' ᾠδή τοῦ Κανόνα. Στή συνέχεια ψάλλεται τό «Ἄξιον ἐστίν ὡς ἀληθῶς...» καί ἀκολουθοῦν τά Μεγαλυνάρια πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου καί τό τρισάγιον. Μετά ψάλλονται τρία τροπάρια «Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς...», «Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς...», «Τῆς εὐσπλαχνίας τήν πύλην...» καί ὁ ἱερέας «Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός...», ὅπου μνημονεύει πάλιν τά ὀνόματα, ὑπὲρ ὧν τελεῖται ἡ Παράκλησις. Τέλος γίνεται ἀπόλυση καί μετὰ ἀπὸ αὐτήν, ἐν ὄσφ οἱ χριστιανοὶ ἀσπάζονται τήν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, ψάλλονται τά τροπάρια «Πάντων προστατεύεις...», «Πάντων θλιβομένων...», «Δέσποινα πρόσδεξαι...» καί «Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου...» καί ὁ ἱερέας «Δι' εὐχῶν...». Κατὰ τίς πρώτες δεκαπέντε μέρες τοῦ Αὐγούστου, ὅπου ψάλλονται ἐναλλάξ ὁ Μικρὸς καί ὁ Μεγάλος Παρακλητικὸς Κανόνας, ἀντὶ τῶν τροπαρίων αὐτῶν ψάλλονται τὰ ἔξης Ἐξαποστειλάρια: «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων...». «Ὁ γλυκασμός τῶν ἀγγέλων...», «Καί σέ μεσίτριαν ἔχω...» καί «Χρυσοπλοκῶτατε πύργε...».

Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος εἶναι ἡ τιμιώτερα τῶν Χερουβὶμ καί ἐνδοξοτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ. Δέν ἔχει ἁμαρτίσει ποτέ, ἀπλᾶ ὡς ἀνθρώπινος γόνος εἶχε καί αὐτή τό προπατορικό ἁμάρτημα. Αὐτό, μέ τόν Εὐαγγελισμό της ἀπὸ τόν ἀρχάγγελο Γαβριήλ καί με τήν ἀποδοχὴ τοῦ χαρμόσυνου μηνύματος, ἀπαλείφθηκε. Ἔτσι ἡ ἀπόκριση στὸν ἀρχάγγελο Γαβριήλ «Ἴδού ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τό ρῆμά σου», ἔγινε γιὰ αὐτήν τό βάπτισμά της, ἀφοῦ μέ τό βάπτισμα, πού τελοῦν οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς ἀπαλείφεται ἀπὸ τούς βαπτιζομένους τό προπατορικό ἁμάρτημα καί ὅποιες τυχόν ἁμαρτίες ἔχουν διαπράξει μέχρι ἐκείνη τήν στιγμή⁵. Ἡ Παναγία ὅμως οὐδέποτε ἁμάρτησε, οὔτε

μέ τή σκέψη, οὔτε μέ τά λόγια, οὔτε μέ πράξη· γι' αὐτό καί ἔγινε δοχεῖο τοῦ ἀχωρήτου καί βίασασε στά σπλάχνα της γιά ἔννεα μῆνες τό δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἡ Παναγία πρεσβεύει ἀδιαλείπτως στόν Θεό γιά ὀλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα. Βρίσκεται στό μεθόριο μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπου. Μέ τήν καθαρότητά της ἔχει ἀνεβεῖ πάνω ἀπό τίς ἀγγελικές δυνάμεις. Οἱ χριστιανοί σέ ὀλόκληρο τόν κόσμο ἐπικαλοῦνται σέ κάθε δύσκολη στιγμή τίς πρεσβεῖες τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Εἶναι ἀναρίθμητα τά θαύματα, πού ἔχει τελέσει ἡ Θεοτόκος, προκειμένου νά βοηθήσῃ τόν ἀνθρώπο. Ταῖς αὐτῆς ἁγίαις πρεσβεΐαις, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν, ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς. Ἄμην.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Βλ. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, *Ὁ Μέγας Παρακλητικός Κανών*, Μουσικό κείμενο κατά τό πατριαρχικό ὕψος, Ἐκδόσεις Ἁγία Ταῖσία, Λευκωσία 1997, σσ. z'-n'.

2. Κάποιοι πιστεύουν ὅτι ὁ Μικρός Παρακλητικός Κανόνας εἶναι ποίημα τοῦ μητροπολίτη Νικαίας Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητή, ὁ ὁποῖος ἔζησε πάλιν τόν ἔνατο αἰῶνα, ἐνῶ ἄλλοι ἀποδίδουν τόν Μικρό Παρακλητικό Κανόνα στόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Δαμασκνό.

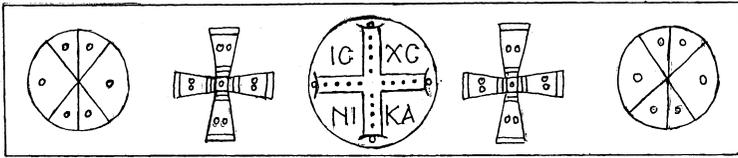
3. Ὄταν δέν ὑπάρχει ἱερέας, τότε ὁ ἀναγνώστης λέγει «Δί' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς Ἄμην». Αὐτό γίνεται ὅταν κάνουμε ὅποια-δήποτε ἀκολουθία χωρίς ἱερέα. Ὄπου ἔχει ἐκφώνηση ὁ ἱερέας, ὁ ἀναγνώστης, ἀπόντος τοῦ ἱερέα, λέγει «Δί' εὐχῶν...».

4. Ἄς σημειώσουμε ὅτι ὁ 50^{ος} ψαλμός εἶναι ὁ πῶ δημοφιλῆς καί πῶ πολυχρησιμοποιημένος ψαλμός. Τόν βρίσκουμε σέ πολλές ἀκολουθίες καί μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας. Τόν ἔγραψε ὁ προφητάνακτας Δαβίδ, ὅταν μετενόησε ἀπό τό διπλό ἁμάρτημα τοῦ φόνου καί τῆς μοιχείας, στό ὁποῖο ὑπέπεσε. Γι' αὐτό καί ὁ ψαλμός αὐτός κατατάσσεται στούς ψαλμούς μετανοίας.

5. Εἶναι σημαντικό νά γνωρίζουμε ὅτι μέ τό βάπτισμα καθαρίζεται ὁ ἀνθρώπος ἀπό ὅλες του τίς ἁμαρτίες, ἀκόμη καί τίς σαρκικές. Γι' αὐτό καί ὅταν ὁ ἀνθρώπος ὑποπέσῃ σέ σαρκικές ἁμαρτίες πρῖν τό βάπτισμα, καί ἀκολουθῶς βαπτιστεῖ, αὐτές δέν ἀποτελοῦν κώλυμα ἱερωσύνης. Βλέπε τόν Ἅγιο Αὐγουστῖνο, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε ἐξώγαμο παιδί προτοῦ βαπτιστεῖ, καί ἀφοῦ βαπτίστηκε χειροτονήθηκε σέ ἐπίσκοπο Ἰππῶνος τό 396. Βλ. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, *Τά κωλύματα ἱερωσύνης*, Ἐκδόσεις Ἁγία Ταῖσία, Λευκωσία 2021.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Χριστάκη Εύσταθίου

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟ

Ἱ Παρακλητικοί Κανόνες, Μικρός καί Μεγάλος, πού ψάλλονται πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, εἶναι ἀπὸ τῆς πύθ λαοφιλεῖς ἀλλὰ καὶ κατανυκτικὲς ἀκολουθίες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἡ ὄνομασία «Παρακλητικοί» συνδέεται μὲ τὸ περιεχόμενο τῶν ἐν λόγῳ Κανόνων. Συγκεκριμένα, οἱ πιστοὶ παρακαλοῦν, ἱκετεύουν τὴν Παναγία γιὰ νὰ μεσιτεύει καὶ πρεσβεύσει πρὸς τὸν Υἱὸ τῆς («πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέσις μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότης») πρὸς ἐκλήρωση τῶν αἰτημάτων τους καὶ μάλιστα μὲ μίᾳ ἀμεσότητι («τάχυνον εἰς πρεσβείαν καὶ σπεῦσον εἰς ἱκεσίαν»).

Ἰδιαίτερα οἱ Κανόνες αὐτοὶ ἔχουν τὴν ξεχωριστὴ θέση τους τὸν Αὐγούστο πού εἶναι ὁ μῆνας τῆς Παναγίας. Ἡ ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως, τὸ Πάσχα τοῦ Καλοκαιριοῦ ὅπως τὸ ὀνομάζει ὁ λαὸς μέσα ἀπὸ τὴν εὐσέβειά του, πού τοποθετήθηκε στὸ μέσο τοῦ μῆνα αὐτοῦ συνετέλεσε τὰ μέγιστα ὥστε οἱ ἡμέρες του νὰ ἔχουν ἓνα θεομητορικό χαρακτήρα. Ἔτσι, οἱ 14 πρῶτες μέρες ἀποτελοῦν τὰ προεόρτια τῆς μεγάλης αὐτῆς ἑορτῆς καὶ οἱ ὑπόλοιπες τὰ μεθεόρτια. Ἡ ἀκριβὴς προεόρτιος ἡμέρα εἶναι 14η τοῦ μῆνα, ἡ ὁποία στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία διανθίζεται μὲ εἰδικὰ τροπάρια πού εἶναι ἑναρμονισμένα μὲ τὸ περιεχόμενο τῆς ἑορτῆς. Ὅλες, ὅμως, οἱ πρὸ τῆς ἑορτῆς ἡμέρες συνιστοῦν τὸ προπαρασκευαστικὸ στάδιο, συνοδευόμενες μάλιστα καὶ μὲ νηστεία, γιὰ τὸν ἀρμόζοντα ἑορτασμό τῆς Κοίμησης τῆς Θεοτόκου. Σ' αὐτή, λοιπόν, τὴ βάση καὶ θεολογικὴ προσέγγιση στηρίχθηκε ἡ Ἐκκλησία ὅταν τῆς πρῶτες μέρες τοῦ μῆνα αὐτοῦ τοποθετεῖ τὴν ἀκολουθία τῶν Παρακλητικῶν Κανόνων πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Προεξάρχουν ὠραιότατοι ὕμνοι, πού συνέθεσαν οἱ ἱεροὶ ποιητὲς καὶ ὕμνογράφοι. Οἱ δύο ἀκολουθίες ψάλλονται ἐναλλάξ μὲ τὸ ὄνομα «Μικρός» καὶ «Μέγας» Παρακλητικὸς Κανόνας καὶ ἔτσι ἀναγράφονται στὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅπως σημειώνει ὁ Καθηγητὴς Ἰωάννης Φουντούλης, οἱ δύο Κανόνες ὀνομάζονται καὶ Μικρὰ καὶ Μεγάλῃ Παράκληση, παρόλο ὅτι ἔχουν ἴσο ἀριθμὸ τροπαρίων (32 συνολικά ὁ καθένας, 4 σὲ κάθε ὠδή). Ὅσотно, ὅπως ἐπισημαίνει, τὰ τροπάρια καὶ οἱ εἰρμοὶ τοῦ Μεγάλου Κανόνα εἶναι ἐμφανῶς ἐκτενέστερα. Ὅμως καὶ πάλι, κατὰ τὴν ἀποψή του, αὐτὸ

δέν είναι αρκετό γιά νά αἰτιολογήσει τό ἐπίθετο «Μέγας». Ὡς σπουδαιότερο λόγο τῆς διάκρισής τους ἀναφέρει ὅτι ὁ Μέγας Παρακλητικός Κανόνας ψάλλεται πανηγυρικότερα, ἰδιαίτερα κατά τήν περίοδο τοῦ Δεκαπενταυγούστου, ὅπως δείχνουν καί τά Ἱεξαποστειλάρια: «Ἀποστολοι ἐκ περάτων συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῆ τῷ χωρίῳ κηδεύσατέ μου τό σῶμα, καί σύ, Υἱέ καί Θεέ μου, παράλαβέ μου τό πνεῦμα».

Ἡ ἔρευνα δέν εἶναι ἐπαρκής ὡς πρός τίς ἱστορικές συγκυρίες πού ὀδήγησαν στήν ποίηση τῶν Κανόνων ἀλλά καί στήν ὀριστικοποίηση τῆς μορφῆς τους. Αὐτό, ὅμως, πού θεωρεῖται βέβαιο εἶναι ὅτι ὁ Μέγας Παρακλητικός Κανόνας εἶναι ποίημα τοῦ αὐτοκράτορα τῆς Νικαίας Θεοδώρου Β΄ Δούκα, τοῦ Λασκάρεως. Ὁ τίτλος τοῦ Δούκα δείχνει ὅτι μᾶλλον συνέθεσε τόν Κανόνα πρὶν ἀνέλθει στό θρόνο τῆς Νικαίας, τόν Νοέμβριο τοῦ 1254. Ἡ σύνθεση τοῦ Κανόνα ἀπό τόν Θεόδωρο συνδέεται μέ θαῦμα τῆς Παναγίας, ὅταν ὑπέφερε ἀπό κάποια ἀσθένεια, ψυχικῆς φύσεως.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

Ἡ διάδοση τοῦ Μεγάλου Παρακλητικοῦ Κανόνα ἦταν ἀστραπιαία. Διαδόθηκε στίς μονές τῆς Νικαίας καί ὅπως εἰκάζεται διαμορφώθηκε σέ ἀκολουθία ἀπό τούς μοναχούς τῶν Σωσάνδρων ἢ ἀκόμα καί τῶν γύρω μοναστηριῶν. Πληροφορούμαστε ὅτι ἐπί τῆς βασιλείας τοῦ Θεοδώρου ὁ Κανόνας χρησιμοποιεῖται ἤδη μέ τή σημερινή του μορφή ὡς Μεγάλη Παράκληση σάν βασιλική ἀκολουθία. Ὑπάρχουν διάφορες πάντως ἐκδοχές γιά τή χρήση καί τῆς Μικρῆς Παράκλησης, πού ἀνάγεται σέ προγενέστερο χρονικό πλαίσιο, μέ κάποιες ἀπ' αὐτές νά συνδέονται μέ τό ἀσβεστο μίσος πού προέκυψε μεταξύ δύο βασιλικῶν δυναστειῶν, τοῦ Θεοδώρου Λασκάρεως καί τοῦ Μιχαήλ Παλαιολόγου. Ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει ὁ Μέγας Παρακλητικός Κανόνας παρέμεινε σέ χρήση μόνο κατά τή νηστεία τοῦ Δεκαπενταυγούστου, ἐνῶ βαθμιαία ἄρχισε νά ἐναλλάσσεται μέ τόν Μικρό, ὁ ὁποῖος διαδόθηκε ἐξ ἴσου εὐρέως καί χρησιμοποιεῖται καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ χρόνου «εἰς πᾶσαν περίστασιν». Εἶναι πάντως ἄγνωστο πότε καθιερώθηκε λειτουργικά ἡ ἐναλλακτική χρήση τῶν δύο Παρακλήσεων κατά τό Δεκαπενταύγουστο. Ἴσως ἀρκετά χρόνια μετά ἀπό τό θάνατο τοῦ Μιχαήλ καί ἀφοῦ ξεθώριασαν οἱ διαφορές τῶν δύο δυναστειῶν.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ὅπως σημειώνουν οἱ ἐρευνητές Νικόλαος Τωμαδάκης καί Ἰωάννης Φουντούλης, ὁ Μέγας Παρακλητικός Κανόνας ἔχει πῶς πολύ προσωπικό χαρακτήρα καί ὅπως τονίζουν «ἀναφέρεται εἰδικά στά παθήματα καί στίς δυσμενεῖς περιστάσεις τῆς ζωῆς τοῦ πολυπαθοῦς βασιλέως - γιά τόν ὁποῖο γίνεται ἀναφορά πῶς πάνω - ὁ ὁποῖος ἔπασχε ἀπό ἀνία-

το ψυχικό νόσημα». Μάλιστα ο Νικόλαος Τωμαδάκης αποτολμᾶ τὴν ἐξῆς ἐνδιαφέρουσα σύνδεση: «ἐάν ἡ περίπτωση τοῦ Θεοδώρου Λασκάρως προσαρμόζεται πρὸς τὴν κατάθλιψη καὶ τὶς διακυμάνσεις τῆς ὀργιζομένης καὶ ἁμαρτανούσης καὶ νοσοῦσης ὑπάρξεως τῶν μυριάδων πιστῶν, αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι καὶ ἡ αἰτία τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας εἰσαγωγῆς τῆς ποιητικῆς αὐτῆς συνδέσεως, δηλαδή τοῦ Μεγάλου Παρακλητικοῦ Κανόνος, στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία, πρὸς λειτουργικὴ χρήση». Μέσα ἀπὸ τὴν ποιητικὴ ἔκφραση τοῦ Μεγάλου Κανόνα ξεπετιοῦνται οἱ καταστάσεις τοῦ πόνου, τῆς κραυγῆς ἀγωνίας πρὸς τὴν Ἑπεραγία Θεοτόκο, πού ἀποτελοῦν ἰσχυρὴ ἐνδειξη ξεχωριστῆς ἰκανότητας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ποιητῆ. Τὰ ἀκούσματα «ἐπίβλεψον ἐν εὐμενεῖα πανύμνητε Θεοτόκε, ἐπὶ τὴν ἐμὴν χαλεπὴν τοῦ σώματος κάκωσιν καὶ ἴασαι τῆς ψυχῆς μου τὸ ἄλγος» ἢ ἀκόμα «ἴνα τί μέ ἀπόσω ἀπὸ τοῦ προσώπου σου τὸ φῶς τὸ ἄδυτον καὶ ἐκάλυψέ με τὸ ἀλλότριον σκότος τὸν δαίλαιον» καὶ «ἀλλ' ἐπίστρεψόν με καὶ πρὸς τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν σου τὰς ὁδοὺς μου κατεύθυνον, δέομαι», χωρὶς νὰ ὑπολείπονται βάθους καὶ ἐννοίας ὅλα τὰ ἄλλα ψαλλόμενα, τί ἄλλο μποροῦν νὰ ὑποδηλώνουν παρά ἓνα ἀνεπανάληπτο μεγαλεῖο πού καταλύγει τὴν ψυχὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου καὶ τὴ μεταρσιώνει σὲ ἄλλα πνευματικὰ ὕψη. Πολύ σωστά διαπιστώνεται ὅτι ἂν συγκρίνουμε τὴν ποιητικὴ ἔκφραση τοῦ πόνου, τῆς ἀγωνίας, τῆς θλίψης καὶ τῆς βαθιᾶς ὀδύνης πού ἀποτελοῦν κατ' ἐξοχὴ σημεῖα καὶ τῶν δικῶν μας καιρῶν, τότε ἀντιλαμβανόμαστε τὴν τεράστια ἀξία τοῦ Μεγάλου Παρακλητικοῦ Κανόνα καὶ πόσο διαχρονικὸ καὶ ἐπίκαιρο εἶναι τὸ περιεχόμενό του.

Σὰν κατακλείδα σημειώνουμε ὅτι μπροστά στὶς θλίψεις τῆς ζωῆς, τοῦ πόνου καὶ τῆς ὅποιας ἀσθένειας, ψυχικῆς καὶ σωματικῆς, ὁ ἄνθρωπος δέν κυριεύεται ἀπὸ τὴν ἀπόγνωση καὶ τὴν ἀπελπισία, ἀλλὰ μέ πίστη καὶ ἐλπίδα παρακαλεῖ τὴν Ἑπεραγία Θεοτόκο νὰ ἐπιβλέψει «ἐν εὐμενεῖα ἐπὶ τὴν χαλεπὴν τοῦ σώματος κάκωσιν» καὶ νὰ προσφέρει τὴν ἴασιν «στῆς ψυχῆς τὸ ἄλγος».

ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Δημήτριου Χ. Καππαῖ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ιά από τις θεομυθικές εορτές της Ἐκκλησίας μας ἡ ὁποία ἐπιτελεῖται τὴν 1η τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, εἶναι καὶ ἡ εορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας. Ἡ εορτὴ αὐτή, μετὰ ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνδέθηκε μὲ τὴν ἐθνικὴ εορτὴ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἡ Παναγία προστάτεψε, ὅπως θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια, τὸ ἔθνος μας ἀπὸ τὶς ἐπιβουλές τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιον Πόλεμο.

Ἡ ἀγάπη τῆς Παναγίας μας εἶναι πολὺ μεγάλη γιὰ ὅλους ὅσοι μὲ πίστη τὴν παρακαλοῦν καὶ στρέφουν τὶς ἐλπίδες τους στὸ πρόσωπό της. Ἄν φέρουμε στὴ σκέψη μας περιστατικά κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ Παναγία προστάτεψε τοὺς χριστιανούς, τότε σίγουρα θὰ κατανοοῦσαμε τὴν ὄνομασία πού της ἀποδόθηκε ὡς ἡ «προστάτιδα μητέρα» ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Πράγματι ἡ Παναγία μας στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων βοήθησε σὲ δύσκολες ὥρες τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ὅταν αὐτὸς κινδύνευε νὰ πέσει στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν του. Ἐνα ἀπλὸ παράδειγμα εἶναι καὶ ἡ σωτηρία τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Πέρσες καὶ τοὺς Ἀβάρους, ὅταν ἐπιχείρησαν στὴν ἀπουσία τοῦ αὐτοκράτορα Ἡράκλειου νὰ καταλάβουν τὴν Πόλη τὸ 648 μ.Χ. Ὁ γνωστός Ἀκάθιστος Ὑμνος μᾶς θυμίζει αὐτὸ τὸ γεγονός, τὸ ὁποῖο κανένας ἀπὸ τότε καὶ μέχρι σήμερα δέν ξεχνᾷ.

Κάθε Δεσποτικὴ ἢ Θεομυθικὴ εορτὴ ἔχει τὸ δικό της ἱστορικὸ γεγονός ἀπὸ τὸ ὁποῖο πῆρε καὶ τὴν ὄνομασί της. Ἔτσι ἀκριβῶς καὶ γιὰ τὴν εορτὴ αὐτὴ ἔχουμε τὸ γεγονός πού καθιέρωσε τὴν εορτὴ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου.

Στὴν Κωνσταντινούπολη, στὸν ναὸ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν ὁ ὁποῖος ἀνεγέρθηκε τὸ 453 μ.Χ., ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες Μαρκιανὸ καὶ Πουλχερία (450-457), στὸ δεξιὸ κλίτος τοῦ ὑπῆρχε τὸ παρεκκλήσιο τῆς «Ἁγίας Σοροῦ» στὸ ὁποῖο φυλασσόταν σὲ ἀσημένια λειψανοθήκη ἡ τιμία ἐσθήτα τῆς Θεοτόκου. Ἐνα βράδυ πού γινόταν ὀλοφυκτῖα στὸν ναὸ τῶν Βλαχερνῶν, ἦταν πρῶτη Ὀκτωβρίου, πῆγε καὶ ὁ Ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Ἀνδρέας ὁ «διά Χριστὸν σαλός»¹ μὲ συνοδείαν τὸν μαθητὴ του Ἐπιφάνιο.

Γύρω στὰ μεσάνυκτα ὁ Ὅσιος Ἀνδρέας βλέπει ὀφθαλμοφανῶς, ὅχι

σέ ὄραμα, τήν Ἑπεραγία Θεοτόκο στόν ἀέρα νά μπαίνει στόν ναό ἀπό τήν κεντρική πύλη καί νά προχωρᾷ πρὸς τόν σολέα μέ τή συνοδεία Ἀγγέλων καί Ἁγίων, πού ἔφαλλαν ὕμνους καί ᾠσματα πνευματικά. Ἀνάμεσά τους ἦταν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος.

Τότε ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ρώτησε τόν Ἐπιφάνιο, ἄν βλέπει καί ὁ ἴδιος αὐτό τό παράδοξο θέαμα μέ τήν Παναγία μας. Ὁ Ἐπιφάνιος ἀπάντησε καί αὐτός ὅτι τά βλέπει ὅλα, ὅπως ἀκριβῶς γίνονταν.

Ἡ Θεοτόκος μέσα στόν ναό προσευχόταν γιά πολλή ὥρα καί παρακαλοῦσε μέ δάκρυα τόν Υἱό της γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου. Μετά μπήκε στό ἐσωτερικό τοῦ Ἁγίου Βήματος καί προσευχήθηκε γιά τούς πιστούς, πού βρίσκονταν μέσα στό ναό τήν ὥρα τῆς ἀγρυπνίας. Ὄταν ὀλοκλήρωσε τήν προσευχή της, ἔβγαλε ἀπό τήν κεφαλή της τό ἔνδυμα πού φοροῦσε, τό γνωστό μαφόριο² καί τό ἄπλωσε σάν σκέπη πάνω ἀπό τό ἐκκλησιασμα³. Αὐτό, ὅπως τό ἔβλεπαν καί οἱ δύο τους, ἔβγαζε μιά λάμψη, μιά θεϊκή ἀκτινοβολία γιά πολλή ὥρα. Στή συνέχεια ὅταν ἡ Θεοτόκος ἄρχισε νά ἀνεβαίνει πρὸς τόν οὐρανό, ἡ Ἐσθήτα ἄρχισε νά συστέλλεται σιγά – σιγά καί νά χάνεται.

Αὐτό τό παράδοξο καί θαυμαστό γεγονός δέν ἔμεινε κρυφό ἀπό τούς αὐτόπτες μάρτυρες, τόν Ὅσιο Ἀνδρέα καί τόν Ἐπιφάνιο. Τήν περίοδο αὐτή ἡ Κωνσταντινούπολη εἶχε νά ἀντιμετωπίσει τήν ἀπειλή τῶν Ἀράβων ὅπως καί ἄλλων ἐχθρῶν πού τήν ἐπιβουλεύονταν. Ὅμως τό γεγονός αὐτό ἔδωσε θάρρος στούς χριστιανούς τῆς Βασιλεύουσας καί ἐνδυνάμωσε τήν πίστη τους. Ἔτσι μετά τήν ἀπαλλαγή τους ἀπό τούς ἐχθρούς εὐχαρίστησαν τήν Παναγία μας, ἡ ὁποία γιά μιά ἀκόμη φορά στάθηκε φύλακας καί προστάτιδα τῆς Πόλης. Αὐτό ὑπῆρξε καί ἡ ἀφορμή πού ἡ Ἐκκλησία μας θέσπισε ἀνάμεσα στίς ἄλλες θεομητορικές ἑορτές καί τήν ἑορτή τῆς Ἁγίας Σκέπης, ἡ ὁποία ὀρίστηκε νά ἑορτάζεται τήν 1η τοῦ μηνός Ὀκτωβρίου.

Ἡ ἱερά Ἐσθήτα τῆς Παναγίας ἔκανε καί ἐξακολουθεῖ νά κάνει πάρα πολλά θαύματα σέ ὅσους μέ πίστη τήν ἐπικαλοῦνται. Μάλιστα ἡ Θεοτόκος δέν σταμάτησε νά προστατεύει τούς Ἕλληνες σέ ὄρες δύσκολες, ἰδιαίτερα κατά τή διάρκεια τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου πού κινδύνευαν ἀπό τόν Ἰταλογερμανικό ζυγό.

Τό γεγονός αὐτό ὑπῆρξε καί ἡ ἀφορμή νά μετατεθεῖ ἡ ἑορτή τῆς Ἁγίας Σκέπης ἀπό τήν 1η Ὀκτωβρίου στίς 28 Ὀκτωβρίου, γιά νά ἀποτελέσει τή θρησκευτική βάση τῆς ἐπετείου τοῦ ἱστορικοῦ «ΟΧΙ». Ἡ ἀπόφαση αὐτή πάρθηκε ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τήν 17η Ὀκτωβρίου 1952, μετά ἀπό πρόταση τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδωνος.

Γιά τήν ἑορτή τῆς Ἁγίας Σκέπης ὁ μακαριστός Ἀγιορείτης μοναχός Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης (1905–1991), συνέγραψε πλήρη ἀσματική Ἀκολουθία εἰς τήν Ἁγία Σκέπη τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία ἐγκρίθηκε ἀπό

τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τήν 21η Ὀκτωβρίου 1953, καί τελεῖται μέ πάσα λαμπρότητα τήν 28η Ὀκτωβρίου.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ λαός τοῦ Θεοῦ δέν ξέχασε οὔτε ξενῶ τίς εὐεργεσίες τῆς Θεοτόκου σέ ὅλους μας. Γι' αὐτό σέ κάθε θεομητορική ἐορτή οἱ Ἐκκλησίες εἶναι κατάμεστες ἀπό τούς πιστούς πού προστρέχουν στή χάρη της, γιά νά τήν εὐχαριστήσουν γιά τίς ἀμέτρητες δωρεές της. Ἄς ἀναφωνήσουμε καί ἐμεῖς μαζί μέ τον ἱερό Συναξαριστή τά πῶς κάτω λόγια πρὸς τή Θεοτόκο: «Σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ Σκέπῃ σου ἡ Προστασία ἡμῶν, Παναγία Παρθένε κατά τās ἡμέρας ταύτας τās πονηράς».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Στήν ἐκκλησιαστική γλῶσσα «σαλός» σημαίνει τόν ἀσκητή πού βιώνει μιά θεληματική μωρία. Οἱ *κατά Χριστόν σαλοί* ὀνομάζονται κάποιοι ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι ἔκαναν κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς τους κάποια περιέργα καί παράλογα πράγματα, μέ ἀπώτερο σκοπό οἱ ἄνθρωποι νά τούς θεωροῦν τρελοῦς καί νά μὴν τούς τιμοῦν. Εἶναι μιά μορφή ταπείνωσης καί ἀπόκρυψης τῆς ἀγιότητάς τους.

2. Τό Μαφόριο ἦταν τό πέπλο τῶν γυναικῶν, μέ τό ὁποῖο κάλυπταν τό κεφάλι τους. Ἦταν ἓνα εἶδος χιτῶνα πού ἔφτανε μέχρι τούς ἀστραγάλους. Εἶναι αὐτό πού βλέπουμε στίς εἰκόνες τῆς Παναγίας μας, τό πορφυρό ὕφασμα πού σκεπάζει τό κεφάλι καί τό σῶμα τῆς Θεοτόκου.

3. Πρέπει νά θυμηθοῦμε ἐδῶ τούς Ἰσραηλίτες μέσα στήν ἔρημο, πού τούς σκέπανε τή μέρα καί τούς φώτιζε τή νύκτα ἡ φωτοφόρος νεφέλη. Μέ τόν ἴδιο τρόπο σκεπάζει καί προστατεύει ἡ Παναγία τόν λαό τοῦ Θεοῦ καί τόν φωτίζει στόν δρόμο τῆς σωτηρίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΚΑΠΠΑΗΣ
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας

Βασιλείου Χαραλάμπους
Η ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ

ήν θεομητορική έορτή τής Ζωοδόχου Πηγής ή Έκκλησία μας τήν έορτάζει κατά τή Διακαινίσιμο Έβδομάδα. Η καθιέρωση τής θεομητορικής αυτής έορτής, έγινε από τήν Έκκλησία μας, μετά τήν ανεύρεση του αγιάσματος τής Ύπεραγίας Θεοτόκου από τόν βασιλιά Λέοντα Α΄, ό όποιος στόν τόπο αυτό έκτισε ναό αφιερωμένο στή Ζωοδόχο Πηγή. Έκτοτε πλήθος θαυμάτων καταμαρτυρούνται.

Έτσι ή Κωνσταντινούπολη, ή πόλη τής Παναγίας, απέκτησε τό μεγάλο αυτό προσκύνημα στόν τόπο του αγιάσματος τής Ύπεραγίας Θεοτόκου. Όντως ή Κωνσταντινούπολη είναι ή πόλη τής Παναγίας. Ο Άγιος Φώτιος Κωνσταντινουπόλεως απευθυνόμενος προς τήν Θεοτόκο καλεί τήν Κωνσταντινούπολη «Πόλιν σήν», τήν Πόλιν σου, (Φωτίου Άρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως - Πρώτη Όμιλία εις τήν έφοδον των Ρως - Όμιλία Α΄ 1). «Τό λοιπόν, αγαπητοί, προς τήν Μητέρα του Λόγου, τήν μόνην ήμών έλπίδα και καταφυγήν, καιρός έφέστηκεν προσδραμεϊν. Ταύτη βοήσωμεν ποτινώμενοι «Σωσον Πόλιν σήν, ως οίδας, ω Δέσποινα», αναφέρει ό Άγιος Φώτιος Κωνσταντινουπόλεως.

Τό Συναξάριον τής έορτής τής Ζωοδόχου Πηγής στην Άκολουθία του Όρθρου αναφέρει τά εξής: «Τη Παρασκευη τής Διακαινησίμου, έορτάζομεν τά εγκαινία του ναού τής Ύπεραγίας Δεσποίνης ήμών και Θεομήτορος, τής Ζωοδόχου Πηγής, επι δέ και μνηϊαν ποιούμεθα των εν τούτω τελεσθέντων υπερφυων θαυμάτων παρά τής Θεομήτορος». Και ακολουθουν του συναξαρίου οι ακόλουθοι στιχοι: «Μάννα Σιλωάμ, και Στοάν Σολομώντος Πηγην Κόρη σην εμφανως πας τις βλέπει».

Ο Άγιος Άνδρέας Κρήτης στον Κανόνα «Εις τήν Σύλληψιν τής Αγίας και Θεοπρομήτορος Άννης», στην Όδην θ΄, αναφέρεται στην Ύπεραγία Θεοτόκο ως Ζωοδόχο Πηγή ως εξής: «Τήν ζωοδόχον πηγην συλλαμβάνουσα, Άννα θεόφρον, χαράν νυν ανάλαβε, τον ναόν τον άγιον ένδον έν κοιλία σου εισδεχομένη, φωτί δικαιοσύνης αστραπομένη τον Κτίστην μεγάλυνον».

«Χαϊρε πηγή, χαρμονής αλήκτου, χαϊρε ροή, καλλονής άρρήτου», «Χαϊρε, νοσημάτων παντοίων κατάλυσις, χαϊρε, παθημάτων ποικίλων κατάκλυσις», αναφέρεται επίσης στην Άκολουθία τής έορτής τής Ζωοδόχου Πηγής.

Γιά πλῆθος θαυμάτων τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἀναφέρεται καί τό Ἑξομολογικόν τῆς Ἑορτῆς. «Ὁ ναός σου Θεοτόκε ἀνεδείχθη παράδεισος, ὡς ποταμούς ἀειζώους ἀναβλύζων ἰάματα ᾧ προσερχόμενοι πιστῶς, ὡς Ζωοδόχου ἐκ Πηγῆς, ῥῶσιν ἀντιλοῦμεν, καί ζωὴν τὴν αἰώνιον, πρεσβεύεις γάρ σύ τῷ ἐκ σοῦ τεχθέντι Σωτῆρι Χριστῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Πολλά εἶναι τὰ θαύματα τῆς Ἑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς πού καταμαρτυροῦνται. Εἰς τὸν Πανηγυρικόν λόγον τὴν Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου ὁ Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος ἀναφέρει ἀρκετὰ θαύματα σημειώνοντας, «ὅτι καθὼς οἱ ἀπερχόμενοι εἰς λουτρόν καί λουόμενοι, ἐπανακάμπουν καθαροὶ ἀπὸ ρύπους σωματικούς μέ τὸν αὐτὸν τρόπον καί κάθε πιστὸς ὁπού προστρέξει εἰς τὸν ἅγιον οἶκον τῆς Κυρίας ἡμῶν, καί μετὰ εὐλαβείας καί πίστεως πίνῃ, καί ραντισθῇ ἐκ τοῦ τιμίου αὐτῆς ἀγιάσματος, λαμπρύνεται θαυμασίως καί καθαρίζεται μίαν παράδοξον κάθαρσιν, ἐλευθερούμενος ἀπὸ τούς ψυχικούς μολυσμούς καί ἀπαλλαττόμενος πάσης νόσου ψυχῆς τε καί σώματος» (Λόγος Πανηγυρικός τῆ Παρασκευῆ τῆς Διακαινησίμου - Καί μερικῶν θαυμάτων διήγησις τῆς Ἑπερενδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς).

Εἰς τὸν Ἑσπερινόν τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου ψάλλεται τό ἔξῃς στιχηρόν: «Ρεῖθρα τῶν ἰάσεων, ἀναβλυστάνεις Παρθένε, τοῖς πιστῶς προσιτρέκουσι, τῆ Πηγῆ σου πάντοτε, θεοσύμφευτε· δωρεάν ῥεεῖς γάρ, δαψιλῆ καί χύδην τοῖς νοσοῦσι τὰ ἰάματα, τυφλοὺς ἐμβλέποντας, φαίνεις ἐναργῶς προσιόντας σοι, κωλοὺς πολλοὺς ἀνώρθωσας καί τούς παρειμένους συνέσφιγξας, τὸν δέ νεκρωθέντα, ἐζώωσας προσχύσει τῆ τριπτῆ ὕδρωπικῶν καί δυσπνόνων τε, πάθη ἐθεράπευσας».

Ἡ «Ἱερά Μήτηρ», γιά νά χρησιμοποιοῦμε τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα Κρήτης, ἀποτελεῖ καταφυγὴ κάθε Χριστιανοῦ. «Αὕτη πάντων τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν προμνήστρια γέγονεν», λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός. Τό Θεομητορικό πρόσωπο τῆς Παναγίας, ἀποτελεῖ «τό μόνον ὄντως ἀληθῶς χριστιανικῆς κτίσεως παγκάλλινον καί πασιπόθητον ὄνομα», ὅπως λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός.

Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἀναφέρει ὅτι «Ἡ Θεοτόκος τοσοῦτου ἀπέλαυσε σεβασμοῦ παρά τῶν πιστῶν, τοσαύτης τιμῆς καί ἀγάπης, ὥστε πρὸς αὐτὴν μετὰ Θεόν, πλήν τῆς λατρείας, τὰ δευτερεῖα τῆς τιμῆς, τοῦ σεβασμοῦ καί τῆς ἀγάπης ἀπέδιδαν. Ὁ σεβασμὸς τῶν πιστῶν πρὸς τὴν παρθένον Θεοτόκον Μαρίαν ἀνέρχεται εἰς αὐτὸν τὸν Α΄ καί Β΄ αἰῶνα, καί ἐπεβάλλετο ὑπὲρ αὐτῶν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν μνημονευουσῶν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ὡς κεχαριτωμένης καί εὐλογημένης καί ὡς εὐρούσης χάριν παρά τῷ Θεῷ μόνης μεταξύ πασῶν τῶν γυναικῶν» (Ἁγίου Νεκταρίου - Μελέτη περὶ τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου τῆς Ἑπεραγίας Θεοτόκου καί Ἁειπαρθένου Μαρίας «ἔκδοσις 1901»).

Γιά τὴν ἀγιογράφηση τῆς βυζαντινῆς εἰκόνας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

ὁ Φώτης Κόντογλου ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα: «Τὰ τεῖχνη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καί ἐξωθεν αὐτῶν κολυμβήθρα μαρμαρίνη, στηριζομένη εἰς στήλην ὑψηλήν καί πλουσιμένην. Καί μέσα εἰς τήν κολυμβήθραν ἡ Παναγία, εἰς τύπον Πλατυτέρας δεομένης, μέ ἀπλωμένας τὰς χεῖρας καί φέρουσα τόν Χριστόν παιδίον ἐπί τοῦ στήθους. Εἰς τό κάτω μέρος ὑπάρχει εὐρύχωρος δεξαμενή, ἀπό μάρμαρον τεχνουργημένη, καί μέσα εἰς αὐτήν τρέχουν νερά ἀπό τὰ τέσσερα στόμια τῆς κολυμβήθρας, γεμίζοντάς τιν μέ νερόν, καί μέσα εἰς τό νερόν κολυμβοῦν χρυσόψαρα. Πλησίον τῆς δεξαμενῆς, ἀπό τό δεξιόν μέρος ἴσταται ὁ βασιλεὺς μέ τήν στρατιωτικὴν συνοδείαν του, καί ἀπό τό ἀριστερόν ὁ πατριάρχης, φέρων τήν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολήν καί εὐλογῶν, πλησίον του δέ ἱερεῖς καί διάκονοι ψάλλοντες. Πέριξ τούτων πλῆθος λαοῦ, ἄνδρες, γυναῖκες καί παιδιά, καί ἀσθενεῖς ἐκ διαφόρων νόσων, ἄλλοι νίπτονται, ἄλλοι πίνουν νερόν καί ἄλλοι κουβαλοῦν ἀπό αὐτό εἰς τούς παραλύτους ἢ κωλούς» (Φωτίου Κόντογλου - Ἐκφρασις τῆς Ὁρθοδόξου Εἰκονογραφίας, Ἀ΄ Κείμενον - Ἐκδοτικὸς Οἶκος Ἀστήρ, 1960).

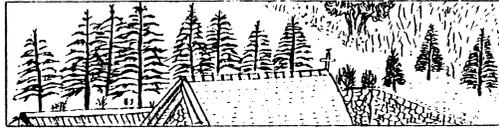
Τό ἀγίασμα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἔχει γίνεи ἡ καταφυγή πλήθους πονεμένων ἀνθρώπων. Εἰς τήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου τῆς ἑορτῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, σέ Κάθισμα ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Τὴν ἀέναον κρήνην καί ζωηράν, τὴν πηγάζουσαν ρεῖθρα θείαν Πηγὴν, συμφώνως αἰνέσωμεν, οἱ τὴν χάριν αἰτούμενοι καθ' ἑκάστην βρῦει, καί γάρ τὰ ἰάματα, ὡς ποταμῶν τὰ ρεύματα, δεικνύουσα ἐλάχιστα. Ὅθεν κατὰ χρέος προσιόντες ἐν πόθῳ, πιστῶς ἀρυόμεθα, ἐκ Πηγῆς ἀνεξάντητον, ρῶσιν ὄντως ἀθάνατον, δροσίζουσαν σαφῶς τῶν εὐσεβῶν, τὰς καρδίας καί χεῖλεσιν ἐκβοήσωμεν. Σύ εἰ τῶν πιστῶν τό παραμύθιον».

Δοξαστικὸ ἀπὸ τὴν Ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καταγράφει τό πέλαγος τῶν θαυμάτων ὡς ἀκολουθῶς: «Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου Πηγὴ; Ἦτις ἐξ ἀκενώτων θαυμάτων πλημμυροῦσα, πολλὰ καί ὑπὲρ φύσιν ἐνεργεῖς διὰ ἰάσεων. Βαβαὶ τῶν μεγαλείων, ὧν τοῖς πᾶσιν ἐπιρρέεις· οὐ μόνον γάρ νοσήματα καλεπὰ ἀπήλασας, τῶν προσιόντων μετὰ πόθου, ἀλλὰ καί τὰ τῶν ψυχῶν πάθη ἐκπλύνεις καθαρίζουσα πανάσπιλε, σὺν πᾶσι βραβεύουσα καί μέγα ἔλεος».

Ὅντως πάμπολλα θαύματα καταμαρτυροῦν τὴν βοήθεια ἀπὸ «τὴν ἀέναον κρήνην καί ζωηράν, τὴν πηγάζουσαν ρεῖθρα θείαν Πηγὴν». Ἐκτοτε πολλὰς Ἱερὰς Μονές, Ἱερὰ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς - Χρυσοπηγῆς Χανίων, Σάμου, Παλαιᾶς Κοκκινιάς, Πύλης Βοιωτίας, Πάτμου, Ἄνδρου, Πόρου, τῆς «Παναγίας Γλωσσᾶ», ὅπως καλεῖται στὴν Κύπρο καί πολλὰς ἄλλες, καταδεικνύουν τὴ μεγάλη ἀγάπη τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τὴν Ζωοδόχο Πηγὴ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Θεολόγος

Κωνσταντίνου Κυριακίδη

Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΤΙΜΙΑΣ ΕΣΘΗΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Η

ἀπεριόριστη εὐλάβεια τοῦ Ὁρθόδοξου λαοῦ πρὸς τὴ Θεοτόκο δὲν φαίνεται μόνο ἀπὸ τὴν ἐπικλήσιν της γιὰ βοήθεια καὶ συμπαράσταση, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ναῶν καὶ μονῶν πού εἶναι ἀφιερωμένοι σ' αὐτήν, ἀπὸ τίς εἰκονογραφικὲς παραστάσεις καὶ τοὺς ὑπέροχους ἐκκλησιαστικούς ὕμνους ἀλλὰ καὶ τίς πολλὲς ἑορτὲς καὶ πανηγύρεις πρὸς τιμὴ της.

Μιά τέτοια ἑορτὴ εἶναι καὶ ἡ ἀνάμνηση τῆς καταθέσεως τῆς τιμίας Ἑσθήτος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας στὶς Βλαχέρνες. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἑορτὴ ἑνὸς γεγονότος πού ἀναφέρεται στὴν Παναγία μας καὶ ἀφορᾷ ἓνα ἔνδυμά της, συγκεκριμένα τὸ «ἀπανωφόριον» της.

Σύμφωνα μὲ τὸν Νέο Συναξαριστὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορα Λέοντος Α΄ καὶ τῆς συζύγου του Βερίνης (457 - 474) δύο Πατρίκιιοι ἀδελφοί, τῆς ἀνώτερης ἀριστοκρατίας, ὁ Γάλβιος καὶ ὁ Κάνδιδος, μόλις εἶχαν ἀπαρνηθεῖ τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου καὶ ἀποφάσισαν νὰ προσκυνήσουν τοὺς Ἁγίους Τόπους. Στὴν πορεία τους πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα ὅταν ἔφθασαν στὴ Γαλιλαία, κατέλυσαν στό σπίτι μιᾶς ἡλικιωμένης γυναίκας ἐβραϊκῆς καταγωγῆς ὀνόματι Ἄννας. Ἡ γυναίκα αὐτὴ ἦταν πολὺ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετη καὶ προσευχόταν νυκθημερόν, μιμούμενη τὴν προφήτιδα Ἄννα πού βρισκόταν στὸν Ναό καὶ ἀξιώθηκε νὰ δῆ τὸν Χριστό, ὅταν τὸν πῆγε ἐκεῖ ἡ Παναγία τεσσαράκοντα ἡμερῶν.

Ἐνῶ ἦταν ἐκεῖ, παρατήρησαν ὅτι χριστιανοὶ ἔφερναν λαμπάδες καὶ θυμίαμα στό σπίτι καὶ πλῆθος ἀρρώστων καὶ πενήτων περνοῦσαν ἐκεῖ τὴ νύχτα. Ἔτσι οἱ εὐγενεῖς αὐτοὶ προσκυνητὲς ρώτησαν νὰ μάθουν τὴν αἰτία καὶ ἡ Ἄννα ὁμολόγησε ὅτι ἡ Θεία χάρη ἐπιτελοῦσε πλῆθος θαυμάτων. Ἐκεῖνοι τὴν παρακάλεσαν νὰ τοὺς πεῖ περισσότερα καὶ τελικὰ τοὺς ἀποκάλυψε ὅτι ἐκεῖ βρισκόταν ἡ Ἑσθήτα τῆς Θεοτόκου, τὴν ὁποία εἶχε κληροδοτήσει ἡ Παναγία, τὴ στιγμὴ τῆς Κοιμήσεώς της σὲ μιὰ ἀπὸ τίς δύο Ἑβραῖες θεραπαινίδες της καὶ ἡ ὁποία περνοῦσε ἀπὸ γενιά σὲ γενιά, πάντα στὴ φύλαξη μιᾶς παρθένου.

Μὲ δάκρυα συγκίνησης οἱ δύο νέοι ζήτησαν νὰ περάσουν τὴν νύχτα στό μέρος ἐκεῖνο γιὰ νὰ κάνουν ὀλονύχτια προσευχή. Ἐπωφελοῦμενοι ὅμως τοῦ ὕπνου τῶν ἀσθενῶν πού παρευρίσκονταν στό δωμάτιο, πῆραν τὰ μέτρα τοῦ ξύλινου κιβωτίου πού περιεῖχε τὸ ἅγιο φέρεμα πρὶν ἀναχωρήσουν γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ὑποσχόμενοι νὰ περάσουν στὴν ἐπι-

στροφή για να αποχαιρετήσουν την οικοδέσποινά τους. Ἐφοῦ, λοιπόν προσκύνησαν τούς Ἁγίους Τόπους, παρήγγειλαν να τούς φτιάξουν ἕνα ὁμοιο κιβώτιο. Φτάνοντας καί πάλι στό σπίτι τῆς Ἄννας, βρῆκαν τόν τρόπο να ἀνταλλάξουν κρυφά τό κιβώτιο ὅπου ἦταν θησαυρισμένο τό ἅγιο κειμήλιο μέ τό νέο πού εἶχαν φτιάξει, τό ὁποῖο καί σκέπασαν μέ ἕνα πλούσιο χρυσοῦφαντο κάλυμμα. Σύμφωνα μέ κάποιες γραφές, ἡ κλοπή - ἄρπαγή τῆς Ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου ἀπό τή γυναίκα ἐκείνη ἀποδόθηκε να ἦταν θέληση τῆς Παναγίας να πάει στήν Πόλη, ὅπου καί «ἔμεινε» ἐκεῖ γύρω στά χίλια χρόνια, ἐπειδή, ὅπως εἶχε πεῖ ἡ γυναίκα, δέν εἶχε κάποιο πρόσωπο να τήν ἀφήσει.

Μέ αὐτό τό τέχνασμα, λοιπόν, ἡ ἅγια Ἐσθήτα φτάνει στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου οἱ δύο Πατρικοίοι τήν τοποθέτησαν στό κτῆμα τους, πού ὀνομαζόταν Βλαχέρναι, καί ἐκεῖ ἔκτισαν ναό τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καί Μάρκου μέ σκοπό να κρατήσουν κρυφά τό γεγονός. Δέν μπόρεσαν ὅμως να ἀποκρύψουν τόν θησαυρό τους γιά πολύ, ἐξαιτίας τῶν πολλῶν θαυμάτων πού γίνονταν στήν ἐκκλησία. Ἐφοῦ, λοιπόν, ἀποκάλυψαν στόν Αὐτοκράτορα ὅτι εἶχαν φέρεῖ μαζί τους τόν τίμο αὐτό θησαυρό, ἐκεῖνος μέ μεγάλη χαρά, φρόντισε να κτιστεῖ ἕνας ναός τῆς Κυρίας Θεοτόκου, στόν ὁποῖο τοποθέτησε τήν θήκη ὅπου ἦταν ἀποθησαυρισμένη ἡ τιμία Ἐσθήτα, τήν ὁποία προσκυνοῦσαν οἱ Χριστιανοί καί ἔβλεπαν διάφορα θαύματα. Ὁ ἱερός ὑμνογράφος ὀνομάζει τήν ἅγια Ἐσθήτα «ιεράν περιβολήν, φυλακτήριον ἄσυλον (τῆς Κωνσταντινουπόλεως), δῶρον τίμιον, ἀναφαίρετον πλοῦτον ἰαμάτων, ποταμόν πεπληρωμένον τῶν χαρισμάτων τοῦ πνεύματος». Λέγεται ὅτι ἡ τιμία Ἐσθήτα ἦταν ὑφασμένη ἀπό λεπτό μαλλί, μονόχρωμο καί μονοκόμματο καί ἐνῶ ἡ βασιλική ἀλουργίδα μέ τήν ὁποία ἦταν τυλιγμένη εἶχε φθαρεῖ γρήγορα, ἐκείνη παρέμεινε ἄθικτη ἀνά τούς αἰῶνες, φανερώνοντας καθαρά τό θαῦμα τῆς παρθενικῆς ἀφθορίας τῆς Θεοτόκου.

Στό βιβλίον «Τά θαύματα τῆς Παναγίας» τοῦ 1890, στή σελίδα 453, περιγράφεται ὅτι ἡ ἱερά Ἐσθήτα ἀπό τήν Πόλη μετακομίσθηκε σέ μονή τῆς Γαλλίας, προφανῶς ἀπό τούς Σταυροφόρους, στήν ὁποία καί μάλλον ὑπάρχει μέχρι καί σήμερα. Συγκεκριμένα ἀναφέρει «... Ἡ ἐσθῆς τῆς Θεοτόκου ἐν ἀργυρᾷ ἐπιχρῦσῶ σορῶ καί ἐν ἰδιαίτερῶ παρεκκλησίῳ, τό ὁποῖον ἐκαλεῖτο διά τοῦτο καί “Ἁγία Σορός”, κείμενον πρός βορράν τοῦ Ἁγίου Βήματος, καί κτισθέν ὑπό Λέοντος τοῦ Μεγάλου, ἡ ἐσθῆς αὕτη ἥτις ὀνομαζεται καί “Μαφόριο” ἐκ τοῦ ἐβραϊκοῦ μαφορά, δηλοῦντος σκέπασμα τῆς κεφαλῆς, δέν ἦτο κυρίως φόρεμα. Ἀλλά σκέπασμα - πέπλο, κεφαλῆς ἐπικάλυμμα. Μαζί δέ μέ ἄλλα κειμήλια μετεκομίσθη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Εὐρώπην, ὅπου ἐσώζετο ἐν τῇ “μονῇ τῶν Τριβήρων” ἐν Γαλλίᾳ, ἣν δέ ἐξ ἐρίων εὐφθάρτων ἐξηρασμένον καί ἡ κρόκη καί ὁ στήμων ὁμοειδῆ καί ὁμόχροα, καί ἀδιάλυτο ἐπί τοσαύτους αἰῶνας. Καί διαμένει πάντως καί μέχρι τοῦ νῦν ὅπου καί ἄν σώζεται. Ἐφερον δέ αὐτό οἱ αὐτοκράτορες μεθ’ ἑαυτῶν στρατεύοντες καί “τό ἐκράτουν ἐν εἴδει σημαίας...”».

“Όσο για τό ναό τῶν Βλαχερνῶν, τό 1453 οἱ Ἰθωμανοί βρῆκαν ἐρειπωμένη τήν Βλαχερνίτιστα, γιά αὐτό καί οὐδέποτε τήν «ὀρέχθηκαν» νά τήν κάνουν τζαμί. Ὁ ἱστορικός Γεώργιος Φραντζής μᾶς πληροφορεῖ ὅτι εἶχε καεῖ τό 1434 ἀπό ἀπροσεξία κάποιων ἀρχοντοπούλων. Ἄργότερα τήν ξανάκτισαν ξυλόστεγη βασιλική. Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1955 ἡ Παναγία τῶν Βλαχερνῶν ὑπέστη σημαντικές καταστροφές.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἔγραψε ἀκολουθία καί ὄρισε τή δεύτερη ἡμέρα τοῦ Ἰουλίου νά τελεῖται ἀνάμνηση τῆς καταθέσεως τῆς τιμίας Ἐσθῆτος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας στίς Βλαχέρνες, μέ σκοπό νά μᾶς ὑπενθυμίσει τό μεγάλο πρόσωπο τῆς Παναγίας, πού ἔγινε ἡ καρά τῆς οἰκουμένης, γιατί ἦταν ἐκεῖνο τό πρόσωπο διά τοῦ ὁποίου εἰσηλθε στόν κόσμο ὁ Χριστός πού ἐλευθέρωσε τό ἀνθρώπινο γένος ἀπό τήν ἁμαρτία, τόν διάβολο καί τόν θάνατο. Ὅλα τά τροπάρια τῆς ἀκολουθίας, ὑμνοῦν τό πρόσωπο τῆς Παναγίας μας. Τό ἀπολυτίκιο τῆς Ἑορτῆς ἀναφέρεται στήν Παναγία καί μεταξύ τῶν ἄλλων γράφει: «*Ἐπί σοί γάρ καί φύσις καινοτομεῖται καί χρόνος*», δηλαδή στήν Παναγία γίνεται καινούργια καί ἡ φύση καί ὁ χρόνος, ἀποκτοῦν νέο νόημα, υπερβαίνονται ἐν Χάρτι Θεοῦ. Στήν Παναγία, μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα, διατηρήθηκε ἡ παρθενία της, ἔγινε μητέρα χωρίς νά χάσει τήν παρθενία της, καί παραμένει ζωντανή στους αἰῶνας, ἀφοῦ κατά τήν παράδοση καί αὐτό τό σῶμα της μετέστη πρὸς τόν οὐρανό.

Στους Αἴνους τῆς Ἑορτῆς ψάλλομε: «*Ἡ σορός ἡ κατέχουσα, τήν Ἐσθήτα σου ἄκραντε, κιβωτός τοῖς δούλοις σου ἀγίασματος, καί ἱερὸν περιεῖξιμα, καί δόξα καί καύχημα, καί ἰάσεων πηγή, καθ' ἑκάστην γνωρίζεται. Ἐνθα σήμερον, ἱερῶς ἀθροισθέντες ἀνυμνοῦμεν, τά πολλά σου μεγαλεῖα καί τῶν θαυμάτων τό πέλαγος*». Παρατηροῦμε στήν σημερινή ἑορτή ὅτι ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ πού ἀγίασε τό σῶμα τῆς Παναγίας πέρασε καί στά ροῦχα πού φοροῦσε. Πράγματι, κατά τήν ὀρθόδοξη διδασκαλία, ἡ θεία Χάρη διά τῆς ψυχῆς διαπορθεύεται στό σῶμα καί ἀπό ἐκεῖ προχέεται καί στά ροῦχα καί γενικά στήν ἄλογη φύση. Μέ αὐτόν τόν τρόπο δέν εἴμαστε εἰδωλολάτρες καί κτισματολάτρες, ἀλλά τιμοῦμε τήν ὕλη πού ἔχει τήν ἀγιοποιό ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι οἱ πιστοί, κατά τόν ἱερὸν ὕμνογράφο, ἀσπάζονται μέ πίστη τήν ἀγία Ἐσθήτα τῆς Παναγίας καί λαμβάνουν τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ πού ἐνοικεῖ σέ αὐτήν.

Ἄς προσευχόμαστε λοιπόν μέ πίστη νά μᾶς σκεπάσει ἡ Παναγία μας μέ τήν ἀγία της Ἐσθήτα, τό ἀγιασμένο ἐπανωφόριό της καί νά μᾶς προστατεύει ἀπό κάθε κακό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Θεολόγος

Μάλαμας Βέργου - Στυλιανού

Η ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΙΜΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τιμία Ζώνη τῆς Θεοτόκου, διαιρεμένη σήμερα σέ τρία τεμάχια, εἶναι τό μοναδικό λείψανο ἢ κειμήλιο πού σώζεται ἀπό τήν ἐπίγεια ζωή της καί φυλάσσεται στήν Ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Σύμφωνα μέ τήν παράδοση, ἡ Ζώνη φτιάχτηκε ἀπό τρίχες καμήλας ἀπό τήν ἴδια τή Θεοτόκο, καί μετά τήν Κοίμησή της, κατά τήν Μετάστασή της στούς οὐρανούς, τήν παρέδωσε στόν ἀπόστολο Θωμᾶ. «Πρός δόξαν ἀκήρατον ἀνερχομένη Ἀγνή, χειρί σου δεδώρησαι τῷ ἀποστόλῳ Θωμᾶ, τήν πάνσεπιον Ζώνην σου», ψάλλει ἡ Ἐκκλησία στό ἀπολυτίκιο τῆς ἐορτῆς τῆς καταθέσεως τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου.

Τήν Τιμία Ζώνη ἀνέλαβαν νά διαφυλάξουν δύο πωχές εὐσεβεῖς γυναῖκες στά Ἱεροσόλυμα. Ἡ Παναγία, λίγο πρίν τήν Κοίμησή της, εἶχε δώσει ἐντολή στόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη νά μοιράσει σέ αὐτές καί τίς δύο ἐσθῆτες της. Τό ἔργο τῆς διαφύλαξης ἀπό γενιά σέ γενιά συνέχισε μία εὐλαβῆς γυναίκα ἀπό τήν οἰκογένεια αὐτή.

Στά χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Ἀρκαδίου, γιοῦ τοῦ Μ. Θεοδοσίου, ἔγινε ἡ μεταφορά τῆς Τιμίας Ζώνης στήν ἔνδοξη πρωτεύουσα τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τήν Κωνσταντινούπολη. Τήν κατέθεσε σέ μία ὑπέροχη λειψανοθήκη τήν ὁποῖαν ὀνόμασε «ἀγίαν σορόν». Ἡ κατάθεση ἔγινε στίς 31 Αὐγούστου. Τό ἱερό λείψανο θά προστάτευε τήν πρωτεύουσα τοῦ κράτους καί τούς κατοίκους ἀπό κάθε ἐχθρική ἐπίθεση, ἀπό κάθε δυστυχία καί δαιμονική ἐπιβουλή.

Μετά ἀπό λίγα χρόνια ἡ κόρη τοῦ Ἀρκαδίου, ἡ αὐτοκράτειρα Πουλχερία, ἀνήγειρε τό λαμπρό ναό τῶν Χαλκοκρατείων καί κατέθεσε ἐκεῖ τήν Τιμία Ζώνη. Ἡ ἴδια ἡ αὐτοκράτειρα τή διακόσμησε μέ χρυσή κλωστή, ἔτσι ὅπως φαίνεται μέχρι σήμερα στήν Ἱερά Μεγίστη Μονή τοῦ Βατοπαιδίου.

Τόν ἐπόμενο αἰώνα, ἄγνωστο πότε καί μέ ποιόν τρόπο, μεταφέρθηκε ἡ Τιμία Ζώνη στήν Ζήλα τῆς Καππαδοκίας, νότια τῆς Ἀμάσειας. Στήν Κωνσταντινούπολη μεταφέρθηκε ξανά στά χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Ἰουστινιανοῦ Α΄ (527-565), κτίτορα τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ὁ διάδοχός του Ἰουστίνος Β΄ καί ἡ σύζυγός του Σοφία ἀνακαίνισαν τό ναό τῶν Χαλκοκρατείων καί ἀνήγειραν παρεκκλήσιο τῆς Ἀγίας Σοροῦ. Πάνω στήν Ἀγία Τράπεζα φυλασσόταν ἡ Τιμία Ζώνη.

Πλήθος θαυμάτων επιτέλεσε ἡ Τιμία Ζώνη τῆς Παναγίας στήν Κωνσταντινούπολη. Θεράπευσε τή Ζωή Ζαούτζη, σύζυγο τοῦ αὐτοκράτορα Λέοντα ς' τοῦ Σοφοῦ (886-912), πού βασανιζόταν ἀπό κάποιο ἀκάθαρτο πνεῦμα. Ὅταν λοιπόν ἄνοιξε τήν ἅγια Σορό, βρῆκε τήν Τιμία Ζώνη τῆς Θεοτόκου νά ἀκτινοβολεῖ ὑπερφυσικά. Καί εἶχε μιά χρυσοῦ βούλα, πού φανέρωνε τό χρόνο καί τήν ἡμέρα πού μεταφέρθηκε στήν Κωνσταντινούπολη. Ἄφου, λοιπόν, τήν προσκύνησαν, ὁ Πατριάρχης ἀπλώσε τήν Τιμία Ζώνη ἐπάνω στή βασίλισσα, καί ἀμέσως αὐτή ἐλευθερώθηκε ἀπό τό δαιμόνιο. Ὅλοι δόξασαν τό Σωτήρα Χριστό καί εὐχαρίστησαν τήν πανάκρατη Μητέρα Του, ἡ ὁποία εἶναι γιά τούς πιστούς φρουρός, φύλαξ, προστάτης, καταφυγή, βοηθός, σκέπη, σέ κάθε καιρό καί τόπο, ἡμέρα καί νύκτα.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός Α' (715-730) ἀναφέρει μέ λυρισμό ὅτι ἡ Τιμία Ζώνη διατηρεῖ αἰώνια τήν θεία εὐωδία τῶν θεραπειῶν πού ἐπιτελεῖ, εὐφραίνοντας ὅσους τήν πλησιάζουν μέ πίστη καί εὐλάβεια· καί ὁ Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος (περίπου 816-866) ἐξυμνεῖ τό ἅγιο λείψανο, γιατί αὐτό μέ τήν Χάρη τῆς Παναγίας, καθαγιάζει τούς πιστούς πού προσέρχονται εὐλαβικά γιά νά τό προσκυνήσουν, τούς ἀνυψώνει ἀπό τή φθορά καί τούς ἀπαλλάσσει ἀπό ἀσθένειες καί θλίψεις.

Γύρω στό 1150 ἡ Τιμία Ζώνη βρισκόταν στό Μεγάλο Παλάτι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, στό ναό τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ. Μᾶλλον εἶχε τεμαχιστεῖ καί τεμάχια εἶχαν μεταφερθεῖ στούς ναούς.

Τόν 12ο αἰώνα, καί συγκεκριμένα στά χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Μανουήλ Α' Κομνηνοῦ (1143-1180), καθιερώθηκε ἐπίσημα ἡ ἑορτή τῆς Ἁγίας Ζώνης τήν 31η Αὐγούστου, ἐνῶ παλαιότερα ἑορταζόταν μαζί μέ τήν ἑορτή τῆς Ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου, τήν 2α Ἰουλίου.

Μετά τήν ἄλωση τῆς Πόλης ἀπό τούς σταυροφόρους τῆς Δ' σταυροφορίας, τό 1204, κάποια τεμάχια ἀρπάχτηκαν ἀπό τά στίφη τῶν βαρβάρων καί μεταφέρθηκαν στή Δύση. Εὐτυχῶς δέν χάθηκαν ὅλα. Εἶναι σίγουρο ὅτι ἕνα μέρος τῆς Τιμίας Ζώνης παρέμεινε στήν Κωνσταντινούπολη καί μετά τήν ἀνακατάληψή της τό 1261 ἀπό τόν Μιχαήλ Η' Παλαιολόγο φυλάσσονταν στό ναό τῶν Βλαχερνῶν. Ἡ μαρτυρία ἀνώνυμου Ρώσου προσκυνητή στήν Κωνσταντινούπολη μεταξύ 1424-1453 εἶναι καί ἡ τελευταία σχετικά μέ τήν ὑπαρξη τῆς Ἁγίας Ζώνης στήν Βασιλεύουσα. Εἶναι ἄγνωστο τί ἀπέγινε στή συνέχεια μετά τήν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως τό 1453. Τό μεγαλύτερο τμήμα τῆς Τιμίας Ζώνης πού σώζεται σήμερα φυλάσσεται στή Μονή Βατοπαιδίου. Τό τεμάχιο αὐτό ἔφτασε στή Μονή μέ περιπετειώδη τρόπο.

Ὁ Μ. Κωνσταντίνος εἶχε κατασκευάσει ἕνα σταυρό πού τόν ἔπαιρνε μαζί του στίς ἐκστρατεῖες γιά νά προστατεύει τόν ἴδιο καί τό στράτευμά του. Στή μέση ὁ σταυρός εἶχε τεμάχιο Τιμίου Ξύλου· ὑπῆρχαν ἐπίσης θῆκες, ὅπου εἶχαν τοποθετηθεῖ καί ἅγια λείψανα τῶν πió σημα-

ντικῶν μαρτύρων καί ἕνα τεμάχιο τῆς Τιμίας Ζώνης. Τό σταυρό αὐτό ἔπαιρναν στίς ἐκστρατεῖες τους ὅλοι οἱ αὐτοκράτορες. Σέ μία ἐκστρατεία κατά τῶν Βουλγάρων νικήθηκε ἀπό τόν ἡγεμόνα Ἰσάκ ὁ αὐτοκράτορας Ἰσαάκιος Β΄ Ἄγγελος (1185-1195). Ἐνας ἱερέας ἔριξε στό ποτάμι τό βασιλικό σταυρό, γιά νά μή βεβηλωθεῖ ἀπό τούς ἐχθρούς. Ἐκεῖνοι ὅμως τόν βρῆκαν καί τόν παρέδωσαν στόν τσάρο τῶν Βουλγάρων Ἰσάκ.

Οἱ Βούλγαροι δέν εἶχαν καλές σχέσεις μέ τούς Σέρβους. Αὐτές ἐπιδεινώνονταν συνεχῶς. Γύρω στά 1330 μ.Χ., σέ μία μάχη κατανικήθηκε ὁ βουλγάρικος στρατός ἀπό τόν ἡγεμόνα τῶν Σέρβων μεγαλομάρτυρα Λάζαρο (†1389). Ὁ βασιλικός σταυρός πέρασε στά χέρια τῶν Σέρβων. Μετά ἀπό σαράντα χρόνια ὁ Λάζαρος δώρισε στή Μονή Βατοπαιδίου τό βασιλικό σταυρό τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μαζί μέ τό τεμάχιο τοῦ Τιμίμου Ἐύλου, τό τεμάχιο τῆς Τιμίας Ζώνης καί τά ἄλλα ἅγια λείψανα. Πίσω ἀπό τόν Τίμιο Σταυρό βρίσκεται γραμμένο στήν σερβική γλῶσσα τό ἔξῃς: «Λάζαρος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Κνέζης τῆς Σερβίας καί Βασιλεύς Γραϊκίας, ἀνατίθημι τό κραταῖον ὄπλον σὺν τῇ ἀκράντῳ Ζώνῃ τῆς Πανάγνου μου, τῇ Μονῇ Βατοπαιδίου τῆς βασιλείας μου». Ἀπό τότε φυλάσσεται στό ἱερό βῆμα τοῦ καθολικοῦ, δηλαδή τοῦ κεντρικοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς.

Πρέπει νά ἀναφέρουμε καί μία ἄλλη παράδοση πού διαζώζεται στή Μονή. Σύμφωνα μέ αὐτήν ἡ Τιμία Ζώνη ἀφιερώθηκε ἀπό τόν αὐτοκράτορα Ἰωάννη ς΄ Καντακουζηνό (1341-1354), ὁ ὁποῖος στή συνέχεια παραιτήθηκε ἀπό τό αὐτοκρατορικό ἀξίωμα, ἔγινε μοναχός μέ τό ὄνομα Ἰωάσαφ καί μόνασε στή Μονή Βατοπαιδίου.

Στά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας οἱ ἀδελφοί τῆς Μονῆς πραγματοποιοῦσαν περιοδεῖες λιτανεύοντας τήν Ἁγία Ζώνη στήν Κρήτη, Μακεδονία, Θράκη, Κωνσταντινούπολη καί Μικρά Ἀσία πρὸς ἁγιασμό καί στήριξη τοῦ ὑπόδουλου ἑλληνισμοῦ καί ἀπαλλαγῆ ἀπό κάθε λοιμική ἀσθένεια.

Τά θαύματα πού πραγματοποίησε καί πραγματοποιεῖ ἡ Τιμία Ζώνη εἶναι πολλά. Βοηθᾶ εἰδικά τίς γυναῖκες πού ἐπιθυμοῦν νά ἀποκτήσουν παιδί. Ἄν ζητήσουν μέ εὐλάβεια τή βοήθεια τῆς Παναγίας, τούς δίνεται τεμάχιο κορδέλας πού ἔχει εὐλογηθεῖ στήν λειψανοθήκη τῆς Ἁγίας Ζώνης. Ὁ ὑμνογράφος ταπεινά προσεύχεται: «*περίζωσον δύναμιν ἡμᾶς Παρθένε, τῇ Ζώνῃ Σου, καί ἐχθρῶν ἐνισχύουσα ἡμᾶς*», γιά νά ἀναδειχθοῦμε ἄξιοι καί πρόθυμοι γιά ἀγῶνες «*ἐνεκεν ἀληθείας καί πραότητος καί δικαιοσύνης*».

ΜΑΛΑΜΑ ΒΕΡΓΟΥ - ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Θεολόγος

Η «ΑΣΠΙΛΗ ΣΥΛΛΗΨΗ» ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΑΠΟ ΟΡΘΟΔΟΞΗ, ΠΑΠΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ

έσα στην Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ζεῖ διαρκῶς μιὰ ἀληθινὴ παράδοση γιὰ τὴν Παναγία Θεοτόκο. Αὐτὴ ἡ παράδοση δὲν ἀποτελεῖ ἀνθρώπινο κατασκεύασμα οὔτε καὶ δογματισμὸ «ἀλάθτως ἀποφαινομένων Παπῶν», ὅπως νομίζουν οἱ Προτεστάντες. Αὐτὴ ἡ παράδοση εἶναι Θεία Ἀποκάλυψη καὶ βρῖσκεται ἀρμονικὰ ἐντεταγμένη μέσα στοῦ καθόλου σχέδιο τῆς σωτήριας οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς βιουμένης ἀλήθειας τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν παράδοση γιὰ τὴν Παναγία Παρθένο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἐντάσσεται καὶ τὸ δόγμα τῆς Μετάστασης τῆς Θεοτόκου. Καὶ πράγματι, ἡ Κοίμηση καὶ ἡ ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες Μετάσταση (δηλαδή σωματικὴ ἀνάληψη) τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου μαρτυρεῖται ἀπὸ τὴ σύμφωνη γνώμη ὄλων τῶν ὑπερτριᾶκοντα Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας πού ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ θέμα. Καὶ ἡ θέση αὐτὴ ἐπισφραγίζεται τελεσίδικα μὲ τὴ μαρτυρία ἢ μᾶλλον τὴν ἀνέκκλητη ἐτυμυγορία τῆς ἱερῆς Ὑμνωδίας τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας.

Ὅταν οἱ Παπικοὶ μιλοῦν γιὰ τὴ Μετάσταση, χρησιμοποιοῦν μὲν ἓνα ὄρο Ὁρθόδοξο στὸν ὅποιο, ὅμως, προσδίδουν αἰρετικὸ περιεχόμενο. Οἱ Παπικοὶ (Λατῖνοι) μὲ ἀφετηρία τὴ νεώτερη αἰρετικὴ δοξασία τοῦ Πάπα γιὰ τὴ δῆθεν «ἄσπιλη σύλληψη» τῆς Παναγίας, δηλαδή τὴ γέννησή της χωρὶς τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα, καταλήγουν ὑποχρεωτικά καὶ σὲ αἰρετικὴ ἔρμηνεῖα τοῦ ὄρου Μετάσταση.

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ καινοτομία αὐτὴ γιὰ τὴν «ἄσπιλη σύλληψη» δὲν ὑπάρχει μέσα στὴν ἀληθινὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπεναντίας εἶναι γνήσιο προϊόν τῆς αἰρετικῆς νοοτροπίας τοῦ «ἀλάθητου» Πάπα τῆς Ρώμης. Καὶ ἡ πλάνη αὐτὴ συνεπάγεται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τίς ἐξῆς σημαντικὲς δογματικὲς κατολισθήσεις:

(α') Τὸ «δόγμα» τῆς «ἄσπιλης σύλληψης» ἀποχωρίζει καὶ διακρίνει τὴν Παναγία ἀπὸ τοὺς ἄλλους προπάτορες καὶ ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπο ἀνθρώπινο γένος, κατὰ τρόπο αὐθαίρετο, ὥστε νὰ καταστρέφεται οὐσιαστικά ὅλο τὸ νόημα τῆς προετοιμαστικῆς οἰκονομίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γιὰ τὴ γέννηση τῆς μητέρας τοῦ Μεσσία, ἡ ὁποία ὄχι καταναγκαστικά καὶ «ἐκ κατασκευῆς» ἀλλὰ τελείως ἐλεύθερα θά συν-ειργάζετο μὲ τὸ Θεὸ γιὰ τὴ σάρκωση τοῦ Θεοῦ - Λόγου.

(β') Τό «δόγμα» τῆς «ἄσπιλης σύλληψης» ἐνῶ ἀποβλέπει στή δῆθεν «ἐξύψωση», στά μάτια τοῦ κόσμου, τῆς Παναγίας, ἐντούτοις ἐπιτυγχάνει τά ἀκριβῶς ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Διότι, ἐνῶ βέβαια ἡ Παναγία Θεοτόκος δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπ' ὀποιαδήποτε ψεύτικη δόξα, ἐντούτοις τό ψεύτικο δόγμα «μειώνει» τήν πραγματική ἀξία καί προσωπική ἀγιότητα τῆς Παναγίας, καθόσον ἡ Παναγία ἐκλαμβάνεται ὅτι δέν ἐνεργεῖ ἐλεύθερα, ἀλλά καταναγκαστικά, ἐφ' ὅσον ἡ «ἄσπιλη σύλληψη» τήν ὑποχρεώνει, κατά κάποιον τρόπο, νά μήν μπορεῖ νά κάνει ἄλλοιῶς.

(γ') Τό «δόγμα» τῆς «ἄσπιλης σύλληψης» ὑπομονεῦει ὀλόκληρη τήν πραγματικότητα καί τήν ἀλήθεια τῆς σωτηρίας μας, διότι ἀρνεῖται τήν ἐνότητα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπινου γένους καί θέτει σέ ἀμφισβήτηση τή σωτήρια σάρκωση τοῦ Χριστοῦ ἀπό ἓνα γνήσιο ἀντιπρόσωπο τῆς ἀνθρωπότητας.

(δ') Τό «δόγμα» τῆς «ἄσπιλης σύλληψης» δημιουργεῖ μία νοθευμένη διδασκαλία γιά τήν Παρθένο Μαρία. Δημιουργεῖ μία «Μαριολογία» πού πάσχει ἀπό τόν ἀποχωρισμό της καί τήν ἀνεξαρτητοποίησή της ἀπό τή «Χριστολογία» καί τή «Σωτηριολογία». Καί ἐνῶ, κατά τήν Ὁρθόδοξη πίστη, προϋπόθεση κάθε σωτηρίας εἶναι ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Χριστοῦ, κατά τό Παπικό δόγμα τῆς «ἄσπιλης σύλληψης» ἡ Παναγία παρουσιάζεται σεσωσμένη (ἀφοῦ δέν ὑπόκειται στό προπατορικό ἁμάρτημα), ξεχωρα καί προτοῦ συμβεῖ ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ.

(ε') Τό «δόγμα» τῆς «ἄσπιλης σύλληψης» διαστρεβλώνει τό ἀληθινό νόημα τοῦ ὅρου «Μετάσταση τῆς Θεοτόκου». Διότι, ἀφοῦ ἡ Παναγία εἶχε «ἄσπιλη σύλληψη» σημαίνει πῶς δέν ὑπόκειται στό προπατορικό ἁμάρτημα καί ἐπομένως τίθεται τό ἐρώτημα «πῶς τότε ἀπέθανε;», ἐφ' ὅσον ὁ θάνατος ἔρχεται σάν ἀποτέλεσμα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. (Ἄς σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι ὁ Κύριος «ἀναμάρτητος ὢν», «οὐκ ὑπέκειτο θανάτῳ», πεθαίνει ὁμως ἐκούσια σάν Σωτήρας καί Λυτρωτής, «τόν ὑπέρ ἡμῶν θάνατον ἀναδεχόμενος» ὅπως διευκρινίζει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός). Ἡ ἀρχαία Πίστη καί Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων καί γενικῶς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας παραδέχεται ὅτι ἀναλήφθηκε καί τό σῶμα τῆς Παναγίας στους οὐρανούς, ἀφοῦ ὁμως προηγουμένως ἡ Παναγία πέθανε καί θάφτηκε. Ἐν τούτοις τά δογματικά κατασκευάσματα τοῦ Παπισμοῦ ἀποσιωποῦν τό θέμα τοῦ θανάτου τῆς Παναγίας, διότι εἶναι δεσμευμένα ἀπό τό προηγούμενο δόγμα τῆς «ἄσπιλης σύλληψης». Γι' αὐτό καί τό νεώτατο «δόγμα» τοῦ Βατικανοῦ γιά τήν ἐνσώματη ἀνάληψη (Assumptio) τῆς Παναγίας στους οὐρανούς (Βούλλα *Munificentissimus Deus*) τοῦ Πάπα Πίου ΙΒ', 1 Νοεμβρίου 1950) ἀποσιωπᾷ ἐντελῶς τόν προηγηθέντα θάνατο τῆς Παρθένου.

Οἱ Προτεστάντες, βεβαίως, ἀπορρίπτοντας τήν Ὁρθόδοξη πίστη γιά τό πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀπορρίπτουν καί τό Ὁρθόδοξο δόγμα τῆς Μετάστασης.

Ἄλλά δυστυχῶς καί ἐλάχιστοι δικοί μας, σύγχρονοι ἀκαδημαϊκοί θεολόγοι, ἀπέρριψαν τό δόγμα τῆς Μετάστασης τῆς Θεοτόκου γιά τούς ἐξῆς λόγους:

1) Λόγω τῆς σιωπῆς τῆς Ἁγίας Γραφῆς πάνω στό θέμα αὐτό. Ἄλλά μήπως ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς μιλά γιά τό Γενέσιον, τά Εἰσόδια ἢ τήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου; Θά τά ἀπορρίψουμε κι αὐτά, γιατί τά ἀποσιωπᾷ ἡ Ἁγία Γραφή;

2) Ἀπό ἀντίδραση πρὸς τόν Παπισμό. Καμμία ἀντίδραση ὅμως ἢ ἀποστροφή πρὸς ὁποιαδήποτε αἴρεση δέν εἶναι δυνατόν νά δικαιώσει τήν ἀπόρριψη ἰῶτα ἐνός ἢ κεραίας μίας τῆς Ὁρθόδοξῆς μας πίστεως. Ἡ στάση αὐτή εἶναι τόσον ἀστεία καί ἀπαράδεκτη ὅσον καί ἡ τυχόν ἀπόρριψη τῆς Γραφῆς μέ τή δικαιολογία ὅτι τή δέχονται οἱ Προτεστάντες(!) ἢ τῆς Σάρκωσης τοῦ Θεοῦ ἐπειδή τήν ὁμολογοῦν οἱ Παπικοί! Εἶναι ἀδιανόητο νά διαμφισβητεῖται ἡ *quod semper, quod ubique, quod ab omnibus* δισηχιλιετής σχεδόν πίστη τῆς Ἐκκλησίας γιά ἓνα θέμα πού ἔχει ὀρθόδοξες βάσεις καί ὀρθόδοξους καρπούς ἐπειδή, κάποιοι αἱρετικοί (στίς προκειμένη περίπτωση οἱ Παπικοί) ἐκφράζουν τήν πίστη τους στό ἴδιο θέμα ἐλαυνόμενοι ὅμως ἀπό καθαρά αἱρετικές ρίζες, δηλαδή τό δόγμα τῆς «ἄσπιλης σύλληψης» τῆς Παναγίας.

3) Ἐπειδή παραγνωρίζουν τήν ἐν προκειμένῳ *Consensus Patrum* καί τήν ὁμόφωνη μαρτυρία τῆς ἱερῆς μας Ὑμνωδίας· κάτι γιά τό ὁποῖο ἀσφαλῶς δέν μποροῦν νά σεμνύνονται. Τό *sola scriptura*, ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε, εἶναι τόσο ἀπαράδεκτα προτεσταντική κακοδοξία ὅσο καί τό *sola gratia* καί τό *sole fide in solo Christo*.

4) Ἐπειδή δέν διακρίνουν τή διαφορά μεταξύ τῆς Παπικῆς καί τῆς Ὁρθόδοξης ἀντίληψης γιά τή Μετάσταση, ὅπως τήν ἀναλύσαμε, συνοπτικά, πρὸ πάνω. Ἄλλά αὐτό συνιστᾷ εἴτε ἀδικαιολόγητη ἄγνοια, εἴτε ἐσκεμμένη σύγχυση τῶν ἀσύγχυτων.

Συνοπτικά μποροῦμε νά ποῦμε (α') ὅτι τό Παπικό δόγμα γιά τήν «ἄσπιλη σύλληψη» τῆς Θεοτόκου ἀπορρίπτεται ἀπό Ὁρθόδοξη σκοπιά σάν αὐθαίρετη ἐπινόηση τοῦ Πάπα πού αὐτονομεῖ τή Θεοτόκο ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Χριστολογία, καί (β') ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτο νά υἱοθετοῦν Ὁρθόδοξοι (ἔστω κι ἐλάχιστοι) προτεσταντικές θέσεις ἀπό ἀντίδραση πρὸς τόν Παπισμό, παραγνωρίζοντας τή μακραίωνη ὁμόφωνη καί πολύφωνη Πατερική καί ὑμνολογική διδασκαλία, πίστη καί παράδοση τῆς Ὁρθόδοξῆς μας Ἐκκλησίας γιά τή Μετάσταση τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Π.Κ.Σ.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ – ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Νικόλαου Λεβέντη, *Θρησκευτικός πολιτισμός και σύγχρονη μουσειολογία*, Μιά κριτική προσέγγιση, έκδ. Ὁσελότος, Ἀθήνα, Νοέμβριος 2021, σσ. 107.

Ἴνα ἡ δεύτερη φορά πού εἶμαι εἰς θέσιν νά μελετήσω ἔκτενη κείμενα τοῦ κ. Νικ. Λεβέντη. Τό παρόν πόνημά του διαφεύγει σέ δύο μέρη: Α' Προβληματισμοί καί Β' Προσεγγίσεις. Στό α' μέρος ἀγγίζει, μεταξύ ἄλλων, τὸ ζήτημα τῆς ἐκκοσμίκευσης, ὅπου ἡ προσπάθεια εἶναι νά γίνει ἡ Ἐκκλησία κόσμος, νά ἀπολέσει τὸν χαρακτήρα της. Τονίζει ὅτι τὰ ἱερά ἀντικείμενα, ὅταν ἐνταχθοῦν σέ μουσεῖο, χάνουν τὴν ἱερότητά τους. Αὐτὰ δὲν μποροῦν νά τὰ διαχειριστοῦν οἱ μουσειολόγοι. Ὁ γράφων, ὅταν ἐπισκέφθηκε τὸ μουσεῖο τοῦ Τόπ Καπί στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀντίκρισε σέ μιά προθήκη λείψανο τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἐφόρουν ὄμως αὐτὸ βρισκόταν πίσω ἀπὸ χοντρὸ γυαλὶ καὶ γυρόφερναν βλυσουροὶ φρουροί, δὲν μποροῦσε οὔτε νά τὸ ἀγγίξει, πολλῶ δέ μᾶλλον νά τὸ προσκυνήσει... Ἀναφορικά μὲ τὸ β' μέρος τοῦ βιβλίου (Προσεγγίσεις) ἀγγίζει σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ θέμα τοῦ φεμινισμοῦ πού προβάλλει ἐπιτακτικὰ στὴν ἐποχή μας. Ἐκεῖ ἀναλύει ἐπαρκῶς τὴν θέση τῆς γυναίκας στὴν Ὁρθόδοξη χριστιανικὴ πίστη. Καυτηριάζει τὴ μονόπλευρη καὶ ἀποσπασματικὴ ἀντιμετώπιση χωρίων τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἁπ. Παύλου ἀπὸ τὶς φεμινίστριες σημειώνοντας καταληκτικὰ: «Πλήθος χωρίων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἁποστόλου ἀπικλοῦν ἓνα πνεῦμα ἐμφυλῆς ἰσότητας». Καὶ σημειώνει στὸ τέλος καὶ τὰ ἐξῆς ἀξιοπρόσεκτα: «Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὁ ἄνθρωπος, ἄνδρας καὶ γυναίκα, ἀξιοποιώντας τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα καὶ χαρίσματα τοῦ φύλου καὶ τῆς προσωπικότητάς του διακονεῖ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸν κόσμο ὁλόκληρο καὶ παράγει πολιτισμὸ ζωῆς» (τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὴ «Φωνὴ Κυρίου» ἀλλὰ τὸ ἀσπάζεται ὁ συγγραφέας). Συμπερασματικὰ ὁ νεαρὸς συγγραφέας ἔχει τὶς δυνατότητες νὰ προχωρήσει στὸ σωστὸ δρόμο. Ἀρκεῖ νά μὴν ἀκολουθήσει ἐπικίνδυνες ἀτραπούς, ὅπως πράττουν οἱ «μεταπατερικοὶ» θεολόγοι πού ἀντὶ νὰ κρατοῦν τὸ χερί τῆς παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας θέλουν νά μετατρέψουν τὴν Ἐκκλησία σέ κόσμο. Ἐάν δέ τὸ ἄλλας μωρανθεῖ ἐν τίνι ἀλιοθῆσεται;»

***

Ἁρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Ἀθεισμός: Οἶκος ἀνοχῆς, Τὰ πάντα ἐκτός ἀπὸ τοῦ Θεοῦ*, έκδ. Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός, Ὁρωπὸς 2021, σσ. 396.

Μέ τὸ φαινόμενο τῆς ἔλλειψης πίστεως στὸ Θεὸ καταπιάνεται στὸ παρόν ὁ καλὸς π. Ἰωάννης. Ἀπὸ τὸ πλοσιότατο ἀρχεῖο του μᾶς παρουσιάζει τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἀπὸ πολλὰς ὀψεις καὶ ὑπὸ διαφορετικὰς ὀπτικὰς γωνίες. Τὸ θυμόσοφο πνεῦμα τοῦ Γουίνστον Τσώρτσιλ μᾶς ἀποκαλύπτει μιά βασικὴ παράμετρο τοῦ θέματος: «Κάποιες φορές οἱ ἄνθρωποι σκοντάφτουν πάνω στὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι σηκώνονται πάλι καὶ φεύγουν βιαστικά, σάν νά μὴ συνέβη τίποτε». Τὸ βιβλίον ἀσχολεῖται, ἐν πολλοῖς, μὲ τὴν προβληματικὴ καὶ τὶς ἔωλες θέσεις τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ἐπὶ τοῦ θέματος (δὲς κεφάλαια: Ἀποδείξεις στὶς ἐπιστῆμες Α', Ἀποδείξεις στὶς ἐπιστῆμες Β', Ἀποδείξεις στὶς ἐπιστῆμες Γ') διότι ὁ συγγραφέας προέρχεται ἀπὸ αὐτές, ἀφοῦ εἶναι κι ὁ ἴδιος φυσικός. Ἐπειδὴ ὁ γράφων δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸ χῶρο αὐτὸ καὶ δηλώνει ξεκάθαρα ὅτι δὲν ἐπαρκεῖ, ὥστε νά ἀσχοληθεῖ μὲ τὶς λεπτομερεῖές τους ἢ νά προβεῖ σέ κριτικὴ τῶν θέσεών τους, περιορίζεται στὴν παρουσίαση δεδομένων τῆς θεολογικῆς πτυχῆς τοῦ

* Στὸ παρόν τεῦχος δημοσιεύουμε ὅλα τὰ βιβλία πού μᾶς στάληκαν μεταξύ 1.1.2022 καὶ 30.4.2022.

θέματος. Μου προκάλεσε μεταξύ άλλων έκπληξη ο όρισμός της αλήθειας σύμφωνα με τον μεταμοντερνισμό: «Ἀλήθεια είναι αυτό τό ὅποιο δέχεται ἡ κοινότητα στήν ὁποία συμμετέχουμε!» Τί σημαίνει αὐτό; Τί ἦταν ἀληθινό γιά τούς Ναζί; Αὐτό πού τούς ἔκανε νά αίματοκυλήσουν τόν κόσμο χωρίς καμιά ἀναστολή, μέ ἑκατομμύρια θύματα, ὥστε νά ἐπικρατήσει ἡ Ἵρια φυλή. Τί ἦταν ἀληθινό γιά τούς ὁπαδούς τοῦ προαπελθόντος σοσιαλισμοῦ; Αὐτό πού θά ἔφερε τήν ἀταξική κοινωνία πού ὄνειρεύτηκαν μέ θύματα ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, πού στέναξαν κάτω ἀπό τό ζυγό τους στό «σοσιαλιστικό παράδεισο». Ὁ Λένιν ἦταν ἀπίστευτα κυνικός ὅταν ἔλεγε: - Δέν μπορούμε νά φτιάξουμε ὁμελέτα ἄν δέν σπάσουμε τά αὐγά! Κι οἱ συνέπειες: Γκουλάγκ, Σιβηρία, ἑκατομμύρια νεομάρτυρες. Κλείνω μέ κάτι ἀξιοπρόσεκτο, τό ὅποιο εἶχε ἀναφέρει ὁ Βολταῖρος: «Θά παραπονιόμουν ἄν ἕνας γιατρός μου μάθαινε τά βλαβερὰ φυτὰ καί δέν μου ἔδειχνε ἔστω κι ἕνα ἱαματικό φυτό». Πράγματι. Στήν Ἐκκλησία δέν παρουσιάζουμε μόνο τά κακά τῶν ἐξωχριστιανικῶν ἰδεῶν καί θρησκειῶν. Δείχνουμε καί τούς ἐνχριστωμένους ἀνθρώπους, πού ὄντες θεοφόροι, χριστοφόροι καί πνευματοφόροι διαλαλοῦν διαχρονικά: - Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι.

* * *

ἹΑρχιμανδρίτου Ἰωηλ Νικολάου, *Ἰδέες καί πρόσωπα, σκέψεις καί γεγονότα*, (ἸΑρθρα καί ὁμιλίες), ἔκδ. Ἱερῶ Ναοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, Πρέβεζα 2021, σσ. 100.

Καρποί τῆς ποιμαντικῆς τοῦ ἔγνοιας, εὐχμοι καί καλοί εἰς βρῶσιν, θά μπορούσαν νά χαρακτηρισθοῦν τά ἄρθρα καί οἱ ὁμιλίες πού ἀποτελοῦν τό περιεχόμενο τοῦ παρόντος βιβλίου τοῦ σεμνοῦ κληρικοῦ. Τό δωρικό καί ἀπέριττο τοῦ ὕφους ἔλκει τόν ἀναγνώστη. Ἐκεῖ ἀντιληφθεῖ ἀπό καιρό ὅτι οἱ εὐσεβεῖς φλυαρίες ἀπλῶς κουράζουν καί ἀπωθοῦν. ἸΑναφορικά μέ τό περιεχόμενο τῶν ἄρθρων σημαίνουσα θέση καταλαμβάνουν ἑορτές τῆς Ἐκκλησίας, κυρίως ἀπό τή Σαρακοστή. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση προξένησε στόν γράφοντα τό ἄρθρο πού τιτλοφορεῖται «Ὁ ἸΑσκητής τῆς ἀγάπης» καί ἀναφέρεται βασικά στόν ἸΑγιο Παῖσιο τόν ἸΑγιορείτη. Μέσα σέ πέντε σελίδες καταφέρει νά σκιαγραφήσει μέ ἐπάρκεια τήν προσωπικότητα τοῦ ἸΑγίου Γέροντα. ἸΑντιγράφω ἕνα μικρό ἀπόσπασμα: «Ὁ ἸΑγιο Παῖσιος ὁ ἸΑγιορείτης εἶναι ἕνα δῶρο τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο. Εἶναι ἕνας γνήσιος μαθητής τοῦ Χριστοῦ, χαρισματοῦχος Γέροντας καί ἀσκητής τῆς ἀγάπης. Σεμνός, ἀπλός, ταπεινός καί φλογερός καθῶς ἦταν, λάτρευσε τό Θεό καί ἀγάπησε τόν ἄνθρωπο. Εἶναι ἕνας ἀπό τούς μεγάλους ἀγίους τῶν ἡμερῶν μας, σύγχρονος, δημοφιλής, λαοφιλής καί πολυαγαπημένος, εἶναι μιά ἀπό τίς ἄγιες μορφές πού κλείσαν (στόλισαν καί δόξασαν) μέ τίς ἀρετές καί τό ὀρθόδοξο ἦθος τους τό ἸΑγιον ἸΑρος καί ὀλόκληρη τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ». Σ' ἕνα ἄλλο ἄρθρο τοῦ ἐπιγραφόμενον «Αἰνεῖτε τόν Κύριον» ἀσχολεῖται ἐπιτυχῶς μέ τήν ἀπόδοση στή νεοελληνική Ψαλμῶν τοῦ Δαυίδ καί συγκεκριμένα τῶν Ψαλμῶν 135, 148, 149 καί 150. Παραθέτω ἕνα μικρό ἀπόσπασμα ἀπό τό Ψαλμό 148: «Αἰνεῖτε τόν Κύριο καί ἀπό τή γῆ: τά θαλάσσια κῆτη καί ὄλες οἱ θάλασσες. Αἰνεῖτε τόν Κύριο τό πῦρ τῶν ἀστραπῶν, τό χιόνι, οἱ κρύσταλλοι τῶν πάγων, ὁ ὄρμητικός ἄνεμος τῆς καταιγίδας, τά ὁποία ὑπακούουν στό λόγο τοῦ προστάγματός του». Πρόκειται γιά μιά ἰσορροπημένη μετάφραση, πού ἀπό τή μιά δέν ἀπομακρύνεται ἀπό τό κείμενο τῶν Ὁ'κι ἀπό τήν ἄλλη ἀποδίδει τίς ἔννοιες στήν ἀπλή γλώσσα. ἸΟ ἔπαινος στόν ἀκούραστο ἐργάτη τοῦ νομποῦ ἀμπελῶνος εἶναι διπλός. ἸΑπό τήν μιά οἰκοδομεῖ καί ἀπό τήν ἄλλη συνεισφέρει στήν ἀποπεράτωση τοῦ ναοῦ τοῦ ἸΑγίου Νεκταρίου. ἸΗ χάρη τοῦ σημειοφόρου ἸΑγίου νά τόν ἐνισχύει ἐν παντί.

* * *

† Μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου, *Κατάθεση ψυχῆς, Συναυτεύσεις*, ἔκδ. Ἱερῶς Μονῆς Προφήτου ἸΗλιοῦ, Πρέβεζα 2021, σσ. 116.

Κάθε φορά πού προσεγγίζω κείμενα τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου αισθάνομαι, χωρίς ὑπερβολή, ἕνα δέος διότι ὁ μακαρία τῆ λήξει γενόμενος ἦταν, ὅπως ἔλεχθη προσφυῶς, ὅταν ἀνέλαβε τά ἡνία τῆς μητροπόλεως του, «τῆς σειρᾶς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας». Ὅπως σημειώνει στόν Πρόλογο ὁ διάδοχός του στό θρόνο τῆς μητροπόλεως Νικοπόλεως σεβ. Χρυσόστομος, «εἶχε τήν ἐσωτερική γνώση ὅτι ἡ ποιμαντορικὴ ράβδος, ὅσο εἶναι ἐπιζήλο ἀντικείμενο ἀγάπης ἐνώπιόν τῶν ἀνθρώπων, ἄλλο τόσο δυσβάστακτο βᾶρος εἶναι... Κύρια μέρηνά του

... ήταν ή διακονία του ανθρώπου και ή μετάδοση του ευαγγελικού λόγου με τό λόγο του, προφορικό και γραπτό». Ἀξίζει νά εντυφύσουμε στό παρόν, διότι φανερώνει τό βάθος τῆς σκέψης του και τήν πατερική θεολογία πού κατεῖχε. Ὅταν τόν ρώτησαν τί εἶναι ἀσέβεια, ἔδωσε τήν ἑξῆς ἀπάντηση: «Ἡ ἀσέβεια, σύμφωνα μέ τούς ἁγίους πού ἔχουν πιά ἔγκυρη γνώμη ἀπό ἐμένα, εἶναι καρπός τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀσεβής και ἄθεος, ἀφού πρῶτα ἔχει γίνει ἁμαρτωλός. Πρῶτα ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται ἀπό τό Θεό ψυχικά ἀγαπώντας τήν ἁμαρτία και ὑποδουλώνεται σ' αὐτή, και μετά πειθαναγκάζει τόν ἑαυτό του νά καταλήγει στά ἴδια συμπεράσματα διανοητικά». Καθαρός ἐκκλησιαστικός λόγος, «ὔδωρ ἀλλόμενον εἰς ζωῖν αἰώνιον» κι ὄχι διανοουμενίστικοι στοχασμοί κι ἀκροβασίες, «λόγοι και ἐντάλματα ἀνθρώπων». Ἀπαντώντας σ' ἕνα Ἀμερικανό ὀρθόδοξο γιά τόν πρῶτο στόχο πού ἔθεσε ὡς ἐπίσκοπος δήλωσε: «Σάν πρῶτο μου στόχο, ὅταν ἀνέλαβα τή διαποίμανση τῆς μητροπόλεως Νικοπόλεως, ἔθεσα τήν ἐξύψωση τοῦ κλήρου, δηλαδή τήν καλλιέργεια τῶν κληρικών, ὥστε νά γίνουν και νά εἶναι αὐτό πού ὁ Χριστός θέλει νά εἶναι: ὄργανά του γιά τόν ἁγιασμό και τή σωτηρία τοῦ κόσμου». Τῷ ὄντι λόγοι καλοῦ ποιμένος πού γνοιάζεται κι ἀγωνιᾷ γιά τό ποίμνιο πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ἡ θεία Πρόνοια. Ὅποιος ἐντυφῆσει στό παρόν θά ἐννοήσει ἐν τοῖς πράγμασι τί σημαίνει «δρόσος Ἀερμῶν καταβαίνουσα ἐπί τά ὄρη Σιών». Δίκαιος ἔπαινος ἀπονέμεται χωρίς κρατούμενα στούς πατέρες πού κοπίασαν γιά τήν ἔκδοσή του. Ἀξίος ὁ μισθός τους.

* * *

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ στό ζωικό βασίλειο*, Πρόνοια Θεοῦ και παράνοια ἀνθρώπου, ἔκδ. Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός, Ὁρωπός 2022, σσ. 333.

«Ἐμβλέψατε εἰς τά πετεινά τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδέ θερίζουσιν οὐδέ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας και ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά» (Ματθ. ς' 26). Τό κυριακόν αὐτό λόγιον, ὅπως κι ἄλλα παράλληλα βιβλικά χωρία στρέφουν τήν προσοχή τοῦ ἀνθρώπου στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ γιά τά δημιουργήματά του και εἰδικότερα γιά τά ζῶα. Πράγματι πρέπει κάποιος νά εἶναι «τυφλός τά ὄτα, τόν τέ νοῦν, τά ὄμματα» γιά νά μή διακρίνει τή διαρκή φροντίδα τοῦ Δημιουργοῦ γιά τά ἔργα τῶν χειρῶν του. Ὁ καλός ἱερωμένος ἔχει συλλέξει σπυρί - σπυρί ἕνα πλῆθος γεγονότων και παρατηρήσεων ἀπό τό ζωικό βασίλειο, γιά νά δείξει και στόν πλέον δύσπιστο τά ἐμφανῆ ἴχνη τῆς πρόνοιας τοῦ Δημιουργοῦ γιά τά δημιουργήματά του. Σημειώσουμε ἐνδεικτικά τό πιά κάτω: «οἱ φώκιες πού ἔχουν τραυματισθεῖ πάνω σ' ἕνα βράχο ἢ ἀπ' τήν προπέλα ἑνός καραβιοῦ, ἀναζητοῦν ἀμέσως περιοχές μέ φύκια, μασοῦν τά φύλλα τους και τυλίγουν τά μακρὰ φύκια γύρω ἀπό τό κορμί τους ὥστε νά δεθεῖ ἡ πληγή. Οἱ ἐρευνητές ἔχουν διαπιστώσει ὅτι τά φύκια, ὅπως και τά βρύα και οἱ λεικῆνες περιέχουν ἀντιβιοτικά, ἐπί πλέον δέ και μυκητοκτόνα κι αἰμοστατικές οὐσίες». Ποίος δίδαξε τή φώκια ὅλες αὐτές τίς δεξιότητες; Ποιά σχολή φαρμακευτικῆς ἔχουν βγάλει; Ἀσφαλῶς καμμία. Τούς ἀρκοῦν και τούς περισσεύουν τά προσόντα μέ τά ὁποῖα τίς προίκισε ὁ Δημιουργός και Κτίστης τῶν πάντων. Κι ἕνα δεύτερο θαυμαστό γεγονός: «Ὁ Τίνμπεργκεν ἀνακάλυψε ὅτι οἱ νεοσσοί τοῦ γλάρου ραμφίζουν ἕνα ἀπολύτως καθορισμένο σημεῖο τοῦ κίτρινου ράμφους τοῦ γονέα τους: τήν ἐρυθρή κηλίδα πού κοσμεῖ τό ἄκρο του. Τό ἐπαιτητικό αὐτό ράμφισμα δρᾷ μέ τή σειρά του ὡς διεγερτικό: ὁ γλᾶρος πού ἐκλιπαρεῖται ἔτσι ἐξεμεῖ ἐκουσίως τήν τροφή γιά νά τή δώσει στό μικρό του» (σελ. 275). Τί νά πει κανεῖς; Τίποτε ἄλλο παρά νά ἀναφωνήσει μαζί μέ τόν Προφητάνακτα: «ὡς ἐμεγαλύνθη τά ἔργα σου Κύριε, πάντα ἐν σοφία ἐποίησας». Ὁλοκληρώνουμε μέ τήν εὐστοχότατη παρατήρηση τοῦ π. Ἰωάννη: «Ἐφόσον ἡ πεπτοκῖα φύσις ἔχει τόσες τελειότητες, φαντάσου τί θά συνέβαινε πρῖν ἀπό τή Πτώσι».

* * *

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, στή φύσι*, Ἡ καμέλια δέν ἔδειξε ἀμέλεια, ἔκδ. Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός, Ὁρωπός 2022, σσ. 384.

Μαζί μέ τόν Ψαλμωδό ὁ σεβαστός κληρικός δέν διστάζει νά ἀναφωνήσει: «εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τόν Κύριον. Κύριε ὁ Θεός μου ἐμεγαλύνθησ σφόδρα». Τό παρόν βιβλίον τοῦ π. Ἰωάννη δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἕνα ἀνηλεές μαστίγωμα τῆς «μωρανεΐσος σοφίας», πού μόνο τυχαία βλέπει και συμπτώσεις ἐπί συμπτώσεων ἐπικαλεῖται, στήν προσπάθειά της νά ἀπορρίψει τόν

Δημιουργό της κτίσεως. Φανερώνει, μέσα από τη μελέτη της φύσεως, ότι τίποτε δέν είναι τυχαίο, τίποτε δέν είναι εκτός σχεδίου. Μας ξεναγεί στο καταπληκτικό σέ ὄγκο καί θαυμαστό σέ ποικιλία φυτικό βασίλειο, κι ὄχι μόνο, βασισμένος στήν παρατηρητικότητα, τή σχολαστικότητα καί τίς πολυχρόνιες σοβαρές μελέτες πλήθους ἐπαϊόντων ἐπί τοῦ θέματος. Σημειώνει μεταξύ ἄλλων καί τά πιά κάτω: «τά φυτά δέν εἶναι τόσο εἰρηνικά ὅσο φαίνονται. Μ' ἓνα εὐρύτατο χημικό ὄπλο-στάσιο διεξάγουν καθημερινά πόλεμο ἐναντίον ἐντόμων καί φυτῶν. Τό καθεῖ, ἀπό τό φλοιό τῶν ἐσπεριδοειδῶν μέχρι τό λάδι ἀπό ἓνα ἀσιατικό δέντρο φαίνεται νά διαθέτει φυσικά ζιζανιοκτόνα ἢ ἐντομοκτόνα. Οἱ γεωπόνοι ἄρχισαν ἤδη νά ἀξιοποιοῦν τήν ἀμυντική τακτική τῶν φυτῶν» (σελ. 106). Καί πιά κάτω σημειώνει ἐμφαντικά: «Τά φτερά γιά παράδειγμα εἶναι φτιαγμένα ἀπό χιλιάδες λεπτές ἐλαφρές καί φαινομενικά εὐθραυστες ἀκτίνες. Στήν πραγματικότητα, ὅμως ἡ κατανομή τους δίνει στά φτερά μιά μοναδική ἐλαστικότητα καί ἀντοχή κι ἀκόμη ἡ ἀπώλεια μερικῶν ἀπό αὐτά δέν ἀλλάζει σέ τίποτε τήν ὅλη κατασκευή καί λειτουργία της. «Αὐτό τό ὅποιο θά πρέπει νά μάθει ἡ ἀρχιτεκτονική ἀπό τή φύσι» γράφει ὁ Τρίμπουτς, «εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα ἡ τέχνη ν' ἀντιμετωπίζει συγχρόνως πολλά τεχνικά προβλήματα, πού ἀπαιτοῦν τήν καλύτερη λύση» (σελ. 368). Ὁλοκληρώνω, μ' αὐτά πού παραθέτει ὁ συγγραφέας στόν ἐπίλογο: «Μετά τά τόσα θαυμάσια στά ὁποῖα ἐντρυφήσαμε καί τά ὁποῖα καθιστοῦν ἀκόμα καί τήν πεσμένη φύσι «καλήν λίαν» τί ἔχει νά πει ἡ κορωνίδα τῆς δημιουργίας, ὁ ἄνθρωπος: Δόξα σοι Κύριε! Καί νά προσπαθήσει νά καθάριση καί τήν φύσι τήν ὁποῖαν αὐτός ὑπεβίβασε μέ τό προπατορικό ἁμάρτημα. Αὐτό βέβαια ἐπιτυγχάνεται μόνο μέ τήν πορεία ἀπό τό «κάτ' εἰκόνα» στό «κάθ' ὁμοίωσιν» μέσα στήν Ἐκκλησία. Ἀμήν».

* * *

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Θέσεις τοῦ Χριστιανισμοῦ*, «Πάτερ, εἶσθε ἐφημέριος σήμερα;» ἔκδ. Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Ὁρωπός 2022, σσ. 293.

Ἀκολουθώντας τό ἀποστολικό λόγο, πού μᾶς προτρέπει νά εἴμαστε «ἔτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογία παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» ὁ ἀκούραστος συγγραφέας μᾶς ἐξοπλίζει κι αὐτὴ τὴ φορά τὰ χέρια μέ οὐκ ὀλίγα βέλεμα (βέλη) καί ζήψη γιά νά ἀντιμετωπίσουμε τοὺς ὑπεναντίους, οἱ ὁποῖοι πάντοτε βάλλουν κατὰ τῆς ἀωμότητος μας πίστεως. Στό παρόν, ὅπως μᾶς ἀποκαλύπτουν τά περιεχόμενα τοῦ βιβλίου, δίνει ἀπαντήσεις σέ οὐκ ὀλίγες αἰτιάσεις τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως. Ἐπιτρέψτε μου νά παρουσιάσω κάτι ἀπὸ τὴ συμπεριφορά τοῦ αὐτοκράτορα Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτη, πού θαυμάζουν οἱ ἀρχαιοπληκτικοί καί οἱ νοσταλγοὶ τοῦ παγανισμοῦ. «Ὅταν ὁ Ἰουλιανὸς ἔκανε τό προσκύνημά του στήν Πεσσινούνα, τὴν πόλι τῆς Μ. Ἀσίας πού θεωροῦνταν «γενέτειρα» τῆς Κυβέλης, κατάφερε τοὺς κατοίκους νά συμμετάσχουν στίς ἑορταστικές τελετές γιά τὴ θεά, μονάχα πληρώνοντάς τους» (σελ. 217). Πράγματι. Προσπαθοῦσε νά μαστιγώσει ἓνα ψόφιο ἄλογο! Στό κεφάλαιο Περί Ἠθικῆς σημειῶν τὴν παρατήρηση τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βελιμήροβιτς: Ἐάν σοῦ πρόσφεραν ἓνα χρυσὸ κύπελο μέ τό καλύτερο κρασί τοῦ κόσμου κι ἔλεγαν: «πιές, ὅμως νά ξέρεις ὅτι στόν πάτο ὑπάρχει σκορπιός, θά ἐπινης;» Καί κάτι ἄλλο ἀπὸ τὴν κατὰ Θεόν σοφίαν τοῦ ἰδίου Ἁγίου: «Ἄν ἓνας πού διψᾷ δέν μπορέσει νά ξεδιψάσει σέ πηγὴ μεγάλη τοῦ βουνοῦ, πῶς θά χορτάσει νερὸ γλύφοντας σταγόνα - σταγόνα τὴ δροσιά τοῦ λιβαδιοῦ;» Δίνω τέλος στό λόγο μέ τό ἀκόλουθο σχόλιο: «Ποιοὶ κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησία πῶς ὑποβιβάζει τὸν ἄνθρωπο; Ἐκεῖνοι πού διεκδικοῦν τὸν πῆλο γιά πατέρα, τὴν τύχη γιά δάσκαλο, τὴν ἡδονὴ γιά κανόνα τῆς ζωῆς, τό μηδέν γιά τέλος» (σελ. 75). Ἀκόμη ἓνας εὐχυμος καρπός, ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ σεμνοῦ καί μεθοδικοῦ ἐργάτου τοῦ νοποῦ ἀμπελώνος. Ἀξίζει νά τοῦ ἀπευθύνουμε γιά μιά ἀκόμη φορά τὸν ἔπαινο. Δέν συμφωνεῖτε;

* * *

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Ἡ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, Χριστὸς «ὑπὲρ Ὁῦ τό πάσχειν Πάσχα»*, ἔκδ. Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Ὁρωπός, 2022, σσ. 390.

Μέ τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος Χριστοῦ ἀσχολεῖται τό παρόν. Καί μάλιστα μαινίει στά βαθεῖα νερά ἐξετάζοντας ἐξονυχιστικά ἔωλες ἀπόψεις καί αἰτιάσεις τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως πού προβλήθηκαν πάλαι τε καί ἐπ' ἐσχάτων ἀπὸ ποικιλόνημους αἰρετικούς, ἀλλό-

θησκους καί ἄθεους. Ὁ πίνακας τῶν Περιεχομένων εἶναι ἐνδεικτικός: Πρόλογος, Ἐάν δέν ἦταν ὁ Θεός, Ὁ Ἰησοῦς Γιαχβέ, Πρωτότοκος καί Μονογενής, Σχέσεις Πατρός καί Υἱοῦ, Εἶπαν περί αὐτοῦ, Ἀπατεώνας, ἘΑναρχος, ἘΟχι ἐπινόηση, ἀγαθός, ἘΑρθρα καί προθέσεις, Φόβος θανάτου καί προσευχή, ἘΑδυναμία, ἘΠίλογος. ἘΕπισημαίνω, ἐν πρώτοις, μεταξύ ἄλλων πολλῶν τό κατωτέρω: «Ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης εἶπε: Ξέρω τοὺς ἀνθρώπους καί σὰς λέω ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός δέν εἶναι ἀπλὸς ἄνθρωπος. ἘΑνάμεσα σ' Αὐτόν καί σέ ὅποιονδήποτε ἄλλον ἄνθρωπο στὸν κόσμον δέν ὑπάρχει δυνατότητα συγκρίσεως. Ὁ ἘΑλέξανδρος, ὁ Καίσαρας, ὁ Καρλομάγνος κι ἐγὼ ἔχουμε ἰδρύσει αὐτοκρατορίες. ἘΑλλά σέ τί στηρίζουμε τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἰδιοφυΐας μας; Στὴ βία. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἰδρυσεν τὴν αὐτοκρατορία Του μεθ' ἑμεῖς τὴν ἀγάπην κι αὐτὴ τὴ στιγμή ἑκατομμύρια ἄνθρωποι θά πέθαιναν γι' Αὐτόν». Αὐτὸ τό τελευταῖον, συμπληρώνω, δέν ἀποτελεῖ ὑπόθεση ἀλλὰ γεγονός μαρτυρημένο ἀπὸ τὴν Ἱστορία. ἘΑς ἀκούσουμε καί κάτι ἀπὸ τὸν ποιητικὸ ἀυλὸ τοῦ ἘΑγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου γιὰ τὴ σχέση Πατρὸς καί Υἱοῦ: «Ποιὸς εἶναι πατὴρ χωρὶς νὰ ἔχει ἀρχὴ ἢ πατρότητα; Ἐκεῖνος πού οὔτε ἡ ὑπαρξὴ τοῦ ἔχει ἀρχὴ. Σέ ἐκεῖνον, ὅμως, πού ἄρχισε νὰ ὑπάρχει, σέ αὐτόν ἔχει ἀρχὴ καί ἡ πατρότητα. Δέν εἶναι λοιπόν, Πατὴρ ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ Πατὴρ διότι δέν ἔχει οὔτε ἀρχὴ ἢ ὑπαρξὴ Του. Καί εἶναι κατὰ κυριολεξίαν Πατὴρ, διότι δέν εἶναι καί Υἱός. Ὅπως καί ὁ Υἱός εἶναι κατὰ κυριολεξίαν Υἱός, διότι δέν εἶναι καί Πατὴρ». Ὁ ἐν ἘΑγίοις πατὴρ ἡμῶν Κύριλλος ἘΑλεξανδρείας, σχολιάζοντας τὸ «πρωτότοκος πάσης κτίσεως» (Κολ. α' 15) σημειώνει: «Ἐάν ἐπειδὴ ὁ Υἱός ὀνομάζεται πρωτότοκος ὅλης τῆς κτίσεως, εἶναι καί αὐτὸς ἕνα ἀπὸ τὰ κτίσματα, ἔγιναν δέ ὅλα δι' Αὐτοῦ (Ἰωάν. α' 3), τότε εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ ἑαυτοῦ του!» Ἐκεῖ ἀναπόδραστα ὀδηγεῖ ἢ παραφροσύνη τῶν αἰρετικῶν καί ὁ θεοφώτιστος Πατὴρ τοὺς κολλᾷ κυριολεκτικὰ στὸν τοῖχο. Συνοψίζοντας, τοῦτο λέγω μόνο: ὅποιος θέλει νὰ βρεῖ ἀπαντήσεις σέ αἰτιάσεις τῶν ἐκθρῶν τῆς ἀληθείας σχετικὰ μετὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ ἄνετα νὰ ἀνατρέξει στὸ παρόν καί νὰ βρεῖ ἀπαντήσεις μετὰ τὴς ὁποῖες ἀνατρέπονται κι οἱ ἀντίχριστοι τρέπονται σέ φυγὴ. Δέν μιλάμε γιὰ «πέντε λίθους λείους ἐκ τοῦ χειμάρου» ἀλλὰ γιὰ κανονικὸ λιθοβολισμό. Ὁ καλὸς κληρικός συγκέντρωσε χωρὶς ὑπερβολὴν σέ ἕνα εὐχρηστο τόμον ὅ,τι καλύτερον ἔχει νὰ παρουσιάσει ἢ χριστιανικὴ ἀπολογητικὴ. Μιλάμε γιὰ ἐγχειρίδιον ὑπὸ τὴ διττὴ ἔννοια τοῦ ὄρου.

* * *

ἘὍσιος Παῖσιος ὁ Ρουμάνος (ἘὌλαρου), *Μιά μικρὴ γωνία στὸν Παράδεισον*, (Κείμενα ἀπὸ τὸ Ρουμανικὸ Γεροντικὸ), Μετάφραση - Ἐπιμέλεια Πέτρου Μπότση, ἘΑθήνα 2021, σσ. 125.

Μετὰ τὸ Γέροντα Παῖσιο ἘὌλαρον ἀσχολεῖται τὸ παρόν στό Α' Μέρος του. Πρόκειται γιὰ τὸ Γέροντα τοῦ ὁσίας μνήμης ἘΑρχιμανδρίτη Κλεόπα ἘΗλίου. Τὰ κείμενα πού μετάφρασε κι ἐπιμελήθηκε ὁ κ. Π. Μπότσης εἶναι παρμένα ἀπὸ τὸ Ρουμανικὸ Γεροντικὸ (Πατερικὸν γιὰ τὴν ἀκρίβεια) πού συνέγραψε πρό ἐτῶν ὁ π. Ἰωαννίκιος Μπάλαν. ἘΑλιεύω κάτι ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸν σοφία τοῦ Γέροντα Παῖσιου: «Σκοπὸς τοῦ διαβόλου εἶναι νὰ κάνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀμφιβάλλουν καί νὰ πιστεύουν ὅτι δέν ὑπάρχει Θεός. Γιατὶ ἂν δέν ὑπάρχει Θεός δέν ὑπάρχει καί ἁμαρτία καί οἱ ἄνθρωποι κάνουν ὅ,τι θέλουν. ἘΗ ἀμφιβολία εἶναι ὁ μισὸς δρόμος πρὸς τὴν ἄρνησιν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού μᾶς πειράζει ὁ διάβολος. Ὁ Σωτὴρ μᾶς λέει ὅτι θά ἔλθουν πονηρὲς μέρες - καί ἰδοὺ ἤλθαν (βλ. Λουκ. ιν' 8). Μερικοὶ ἄνθρωποι λένε ὅτι ὁ ἄνθρωπος προέρχεται ἀπὸ τὸν πῖθκο. Αὐτὸς πού τό εἶπε αὐτὸ ἦταν τρελός. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα καί ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ». Καθαρὲς κουβέντες ἐνός κεκαθαμένου ἀνθρώπου φωτισμένου ἀπὸ τὸ Θεό. Καί μιά ἄλλη συμβουλή του γιὰ τὴν Ἐξομολόγησιν: «Ὁ ἄνθρωπος πού ἀφήνει τὴν ἐξομολόγησιν γιὰ τὴν στιγμή τοῦ θανάτου του μοιάζει μετὰ τὸ ἔξῃ: «Βρίσκομαι τώρα κατὰ τοὺς πόδας τῆς ἀναχώρησός μου καί κοιτᾶ ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, γιὰ νὰ βρῶ τί μπορῶ νὰ πάρω μαζί μου. Κοίταξα μὰ δέν βρῆκα σχεδόν τίποτα νὰ πάρω». Πρέπει νὰ ἐξομολογηθοῦμε καί νὰ προετοιμαστοῦμε, ὥστε ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα μᾶς νὰ πεθάνουμε, νὰ ἔχουμε τὰ πράγματα μᾶς πακεταρισμένα καί ἔτοιμα δίπλα στὴν πόρτα. Πρέπει νὰ εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ τὰ ἀρπάξουμε καί νὰ φύγουμε μόλις ὁ χρόνος μᾶς ἔρθει ἀναπάντεχα. Διαφορετικὰ δέ θά ὑπάρξει χρόνος γιὰ τὸ πακετάρισμα». Ἐἰδιότερον ἐντύπωση μοῦ προκάλεσε ὁ διάλογος Περὶ σωτηρίας καί ἐλέους τοῦ Θεοῦ τῶν Γερόντων Θεοφίλου Παρῆαν καί ἘΑρσένιου Παπακίους (Μέρος Β'). Ἐἰκανὸν τμήμα τοῦ βιβλίου εἶναι ἀφιερωμένο στὸν ἘὍσιο Ἐἰωάν ἘΑταμάνσκου (1855-1924). Αὐτὸς ἔζησε στὴν ἘὌδοσσὸ τῆς Οὐκρανίας. Τὸ πῶς κατὰ φανερόν τὴν ἀγιότητα τοῦ ἀνδρός: «Ἐἕνας χωρικός εἶχε ἕνα γιό πού εἶχε

γεννηθεῖ τυφλός.... Ὅταν ἄκουσε πὸς ὁ π. Ἰωνᾶς θεράπευσε ἕνα τυφλό, ὁ χωρικός τοῦ ἔφερε τὸ παιδί του. Ὁ Μπάπουσκα τὸν ἔστειλε στὸ Φιλάτωφ. «Μόνο ἕνα θαῦμα θὰ τὸν σώσει» εἶπε ὁ Καθηγητής. Οἱ γονεῖς γύρισαν στὸ π. Ἰωνᾶ. Ὁ Μπάπουσκα τοὺς εἶπε νὰ ἀφήσουν τὸ παιδί ἐκεῖ, κοντά του. Αὐτὸ ἔγινε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Ὁ π. Ἰωνᾶς ἄρχισε νὰ προσεύχεται γιὰ τὸ μικρὸ παιδί καὶ νὰ τὸ κοινωνεῖ. Μετὰ ἀπὸ δύο ἑβδομάδες τὸ παιδί εἶχε ἀνακτήσει τὴν ὄρασή του». Ὁσμή εὐωδία πνευματικῆς ἀπὸ τῆ Ρουμανία καὶ τὴν Οὐκρανία! Εὐχαριστοῦμε τὸν κ. Μπότση γιὰ τὴν ψυχοτρόφο τράπεζα.

* * *

Τρύφων Τουρκεστάνωφ, ὁ Ὅσιος καὶ Ὁμολογητὴς μητροπολίτης (1861-1934), Μετάφραση - Ἐπιμέλεια Πέτρου Μπότση, Ἀθήνα 2021, σσ. 117.

Μέ ἕνα πρίγκιπα ἀσχολεῖται στὸ παρόν ὁ κ. Μπότσης. Ἐνα ἀριστοκράτη μέ καταγωγή ἀπὸ τὴ Γεωργία πού δέν θύμιζε σέ τίποτε τῆς παραξενιῆς καὶ τὴν ἐπίμονη ἑνασχόληση μέ τὰ τῆς ματαιόπτης καὶ πολυμύχθου σαρκός πού χαρακτηρίζουν ἐν πολλοῖς τοὺς ἀριστοκράτες τοῦ κόσμου τούτου. Ὅταν ἡ εὐσεβῆς μητέρα του πῆγε μαζί του στὴν Ὅπτινα κι ἐπεδίωξε τὰ δεῖ τὸν Ἅγιο Ἀμβρόσιο, αὐτὸς βγῆκε ἀπὸ τὸ κελί του καὶ προβλέποντας τὴν ἐξέλιξη τοῦ νεαροῦ Τρύφωνα εἶπε: — κάνετε χώρο νὰ περάσει ὁ ἐπίσκοπος μέ τὴ μητέρα του. Λίγο ἀργότερα τὸν συναντᾶμε δόκιμο στὴν Ὅπτινα παρὰ τοὺς πόδας τῶν ὁσίων Γερόντων Ἀμβροσίου καὶ Λεωνίδα. Χειροτονεῖται διάκονος καὶ ἀκολουθῶς ἱερομόναχος. Γιὰ ἕνα διάστημα ὑπηρετεῖ ὡς ἐφημέριος στὴ φυλακὴ τῆς πόλεως Σέργιεβ Πασάντ. Στὰ 1901 ἀνεβαίνει στὸ βαθμὸ τοῦ ἐπισκόπου. Τὰ χρόνια τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου τὸν βρίσκουμε στὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ μετώπου νὰ ἐνισχύει πνευματικὰ τοὺς στρατιῶτες τῆς πατρίδας του. Τὰ κρίσιμα χρόνια μετὰ τὴν ἐπικράτηση τῶν Μπολσεβίκων ὁ ἐπίσκοπος Τρύφων βρίσκεται σέ διαρκῆ κίνδυνο. Ἀντιστέκεται στὸ σχίσμα τῆς λεγομένης «Ζώσας Ἐκκλησίας» καὶ παραμένει διπλά στὸν πατριάρχη Τύχωνα. Στὰ 1931 γίνεται μητροπολίτης. Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τρία χρόνια ἀργότερα στίς 14 Ἰουνίου 1934. Ἄς γευτοῦμε λίγη ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸν σοφία του, παραθέτοντας ἕνα ἀπόσπασμα μᾶς ὁμιλίας του γιὰ τοὺς ἀσκητές. «Συνήθως οἱ ἅγιοι αὐτοὶ ἀποφεύγουν τὴ δοξα τῶν ἀνθρώπων καὶ ζοῦν στὴν ἔρημο, κρύβονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλά, ὅπως ἀναφέρεται στὴν Ἁγία Γραφή “οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη”. Ἔτσι τὰ καλὰ τοὺς ἔργα γίνονται γνωστά σέ ὄλους καὶ τοὺς ἐπισκέπτονται οἱ θλιμμένοι ἄνθρωποι, ἐκεῖνοι πού βαρύνονται ἀπὸ ἁμαρτίες, ἄρρωστοι ψυχικά καὶ σωματικά. Καταφεύγουν εἰρηνευμένοι, παρηγορημένοι καὶ θεραπευμένοι, μερικοὶ μάλιστα γίνονται καὶ μαθητές τους καὶ μετὰ ἀπὸ μακροὺς ἀγῶνες, γίνονται καὶ οἱ ἴδιοι διδασκαλοὶ σέ ἄλλους». Τῶ ὄντι ἀναδίδουν ὁσμήν εὐωδίας πνευματικῆς τὰ λόγια τοῦ ἀοιδίου ἐπισκόπου. Ἐπῆρξε ἀναμφιβόλως ἕνας ἀριστοκράτης τοῦ πνεύματος, πού διακρινόταν γιὰ τὴν κατὰ Θεὸν ἀρχοντιά του, πού εἶχε μόνιμα στραμμένο τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ἄνω βασίλεια.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

